ธงไชยอนุสรณ์

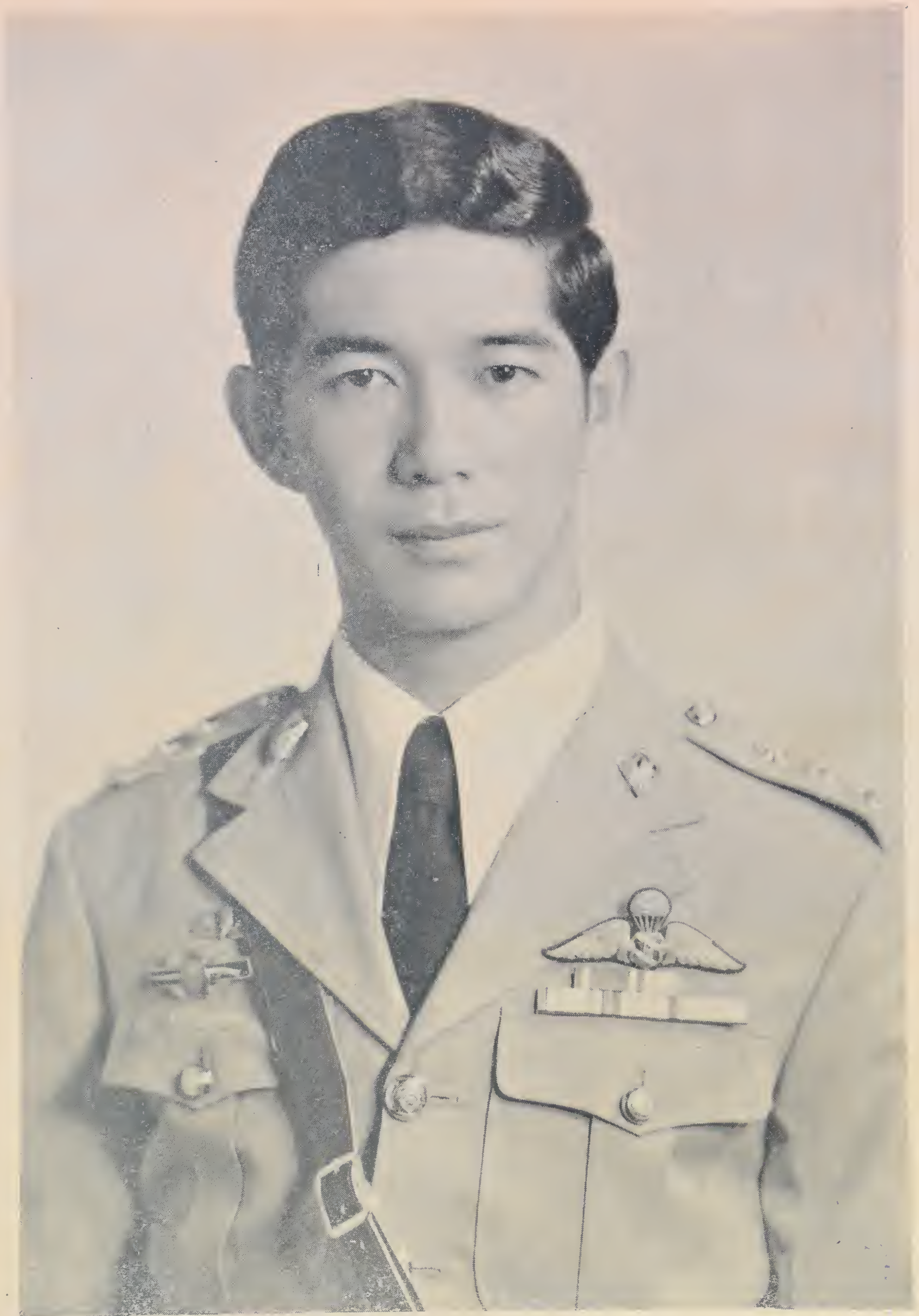
อนุสรณ์

ในงานพระราชทานเพลิงศพ

ร้อยตำรวจเอก ธงไชย แสงประดับ

ณ เมรุวัดตรีทศเทพ กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๒๑

ร้อยตำรวจเอก ธงไชย แสงประดับ

ชาตะ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๐

มตะ ๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๒๑

สิริรวมอายุได้ ๓๐ ปี ๘ เดือน ๑๑ วัน

กาลเวลาไม่เที่ยงแท้ หมุนเวียน
สรรพสัตว์พรรษเกษียณ มอดม้วย
ชีพิตดับกาลจำเนียร กาลล่วง
กาลย่อมกินกาลด้วย ดับสิ้นคืนวัน

ความดีพึงประกอบนั้น มากมี
ความโอบอ้อมอารี กอบเกื้อ
ความดีเหล่าคนดี ทำง่าย
ดุจแล่นเรือตามน้ำเอื้อ แล่นได้รวดเร็ว

เกียรติคุณสัตบุรุษนั้น เปรียบปาน
กลิ่นรื่นสุมามาลย์ กลิ่นไม้
หอมตรลบตลอดกาล ไป่หยุด
ทวนพระพายหอมได้ ทั่วทั้งทิศา

สัตบุรุษท่านกล่าวไว้ สามสถาน
ว่าย่อมรู้คุณูปการ นอบน้อม
มิตรดีไป่ระราน สนมสนิท
กับมิตรตกยากโอบอ้อม ช่วยด้วยเต็มใจ

สิ่งของหายแล้วย่อม อาจหา แทนนา
วันล่วงเลยเวลา ไป่ได้
ฉะนั้นอย่าทิ้งทิวา ให้ว่าง
จงกอปรกิจที่ให้ ประโยชน์แท้แก่ตน

(พระนิพนธ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี)

แด่ . . . วิญญาณดวงน้อยที่ลอยลับ
ธง . . . ชาติไทยคลุมทับโลงศพขาว
ไชย . . . ชนะการต่อสู้ที่ยืนยาว
แสง . . . แห่งดาวก็พลอยดับกับธงไชย
ประ . . . กอบแต่ความดีเป็นที่ตั้ง
ดับ . . . ความชั่วสร้างความหวังไม่หวั่นไหว
ด้วย . . . สองแขนสองขาฟันผ่าไป
หัวใจ . . . เอ๋ย หัวใจ ธงไชยตาย . . .

(ประพันธ์โดย นายสุภาพ คลี่ขจาย)

(แบบ ค.)

หมายรับสั่งที่ ๕๗ ๙๕

สำนักพระราชวัง

๑๙ ตุลาคม ๒๕๒๑

พระราชทานเพลิงศพ ร้อยตำรวจเอก ธงไชย แสงประดับ ข้าราชการสังกัดกระทรวงมหาดไทย ณ เมรุวัดศรีมหาเทพ กรุงเทพมหานคร

วันเสาร์ ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เวลา ๑๖.๓๐ น. พระราชทานเพลิง

วิชัย/พิมพ์/เจริญ/ทาน.

วัน	หน้าที่ พนักงานพระราชพิธี
	นำหมายเรียน เจ้าภาพศพ ร้อยตำรวจเอก ธงไชย แสงประดับ เพื่อทราบ เครื่องพระราชทานเพลิง และเจ้าพนักงานผู้เชิญมานี้ เจ้าภาพไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายอย่างใดทั้งสิ้น.

ทั้งนี้ ให้จัดการตามหน้าที่และกำหนดวันตามรับสั่งอย่าให้ขาดเหลือ ถ้าสงสัยก็ให้ถามผู้รับรับสั่ง

โดยหน้าที่ราชการ

ผู้รับรับสั่ง

ประวัติ
ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ

ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ เกิดวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๔๙๐ ตรงกับวันอังคาร ขึ้น ๑๓ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีกุน เวลา ๑๘.๔๐ น. ณ จามรีสถานพยาบาล เลขที่ ๑๐๐ หมู่ที่ ๔ ถนนไทรบุรี ตำบลบ่อยาง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

เป็นบุตรคนโตของ นายสุเทพและนางสาโรจน์ แสงประดับ มีพี่น้องรวม ๖ คน ด้วยกัน เรียงลำดับดังนี้ คือ

๑. ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ รัฐศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยม) สาขาวิชาการปกครอง และ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต ด้านวิชาการปกครอง จาก จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

๒. น.ส. ไพลิน แสงประดับ เศรษฐศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๓. นายอิทธิพร แสงประดับ นิติศาสตร์บัณฑิต และ เนติบัณฑิตไทย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๔. นายสิทธิพร แสงประดับ นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง

๕. น.ส. ธัญญา แสงประดับ บัญชีบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๖. น นอ. มารุต แสงประดับ โรงเรียนนายเรืออากาศ ชั้นปีที่ ๑

ยามเยาว์วัยได้รับการศึกษาชั้นประถมปีที่ ๑ จากโรงเรียนองค์การสวนยางนาบอน ตำบลนาบอน อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากนั้นก็ย้ายไปขึ้นชั้นประถมปีที่ ๒ และจบชั้นประถมปีที่ ๔ ที่โรงเรียนเทศบาลวัดชัยชุมพล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช จากนั้นก็ย้ายมาเรียนชั้นมัธยมปีที่ ๑ ถึงมัธยมปีที่ ๒ จากโรงเรียนทุ่งสง อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช เมื่อบิดามารดาย้ายไปรับราชการที่จังหวัดสงขลา ก็ย้ายไปเรียนที่โรงเรียนมหาวชิราวุธ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา จนจบชั้นมัธยมปีที่ ๖ จากนั้นก็ไปต่อชั้นเตรียมอุดมศึกษา ที่โรงเรียนวรนารีเฉลิม และจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย แผนกศิลปะ ที่โรงเรียนแห่งนี้ เนื่องจากเป็นเด็กที่มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด และใฝ่ดี สนใจการศึกษาเล่า

เรียน ผลของการศึกษาจึงเป็นที่น่าชื่นชม สอบได้ที่ ๑–๒ เรื่อยมา เป็นที่ชื่นชอบของผู้ปกครองและครูบาอาจารย์อยู่เสมอ

เมื่อสำเร็จการศึกษาชั้นเตรียมอุดมศึกษาแล้ว ก็เดินทางเข้ากรุงเทพ ฯ เพื่อศึกษาต่อขั้นอุดมศึก โดยสอบเข้าศึกษาในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

มีประวัติการศึกษาตามลำดับชั้นดังต่อไปนี้ :–

พ.ศ. ๒๕๑๒ – สำเร็จปริญญารัฐศาสตร์บัณฑิต (เกียรตินิยม) สาขาวิชาการปกครอง จากคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๔ – สำเร็จการอบรมหลักสูตรมัคคุเทศก์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๕ – สำเร็จการอบรมหลักสูตรนายตำรวจสัญญาบัตร สำหรับผู้มีคุณวุฒิ นบ., รบ. จากโรงเรียนนายร้อยตำรวจ

พ.ศ. ๒๕๑๕ – สำเร็จหลักสูตรการต่อต้าน ปราบปรามการก่อความไม่สงบ และ ผู้นำหน่วยระดับผู้บังคับหมวด จากกองกำกับการ ๑ การฝึกพิเศษตำรวจตระเวนชายแดน

พ.ศ. ๒๕๑๖ – สำเร็จปริญญารัฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๖ – สำเร็จการอบรมหลักสูตรนักกระโดดร่มตำรวจ ชั้นที่ ๑ จากกองกำกับการสนับสนุนทางอากาศ ตำรวจตระเวนชายแดน

พ.ศ. ๒๕๑๖ – เดินทางไปสหรัฐอเมริกา และ สำเร็จหลักสูตรการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษ สำหรับผู้รักษากฎหมาย จาก ทบวงยาเสพติดและยาอันตราย กระทรวงยุติธรรม สหรัฐ ฯ

พ.ศ. ๒๕๑๗ – สำเร็จหลักสูตรการบริหารงานตำรวจและยาเสพติดให้โทษ จาก สถาบันตำรวจนานาชาติ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สหรัฐ ฯ

พ.ศ. ๒๕๑๗ – สำเร็จหลักสูตรการข่าวกรอง ต่อต้านการก่อความไม่สงบ จากกองทัพบกสหรัฐ ฯ ภาคพื้นแปซิฟิค

พ.ศ. ๒๕๒๑ – สำเร็จหลักสูตรสารวัตรผู้บังคับกอง จาก ร.ร. สารวัตรผู้บังคับกอง

ประวัติการทำงาน

ต้นปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เนื่องจากมีความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษทางด้านภาษาอังกฤษ เมื่อศึกษาจบจากจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย แล้ว ก่อนที่ทางมหาวิทยาลัยจะประกาศผลการสอบ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ จึงไปทำงานเป็นที่ปรึกษา และเป็นล่ามให้แก่ฝรั่งชาวอเมริกันที่เข้ามาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับสภาพความเป็นอยู่ทางชนบทของประเทศไทย ที่อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง เพื่อเป็นการฝึกฝนด้านภาษา และหาประสบการณ์ด้านชีวิตและการทำงานไปในตัวด้วย ทำอยู่ประมาณ ๓ เดือน เมื่อฝรั่งทำงานเสร็จและเดินทางกลับสหรัฐอเมริกาแล้ว จึงย้ายมาทำงานที่สมาคม ไทย–อเมริกัน เมื่อธนาคารแห่งประเทศไทยประกาศรับสมัครพนักงานที่มีคุณวุฒิจบปริญญาจึงลองไปสมัคร ปรากฏว่าสอบได้เป็นอันดับ ๓ ในจำนวนผู้สมัครเป็นพัน ๆ คน แต่ได้สละสิทธิ์ไม่เข้าทำงานเพราะไม่ได้ประสงค์จะทำงานด้านธนาคาร ต่อมาทาง T.V. สีช่อง ๓ ประกาศรับสมัครผู้แปลข่าวต่างประเทศจึงเกิดความสนใจไปสมัคร ต้องสอบแปลข่าวต่างประเทศแข่งกับผู้สมัครซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นนักเรียนนอกทั้งสิ้น ปรากฏว่าผลการสอบแข่งขันมาเป็นอันดับ ๑ ได้รับคัดเลือกเข้าประจำทำงานที่สถานีโทรทัศน์สี ช่อง ๓ แผนกข่าว ในตำแหน่งผู้สื่อข่าวและผู้แปลข่าวต่างประเทศ เนื่องจากเป็นผู้ที่มีความสามารถทางด้านการอ่านและมีบุคลิกดี คล่องแคล่ว จึงได้รับเลือกเป็นผู้อ่านข่าวประจำสถานี และเป็นพิธีกรในรายการ "*รับรางวัล*" อีกตำแหน่งหนึ่ง ทำงานอยู่ที่นี่ได้ประมาณ ๒ ปี จนถึงปี พ.ศ. ๒๕๑๕ ขณะที่การงานกำลังก้าวหน้าไปด้วยดี ทางกรมตำรวจก็ประกาศรับสมัครผู้มีคุณวุฒิ รัฐศาสตร์บัณฑิต และนิติศาสตร์บัณฑิตเพื่อสอบคัดเลือกบรรจุเข้าเป็นข้าราชการตำรวจ ปรากฏว่าเป็นที่สนใจเพราะตรงกับความต้องการดั้งเดิมที่จะรับใช้ประเทศชาติและประชาชน จึงเข้าสอบแข่งขันเพื่อรับการคัดเลือกในครั้งนี้ ผลคือ สอบได้ที่ ๙ ในจำนวนผู้สมัครหลายร้อยคน ชีวิตราชการจึงเริ่มต้น ตั้งแต่ปี ๒๕๑๕ เป็นต้นมา ดังนี้ คือ:–

ประวัติการรับราชการ

เมษายน ๒๕๑๕ – ว่าที่ร้อยตำรวจตรี ตำแหน่งประจำกองบัญชาการ ตำรวจนครบาล

มิถุนายน ๒๕๑๕ – ว่าที่ร้อยตำรวจตรี ตำแหน่งประจำกองกำกับการสนับสนุนทางอากาศ ตำรวจตระเวนชายแดน

ตุลาคม	๒๕๑๕	– ร้อยตำรวจตรี	ตำแหน่งประจำกองกำกับการ ๓ กองบังคับการการฝึกพิเศษ ตำรวจตระเวนชายแดน
มกราคม	๒๕๑๘	– ว่าที่ร้อยตำรวจเอก	ตำแหน่งประจำแผนก ๒ กองกำกับการ ๑ กองบังคับการอำนวยการ ตำรวจตระเวนชายแดน
มกราคม	๒๕๑๙	– ร้อยตำรวจเอก	ตำแหน่งรองสารวัตรปกครองป้องกัน สถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร
มกราคม	๒๕๒๐	– ร้อยตำรวจเอก	ตำแหน่งสารวัตรปกครองป้องกัน สถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์

ประวัติการครองเรือน

พบรักกับ น.ส. จริยา อติพยัคฆ์ บุตรี นายลมูล และนางจิตรา อติพยัคฆ์ ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย เพราะเป็นนิสิตคณะเดียวกัน ปีเดียวกัน ต่อมาเมื่อเรียนสำเร็จปริญญา จึงทำพิธีหมั้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๑๓ และหลังจากนั้นอีก ๒ ปี คือวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ จึงแต่งงานกัน ที่หอประชุมวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร มีลูกสาว ๒ คน คือ

๑. ด.ญ. อุมาพรรณ แสงประดับ ลูกโอ๊ตอายุ ๔ ขวบครึ่ง
๒. ด.ญ. ธนัญภรณ์ แสงประดับ ลูกแอร์อายุ ๙ เดือน

เครื่องราชอิสริยาภรณ์

ได้รับพระราชทาน เครื่องราชอิสริยาภรณ์ "จัตุรถาภรณ์มงกุฎไทย" ซึ่งประกาศในราชกิจจานุเบกษา ณ วันที่ ๑๕ มิถุนายน ๒๕๒๑ ก่อนเสียชีวิตได้ ๒ เดือน

ชีวิตราชการส่วนหนึ่ง
ของ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ
โดย จริยา แสงประดับ

ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับหรือ *'พ่อจุก'* ของดิฉัน เป็นบุคคลผู้หนึ่งซึ่งดิฉันคิดว่าเป็นตัวอย่างที่ดีของตำรวจไทย ทำหน้าที่ของ "ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์" ได้อย่างสมบูรณ์และสมภาคภูมิที่สุด ดิฉันมีความภูมิใจที่จะเล่า "ชีวิตตำรวจ" บางส่วนของเขาให้ทุกคนได้รับทราบ เพื่อทุกคนจะได้ระลึกว่าในขณะที่ภาพพจน์ของกรมตำรวจกำลังเลวร้ายอยู่นี้ ตำรวจอย่างน้อยก็มีอยู่ ๑ คน ที่ไม่เป็นเช่นนั้น จากข้อเขียนต่อไปนี้ของดิฉัน ท่านที่ได้อ่านกรุณาพิจารณาเอาเองก็แล้วกันว่า ที่ดิฉันมีความภูมิใจในค่าเขานั้น ดิฉันคิดผิดหรือเปล่า?

ปี พ.ศ. ๒๕๑๔ กรมตำรวจได้ประกาศรับสมัครผู้ที่มีคุณวุฒิ นิติศาสตร์บัณฑิตและรัฐศาสตร์บัณฑิต เพื่อสอบบรรจุเป็นนายตำรวจสัญญาบัตร ยศร้อยตำรวจตรี พ่อจุกเป็นผู้หนึ่งที่สอบคัดเลือกได้ พ่อจุกฝึกงานโรงพักที่โรงพักลุมพินีอยู่ ๓ เดือน หลังจากนั้นก็ถูกส่งไปเป็นตำรวจตระเวนชายแดน ประจำอยู่กองกำกับการ ๓ กองบังคับการฝึกพิเศษ ตำรวจตระเวนชายแดน ที่จังหวัดอุบลราชธานี ที่นี้พ่อจุกมีหน้าที่ออกตระเวนในป่าและในขณะเดียวกันก็ทำหน้าที่ครูฝึกให้กับนักเรียนพลตำรวจด้วย พ่อจุกได้บันทึกถึงเรื่องการออกป่าไว้ดังนี้

"การเข้าป่าเป็นหลักสูตรที่ถือว่าสำคัญที่สุดและหนักที่สุดของ ตชด. เขามีนโยบายว่านายตำรวจทุกคนจะต้องผ่านหลักสูตรนี้ เมื่องานนี้มีพิธีเปิดการฝึก ตปส. มีผู้**การมโม สมิตะพินทุ**เป็นประธาน เราเป็นครูฝึก ตอนแรกพวกเราต้องขึ้นรถไปอยู่ในป่าซึ่งห่างจากค่ายประมาณ ๕ ก.ม. พอได้เวลาพิธีเปิด เราซึ่งเป็นครูฝึกจะต้องนำนักเรียนกลับเข้ามาในค่ายจากป่าถึงค่าย ๕ ก.ม. ภูมิประเทศทุรกันดารมาก เต็มไปด้วยหนองบึง และสิ่งกีดขวางต่าง ๆ มากมาย ผลปรากฏว่ามีนักเรียนเป็นลมไป ๑๗ คน ในจำนวน ๑๐๐ คน เราเองก็พ้าเหลือง แต่แข็งใจทำเก่งไปงั้นเอง เพราะเราเป็นครูเขา เป็นผู้บังคับบัญชาเขา จะทำอ่อนแอไม่ได้ เราต้องเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เขา"

อีกตอนหนึ่งบันทึกไว้ว่า

"เราเป็นคนที่สั่งลงโทษนักเรียนบ่อยที่สุดทั้งนี้เพราะเราอยู่กองร้อย จึงเห็นพวกเขาทำผิดกฎบ่อยกว่าใคร ๆ พวกเขาจึงเกลียดเราหาว่าเรา "เฮี้ยบ" ความจริงแล้วไม่ได้เฮี้ยบแต่เป็นโรคทนความเละเทะไม่ได้ เช่นเมื่อวานนี้เห็นพวกเขากินเหล้า ครั้งแรกเราก็ริบเหล้าเทลงดินเสียและประชุมสั่งห้ามขาดไม่ให้กินอีก วันนี้มันแอบกินกันอีก เราโมโหมากเลยสั่งให้พวกเขาเอาเป้ขึ้นหลังเอาก้อนหินโต ๆ ใส่ไว้ให้เต็มแล้วให้วิ่งขึ้นภูเขาไป ๒ กิโล ตั้งแต่นั้นมาไม่เคยมีใครแอบกินเหล้าอีกเลย นี่แหละผลจากการเฮี้ยบละ สิ่งที่ได้ก็คือวินัย และผลการฝึกเป็นที่น่าพอใจแม้ตอนนี้เขาจะเกลียดเรา แต่เมื่อพวกเขาสำเร็จไปแล้วเขาจะต้องภูมิใจและรักเรา เพราะถ้าเราฝึกเขาไม่ดีและปล่อยเขาไปทำงาน ก็เท่ากับส่งหมูไปขึ้นเขียงเท่านั้นเอง เราจึงเลือกฝึกพวกเขาให้หนัก ๆ วินัยจัด ๆ เพื่อช่วยรักษาชีวิตของเขาไว้จะเป็นการดีกว่า"

พ่อจุกรับราชการอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานีได้ ๓ ปี ก็กลับมาประจำที่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนที่กรุงเทพ ฯ เพื่อทำปริญญาโทที่ทำค้างไว้ให้เสร็จ พอปี พ.ศ.๒๕๑๙ ทางกรมตำรวจมีคำสั่งให้พ่อจุกไปรับตำแหน่งรองสารวัตรปราบปราม ที่อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ตำแหน่งทางปราบปรามเป็นตำแหน่งที่ต้องอาศัยความกล้าหาญ เพราะมีหน้าที่ต้องออกปราบปรามและจับผู้กระทำผิดกฎหมายมาให้ทางฝ่ายสอบสวนทำการสอบสวนอีกทีหนึ่ง ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งปราบปรามจึงต้องมีฝีมือ และ "บู๊" พอตัว ซึ่งก็มีอยู่พร้อมในตัวพ่อจุก พ่อจุกได้บันทึกชีวิตตำรวจที่กำแพงเพชรไว้บางตอนดังนี้ :–

"ย้ายมากำแพงเพชรคราวนี้ นับว่าเป็นโอกาสดีเพราะได้มาอยู่เมืองที่มีขโมยขโจรชุกชุม เราตั้งใจจะทุ่มเทชีวิตจิตใจ ปราบปราม ตั้งใจว่าจะหักล้างพวกมันให้ราบคาบ ให้ราษฎรได้อยู่เย็นเป็นสุขและจะเป็นความภูมิใจในชีวิตของเราด้วย เราทำงานครั้งนี้เหนื่อยแสนเหนื่อย บ้านช่องลูกเมียทั้ง ๆ ที่แสนรักแสนคิดถึงก็ยังแทบไม่ได้เจอะได้เจอไม่กลับไปเยี่ยม เวลานอนก็แทบไม่มี แต่ก็ไม่วายโดนคนใจอาธรรมหาเรื่องอยู่ตลอดเวลา แต่เราถือของเราว่าใครก็ตามหน้าไหนก็ตาม ถ้ามันเป็นคนร้าย มันทำผิดกฎหมาย เราต้องจับต้องลากมันเข้าตะราง ถ้าขืนมัวเกี่ยงว่าเป็นคดีของคนโน้นคนนี้ ฉันไม่เกี่ยว ฉันไม่ทำ ฉันยืนดูเฉย แล้วราษฎรเขาจะหันไปพึ่งใคร ขณะนี้ราษฎรเขาจะบ้าตายกันก็เพราะตำรวจมันมัวเกี่ยงกันไม่ยอมทำงานมุ่งหน้าแต่จะแสวงหาผลประโยชน์ใส่ตัวท่าเดียว ไอ้พวกนี้มันเป็นตำรวจก็เพราะมันแต่งเครื่องแบบ มันอาศัยเครื่องแบบหากินอย่างเดียว เราทำอย่างนั้นไม่ได้ นายตำรวจที่เราชื่นชมที่สุด เห็นจะเป็น

คุณมนต์ชัย เราศรัทธาในฝีมือ ความเอาจริงเอาจังและการอุทิศตัวให้กับงานของท่านมาก **เราตั้งใจว่าวันหนึ่งข้างหน้าเราต้องดังในทางดีให้เหมือนมนต์ชัย หรือยิ่งกว่ามนต์ชัย"**

นี่แหละคือความภูมิใจของดิฉันที่มีอยู่มากล้นในตัวพ่อจุก หาได้ง่ายนักหรือ นายตำรวจที่มีอุดมการณ์และอุดมคติในทางสร้างสรรค์ และเพื่อผลประโยชน์ของบ้านเมืองอย่างแท้จริงเช่นนี้หาได้ง่ายนักหรือ นายตำรวจที่เห็นอกเห็นใจประชาชนและทุ่มเทชีวิตจิตใจให้กับการทำงานเหมือนพ่อจุกของฉันเช่นนี้ หาได้ง่ายนักหรือ ?

อีกตอนหนึ่ง พ่อจุกบันทึกถึงการทำงานที่กำแพงเพชร ไว้ว่า :–

"หลังจากกวาดล้างโจรครั้งใหญ่ไป ๑ ครั้ง เรากับพี่ยุทธ จับพวกปล้นได้ ๗ คดี ผู้ต้องหาพวกปล้นได้ ๑๕ คน และผู้ต้องหาอื่น ๆ เช่น ฆ่าคนตาย ลักทรัพย์ ยาเสพติดฯลฯ อีก ๔๐ คน ในวันเดียว คือจับมาจนนายต้องสั่งให้หยุดจับ เพราะห้องขังเต็มจนล้น ไม่มีห้องขังเพราะกลัวล้นแล้วผู้ต้องหาหนี เมื่อเราทำงานจริงจังเช่นนี้ ก็เริ่มมีศรัทธาจากประชาชน เราเริ่มดีใจเพราะประชาชนเริ่มเข้าใจเรา ให้ความสนับสนุน เราเป็นสุขใจ เพราะอย่างน้อยเราทำดีก็ยังพอมีคนเห็นอยู่บ้าง"

ปี ๒๕๒๐ ด้วยการทำงานที่มีฝีมือและคุณภาพ พ่อจุกได้รับคำสั่งจากกรมตำรวจให้เลื่อนตำแหน่งเป็น สารวัตรปราบปราม ประจำสถานีตำรวจภูธร อ. เมือง อุตรดิตถ์พอพ่อจุกไปรับตำแหน่งก็ไม่รอช้า เห็นอะไรไม่ดีไม่งามก็จัดการทันที ดังบันทึกของพ่อจุกว่า:–

"ขณะนี้รับงานแล้ว และกำลังมีงานทำเต็มมือ งานแรกคือกวดขันเรื่องความประพฤติและระเบียบวินัยตำรวจซึ่งเลวมากให้ดีขึ้น และทำท่าว่าจะสำเร็จอย่างงดงาม มีคนบอกเราว่า ตำรวจเรียกเราลับหลังว่า "ไอ้หน้าหยกจอมโหด" เพราะเราขังตำรวจไปแล้ว ๖ คน และกำลังจะขังอีกจมหู เพราะพอเราตรวจเวรยามพบใครขาด เราสั่งขังทันทีไม่มีละเว้น ถ้าเราละเว้นจะได้ใจขาดวินัย เราต้องเอาจริง"

ผลงานชิ้นสำคัญอีกชิ้นหนึ่งตอนอยู่อุตรดิตถ์ คือการรักษาความปลอดภัยในงานพระยาพิชัยดาบหัก คือทุก ๆ ปีทางจังหวัดจะมีงานพระยาพิชัยดาบหักคืองานสำคัญที่สุดประจำปี งานมีติดต่อกัน ๗ วัน ๗ คืน ทุก ๆ ปีงานนี้จะไม่สงบไม่ราบรื่น มีการฆ่ากันตาย มีนักเลงดี ยิงปืนฆ่ากัน วันหนึ่ง ๆ หลายราย พอถึงปีที่พ่อจุกไปรับตำแหน่ง พ่อจุกจึงรับอาสากับท่านผู้ว่าราชการจังหวัดคือ คุณเลอเดช เจษฎาฉัตร ซึ่งพ่อลูกรักและเคารพมากว่าจะไม่มีเหตุการณ์ร้ายเกิดขึ้นแม้แต่น้อย ถ้ามอบอำนาจสิทธิ์ขาดเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยให้

พ่อจุกอย่างเต็มที่ ซึ่งที่ประชุมก็ตกลง พ่อจุกจึงมีมาตรการ ๓ อย่างป้องกันเหตุร้ายคือ

๑. ทำห้องขังเคลื่อนที่เป็นกรงไปตั้งกลางงาน ใครทำผิดเอาเข้ากรงทันที ซึ่งก็ได้ผล ไม่มีใครกล้า เพราะถ้าถูกใส่กรง คนจะแห่มาดูกันราวกับละครสัตว์ถูกเท่ากับใส่กรงประจานนั่นเอง

๒. ออกประกาศ วิทยุ, เสียงตามสาย, ใช้สายตรวจและติดประกาศห้ามพกอาวุธเข้ามาในบริเวณงานเป็นอันขาด เจ้าหน้าที่จะค้นหน้าประตูพบใครพกอาวุธจะจับดำเนินคดีทันทีไม่เลือกหน้า วันแรกมีคนถูกจับไป ๗-๘ ราย วันต่อ ๆ มาเลยไม่มีใครกล้าพกอาวุธเข้ามาในงาน

๓. กำชับตำรวจให้ทำงานอย่างเข้มแข็ง ใครเกเรหรือละทิ้งหน้าที่ โดนขังทันที ใครมาสายสั่งยึดพื้น ซึ่งก็ได้ผลอีกตำรวจมาเข้าเวรทำงานกันอย่างเรียบร้อยพร้อมหน้าพร้อมตา

ด้วยมาตรการ ๓ ประการนี้ ปรากฏว่างานผ่านไป ๗ วัน ๗ คืน โดยความเรียบร้อยไม่มีการฆ่ากันตายแม้แต่รายเดียว ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดจึงทำพิธีมอบเหรียญพระยาพิชัยดาบหักแบบพิเศษให้เป็นเกียรติ ในที่ประชุมหัวหน้าส่วนราชการจังหวัด ซึ่งการทำงานครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดีเพราะความพร้อมใจกันของตำรวจ โดยเฉพาะ ร.ต.ท. ชัยยศ ประเสริฐศักดิ์ รอง สวป. ซึ่งได้รับเหรียญพร้อมพ่อจุกในครั้งนี้ด้วย

พ่อจุกย้ายมารับราชการที่อุตรดิตถ์ได้ไม่นาน ประมาณ ๖ เดือน ทางกองบังคับการตำรวจภูธรเขต ๘ ก็เลือกตัวพ่อจุกให้เดินทางเข้ากรุงเทพ ฯ เพื่อเข้าอบรมในหลักสูตรสารวัตรผู้บังคับกอง เป็นเวลา ๖ เดือนตั้งแต่เดือน ตุลาคม ๒๕๒๐ ถึง มีนาคม ๒๕๒๑ เมื่อสำเร็จการอบรมพ่อจุกก็เดินทางกลับไปรับหน้าที่ที่อุตรดิตถ์ตามเดิม ในช่วงเวลานั้น ทางกองบังคับการตำรวจภูธรเขต ๘ ซึ่งตั้งกองบังคับการอยู่ที่จังหวัดพิษณุโลก ดำริที่จะจัดให้มีการเปิดอบรม "เยาวชนสัมพันธ์" ขึ้นที่จังหวัดพิษณุโลก จึงมีหนังสือยืมตัวพ่อจุก ขอตัวไปช่วยราชการ "เยาวชนสัมพันธ์" ที่จังหวัดพิษณุโลก เนื่องจากเห็นว่า พ่อจุกเป็น ผู้ที่มี ความรู้ ความสามารถ ซึ่งพ่อจุกก็ยินดีและเต็มใจ ระยะหลังนี้พ่อจุกมักพอใจที่จะคุยแต่เรื่อง "เยาวชนสัมพันธ์" เพราะเป็นผลงานชิ้นใหม่ ที่พ่อจุกได้รับเกียรติจาก พล.ต.ท. จรูญ ภูมิจิตร ผู้บังคับการตำรวจภูธร เขต ๘ ให้เป็นผู้บุกเบิก เป็นผู้ริเริ่มงานนี้

งาน *"เยาวชนสัมพันธ์"* เป็นงานที่มีจุดประสงค์จะรวบรวมเอาเยาวชนที่อยู่ในแหล่งสลัม และแหล่งยากจนต่าง ๆ มารวมกัน เพื่อมาให้ได้รับการอบรมบ่มนิสัย การสั่งสอนและ

นำเยาวชนเหล่านี้มารวมตัวกันทำประโยชน์ต่าง ๆ ให้แก่ส่วนรวมและประเทศชาติ เป็นการดัดนิสัยและฝึกจิตใจเยาวชนเหล่านี้ให้เป็น "*คนดี*" แต่เริ่มแรก โดยถือหลัก "ไม้อ่อนดัดง่าย" การอบรมเป็นไปในรูป เชิญ วิทยากรมาให้ความรู้เด็กในรูปต่าง ๆ เช่น การบรรยายความรู้ การฝึกซ้อมร้องเพลง การฝึกสอนให้รู้จักทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวม ฯ ล ฯ ประโยชน์ที่ได้ก็คือ เยาวชนเหล่านี้ จะเติบโตขึ้นมาเป็นผู้ใหญ่ที่ดีต่อไปในอนาคต เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป เหตุที่เลือกเด็กส่วนใหญ่มาจากแหล่งสลัมและแหล่งยากจน เพราะเด็กตามแหล่งเหล่านี้ส่วนใหญ่มักเป็นเด็กที่มีปัญหา เป็นเด็กที่เติบโตมาจากครอบครัวที่มีปัญหาและยากจน ปัญหาอาชญากรของประเทศส่วนใหญ่เกิดจากแหล่งนี้ เด็กที่ฉกชิงวิ่งราวเขา เด็กที่สูบเฮโรอีน ฯลฯ มาจากแหล่งสลัมทั้งสิ้น ดังนั้น การเปิดอบรม "*เยาวชนสัมพันธ์*" จึงเป็นมาตรการที่ดีเป็นการตัดไฟแต่ต้นลม และจะสามารถลดปัญหาอาชญากรลงได้มาก

ด้วยเห็นประโยชน์ต่าง ๆ ดังกล่าว พ่อจุกจึงรีบรับงานนี้ทันทีด้วยความเต็มใจ ระยะหลังที่พ่อจุกเขียนจดหมายถึงดิฉันมักเล่าเรื่อง "*เยาวชนสัมพันธ์*" เป็นส่วนใหญ่เช่น : –

"พ่อมาพิษณุโลกได้ ๒ วันแล้ว เพื่อเริ่มโครงการเยาวชนสัมพันธ์ ตอนนี้งานรุดหน้าไปมากแล้ว คือจัดตั้งกรรมการต่าง ๆ เสร็จแล้ว เรื่องหลักการ วิชาการตลอดจนการจัดหาทุนเสร็จแล้ว ระยะนี้งานเดินเร็วมาก เราจะเชิญวิทยากรจากนครบาลมาอบรมวิทยา-กรของเราในวันที่ ๒๑ นี้ แล้วหลังจากนั้นเราจะเปิดการอบรมรุ่นแรกของเราในวันที่ ๑ ก.ค. นี้โดยอบรมวันเสาร์และวันอาทิตย์ติดต่อกัน ๓ วันอาทิตย์ พ่อรับปากผู้การ ฯ ว่าจะเข้ากรุงเทพ ฯ เพื่อมาติดต่อเชิญสื่อมวลชนไปทำข่าวพิธีเปิดและปิดให้มโหฬาร และจะแจกข่าวตาม นสพ. ต่าง ๆ ด้วย"

ปรากฏว่าการเปิดการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์ ครั้งที่ ๑ ที่พิษณุโลก สำเร็จอย่างงดงามได้ผลเกินความคาดหมาย พ่อจุกภูมิใจ ผู้บังคับบัญชาชมเชย และที่สำคัญ ชื่อของ **ครูฝึกธงไชย** ติดอยู่กับปากของเยาวชนที่ได้รับการฝึกอย่างแนบแน่น ดิฉันคิดว่าแค่นี้ พ่อจุกของดิฉันก็หายเหนื่อยราวกับปลิดทิ้งแล้ว

พ่อจุกมิได้หยุดการทำงานลงเพียงแค่นี้ เมื่อการเปิดการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์ที่พิษณุโลกสำเร็จลงได้พ่อจุกจึงดำริที่จะเปิดการฝึกเยาวชนสัมพันธ์ขึ้นอีก ที่จังหวัดอุตรดิตถ์ เป็นรุ่นที่ ๒ พ่อจุกทุ่มเททั้งกำลังสมองและกำลังกายเพื่อให้การเปิดการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์

ครั้งที่ ๒ ได้ประสบผลเหมือนที่พิษณุโลก หรือดีกว่า ดังนั้นพ่อจุกจึงต้องเดินทางไป ๆ มา ๆ ระหว่าง พิษณุโลก–อุตรดิตถ์อยู่เสมอเพื่อติดต่องานดังกล่าว

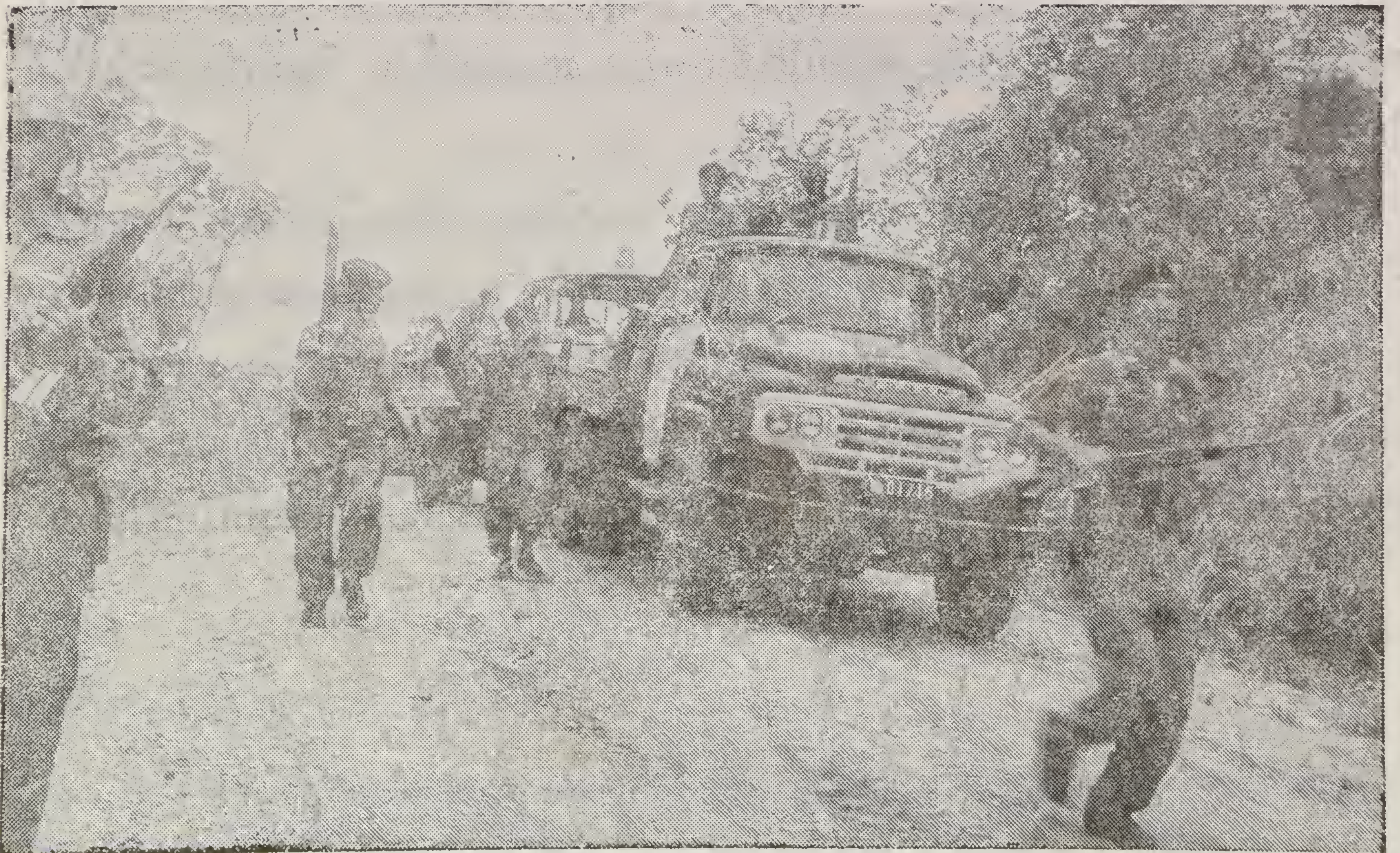
และ . . แล้ว สิ่งที่ทุกคนไม่คาดฝัน สิ่งที่ทุกคนไม่อยากให้เกิดขึ้น ก็เกิดขึ้นเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๒๑ เวลาประมาณ ๑๖ นาฬิกา พ่อจุกได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาให ไปติดต่อราชการเยาวชนสัมพันธ์ที่อุตรดิตถ์ ขณะที่พ่อจุกขับรถมาได้ครึ่งทางบนเส้นทาง พิษณุโลก–สุโขทัย รถ ๖ ล้อคันหนึ่งขับแซงรถปิคอัพ พุ่งเข้าชนรถของพ่อจุกอย่างแรง ผลก็คือ พ่อจุกเสียชีวิตทันที เป็นการเสียชีวิตในหน้าที่ และเสียชีวิตในขณะที่พ่อจุกเองแต่งตัวในชุดครูฝึกเยาวชนสัมพันธ์ . . .

การจากไปอย่างไม่มีวันกลับของพ่อจุกครั้งนี้ ทุกคนเศร้า ทุกคนอาลัยที่เหนือกว่าสิ่งใดคือ ทุกคนเสียดายนายตำรวจที่สุดแสนดี อย่างพ่อจุก เดือนตุลาคมที่ผ่านมา ถ้าพ่อจุกไม่เสียชีวิต พ่อจุกก็จะได้เลื่อนยศเป็น พ.ต.ต. น่าเสียดายที่พ่อจุกมาด่วนประสบอุบัติเหตุเสียก่อน แต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากพ่อจุกเสียชีวิตในหน้าที่ ในชุดครูฝึกเยาวชนสัมพันธ์ เป็นการตายอย่างมีเกียรติ รวมทั้งผลงานอันดีเด่นอีกมากมาย ในสมัยที่พ่อจุกยังมีชีวิตอยู่ ทางผู้บังคับบัญชาของพ่อจุกบอกดิฉันว่าทางราชการจะปรับยศ และพิจารณาความดีความชอบให้อย่างแน่นอน อย่างน้อยพ่อจุกของดิฉันก็ได้เป็น พ.ต.ต. สมความตั้งใจ ถึงแม้เจ้าตัวจะไม่ได้มีโอกาสได้อยู่รู้เห็นด้วยก็ตาม

สุดท้ายนี้ ดิฉันขอกราบขอบพระคุณ กรมตำรวจ ที่ร่วมเป็นเจ้าภาพในงานพระราชทานเพลิงศพครั้งนี้ นับเป็นเกียรติอย่างสูงกับครอบครัว และโดยเฉพาะอย่างยิ่งกับ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ผู้ซึ่งอุทิศและทุ่มเทชีวิตจิตใจให้กับชีวิตราชการตำรวจมีอุดมการณ์สูงส่งและมีเจตนาดีต่อกรมตำรวจอย่างแท้จริงมาตลอด ถ้าวิญญาณมีจริง ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของพ่อลูกจะได้ยินดีและเกิดความรู้สึกว่า อย่างน้อยพ่อจุกของดิฉันก็เป็น **"คนดีที่โลกไม่ลืม"**

วันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๑๙ กรมทางหลวงแผ่นดินส่งนายช่างและลูกมือไปสร้างทางที่ตำบล "หนองแคน" เขตจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งเป็นบริเวณหุบเขาและป่าทึบ ผกค. ได้ซุ่มโจมตีและทำลายทรัพย์สินของทางราชการเสียหายอย่างมหาศาล คิดเป็นเงินกว่า ๑๐ ล้านบาท มีราษฎรสูญหายไปกว่า ๑๒ คน ผู้กำกับ ฯ จังหวัดกำแพงเพชร จึงมีคำสั่งให้ร้อยตำรวจเอกธงไชย แสงประดับ ทำหน้าที่ ผบ. หน่วยปฏิบัติการเฉพาะกิจทำงานร่วมกับเจ้าหน้าที่กรมทางหลวง ตชด. และตำรวจทางหลวง นำกำลังเข้ายึดทรัพย์สินของทางราชการคืนมา ซึ่งประสบผลสำเร็จอย่างงดงามในที่สุด

ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ผบ. ชุดปฏิบัติการเฉพาะกิจ นำกำลัง ตชด. ๑๐ นาย เข้ายึดพื้นที่เนิน ๓๕๓ บริเวณ ก.ม. ๒๖/๕๐๐ และรักษาความปลอดภัยขณะที่เจ้าหน้าที่กรมทางหลวง ฯ และหน่วยกู้ภัยตำรวจทางหลวงเข้าปฏิบัติการกู้รถดั้มพ์ ซึ่งถูก ผกค. ซุ่มโจมตีเสียหาย กับช่างปฏิบัติการ "หนองแคน" (๒๑ ก.ค. ๑๙ เวลา ๑๑.๐๐ น.)

นำชาวคณะ สอรด. เข้าเยี่ยมและแจกสิ่งของเครื่องใช้แก่ ทหาร และตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่ตามชายแดน

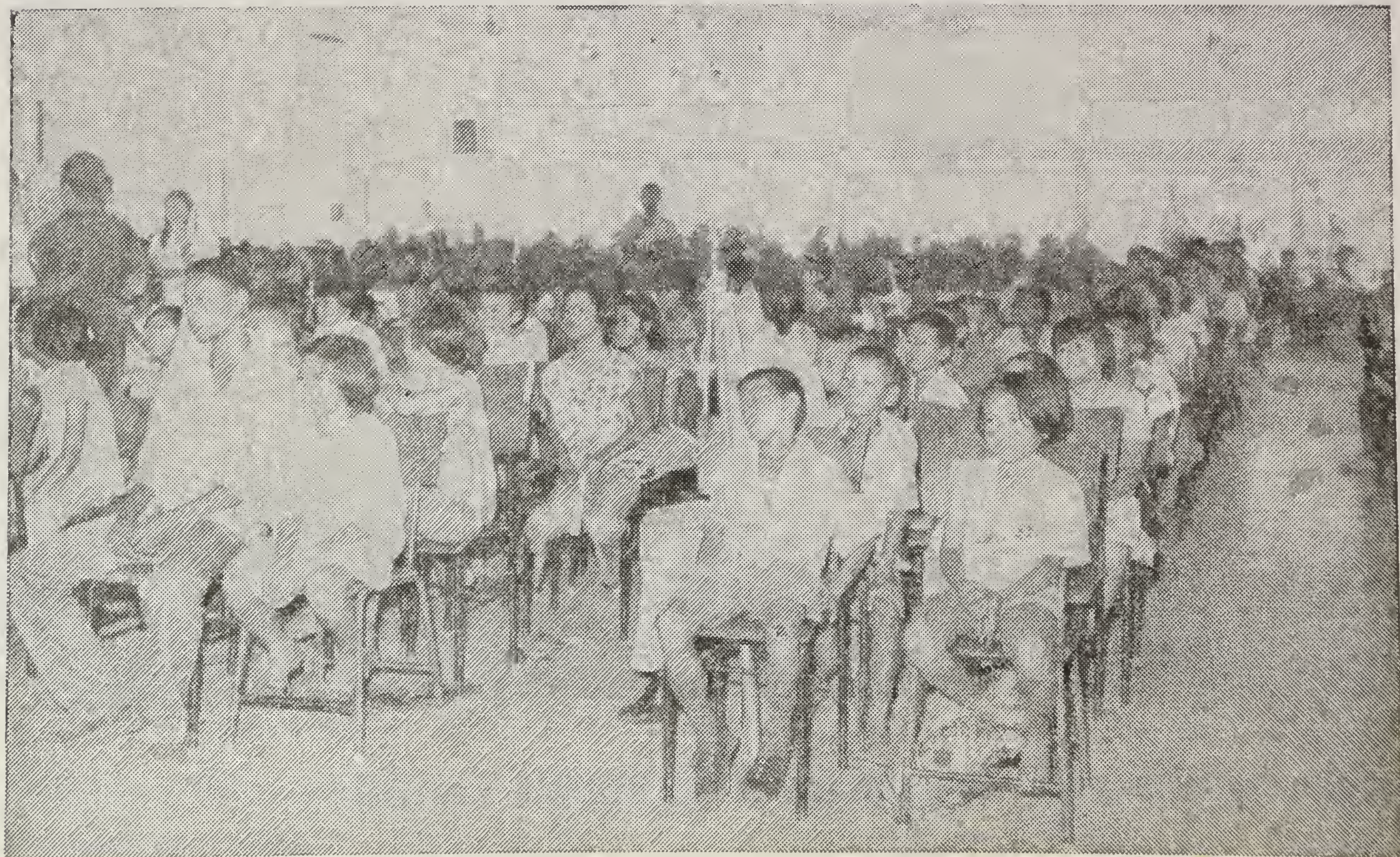

ขณะจับไม้เถื่อนร่วมกับ ร.ต.ท. ชัยยศ ประเสริฐศักดิ์ รอง สวป. คู่ใจ ที่อุตรดิตถ์

การเปิดการฝึกอบรม "เยาวชนสัมพันธ์" ที่พิษณุโลก
ผลงานชิ้นสุดท้ายของ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ

แตรวงของนักเรียนจากโรงเรียนต่าง ๆ เดินนำขบวนในวันเปิดพิธีฝึกอบรม "เยาวชนสัมพันธ์"

เยาวชนจากแหล่งต่าง ๆ กำลังรับการอบรม

คำไว้อาลัย

คำไว้อาลัย

ผมมีความเสียใจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อทราบข่าวการถึงแก่กรรมโดยอุบัติเหตุ ของ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ชาวคณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ รุ่นที่ ๑๘ ขณะที่เดินทางไปปฏิบัติราชการที่จังหวัดอุตรดิตถ์ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๒๑

ถึงแม้ว่าความตายจากโลกนี้ไปเป็นสิ่งธรรมดาที่มนุษย์ทุกคนจะต้องเผชิญแต่ผมก็ยังมีความเสียดายที่ธงไชยต้องจากไป เพราะธงไชยเป็นผู้มีความเฉลียวฉลาด เป็นคนหนุ่มซึ่งอยู่ในวัยที่สามารถนำความรู้ที่ได้ศึกษามาใช้ให้เป็นประโยชน์สำคัญของประเทศชาติ ตลอดจนสร้างความเป็นปึกแผ่นและให้ความอบอุ่นแก่ครอบครัวได้อีกมาก การจากไปอย่างไม่มีวันคืนกลับของธงไชยครั้งนี้ จึงเป็นที่เสียดายอาลัยรักของญาติสนิทมิตรสหาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวสิงห์ดำแห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยอย่างแน่นอน

ขอกุศลผลบุญและคุณงามความดีที่ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ได้กระทำไว้ทั้งมวลจงเป็นปัจจัยดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพ เทอญ

(นายเกษม สุวรรณกุล)
รัฐมนตรีว่าการทบวงมหาวิทยาลัย

ไว้อาลัย ธงไชย แสงประดับ

ธงไชย แสงประดับ เป็นลูกศิษย์คนหนึ่งของผมเมื่อครั้งที่ผมยังสอนกฎหมายอยู่ที่คณะรัฐศาสตร์จุฬาฯ เมื่อสอนรุ่นนี้เสร็จไปแล้วผมก็ไม่ได้ติดตามว่าใครจบออกไปแล้วไปทำงานที่ไหน จนกระทั่งเมื่อผมมีตำแหน่งหน้าที่ทางการเมืองและไปตรวจราชการที่จังหวัดอุตรดิตถ์เป็นครั้งแรกเมื่อต้นปี ๒๕๒๐ จึงพบธงไชยอยู่ในเครื่องแบบนายตำรวจไปคอยให้ความอารักขาแก่ผมและคณะ ธงไชยเข้ามารายงานตัวกับผมแล้วก็บอกว่าเป็นลูกศิษย์ของผม เมื่อทบทวนความจำกันแล้ว ผมนึกภาพหนหลังได้ชัดเจน จำได้ดีว่าธงไชยสนใจในวิชาที่ผมสอนพอสมควรทีเดียว ธงไชยเป็นคนรื่นเริงแต่เรียบร้อย ให้ความคารวะแก่ครูบาอาจารย์เป็นอย่างดี จากนั้นผมมีโอกาสไปจังหวัดอุตรดิตถ์อีกหลายครั้ง พบธงไชยมาคอยติดตามให้ความอารักขาอย่างใกล้ชิดทุกครั้ง ยิ่งถ้าเป็นการเดินทางไปท้องที่ที่ไม่สู้จะปลอดภัยนัก ธงไชยแทบจะเป็นเงาตามตัวผมทีเดียว ธงไชยเคยพูดกับผมว่าถ้าจะมีอะไรเกิดขึ้นจะขอตายก่อนอาจารย์ จากถ้อยคำและกิริยาอาการที่แสดงออก ผมเชื่อว่าธงไชยพูดด้วยความจริงใจ ไม่ใช่พูดอย่างผู้ใต้บังคับบัญชาจะเอาอกเอาใจผู้บังคับบัญชา แต่พูดอย่างศิษย์ที่แสดงกตเวทิคุณต่ออาจารย์ ซึ่งทำให้ผมซาบซึ้งและภาคภูมิใจในความเป็นอาจารย์ที่มีศิษย์อย่างธงไชยคนหนึ่ง อีกครั้งหนึ่ง ผมเดินทางจากอุตรดิตถ์ทางรถยนต์จะกลับกรุงเทพฯ ธงไชยอาสาติดตามอารักขามาจนถึงนครสวรรค์ ระหว่างที่รถใกล้จะถึงพรานกระต่าย ธงไชยหยุดรถแล้วบอกกับผมว่า ช่วงนี้เป็นช่วงอันตราย ตอนดึก ๆ อย่างนี้มักจะมีการปล้นรถเสมอ ถ้ามีอะไรขอให้อาจารย์เร่งรถหนีไปก่อน ผมจะขอรับมือทางนี้เอง ผมจำได้ว่าตอบไปว่า ถ้าจะมีอะไรก็คงจะอยู่ช่วยกัน ผมไม่หนีไปหรอก ธงไชยบอกอีกว่าไม่ได้ครับเป็นหน้าที่ของผมที่จะต้องให้อาจารย์ปลอดภัย ผมก็ไม่ได้ว่าอะไร แต่ทุกสิ่งทุกอย่างก็เป็นไปอย่างเรียบร้อยดีจนถึงปลายทาง ผมพบธงไชยครั้งสุดท้ายที่กระทรวงมหาดไทย ธงไชยบอกว่าได้รับคำสั่งให้เข้ามาศึกษาที่โรงเรียนสารวัตรผู้บังคับกอง จึงแวะมากราบเยี่ยมในฐานะลูกศิษย์ ผมได้ถามว่ามีปัญหาอะไรบ้างหรือเปล่า ธงไชยก็บอกว่าไม่มีอะไรเลยทั้งในหน้าที่การงานและทางส่วนตัวมาแวะเยี่ยมผมด้วยความระลึกถึงเท่านั้น จากนั้นผมก็ไม่ได้พบธงไชยอีกเลยจนกระทั่งทราบข่าวว่าธงไชยประสบอุบัติเหตุถึงแก่กรรมเสียแล้ว ผมตะลึงงันไปหมดไม่อยาก

จะเชื่อว่าเป็นความจริง ได้พยายามติดต่อถามข่าวคราวจากคนที่รู้จักกับธงไชย ได้รับการยืนยันว่าเป็นความจริง รู้สึกสลดใจเหลือเกิน ที่คนดี ๆ อย่างธงไชย ข้าราชการที่สุจริต เข้มแข็ง ยังหนุ่มแน่นอย่างธงไชยต้องเสียชีวิตโดยกะทันหันอย่างนี้ ผมเสียดายจริง ๆ ธงไชยควรจะได้อยู่ทำประโยชน์ให้แก่ประชาชนและประเทศชาติไปได้อีกนานทีเดียว

ผมขอตั้งจิตอธิษฐานขอให้ดวงวิญญาณของธงไชย แสงประดับ ศิษย์รักของผมจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

คนึง ฦาไชย

๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๑

เรื่อง คำไว้อาลัย

เรียน คุณจริยา แสงประดับ

ตามที่ได้แจ้งเรื่อง ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ สวป.สภ.อ. เมืองอุตรดิตถ์ ช่วยราชการ บก.ภ.เขต ๘ ได้ประสบอุบัติเหตุรถยนต์ชน บนเส้นทางสายพิษณุโลก–สุโขทัย จนถึงแก่กรรม เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๒๑ และได้ขอคำไว้อาลัยแก่ ร.ต.อ. ธงไชย เพื่อเป็นเกียรติในการนำลงตีพิมพ์ในหนังสืออนุสรณ์แจกเป็นบรรณาการแก่ผู้มีเกียรติและญาติมิตรที่จะไปร่วมในพิธีด้วย นั้น

ข้าพเจ้าได้รับทราบข่าวถึงแก่กรรมของ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ด้วยความเศร้าสลดใจเป็นที่สุด เพราะ ร.ต.อ. ธงไชย เป็นคนดีมีความกระตือรือร้นและมีความรับผิดชอบในการปฏิบัติหน้าที่อย่างดีเยี่ยม ทุกครั้งที่ข้าพเจ้าไปราชการที่จังหวัดอุตรดิตถ์ ก็มักจะได้พบและพูดคุยอยู่เสมอ และก่อนหน้าที่จะถึงแก่กรรมไม่นาน ร.ต.อ. ธงไชย ก็ยังได้มาพบข้าพเจ้าและบอกเล่าถึงการมาช่วยปฏิบัติราชการที่ บก.ภ.เขต ๘ จังหวัดพิษณุโลก เมื่อได้รับทราบข่าวถึงแก่กรรมโดยทันด่วนเช่นนี้ ข้าพเจ้าจึงรู้สึกเศร้าใจเป็นอย่างมาก ขอแสดงความเสียใจและเห็นใจในเคราะห์กรรมของคุณจริยา และลูก มาโอกาสนี้ด้วย พร้อมนี้ได้แนบคำไว้อาลัยแก่ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับมาด้วยแล้ว

ขอแสดงความนับถือ

พล.ต.ท.

(จำรัส มังคลารัตน์)

ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

๑๘ ต.ค. ๒๑

อาลัยน้องชาย

ข้าพเจ้าสลดใจเป็นอย่างยิ่งที่น้องชาย ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ สารวัตรปกครองป้องกันของสถานีตำรวจอำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้จากไปอย่างกะทันหันอันเนื่องจากประสบอุบัติเหตุ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๒๑ ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ราชการ

ข้าพเจ้าได้หลับตานึกถึงน้องชายคนนี้แล้ว แสนจะเสียดายและเศร้าใจเป็นอย่างมาก เพราะเขายังอยู่ในวัยหนุ่มแน่นกระฉับกระเฉง มีหัวสมองและความคิดที่แจ่มใสรวดเร็ว ตั้งใจทำงานด้วยจิตใจสูงและมั่นคงในหน้าที่ด้วยความยุติธรรม เป็นที่รักใคร่ของผู้บังคับบัญชาถึงกับผู้บังคับบัญชาชั้นผู้ใหญ่เรียกตัวมาช่วยราชการพิเศษชั่วคราวที่กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดพิษณุโลก อนาคตของเขาจะสุกปลั่งในกรมตำรวจอย่างไม่มีปัญหา ถ้าเขาไม่ด่วนจากไปเสียก่อน และจากคุณงามความดีของน้องชายที่ข้าพเจ้าได้สดับตรับฟังมาแล้ว ทั้งในระหว่างที่ข้าพเจ้าไปปฏิบัติหน้าที่ราชการในเขต ๕ ก็ได้อาศัยน้องชายคนนี้มากทั้ง ๆ ที่ข้าพเจ้าก็ไม่ได้อยู่ในกรมตำรวจ ทำให้ข้าพเจ้าประทับใจในความกตัญญูของน้องชายคนนี้มาก ข้าพเจ้าขอประกาศให้ครอบครัวของ "ธงไชย" ไว้ ณ ที่นี้ว่า สิ่งใดที่อยู่ในความสามารถของข้าพเจ้าที่จะทำให้แก่ครอบครัวของ "ธงไชย" แล้ว ขอให้แจ้งกับข้าพเจ้าเถิด ข้าพเจ้าพร้อมที่จะสนองเพื่อให้ "ธงไชย" ประสบสุขในภพหน้า

คุณงามความดีของน้องชายที่ได้สะสมมา กับขออานิสงส์บุญราศีที่ครอบครัวตลอดจนญาติมิตรได้บำเพ็ญไว้จงเป็นพลังดลบันดาลให้ดวงวิญญาณของน้องชายไปสู่สุคติวิสัยในสัม-ปรายภพนั้น เทอญ

พล.ต.ท. จำรัส มังคลารัตน์

(จำรัส มังคลารัตน์)

ผู้ตรวจราชการกระทรวงมหาดไทย

๑๘ ต.ค. ๒๑

ด้วยความอาลัย
แด่ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ

ข้าพเจ้าได้มีโอกาสรู้จักกับ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ เมื่อครั้งยังเป็นรองสารวัตรปกครองป้องกัน สภ.อ. เมืองกำแพงเพชร ประมาณ ๒ ปีเศษมาแล้ว เมื่อได้รู้จัก ร.ต.อ. ธงไชยเป็นครั้งแรก ก็ให้รู้สึกถูกชะตา เพราะ ร.ต.อ. ธงไชย เป็นผู้มีบุคลิกลักษณะเป็นสุภาพบุรุษ น่ารักน่านับถือ เมื่อได้คุยกันและได้ทราบว่าเป็นรุ่นใกล้เคียงกับลูกสาวของข้าพเจ้า เมื่อเรียนอยู่รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย และทราบประวัติการทำงานตั้งแต่จบจนมารับราชการในกรมตำรวจ ก็ให้มีความรู้สึกรักใคร่และนิยมในตัว ร.ต.อ. ธงไชยมากขึ้น

ต่อมาเมื่อปีกลายนี้ ข้าพเจ้าได้เดินทางไปภาคเหนือ ก็ได้พบ ร.ต.อ. ธงไชยที่จังหวัดอุตรดิตถ์อีก ครั้งสุดท้าย เมื่อไม่กี่เดือนมานี้ ข้าพเจ้าได้ไปร่วมพิธีเปิดการอบรม "งานเยาวชนสัมพันธ์" ของกองตำรวจ ที่พิษณุโลก และก็ได้พบกับ ร.ต.อ. ธงไชย ในงานนี้ เพราะทราบว่า ร.ต.อ. ธงไชยเอง ก็มีความสนใจในโครงการ "งานเยาวชนสัมพันธ์" ของกรมตำรวจซึ่งจัดขึ้นเป็นแห่งแรก นอกจังหวัดพระนคร ฉะนั้นผู้บังคับการเขต ๘ พิษณุโลก จึงได้เรียกตัวให้ไปช่วยราชการที่จังหวัดพิษณุโลก เพื่อ "งานเยาวชนสัมพันธ์" นี้ โดยเฉพาะ ต่อมาข้าพเจ้าทราบว่า ร.ต.อ. ธงไชย ก็มีความประสงค์อย่างแรงกล้าที่ใคร่จะเสนอให้กองบัญชาการตำรวจนครบาลจัดการอบรม "งานเยาวชนสัมพันธ์" ขึ้นอีกที่จังหวัดอุตรดิตถ์ในโอกาสต่อไป

เมื่อข้าพเจ้ามาทราบข่าวการเสียชีวิตของ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ อย่างกะทันหันโดยอุบัติเหตุทางรถยนต์ เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ขณะที่ ร.ต.อ. ธงไชยเดินทางจากพิษณุโลกกลับอุตรดิตถ์ เพื่อมุ่งมั่นในงานของเยาวชนสัมพันธ์ต่อ ข้าพเจ้ารู้สึกเศร้าสลดใจและเสียดายเป็นอย่างยิ่ง เศร้าใจอย่างสุดซึ้งแทนญาติมิตรและครอบครัวที่น่ารักของ ร.ต.อ. ธงไชย เสียดายอย่างยิ่งที่นายตำรวจดี ๆ อย่าง ร.ต.อ. ธงไชย ต้องมาด่วนจากไปในขณะที่อายุยังน้อยมาก ซึ่งเป็นการสูญเสียต่อกรมตำรวจเอง และต่อชาติ เพราะเขานับได้ว่าเป็นสมบัติที่ชาติต้องการเขา

ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ มีประวัติเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ที่แท้จริงเป็นที่รักใคร่ของทั้งผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและมิตรสหายโดยทั่วกัน เป็นนายตำรวจที่มีเรือนร่างสง่า มีเสน่ห์ สุภาพเรียบร้อยแต่แฝงไว้ด้วยความเข้มแข็ง เฉียบขาดในการงานแม้ ร.ต.อ. ธงไชย ได้จากไปแล้วอย่างไม่มีวันกลับก็ตาม แต่เกียรติประวัติอันกอปรด้วยคุณงามความดียังคงอยู่

ด้วยกุศลกรรมและความดีที่ ร.ต.อ. ธงไชย ได้บำเพ็ญไว้ตลอดเวลาที่มีชีวิตอยู่ในภพนี้ จงเป็นผลตอบสนองให้ดวงวิญญาณของ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ประสบสุคติในสัมปรายภพตลอดไป

(นาวาอากาศโท ทินกร พันธุ์กระวี)
ส.ส. นิติบัญญัติแห่งชาติ

คุณแจ๊ดน้องรัก

เมื่อพี่พบ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ พร้อมกับเพื่อนร่วมใจของเธอ **พ.ต.ต. ยงยุทธ งามเกษม** ที่หน้าบ้านพักของเธอทั้งสองที่จังหวัดกำแพงเพชร พี่รู้สึกว่าบุคลิกของเธอในหน้าที่ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ คงทำให้จังหวัดกำแพงเพชร มีสภาพที่สว่างไสวขึ้นแต่แล้วเธอก็ย้ายไปทำความดีให้จังหวัดอุตรดิตถ์ในเวลาต่อมา

แต่อนิจจา หนุ่มน้อยที่กำลังจะมีอนาคตที่รุ่งเรืองต่อชาติและครอบครัวก็ต้องสูญสิ้นไปเดียวดายโดยปราศจากการรู้เห็นของผู้ที่รักเขา

พี่ขอให้ดวงวิญญาณของเธอผู้บำเพ็ญความดีมาตลอด จงไปสู่สุคติเถิดแต่เธอคงไม่ไปไกลจากน้องแจ๊ดและลูก ๆ

แสนเสียดายจากพี่เรียม

พี่เรียม

(นางวิบูลวรรณ พันธุ์กระวี)

แด่ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ

เมื่อวันที่ ๑๔–๒๐ มกราคม ๒๕๒๐ เป็นวันงานพระยาพิชัยดาบหัก และงานกาชาดประจำปีของจังหวัดอุตรดิตถ์ ซึ่งเป็นงานใหญ่ที่สุดของจังหวัดอุตรดิตถ์ ได้จัดเป็นประเพณีติดต่อกันมาเป็นเวลานานถึง ๑๐ ปีแล้ว ตลอดเวลาจัดงาน ๗ วัน ๗ คืน มีประชาชนเข้าชมงานไม่น้อยกว่าหนึ่งแสนคนจากการที่ประชาชนเข้าชมงานมากมายเช่นนี้ ปัญหาเรื่องการรักษาความสงบเรียบร้อยจึงเป็นเรื่องสำคัญมาก เพราะบางปีที่ผ่านมาภายในบริเวณงานจะมีเรื่องทะเลาะวิวาททำร้ายร่างกายและบางปีถึงกับฆ่ากันตายก็มี ขณะนั้นข้าพเจ้าพึ่งย้ายมาดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์ได้เพียง ๓ เดือน จึงเกิดความวิตกในเรื่องนี้มาก ได้มอบหมายให้ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ สวป.สภ.อ. เมืองอุตรดิตถ์ รับผิดชอบเป็นหัวหน้าหน่วยรักษาความสงบเรียบร้อย ภายในบริเวณงานพระยาพิชัยดาบหัก ซึ่งได้ระดมกำลังตำรวจจากเขตอำเภอเมืองอุตรดิตถ์ และอำเภอต่าง ๆ ตลอดจนขอกำลังสารวัตรทหาร จากจังหวัดทหารบกอุตรดิตถ์ มาสมทบด้วย

เนื่องจาก ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ เป็นผู้มีความจริงจัง จริงใจ เสียสละ และกล้าหาญในการปฏิบัติหน้าที่เป็นผลให้การจัดงานในครั้งนี้ตลอดเวลา ๗ วัน ๗ คืน เป็นไปด้วยความสงบเรียบร้อยไม่มีเหตุร้ายใด ๆ เกิดขึ้นเลย เพื่อเป็นการสนองตอบแทนคุณงามความดีในครั้งนี้ ข้าพเจ้าได้มอบเหรียญเงินเมืองอุตรดิตถ์ กรอบทองคำ ให้แก่ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ต่อหน้ากรมการจังหวัดในวันประชุมประจำเดือน มกราคม ๒๕๒๐

ต่อมาเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๒๑ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ไปช่วยราชการที่กองบังคับการตำรวจภูธร ๘ จังหวัดพิษณุโลก และได้ออกเดินทางจากจังหวัดพิษณุโลกจะมาจัดการอบรมเยาวชนสัมพันธ์ จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้ประสบอุบัติเหตุรถยนต์ชนกันถึงแก่กรรม ข้าพเจ้าได้รับทราบข่าวมรณกรรมด้วยความเศร้าสลดใจอย่างสุดซึ้ง คุณงามความดีที่ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ได้กระทำไว้ ขณะรับราชการร่วมกับข้าพเจ้าที่จังหวัดอุตรดิตถ์ ยังประทับใจข้าพเจ้าอยู่ทุกวันนี้อย่างไม่มีวันลืมเลือน

ข้าพเจ้าจึงขอตั้งจิตอธิษฐาน ขอให้ดวงวิญญาณอันศักดิ์สิทธิ์ของพระยาพิชัยดาบหัก และกุศลกรรมของ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ที่ได้กระทำไว้จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ ของ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ

เลอเดช เจษฎาฉัตร
ผู้ว่าราชการจังหวัดอุตรดิตถ์

คำไว้อาลัย

ข้าพเจ้ารู้จักกับร้อยตำรวจเอก ธงไชย แสงประดับ มาตั้งแต่ยังไม่มารับราชการเป็นตำรวจ คุณธงไชย แสงประดับ ในสมัยนั้นทำงานเกี่ยวกับโทรทัศน์เป็นผู้ที่มีความคล่องแคล่วและสันทัดในการติดต่อ จัดว่าเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์อย่างดีเยี่ยมผู้หนึ่ง สมกับที่ได้รับการศึกษาระดับสูงถึงระดับมหาบัณฑิตทางการปกครอง เมื่อคุณธงไชย ได้รับยศเป็นร้อยตำรวจเอก ตำแหน่งรองสารวัตรปกครองป้องกัน สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร และเข้ามาอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของข้าพเจ้า ซึ่งดำรงตำแหน่งรองผู้บังคับการตำรวจภูธรเขต ๖ ในขณะนั้น จึงได้มีโอกาสร่วมงานกันอย่างใกล้ชิด โดยทางกรมตำรวจได้มอบหมายให้ข้าพเจ้าทำหน้าที่เป็น ผบ. ชุดปฏิบัติการเฉพาะกิจ ครั้งสำคัญ ๒ ครั้ง ตั้ง บ.ก. ที่จังหวัดตาก และจังหวัดสุโขทัย ทั้ง ๒ ครั้ง ร้อยตำรวจเอกธงไชย ได้เข้าร่วมปราบปรามตามภารกิจจนบังเกิดผลในการปราบปรามเป็นอย่างดียิ่ง ส่งผลให้ร้อยตำรวจเอกธงไชย ได้เลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็นสารวัตรปกครองป้องกัน สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ จึงต้องมาเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาของข้าพเจ้าอย่างใกล้ชิดอีก จากการที่ได้เห็นฝีไม้ลายมือในการปฏิบัติงานอันเพชรน้ำเอก เมื่อข้าพเจ้าเห็นว่าโครงการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล เป็นโครงการซึ่งสามารถลดปัญหาอาชญากรรมได้อย่างดี และเหมาะสมกับสภาพภูมิประเทศและเหตุการณ์ของจังหวัดพิษณุโลก และจังหวัดอื่น ๆ ในเขตใกล้เคียง ข้าพเจ้าจึงได้มอบหมายให้ร้อยตำรวจเอก ธงไชย ไปประสานงานและศึกษาแบบวิธีการจากกองบัญชาการตำรวจนครบาล และได้นำมาปฏิบัติโดยจัดให้มีการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์รุ่นที่ ๑ ที่จังหวัดพิษณุโลก ขึ้นสำเร็จเป็นแห่งแรกในส่วนภูมิภาคของประเทศไทย ทั้ง ๆ ที่การฝึกกระทำในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลก และร้อยตำรวจเอกธงไชย เป็นสารวัตรปกครองป้องกันสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง จังหวัดอุตรดิตถ์ แต่แทนที่จะเป็นอุปสรรคความสันทัดชัดเจนและฝีไม้ลายมือทางมนุษยสัมพันธ์ได้พิสูจน์ความจริงออกมาว่า การฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์ครั้งนั้นสำเร็จผลเกิดความคาดหมาย ชื่อร้อยตำรวจเอกธงไชย แสงประดับ ติดอยู่บนริมฝีปากของเยาวชนผู้ร่วมงานและประชาชน ผู้เกี่ยวข้องอย่างแนบแน่น ความดีของร้อยตำรวจเอกธงไชย ประทับอยู่กับจิตใจของผู้พบเห็นเกือบทั้งสิ้น

เมื่อความสำเร็จของการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์รุ่นที่ ๑ ของจังหวัดพิษณุโลกสำเร็จลงด้วยดี ร้อยตำรวจเอกธงไชย ได้ก้าวต่อไปยังจังหวัดอุตรดิตถ์ เพื่อเปิดการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์เป็นรุ่นที่ ๒ ระหว่างที่ร้อยตำรวจเอกธงไชย ทุ่มเทกำลังกายและกำลังใจต่องานเยาวชนสัมพันธ์อย่างหนักนี้ สิ่งที่ไม่คาดฝันก็พลันบังเกิดขึ้น คือ ร้อยตำรวจเอก ธงไชย แสงประดับ ประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์ถึงแก่ชีวิต โดยที่ตัวเองอยู่ในชุดครูฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์ ก่อนที่ร้อยตำรวจเอก ธงไชย จะเสียชีวิต ได้พยายามร่างธรรมนูญเยาวชนสัมพันธ์เพื่อจัดขบวนการอันเป็นหลักเกณฑ์ไว้ให้ผู้ปฏิบัติได้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้อง ซึ่งข้าพเจ้าจะพยายามให้มโนภาพของนายร้อยตำรวจเอกธงไชย เป็นจริงขึ้นมาให้จงได้ ขณะที่ร่างของร้อยตำรวจเอกธงไชย แสงประดับ จะมอดไหม้ไป ณ จิตกาธารแห่งนี้ ขอให้ได้รับคำปฏิญาณจากข้าพเจ้าว่า ความดีที่ร้อยตำรวจเอกธงไชย แสงประดับได้สร้างไว้จะแนบแน่นอยู่ในดวงใจของข้าพเจ้า และจะสืบทอดเจตนารมณ์ของร้อยตำรวจเอกธงไชย ให้ออกเป็นรูปธรรมต่อเยาวชนของชาติ ซึ่งจะได้รับผลจากโครงการฝึกอบรมเยาวชนสัมพันธ์อย่างไม่มีสิ้นสุด

พลตำรวจตรี จรูญ ภูมิจิตร

(จรูญ ภูมิจิตร)

ผู้บังคับการตำรวจภูธร ๘

คำไว้อาลัย

ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ เป็นนักเรียนรัฐศาสตร์จุฬา รุ่นน้อง ที่มารับราชการกรมตำรวจด้วยกัน เป็นคนหนุ่มที่มีความรู้ความสามารถ และมีความตั้งใจที่จะทำงานรับใช้ประเทศชาติอย่างแรงกล้าคนหนึ่ง ซึ่งถ้าหากไม่ทำตามความตั้งใจแล้ว ขณะนี้ก็ยังจะคงมีชีวิตอยู่ เพราะความเป็นคนที่กระตือรือร้นที่จะทำงานให้สมตามความมุ่งหมายของทางราชการ จึงทำให้ชีวิตต้องมาจบลงในเวลาอันไม่สมควร จากความใกล้ชิดสนิทสนมที่มีต่อกันมานาน ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับเป็นคนที่มีน้ำใจโอบอ้อมอารี รักความเป็นธรรม มีสัมมาคารวะ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างดียิ่งสมเป็นตัวอย่างของมหาบัณฑิต และนายตำรวจที่ดี การจากไปจึงเป็นการสูญเสียที่ทุกฝ่ายย่อมมีความเสียดาย และเสียใจอย่างสุดซึ้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัว

ร.ต.อ. ธงไชย ได้สร้างแต่ความดีมาตลอด ฉะนั้นขอให้ความดีที่ ร.ต.อ. ธงชัย แสงประดับ ได้สร้างสมไว้ในขณะที่มีชีวิตอยู่ จงตอบสนองให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ จงประสบแต่ความสุขในสัมปรายภพนั้นเทอญ

พ.ต.อ.

(ไมตรี ชวลิตธำรง)

๑๓ ก.ค. ๒๕๒๑

อาลัยนุสรณ์

"คนที่พระเจ้ารัก ย่อมจากไปเร็ว"

ธงไชย แสงประดับ คือคนที่พระเจ้ารัก

เขาจากผองเพื่อนในวงงานตำรวจ วงงานสื่อมวลชนและประชาชนที่เขามีหน้าที่และบทบาทรับใช้ ไปอย่างที่ไม่มีใครคาดคิด ยังให้ใจอาลัยและคนึงหา

ความรักของพระเจ้าทารุณหรือการุณย์กันแน่ ?

บุคลิกของธงไชยผึ่งผายเปี่ยมความอ่อนโยนและสุภาพ

วาจาพาทีไพเราะ ไร้ความร้ายที่จะให้แก่ใคร ๆ

การทำงานของเขา ข้าพเจ้าคิดว่า ใช้คำว่า "ประเสริฐ" คงไม่พอ ข้าพเจ้าหาญกล้าพูดเช่นนี้ เพราะ

หนึ่ง สมัยเมื่อเรา เขากับข้าพเจ้าทำงานร่วมกันที่กองบังคับการฝึกพิเศษ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน เขาเป็นนายตำรวจหนุ่มที่มากพลัง กระตือรือร้นทำงานด้วยความริเริ่ม รอบรู้และรวดเร็ว เขาคิดสร้างห้องพิพิธภัณฑ์อาวุธของพวกก่อการร้ายให้แก่หน่วยงาน

สอง สมัยเมื่อเขาไปศึกษาวิชาการข่าวที่กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน(กอ.รมน.) เขาสอบได้เป็นที่หนึ่ง ยังให้เพื่อนร่วมเรียนนับถือ ความสำเร็จนั้นมาจากเจตนารมณ์แน่วแน่ที่จะเอาชนะศาสตร์ ที่เขายังไม่สันทัด ผลที่ปรากฏโดยมีคณาจารย์ไทยและฝรั่งเป็นตุลาการนั้น เป็นประจักษ์พยานว่า เขาทำได้ตามใจมุ่งและทำได้เลิศเลอ

สาม สมัยเมื่อเขาไปรับการอบรมวิชาการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดให้โทษที่กองปราบปรามสามยอด และที่สหรัฐฯ เขาไม่เพียงแต่นำความรู้ในสาขาวิชานั้นกลับมา เขายังแสวงหาความรู้อื่น ๆ ประกอบความรู้ที่ได้มาประสาทความมั่นใจให้แก่เขามากยิ่งขึ้น

ดังนั้น เมื่อเขาโยกย้ายไปอยู่ตำรวจภูธร นอกไปจากการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมแล้วเขาทุ่มเทพลังกายใจสู่โครงการเยาวชนสัมพันธ์ ของตำรวจภูธร ภายใต้การส่งเสริมของ พล.ต.ต. จรูญ ภูมิจิตร ผู้บังคับการที่เข้าใจและมองเห็นการณ์ไกลเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการก่อการร้าย

ใช่แต่เท่านั้น เมื่อเขาเข้ารับการศึกษาอบรมหลักสูตรสารวัตรผู้บังคับกอง ที่กรุงเทพฯ เขาเสนอให้มีการปฏิรูปหลักสูตรเสียใหม่ เขาก็ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นกรรมการแก้ไขหลักสูตรนั้น

ข้าพเจ้าเข้าใจ เขาคงจะคำนึงถึงงานเยาวชนสัมพันธ์ และการแก้ไขหลักสูตรอยู่แม้ว่าเขาจะสู่สุคติแล้วก็ตาม

ก่อนที่เขาจะจากไป ข้าพเจ้าคิดถึงเขาในหลายวูบหลายขณะของอารมณ์ ไม่คิดว่าจะเป็นลางสังหรณ์

และเมื่อเขาจากไปแล้วแสนนาน ข้าพเจ้าจึงทราบข่าวการจากไปของเขาในตอนบ่ายวันหนึ่งที่กองวิจัยและวางแผน

ดึกดื่นของคืนนั้นเอง (คืนวันศุกร์ขึ้น ๑๔ ค่ำ เดือน ๑๐ ที่ ๑๕ กันยายน) ข้าพเจ้าได้พบเขา

ธงไชยเป็นมิตรของครอบครัวข้าพเจ้า–ของแม่ยาย, คู่ชีวิตและลูกช้าง, ลูกน้ำหวาน

เขามาในชุดเสื้อเชิ้ตสีขาว กางเกงสีกากี ใบหน้ายิ้ม บอกกับภรรยาข้าพเจ้า "พี่พี่ ปลุกท่านรองหน่อย"

ขณะนั้น ข้าพเจ้าหลับ จำได้ว่าข้าพเจ้าหันไปบอกภรรยาว่า "ไม่ต้อง ฉันตื่นแล้วกำลังฟังเขาพูด"

เขาหันหน้ามองข้าพเจ้า สายตาของเราประสบกัน เขายิ้ม ข้าพเจ้ายิ้ม ยกมือสาธุแล้วเขาก็จากไป

พรายน้ำนาฬิกา บอกเวลา ๐๐.๐๐ น.

รุ่งเช้า ข้าพเจ้าโทรศัพท์ ไปหาคุณแจ๊ด ศรีภริยาของธงไชย

คุณแจ๊ด ระดมคำถามใส่ผมหลายประการ "พี่พูดอะไรบ้าง"

ข้าพเจ้าถามถึงปัญหาต่าง ๆ คุณแจ๊ดก็เล่าให้ฟัง

คำถามที่หลั่งจากปากข้าพเจ้าเป็นไปโดยอัตโนมัติ เหมือนว่าเป็นความห่วงของธงไชยที่ฝากไว้โดยแท้ เพราะเป็นปัญหาที่ภรรยาของข้าราชการตำรวจมักประสบ – เผชิญ เมื่อสามีผู้เป็นที่รักต้องจากไปโดยไม่คาดฝัน

ข้าพเจ้าภาวนาและหวังว่าปัญหาต่าง ๆ คงจะปัดเป่าไปโดยผู้บังคับบัญชา, เพื่อนร่วมงานของธงไชย

ดังนี้ เมื่อมองหนทางก้าวหน้าของเขาแล้ว ความรักของพระเจ้าสิทารุณ!

แต่ในโลกที่ทุกข์มากกว่าสุขนี้ พระเจ้าคงไม่ปรารถนาให้คนดีต้องทุกข์ทรมานนานเกินไป ฉะนี้ ความรักของพระเจ้าก็การุณย์

ข้าพเจ้าสะเทือนใจต่อการจากไปของธงไชย ผู้ที่ข้าพเจ้าเคยหวังว่าจะได้ทำงานร่วมกันอีก ข้าพเจ้าจนคำกล่าวที่จะสรุปอาลัยนุสรณ์ถึงเขาได้แจ่มแจ้งชัดเจนพอ จึงขอยกคำโคลงของกวีแก้ว เชลลี่ แห่งอังกฤษ มาสรุปแทน

"บัดแรก　ความหฤหรรษ์　สูญสิ้น
บัดหลัง　ความหวัง　ความกลัว　จรจาก
และแล้ว　ครั้นสิ่งเหล่านั้น　ล่วงลับ　สิ้นเวรสุดกรรม
ธุลีดิน　เพรียกร้องธุลีดิน　เราต่างจำพรากไป"

พ.ต.อ. จินดา ดวงจินดา
รองหัวหน้ากองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ

คำไว้อาลัย
แด่
ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ

สภ.อ. เมืองอุตรดิตถ์

๑๓ ตุลาคม ๒๕๒๑

ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ น้องรัก . . . สุดรัก

เมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๒๑ เวลาประมาณ ๑๖.๐๐ น. พี่ได้ยินเสียงเจ้าหน้าที่ตำรวจพูดกันว่า "รถยนต์เก๋งของ ร.ต.อ. ธงไชย ชนกับรถยนต์บรรทุกที่เขตอำเภอเมืองพิษณุโลก ถึงแก่ความตาย" ทันทีที่พี่ได้รับทราบข่าว ได้รีบติดต่อกับทาง สภ.อ. เมืองพิษณุโลก กว่าจะติดต่อกันได้เป็นเวลาเกือบชั่วโมง และในที่สุดก็ได้รับการยืนยันว่าเป็นความจริงและศพเก็บไว้ที่ รพ. พุทธชินราชพิษณุโลก

พี่และบรรดาเพื่อนข้าราชการตำรวจ สภ.อ. เมืองอุตรดิตถ์ต่างพากันเศร้าสลดใจเป็นอย่างยิ่ง มันรวดเร็วเกินไปเสมือนหนึ่งความฝัน และเป็นการจากไปที่เรามิได้มีโอกาสได้พบกันอีกเลย พี่สุดแสนจะเสียดาย เสียดายอนาคต เสียดายความรู้ความสามารถของน้องที่มีอยู่อันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติบ้านเมืองและกรมตำรวจเป็นอย่างยิ่ง

น้องเป็นสุภาพบุรุษผู้น่ารัก เรียบร้อย–สุภาพ อ่อนโยน มีความจริงใจต่อผู้บังคับบัญชา และผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งเราจะหาไม่ได้ง่ายในชีวิตราชการตำรวจ ฉะนั้นน้องจึงเป็นที่รักของข้าราชการตำรวจทุกคนใน สภ.อ. เมืองอุตรดิตถ์ โดยเฉพาะตัวพี่เอง มีความรักน้องมาก แม้จะได้มีโอกาสได้ร่วมงานกันในเวลาอันสั้นก็ตาม แต่น้ำใจของน้องที่มีต่อพี่ยังประทับความรู้สึกไม่รู้ลืม

วันนี้ (๑๓ ตุลาคม ๒๕๒๑) เป็นวันตำรวจ พี่และ ร.ต.ท. ชัยยศ ประเสริฐศักดิ์ ได้จัดงานขึ้นที่บริเวณ สภ.อ. เมืองอุตรดิตถ์ เพื่อสังสรรค์กับครอบครัวของตำรวจทุกคน หากน้องยังมีชีวิตอยู่ น้องคงได้มีโอกาสร่วมสนุกสนานกับพี่และเพื่อนข้าราชการตำรวจ และงานคงสนุกสนานกว่านี้อีกหลายเท่าทวีคูณ พี่และ ร.ต.ท. ชัยยศ รู้สึกเสียใจมากที่ขาดน้องไป ๑ คน

ด้วยอำนาจกุศล ผลบุญของน้องที่ได้สร้างสมไว้ในชีวิตราชการตำรวจ และที่มีต่อประชาชน ขอจงดลบันดาลส่งดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของ "ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ" น้องรักของพี่ ไปสู่สุคติในสัมปรายภพโน้นเทอญ

ด้วยรักและระลึกถึงไม่รู้ลืม

จากพี่

พ.ต.ต. สุรศักดิ์ สายสุจริต

สวญ.สภ.อ. เมืองอุตรดิตถ์

คำไว้อาลัย
แด่
ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ

ร.ต.อ. ธงไชย น้องรัก

ข่าวการถึงแก่กรรมโดยกะทันหันของ ธงไชย ทำให้พี่และเพื่อน ๆ โดยเฉพาะนักเรียนโรงเรียนสารวัตร–ผู้บังคับกองรุ่นที่ ๑๔ ทุกคน พากันใจหายและเศร้าสลดเสียใจอย่างยิ่ง เสียใจที่คนดี ๆ อย่างธงไชย ไม่น่าจะจากพวกเราไปเร็วนัก เสียใจและเสียดายแทนกรมตำรวจที่ต้องสูญเสียนายตำรวจที่มีฝีมือ มีความรู้สูง ซื่อสัตย์ สุจริต ยุติธรรม ไปอีก ๑ นาย ไม่ใช่ของง่ายเลยที่กรมตำรวจจะได้คนที่มีคุณสมบัติพร้อมมูลอย่างธงไชย มาไว้ใช้ ในราชการ

ช่วงเวลาเพียง ๖ เดือน ที่พี่มีโอกาสรู้จักและใกล้ชิดร่วมทำกิจกรรมทั้งในและนอกหลักสูตรกับธงไชย ในโรงเรียนสารวัตร ฯ รู้สึกมีความอบอุ่นประทับใจมาก เหมือนกับเราอยู่ด้วยกันมา ๒๐ ปี ธงไชยเป็นคนมีจิตใจสูงรูปหล่อ ความรู้สูง มีการตัดสินใจดีรวดเร็ว มีความคิดริเริ่มดี สมเป็นลักษณะของผู้นำ จนเป็นที่ยอมรับในกลุ่มของพี่และเพื่อนร่วมรุ่น มีอะไรก็ "ธงไชยช่วยหน่อย" กิจกรรมใดก็ดีที่ธงไชยได้รับมอบหมาย จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีทั้งสิ้น ธงไชยไม่เคยบ่นว่าเหนื่อยหรือท้อแท้ ในยามลำบากตรากตรำ ฝึกทำการรบในป่าปีนเขาสูง ทั้ง ๆ ที่เครื่องสนามและอาวุธปืนของตนเองเต็มหลังเดินไม่ค่อยจะไหว ธงไชย ยังช่วยเป็นภาระแบกและพยุงให้คนป่วยและเพื่อนที่อ่อนแอกว่าด้วยความเต็มใจ ความดีของธงไชยประทับใจพวกพี่และเพื่อน ไม่มีใครลืมเลือนเลย

การจากไปของธงไชย เป็นเรื่องของบุญ–กรรม ซึ่งมีด้วยกันทุกคน ใครก็หลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ช้าก็เร็ว สิ่งที่เหลืออยู่ให้คนเบื้องหลังจดจำคือ ความดีและความชั่วเท่านั้น หนังสือ "ธงไชยอนุสรณ์" ในวันพระราชทานเพลิงศพของธงไชย นี้ คงจะเป็นสักขีพยานและเตือนความทรงจำให้เราระลึกถึงธงไชยไปอีกนานแสนนานทีเดียว

วิญญาณของธงไชย จะอยู่แห่งหนใดก็ตามโปรดรับทราบด้วยว่า พี่และเพื่อนทุกคน มีความรัก คิดถึง เสียดาย และปรารถนาดีต่อธงไชยทุกคน พี่ขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายทั่วสากลพิภพจงปกป้องคุ้มครองดวงวิญญาณของธงไชยให้ประสบสุข เกษมสำราญ ในแดนสัมปรายภพ ตลอดกาลเทอญ

พ.ต.ท. บรรเจิด จุฑามาศ

สารวัตรใหญ่ สถานีตำรวจนครบาลบางพลัด

แด่-คุณธงไชย แสงประดับ

ข่าวการเสียชีวิตของคุณธงไชย แสงประดับ มาถึงผมทางโทรเลขหลังเกิดเหตุไม่นานนักโดย พ.ต.ต. ยงยุทธ งามเกษม เป็นข่าวหนึ่งที่ทำความตกตะลึงให้กับผม และเกิดความเสียดายขึ้นมาทันทีว่า ทำไมจะต้องเป็นคุณธงไชย

เหตุแห่งความเสียดายนั้น เนื่องมาจากเราเป็นคนสนิทกัน ทั้ง ๆ ที่เพิ่งรู้จักกันเมื่อเข้าโรงเรียนสารวัตรและผู้บังคับกองรุ่น ๑๔ คือราวเดือนตุลาคม ๒๕๒๐ นี้เอง การได้อยู่กินนอนร่วมกันทำให้ได้อ่านนิสัยใจคอ ทำให้ผมเห็นว่าคุณธงไชยเป็นคนดีและฉลาด การที่เราจะหาคนที่มีคุณสมบัติพร้อมทั้ง ๒ อย่างนั้น ไม่ใช่ของง่ายนัก ด้วยเหตุนี้คุณธงไชยจึงเป็นบุคคลที่น่าคบหา ยิ่งย้อนไปดูการศึกษาที่คุณธงไชยเรียนมาคือ รัฐศาสตร์บัณฑิต (*เกียรตินิยมอันดับ ๒*) และรัฐศาสตร์มหาบัณฑิตจากจุฬา ฯ หลักสูตรต่าง ๆ ของกรมตำรวจและจากสหรัฐ ฯ ทำให้ยิ่งเกิดความเสียดายมากยิ่งขึ้น เพราะถ้าเขายังอยู่ผมเชื่อแน่เหลือเกินว่าประเทศชาติจะได้ประโยชน์อย่างมากมายจากคุณธงไชย การที่มาด่วนเสียชีวิตลงครั้งนี้ นอกจากจะนำความเศร้าสลดใจมายังครอบครัว เพื่อนฝูงแล้ว ผมยังมีความเห็นว่า ยังกระทบกระเทือนถึงกรมตำรวจและประเทศชาติในที่สุดด้วย มิฉะนั้นแล้ว ประเทศนี้จะได้คนดีที่ฉลาดไว้ใช้อีกผู้หนึ่ง

แต่จะอย่างไรก็ตาม เมื่อถึงคราวก็ไม่มีอะไรจะมาห้ามดวงชีวิตได้ ผมก็ได้แต่หวังว่ากรรมดีที่คุณธงไชยสร้างมา ประกอบกับแรงใจและบุญกุศลที่ญาติมิตรสร้างมา คงจะเป็นผลบุญส่งดวงวิญญาณของคุณธงไชยให้ไปมีความสุขยังสัมปรายภพด้วยเถิด

พ.ต.ท. สมชาย มิลินทางกูร
สารวัตรใหญ่สถานีตำรวจนครบาลคลองตัน

คำอาลัย

ของ

พูนพงษ์ – ยงยุทธ งามเกษม

ครอบครัวของเราได้รู้จักคุณธงไชยเมื่อคุณธงไชยย้ายมาเป็นรองสารวัตรปกครองป้องกัน สถานีตำรวจภูธรอำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร เนื่องจากคุณธงไชยไม่ได้พาครอบครัวไปด้วย จึงได้เช่าบ้านอยู่ด้วยกัน คุณธงไชยเป็นผู้มีนิสัยอารีอารอบ ไม่ถือตัว ไม่เอาเปรียบ ในงานราชการก็มีความขยันขันแข็ง ตลอดเวลาที่ปฏิบัติราชการอยู่ด้วยกัน คุณธงไชยเป็นเพื่อนร่วมงานที่ดีมาก เรามักจะมีเรื่องโต้แย้งกันเสมอ ซึ่งข้อโต้แย้งเหล่านั้นได้ช่วยแก้ปัญหางานต่าง ๆ ของเราให้ลุล่วงไปด้วยดี และแม้ว่าเราทั้งสองค่อนข้างจะเป็นคนใจร้อนก็ตาม แต่เราก็ไปกันได้ดี เพราะเมื่อไรที่ฝ่ายหนึ่งเป็นไฟ อีกฝ่ายหนึ่งก็จะกลายเป็นน้ำได้ทันที

เมื่อคุณธงไชยย้ายไปรับราชการที่จังหวัดอุตรดิตถ์ และครอบครัวเราย้ายกลับมาอยู่ที่พิษณุโลก คุณธงไชยยังไปมาหาสู่กับครอบครัวเราเสมอ ทุกครั้งที่มาจังหวัดพิษณุโลก คุณธงไชยจะมาพักกับเรา คราวใดที่คุณธงไชยมาพักด้วยพวกเราจะมีความสุขอย่างยิ่ง เพราะคุณธงไชยเป็นคนช่างคุย ช่างเล่า แม้แต่เด็ก ๆ ก็ติดคุณอาธงไชยแจ คุณธงไชยเป็นคนรักเด็กและเข้าใจเด็กดีมาก พยายามศึกษาเกี่ยวกับจิตวิทยาและพัฒนาการของเด็กอยู่เสมอ จึงไม่แปลกเลยที่คุณธงไชยได้รับมอบหมายให้ทำงานด้านเยาวชนสัมพันธ์ ซึ่งเป็นงานที่คุณธงไชยรักและทุ่มเทความสามารถทุกด้าน จะสังเกตเห็นได้ชัดเจนว่า ในระยะหลังนี้คุณธงไชยพอใจที่จะพูดคุยเฉพาะเรื่องโครงการเยาวชนสัมพันธ์เท่านั้น ดูจะมากกว่าเรื่องของคุณแจ๊ดและลูก ๆ ที่คุณธงไชยรักและชอบเล่าให้เราฟังเสมอ

น่าเสียดายอย่างยิ่งที่ความตายได้ตัดประโยชน์ในชีวิตของคุณธงไชยไป เพราะหากยังมีชีวิตอยู่ก็จะสามารถบำเพ็ญคุณงามความดี สร้างประโยชน์แก่ตนและผู้อื่นได้อีกมาก อย่างไรก็ตามแม้ว่าร่างกายจะเปื่อยเน่าทรุดโทรมและจะถูกเผาเป็นเถ้าธุลีไปในที่สุด แต่ความรักความ

นับถือที่ได้มีต่อกันนั้น มันเป็นรอยใจที่ลบไม่ออก คุณงามความดีของคุณธงไชยก็ยังปรากฏแก่ผู้ที่ได้สัมพันธ์รู้เห็นทั่วไป ยังไม่สูญหายไปไหน สมตามนักปราชญ์โบราณท่านกล่าวไว้ว่า

"ศรีรสฺย คุณานํา จ ทูรมตฺยนฺตมนฺตรมฺ
ศรีรํ กษฺณวิธฺวํสิ กลฺปานฺตสฺถายิโน คุณา :"

ร่างกายของคนเรา กับคุณสมบัติ ผิดกันไกลลิบ ร่างกายแตกดับได้ในชั่วขณะเดียว แต่คุณสมบัติ จะสถิตย์อยู่ชั่วกัลปาวสานต์

พูนพงษ์ งามเกษม
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก

พ.ต.ต. ขงยุทธ งามเกษม
กองบังคับการตำรวจภูธร ๘ พิษณุโลก

มาดี–ไปดี

วันนั้น วันตั้งศพธงไชย แสงประดับ วันแรก ข้าพเจ้าต้องวางหรีดในนามของฝ่ายข่าวไทยทีวีสี ช่อง ๓ ถึง ๒ พวงด้วยกัน พวงแรกในนามของสมาชิกในฝ่ายข่าว และพวงที่สองในนามของ คุณนิรันดร์ วิจิตรานนท์ กรรมการรองกรรมการผู้จัดการของบริษัทบางกอกเอนเตอร์เทนเม้นต์ ผู้ดำเนินกิจการไทยทีวีสี ช่อง ๓ ผู้ทำหน้าที่รักษาการในตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายข่าวซึ่งธงไชย แสงประดับ เคยทำงานอยู่ในแผนกข่าวต่างประเทศ ๒–๓ ปี ระหว่างทางที่นั่งรถยนต์ของฝ่ายข่าวซึ่งมีเลข ๓ ติดเป็นเครื่องหมาย ข้าพเจ้ายังเชื่อครึ่งไม่เชื่อครึ่งว่าศพที่ข้าพเจ้าจำต้องนำหรีดไปวางเพื่อแสดงคารวะเป็นครั้งสุดท้าย ทั้งนี้ จะเป็นศพธงไชย แสงประดับ แน่หรือ ?

แต่พอไปถึงก็เห็น**คุณลมูล อติพยัคฆ์** บิดาของ "แจ๊ด" นั่งหน้าเศร้าอยู่บนศาลาในวัดตรีทศเทพ หน้าหีบศพซึ่งมีเครื่องหมายยศและหมวกนายตำรวจวางอยู่บนพานหน้าหีบศพซึ่งมีธงชาติคลุมกับรองเท้าบู๊ตคู่นั้น . . . คู่ซึ่งธงไชยเคยสวมในขณะที่ไปพบกับข้าพเจ้าเพื่อเยี่ยมเยือนหรือปรึกษาหารือหลายครั้ง วางอยู่ใต้หีบศพมีโคลนเปื้อนนิดหน่อย ข้าพเจ้าก็เชื่อสนิทใจว่า นั่นเขาละ ! มิใช่ใครอื่น

ธงไชย แสงประดับ เหลือแต่ร่างอยู่ในหีบและกำลังจะกลายเป็นเถ้าถ่านในวันนี้ซึ่งเป็นวันกำหนดฌาปนกิจตามประเพณีของท่านเจ้าภาพ แต่ชื่อร้อยตำรวจเอกธงไชย แสงประดับ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต ซึ่งมีอยู่ไม่กี่คนในกรมตำรวจของประเทศไทย ยังอยู่

ข้าพเจ้าเคยนึกเสียดาย เมื่อธงไชยบอกว่าจะขอลาจากฝ่ายข่าวไปสมัครเป็นตำรวจ เพราะในฐานะเจ้าหน้าที่ข่าวของไทยทีวีสีช่อง ๓ ธงไชย แสงประดับ ได้ทำงานในหน้าที่ด้วยความจงรักภักดี ด้วยความรู้ความสามารถสูงส่ง และที่สำคัญก็คือด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ยึดถือข้อเท็จจริงของข่าวเป็นที่ตั้งตลอดมา ข้าพเจ้าเสียดายที่ต้องขาดเจ้าหน้าที่ข่าวผู้ทรงคุณภาพขนาดนั้น ซึ่งสามารถใช้ภาษาอังกฤษกับภาษาไทยได้เท่าเทียมกันทั้งสองภาษา และฝ่ายข่าวของเราขาดกำลังสำคัญไปทันที นอกจากนั้นธงไชยเป็นบุคคลที่น่ารักของบุคคลในฝ่ายข่าวส่วนใหญ่ด้วย

แต่เมื่อธงไชย แสงประดับ สอบไล่ปริญญาโททางรัฐศาสตร์แห่งจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยได้พวกเราพากันยินดีปรีดาเป็นอันมาก ธงไชยเคยให้ข้าพเจ้าดูวิทยานิพนธ์ที่เธอแต่งเพื่อการรับปริญญาโท พร้อมกับบอกว่าขอให้ช่วยตรวจดูข้อบกพร่องให้ด้วย ข้าพเจ้าจำต้องฝืนใจยิ้มรับความถ่อมตัวของเธอ แต่ก็ไม่บังอาจถึงกับจะไปตรวจแก้วิทยานิพนธ์ซึ่งน่าจะเป็นงานของบุคคลชั้นดุษฎีบัณฑิต ซึ่งไม่ใช่ข้าพเจ้ามากกว่า และเมื่อเก็บไว้สักระยะเวลาหนึ่งข้าพเจ้าก็ส่งมอบคืนแก่เจ้าของไปพร้อมกับบอกเธอว่า ทุกอย่างสมบูรณ์ดีแล้ว . . . และในที่สุดธงไชยก็ได้รับปริญญาโททางรัฐศาสตร์ตามที่เธอใฝ่ฝันและทะเยอทะยาน แทนที่จะจมปลักอยู่กับงานข่าว ซึ่งมองอนาคตไม่สู้จะแจ่มใสนัก และในที่สุดเมื่อผ่านพิธีการและระเบียบการของกรมตำรวจแล้วระยะหนึ่ง เธอก็ได้รับการบรรจุเป็นนายตำรวจและได้เลื่อนยศเป็นร้อยตำรวจเอกตามขั้นตอน ซึ่งผู้บังคับบัญชาพิจารณาจากความสามารถและคุณวุฒิเป็นสำคัญ

ก่อนเธอจะถึงแก่กรรมด้วยอุบัติเหตุเพียงสัปดาห์เดียว ธงไชยยังไปหาข้าพเจ้าที่ช่อง ๓ เล่าโครงการอบรมเยาวชนในเขตภาคเหนือให้ฟัง ข้าพเจ้าก็สนับสนุนพร้อมกับแนะนำวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการปราบปรามยาเสพย์ติดให้โทษ และบำบัดผู้ติดยาให้ธงไชยรู้จักหลายท่าน เท่าที่จำได้ก็มีนายแพทย์อรุณ เชาวนาศัย แห่งโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ฯ และนายแพทย์อาคม ศรสุรชาติ ซึ่งในขณะนี้ได้ทราบว่าช่วยงานอยู่ทางโรงพยาบาลตำรวจรวมอยู่ด้วย

แว่บแรกที่ได้ยินข่าวการตายของธงไชย ใจหนึ่งไม่เชื่อ ใจที่สองบอกว่าไม่น่าจะเป็นไปได้ แต่เมื่อการตรึกตรองพินิจพิจารณาโดยปัดความเป็นปุถุชนผู้หนาด้วยกิเลสออกไปก็ตระหนักได้ว่า การตายไม่ว่าหนุ่มสาว แก่เฒ่าเข้าชราประการใด ชีวิตมนุษย์นี้น้อยนัก ในบทสวดพระอภิธรรมสังคหะก็มีความชัดว่า ชีวิตมนุษย์ส่วนใหญ่นั้นไม่เกินร้อยปีก็ย่อมล่วงไปกลายเป็นขอนไม้อันไร้ประโยชน์ ทุกคนมีโอกาสตายได้เท่ากัน ไม่ว่าจะเป็นหนุ่มเป็นสาว เป็นคนแก่ คนชรา เป็นคนอยู่ในกระท่อมหรือในปราสาทราชวัง มีโอกาสตายได้เท่ากันหมด คงต่างกันแต่ว่าจะตายตรงไหน ตายอย่างไร และด้วยวิธีใดเท่านั้น

ธงไชย แสงประดับตายไปในขณะที่ยังหนุ่มแน่น อายุยังไม่ครบ ๓๐ ปีดี นับว่าเธอตายแต่ยังหนุ่ม ซึ่งพูดตามสำนวนฝรั่งก็ต้องกล่าวว่า พระผู้สร้างเรียกตัวเขากลับคืนไปด้วยความรักเร็วไปหน่อย ถ้าพูดอย่างปุถุชน ก็พูดได้ว่าธงไชย ยังไม่ควรตาย เพราะยังหนุ่มนัก ยังมีโอกาสจะทำหน้าที่ให้เป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ แก่สังคมและแก่ครอบครัว ได้อีกตั้งหลายสิบปี

แต่มัจจุราชไม่เคยต่อรองกับใคร ไม่เคยงอนง้อฟังเสียงวิงวอนจากผู้ใด ไม่เคยกินสินบนของใคร เมื่อถึงวาระของใคร แม้แต่เราท่านที่มาร่วมชุมนุมในงานฌาปนกิจศพของธงไชย วันนี้ก็เถอะ หาอาจจะรอดพ้นอุ้งมือมัจจุราชันย์ไปได้ไม่

สำหรับร้อยตำรวจเอกธงไชย แสงประดับนั้น ตายเพราะถูกรถยนต์ขนาดใหญ่กว่าชนรถยนต์นั่งที่เธอขับด้วยตนเอง ในเวลาเย็นพระอาทิตย์กำลังจะตกดิน เป็นการตายอย่างกะทันหันไม่ทันได้รับการรักษาพยาบาล เป็นการตายที่ผู้ตาย ไม่ต้องทรมานทรกรรมอะไรมากนัก ไม่ก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่แพทย์และครอบครัว เป็นการตายในพริบตาเดียว เป็นการตายอย่างผู้มีบุญ แม้จะเป็นอกาลมรณะก็ตาม เป็นการตายในระหว่างที่กำลังมีแผนการณ์ในสมองเพื่อปฏิรูปเด็กซึ่งเป็นทรัพยากรของชาติให้มีคุณค่าสมกับเป็นพลเมืองดี ตามโครงการอบรมเด็กในภาคเหนือซึ่งเป็นแผนการณ์ใหม่ของกรมตำรวจยุคดาวเทียม

การตายของธงไชย แสงประดับ จึงไม่ใช่การตายที่น่าเสียดาย เพราะเป็นการตายในขณะที่เธอกำลังทำความดี ตายระหว่างถูกส่งไปปฏิบัติหน้าที่ราชการในต่างถิ่น ตายเพราะอุบัติเหตุ ซึ่งเป็นเรื่องสุดวิสัยที่ใครผู้ใดจะหลีกเลี่ยงได้

ธงไชย จากไปแล้ว จากไปแต่กาย แต่ชื่อเสียงเกียรติคุณของเธอยังอยู่กับเพื่อนฝูงมิตรสหายและผู้บังคับบัญชาใกล้ชิดที่รู้จักและความทรงจำอันลึกซึ้งตรึงตราอยู่กับสมาชิกในครอบครัวว่าได้สูญเสียคนดีไป อย่างไม่คาดฝัน ธงไชย แสงประดับตายไปในขณะที่ยังไม่มีราคีคาวแปดเปื้อน เป็นการตายในขณะที่มีชื่อเสียงสะอาดหมดจด ชื่อเสียงและเกียรติคุณของร้อยตำรวจเอกธงไชย แสงประดับ ผู้มาดี–ไปดี ย่อมจะจารึกอยู่ในความทรงจำอันยาวนาน ซึ่งลูกหลานผู้เป็นทายาทสืบสกุลของเธอมีสิทธิ์ที่จะภาคภูมิใจได้ตลอดไปชั่วนิจนิรันดร

ชิต วิภาสธวัช
ฝ่ายข่าว ไทย ที.วี. สีช่อง ๓

แด่ . . . ธงไชย

หลายปีมาแล้ว นิสิตจุฬา ฯ ผู้หนึ่งมาหาผม และสอบถามถึงการทำงานหนังสือพิมพ์ ภาระหน้าที่ของเรา ตลอดถึงปัญหาต่าง ๆ ของบ้านเมืองด้วยความสนใจ หลังจากนั้นผมมีโอกาส พบนิสิตผู้นี้อีกหลายครั้ง ตามสถานที่มีการอภิปรายต่าง ๆ

พบแล้วก็ลืม ลืมแม้กับชื่อ แต่ที่สนใจเนื่องจากเป็นเด็กที่สุภาพเรียบร้อย ร่างสูง ระหงของเขาและยิ้มที่ง่าย ทำให้ผมรู้สึกว่าเด็กนิสิตผู้นี้น่าจะมีอนาคตอันไกล และก็เป็นเช่นนั้น เมื่อทราบว่าเขาเรียนรัฐศาสตร์การปกครอง ที่เราปรารถนาจะได้นักปกครองที่ดี

ต่อมา ก็พบกับเขาอีกครั้งหนึ่ง ตอนนนผมไปทำข่าวให้สถานีวิทยุแห่งหนึ่ง เขา เป็นโฆษกสถานีผมจึงถามว่า "ทำงานประจำที่นี่หรือ" ก็ได้รับคำตอบว่า "เปล่า มาทำงาน พิเศษ หารายได้เรียนหนังสือ เพราะจวนจะจบแล้ว ไม่ต้องการรบกวนเงินพ่อ แม่" นี้คือ คำตอบของนิสิตผู้นั้ ซึ่งต่อมาคือ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ

มีอะไรบางอย่างที่ผมได้มีโอกาสทราบข่าวคราวของธงไชยตลอดมา นับตั้งแต่เมื่อ จบรัฐศาสตร์ที่จุฬา ฯ แล้ว ธงไชยเข้าเรียนต่อปริญญาโททางรัฐศาสกร์ จนจบเป็น "รัฐศาสตร์ มหาบัณฑิต" และบังเอิญจบพร้อมกับเพื่อนร่วมงานที่สำนักงานผู้หนึ่ง เราจึงยิ่งสนิทสนมกันยิ่ง ขึ้น รู้จนกระทั่งจบแล้ว เขาเลือกเข้าทำงานรับราชการกรมตำรวจ ไปอยู่ตำรวจตระเวนชาย แดน ย้ายไปไหนผมก็ทราบข่าวทุกครั้ง และเมื่อเขากลับจากราชการก็มักไปเยี่ยมที่สำนักงาน เรา คุยระหว่างความเป็นผู้มีอายุมากกว่ากับเด็กหนุ่มที่เคยรู้จักในฐานะนิสิตจุฬา ฯ

เขาเล่าถึงงานในหน้าที่ จุดมุ่งหมายของการทำงาน ตลอดถึงความเป็นไปต่าง ๆ ที่ เขาประสบให้ฟังส่วนใหญ่ผมเป็นคนถาม ถามเช่นที่นักหนังสือพิมพ์คนหนึ่งอยากรู้ โดยเฉพาะ อย่างยิ่ง เขาไม่ได้มาจากสามพราน หากเขาเรียนทางรัฐศาสตร์จนถึงปริญญาโท ซึ่งผม เข้าใจเอาเองว่า ความรู้ทางรรัฐศาสตร์เมื่อผนวกกับประสบการณ์ในหน้าที่ เราจะได้นายตำรวจ ที่ดีต่อไป

นั่นก็ไม่ผิดหวัง เมื่อได้รับคำสั่งย้ายจาก ต.ช.ด. ไปอยู่ทางภาคเหนือ ทำหน้าที่ป้อง กันปราบปรามอาชญากรรมในภาคนั้น ได้เลื่อนยศเป็น ร.ต.อ. ที่ผมเพิ่งพบไม่นาน นับว่าเป็น ผู้ก้าวหน้าในราชการคนหนึ่ง

แต่ . . . สำหรับเราในฐานะนักหนังสือพิมพ์นั้น เราไม่ได้มองใครที่เพียงแต่ความก้าวหน้าด้วยการประจบสอพลอเจ้านายเท่านั้น หากดูกันที่งาน และยิ่งกว่านั้น ตามที่ผมบอกธงไชยเรียนมาทางรัฐศาสตร์ มีหลักวิชาที่จะต้องนำมาแก้ปัญหาของบ้านเมือง แทนแต่เพียงใช้ "อำนาจ" อย่างเดียว เราก็ยิ่งดีใจ และผมใคร่พูดในที่นี้ว่า ผมบอกให้เพื่อนพ้องทั้งในหนังสือพิมพ์ส่วนกลาง และส่วนภูมิภาคให้เข้าใจตามนี้ และฝากฝังให้รู้จักไว้

เราไม่มีโอกาสได้พบกันอีก แม้ว่าข่าวคราว จะได้รับสม่ำเสมอ และยิ่งกว่านั้นต่อมาทราบว่าเขาคือลูกเขยนักหนังสือพิมพ์อาวุโส ผู้มีเลือดเนื้อเชื้อไขเช่นเดียวกับพวกเรา ผมจึงเข้าใจทั้งหมดว่าธงไชยมีทรรศนคติของ อย่างไรบ้าง

มาพบข่าวอีกครั้งเมื่อหนังพิมพ์ "ไทยรัฐ" เสนอเป็นข่าวสั้น ๆ หน้าหลังในเช้าวันนั้นว่า ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ สารวัตรสถานีตำรวจอุตรดิตถ์ ประสบอุบัติเหตุ

ทราบข่าวแล้วใจหาย ไม่นึกว่าธงไชย จะอายุสั้นถึงเพียงนี้ และอนาคตกำลังก้าวไปสู่ความรุ่งโรจน์ในหน้าที่ราชการ

แต่นั่นแหละความตายเป็นสิ่งหลีกเลี่ยงไม่พ้น มาวันนี้ด้วยความเศร้าเสียใจต่อมรณกรรมของ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ก็จริง แต่ขอร่วมใจกันส่งวิญญาณของ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ไปสู่สัมปรายภพด้วยเถิด

เพราะธงไชยเกิดมาด้วยความตั้งใจจะทำความดีตลอด . . .

สมบูรณ์ วรพงษ์
นายกสมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย

๒ ก.ย. ๒๑

คุณแจ๊ดที่นับถือ

เมื่อวันก่อนได้พบกับพี่ลมูล ได้ทราบข่าวเสียชีวิตของคุณธงไชย เรียนตรง ๆ ว่าตกใจมาก ใจหาย เพราะคิดไม่ถึง จริงอยู่สักวันหนึ่งทุกคนก็จะต้องเป็นเช่นนั้น แต่ในกรณีของคุณธงไชยเกิดขึ้นเร็วกว่าผู้อื่นเกิดขึ้นก่อนเวลาอันสมควร ผมคิดว่าคุณแจ๊ดและครอบครัวจะต้องโศกเศร้าเป็นอย่างมากแม้แต่ในขณะนี้ ผมเสียใจที่ไม่ได้ไปในงานสวดศพ

ในฐานะที่ผมก็สนิทสนมคุ้นเคยกับคุณแจ๊ด มีความรักและเป็นห่วงเหมือนเป็นญาติสนิทผู้หนึ่ง จึงขอเรียนว่าอย่างไรก็ตาม สิ่งที่เกิดขึ้นนี้ ก็เป็นสิ่งที่เราไม่สามารถเรียกกลับคืนมาใหม่ได้ ทุกอย่างเป็นไปตามกฎของธรรมชาติ คือความไม่เที่ยงแท้แน่นอน หรือ อนัตตา ไม่เกิดขึ้นช้าก็เร็วการเศร้าโศกเพราะสูญเสียสิ่งรักนั้น เป็นของธรรมดาของทุกคน แต่ไม่ควรให้ความเศร้าโศกหดหู่ใจมาทำให้การงานและชีวิตประจำวัน ตลอดจนชีวิตครอบครัวเสียไป ต้องมีความเข้มแข็ง หักใจให้ได้ เพื่อต่อสู้ชีวิตต่อไป และภาระที่คุณแจ๊ดจะต้องดูแลหลานทั้ง ๒ ต่อไป

ความจริงแล้วอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นนั้น ถ้าน้อยกว่าที่เป็นอยู่ อาจทำให้เกิดความพิการตลอดชีวิต ซึ่งจะยิ่งนำความทุกข์ทรมานมาสู่คุณธงไชยเอง ตลอดจนคุณแจ๊ดมากขึ้นไปอีก ขณะนี้คุณธงไชยก็มีความสุขพ้นความทุกข์ไปแล้ว เหลือแต่พวกเราเท่านั้นที่ยังต้องต่อสู้กับโลกต่อไป

สุดท้ายนี้ขออวยพรให้คุณแจ๊ดมีความเข้มแข็งหนักแน่น อย่าให้อิทธิพลของอารมณ์ทำให้เสียไป

ด้วยความปรารถนาดี จาก

นายแพทย์ วราวุธ สุมาวงศ์

๑๐ / ต.ค. /๒๑

น้องแจ๊ดที่รัก

ในชีวิตพี่ยังไม่เคยเขียนหรือกล่าวคำไว้อาลัยให้ใครเลย "ธงไชย" เป็นคนแรกที่ได้รับสิ่งนี้จากพี่

แม้ธงไชยจะจากไปแต่ความรักปรารถนาดีที่พี่มีต่อน้องที่น่ารักอย่างธงไชยตลอดจนครอบครัวมาแต่แรกยังคงมีอยู่เสมอ จ้ะ

ธงไชย น้องรัก . . .

ถ้าวิญญาณมีจริง น้องคงจะได้รับความคิดถึงของพี่มาโดยตลอดตั้งแต่วันที่ ๕ ส.ค. ๒๑

พี่ไม่อยากได้ยินคำว่า "ธงไชย" อีกเลย เพราะทำให้อดคิดถึงน้องไม่ได้

(เพชราภรณ์ พงศะบุตร)

พี่ณี

ผู้จัดการธนาคารทหารไทย พิษณุโลก

"อาลัยเพื่อน"

แด่ธงไชยเพื่อนรัก

ธงไชยเอ๋ยเราเคยอยู่ป่าอยู่เขามาด้วยกัน เคยบุกป่าฝ่าดงผจญทุกภัยอันตรายอันใกล้หรือเสี่ยงต่อชีวิตและร่างกายพิการมามากมาย เพื่อนเป็นเพื่อนที่ดีของพวกเรา เพื่อน ๆ ทุกคนรักและให้ความเคารพยำเกรงยกย่องให้เพื่อนเป็นผู้นำที่ดีของเรา เพื่อนคนอื่น ๆ เขาก็เช่นเดียวกับเรา คือ เฝ้ามองความรุ่งโรจน์และความยิ่งใหญ่ที่เพื่อนเคยมุ่งหวังและปรารภในเพื่อนอยู่เสมอ เพื่อนเป็นที่พึ่งพาของพวกเรา เพื่อน ๆ ทุกคนมีความอาลัยต่อเพื่อนมาก ทุกคนพูดคำเดียวกันว่า "เมาเอ๋ยเจ้าเคยบุกฝ่าดงผู้ก่อการร้ายและผจญภัยอันตรายใหญ่หลวงนัก ทำไมเพื่อนมาตายง่าย ๆ เช่นนี้ เพื่อนทุกคนอยากให้เพื่อนอยู่ต่อไป อยู่เพื่อตัวเพื่อนเองและครอบครัว ตลอดทั้งเพื่อเพื่อน ๆ ด้วย" แต่เราไม่อาจฉุดเพื่อนไว้ได้ เฝ้าแต่อาลัยเพื่อนเท่านั้น เราเห็นลูกสาวของเพื่อนแล้วอดกลั้นน้ำตาไหลแทบไม่ได้ เราได้แต่ภาวนาขออาราธนาคุณพระศรีรัตนตรัยและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายจงคุ้มครองเพื่อนที่ดีของพวกเราจงไปสู่สัมปรายภพด้วย เราทุกคนได้แต่อาลัยเพื่อนและความดีของเพื่อนที่ได้ไว้กับพวกเรา ทุกคนจำได้คำว่า "เหมาเจ๋อตุง" "ซำเหมา" "เหมา" ซึ่งพวกเราทุกคนจำนิคเนมของเพื่อนได้จนกว่าวันนั้นจะมาถึงพวกเราเช่นเดียวกับเพื่อน

รักเพื่อนชั่วนิรันดร

(สัมฤทธิ์ อมรไชย) นรต. รุ่น ๔

ผ ๔ กก. ๖ ป

ช่วยราชการสำนักงานเลขานุการรัฐมนตรี ฯ

กระทรวงมหาดไทย

ไว้อาลัย แด่ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ

ตามคำสั่ง กรมตำรวจที่ ๑๗๘๐/๒๕๑๙ ลงวันที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๑๙ ผมและเฮีย ได้รับคำสั่งให้ไปปฏิบัติหน้าที่ ประจำสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุตรดิตถ์ ผมอ่านคำสั่ง ผมไม่ทราบและรู้จักเฮียมาก่อน ผมได้แต่ภาวนาขอให้ผมได้ผู้บังคับบัญชาที่เป็นคนดี มีความเห็นอกเห็นใจลูกน้อง และมีความจริงใจ เมื่อได้ปฏิบัติหน้าที่ร่วมกันเพียงเดือนเศษ ๆ ทุกอย่างก็ได้พิสูจน์ว่า เฮียเป็นคนดี มีน้ำใจ รักและเสียสละให้แก่ลูกน้องเสมอ

ระยะเวลา ๑ ปี ๘ เดือนที่ผมได้ร่วมงานกับเฮีย และระยะ ๘ เดือนหลังที่เราอาศัยบ้านเดียวกันอยู่ กินข้าวด้วยกัน ความสนิทสนมแน่นแฟ้น ความรักใคร่ห่วงใย ซึ่งกันและกันของเราไม่ด้อยไปกว่าความเป็นพี่น้องร่วมสายโลหิตเดียวกัน คำแนะนำ คำสั่งสอน การแนะแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่เป็นสิ่งซึ่งผมได้ยึดถือ และนำมาปฏิบัติอยู่ทุกวันนี้

เฮียจากไปเหมือนแสงส่องที่ส่องทางของผมดับ แต่ความดี และคำยกย่องสรรเสริญในความดีของเฮีย เฮียจากไปแต่กาย แต่ความรู้สึกและจิตใจ ไม่ได้จากผมไปเลย ขอดวงวิญญาณที่สูงส่งของเฮีย จงไปสู่ สุคติสัมปรายภพด้วยเทอญ

ด้วยความรักและเคารพ

ชัยยศ ประเสริฐศักดิ์

(ร.ต.ท. ชัยยศ ประเสริฐศักดิ์)

รอง สวป. สภ.อ. เมืองอุตรดิตถ์

๑๙ ก.ค. ๒๑

แด่ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ

เช้าวันอาทิตย์ที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๑ ได้รับโทรศัพท์จากน้องไก่ ว่า จุกประสบอุบัติเหตุที่จังหวัดพิษณุโลกและถึงแก่กรรม พี่ภาวนาว่าขออย่าให้เป็นความจริงเลย แต่ก็เป็นความจริงจนได้ เมื่อพี่ได้รับโทรศัพท์ยืนยันจากคุณลุงพิทยา คลี่ขจาย พี่จึงได้โทรศัพท์แจ้งสุภาพ คลี่ขจายให้ทราบถึงการจากไปของจุก พี่กลับไปโรงเรียนสืบสวนกรมตำรวจได้พบกับ **พ.ต.อ. พงษ์สิน เลิศประไพ** รองผู้อำนวยการโรงเรียนสืบสวนท่านพบข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ ว่า จุกประสบอุบัติเหตุถึงแก่กรรม ท่านบ่นเสียดายมากที่คนที่มีคุณภาพสูงอย่างจุกต้องจากไปทั้ง ๆ ที่กำลังตั้งใจทำประโยชน์ให้กับประเทศชาติและสังคม ซึ่งท่านกำลังจะทำเรื่องขอตัวจุกมาช่วยปรับปรุงหลักสูตรโรงเรียนสารวัตรผู้บังคับกอง ซึ่งจุกเป็นศิษย์เก่ารุ่นที่ ๑๔ และได้เคยเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปรับปรุงหลักสูตรนี้ไว้มากมาย

ก่อนที่จุกจากทุก ๆ คนไปโดยไม่มีวันกลับ ประมาณ ๗ วัน จุกได้ลงมาพบพี่ที่ห้องเรียนโรงเรียนสืบสวนนับเป็นครั้งสุดท้ายที่พี่ได้เห็นจุก เมื่อทราบข่าวการเสียชีวิตของน้องพี่เศร้าและเสียใจมากไม่อยากจะเชื่อว่าจะเป็นไปได้ พี่เสียดายแทนกรมตำรวจที่ต้องเสียนายตำรวจดี ๆ อย่างจุกซึ่งหาได้ยากมาก ขอให้วิญญาณของจุกจงไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเถิด

จากพี่

(ร.ต.ท. ไพโรจน์ เกษตรสุนทร)

ในช่วงชีวิตผมเคยผ่านพบกับความสลดหดหู่ ความโศกเศร้าอาดูรมาแล้วหลายครั้งหลายหน แต่หนนี้ ความรู้สึกดังกล่าวเหล่านั้นมันเกิดขึ้นกับผมอย่างรุนแรง ปุบปับกะทันหัน มึน งง ตั้งตัวไม่ติดและสับสน

เช้าวันอาทิตย์ที่ ๖ ส.ค. มีโทรศัพท์จาก **ร.ต.ท. ไพโรจน์ เกษตรสุนทร** สั่งถึงผมว่า คุณประสบอุบัติเหตุรถชนตายเสียแล้ว ผมไม่เชื่อ, โทรย้อนกลับไปก็ไม่เจอพี่โรจน์, พยายามเช็คจากแหล่งข่าวอื่น ๆ ก็ไร้ผล

จนกระทั่งได้โทรศัพท์ไปที่บ้านคุณอาลมูล, เด็กคนใช้รับสาย ผมขอพูดกับคุณอา เด็กบอกว่าไม่อยู่ ,ขอพูดกับคุณแจ๊ด เด็กบอกว่าคุณแจ๊ดก็ไม่อยู่ ไปรับศพสามีแกที่พิษณุโลก นั่นแหละผมจึงเชื่อ เชื่อว่าคุณตายเสียแล้วจริง ๆ

คำว่าใจหายมีความหมายตรงตัวที่สุดสำหรับความรู้สึกของผมในครั้งนี้ ใจหายเหมือนคนไม่มีหัวใจ ทำอะไรไม่ถูก ไม่อยากทำอะไรทั้งนั้น คิดไม่ถึงว่าชีวิตอันรุ่งโรจน์ของคุณจะพบจุดจบที่รวดเร็วอย่างนี้

คุณกำลังเอาใจจดจ่อกับงานอบรมเยาวชนสัมพันธ์เหมือนเด็กที่จดจ่อกับของเล่นชิ้นใหม่ จดหมาย ๓ ฉบับที่คุณส่งถึงผม–คุณเพียรที่จะเล่าถึงงานชิ้นนี้ให้ฟังพร้อมกับฝากข่าวช่วยลงหนังสือพิมพ์ให้ ข่าวที่ฝากนั้นคุณกำชับมาทุกครั้งว่า "อย่าเอาชื่อผมออก ให้ใช้ชื่อเจ้านายแทนผมไม่อยากให้ใครเขม่น"

จดหมายฉบับสุดท้ายคุณเขียนวันที่ ๓ ส.ค. เขียนบอกว่าอีกไม่กี่วันจะลงมากรุงเทพฯ อีก "อยากจะพบและมีเรื่องจะปรึกษากับภาพนิดหน่อย" ผมรอพบคุณธงไชย แต่แทนที่จะพบคุณ ผมกลับพบแต่ร่างอันไร้วิญญาณของคุณ

ศพคุณมาถึงกรุงเทพ ฯ ในตอนเย็นวันจันทร์ที่ ๗ ส.ค. ผมรีบตามไปถึงวัดตรีทศเทพเวลาประมาณ ๕ โมงครึ่ง คุณอาลมูลบอกว่าศพเพิ่งถึงเมื่อกี้ โลงศพของคุณสีขาวบริสุทธิ์ มีผืนธงชาติพาดคลุมอยู่ข้างบน รูปถ่ายในเครื่องแบบร้อยตำรวจเอกของคุณยังมีรอยยิ้มสดใส ใกล้ ๆ รูปถ่ายมีเครื่องแบบสีขาวเต็มยศ มีเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่คุณได้รับวางอยู่ข้างบน รอบ ๆ ศาลาด้านในมีหรีดใครต่อใครวางอยู่ก่อนที่ผมจะเดินทางไปพบคุณเสียอีก

ผมเดินคอตกไปนั่งคุกเข่าหน้าศพคุณจุดธูปมาพนมไหว้ ภาวนาให้ดวงวิญญาณของคุณไปสู่สุคติ ภาวนาให้เราเกิดมาเป็นญาติและเป็นเพื่อนกันใหม่ไม่ว่าจะเป็นชาติไหน ๆ ก็ตาม พอรู้ตัวว่าจะมีน้ำอุ่น ๆ เอ่อออกมานอกเบ้าตาผมก็กราบคุณแล้วเดินเลี่ยงออกมาเสีย

คุณแจ๊ดและลูกสาวคนโตของคุณมาถึงวัดในเวลาไล่เลี่ยกับผม หลังจากเธอกลับไปอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าที่บ้าน สงสารและเวทนาในตัวเมียและลูกคุณเหลือเกิน–เพื่อนรัก, คุณแจ๊ดตาบวมเบ่ง ขอบตาช้ำจนเกือบเป็นสีเขียว มีน้ำตาไหลลงมาเป็นสายอยู่ตลอดเวลา ตอนที่เธอจูงลูกไปกราบศพคุณนั้น ใคร ๆ ที่นั่งอยู่ในศาลาพลอยเวทนาไปด้วยทุกคน

ตลอดเวลา ๔ คืน ที่ศพของคุณตั้งสวดอยู่ที่วัดนั้น ญาติของเรา เพื่อนฝูงของคุณผลัดเปลี่ยนกันมาอยู่เป็นเพื่อนคุณมิได้ขาด ทุกคนต่างพร่ำบ่นอาลัยเสียดายกับการจากไปของคุณ เสียดายกับความรุ่งโรจน์ที่หักสะบั้นด้วยความตาย

ในฐานะญาติสนิท ในฐานะของความเป็นเพื่อนรัก ผมแอบภาคภูมิใจในตัวคุณมาตลอด ตุลาที่จะถึง (คือตุลาที่ผ่านมา) คุณก็ได้รับยศ พ.ต.ต. ขณะที่อยู่ในงานศพนั้นคุณแจ๊ดเล่าว่า ราชกิจจานุเบกษาออกแล้ว เสียดายเหลือเกินที่คุณไม่ได้แต่งเครื่องแบบยศพันตำรวจตรีสักหนเดียว

คุณจำพี่สมศรี ตั้งตรงจิต ได้ไหม ? พี่สมศรีเป็นประธานกลุ่มกล่อมขวัญทหาร-ตำรวจตระเวนชายแดน แกมาสวดศพคุณด้วย พร่ำเล่าให้ฟังว่าสมัยที่คุณยังสังกัดอยู่ชายแดนนั้นคุณสร้างความประทับใจไว้กับคณะกล่อมขวัญมากเหลือเกิน โดยเฉพาะกับตัวพี่สมศรีเองแกเล่าว่า ทุกครั้งที่คณะกล่อมขวัญชายแดนไปเยี่ยมเยียนที่ไหน คุณจะต้องคอยบริการเอาใจใส่ให้ความสะดวกอย่างเต็มใจทุกครั้ง แกเล่าแล้วก็ถอนใจ–เสียดายคุณ

ธงไชย–เพื่อนรัก ระหว่างคุณกับผมนั้นอย่าพูดเลยว่าผมเสียดายในตัวคุณมากแค่ไหน ในความเป็นเพื่อน ความเป็นญาติ ธรรมดาเหลือเกินที่ผมจะอาลัยคุณ แต่ความเป็นคนทำหนังสือพิมพ์ ผมเสียดายนายตำรวจอย่างคุณ นายตำรวจที่พยายามทำหน้าที่ตำรวจให้ดีที่สุด คุณไม่เป็นแต่ลูกที่เป็นความหวังของพ่อแม่ ไม่เป็นแต่ผัวที่เป็นความหวังของเมีย ไม่เป็นแต่พ่อที่เป็นความหวังของลูก แต่คุณเป็นนายตำรวจที่เป็นความหวังของชาวบ้านสุจริตชนอีกด้วย และกรมตำรวจควรจะเสียดายกับการจากไปของนายตำรวจอย่างคุณ

พักผ่อนให้สบายเถิดเพื่อนเอ๋ย หลับตาลงให้สนิทเถิดเพื่อนรัก 'ผู้อยู่หลัง' ทั้งหลายพร้อมใจกันตั้งความหวังไว้ว่า ด้วยผลานิสงส์แห่งความดีที่คุณพากเพียรทำมาในภพนี้ คงจะส่งผลสะท้อนไปถึงคุณในภพหน้า

และขอให้วิญญาณของคุณได้รับรู้ไว้ด้วยเถอะว่าจดหมายฉบับนี้ แม้จะเขียนด้วยน้ำหมึก แต่เพื่อนของคุณกลั่นมันออกมาด้วยน้ำตา

สุภาพ คลี่ขจาย

แด่ วิญญาณดวงน้อยที่ลอยลับ
ธง ชาติไทยคลุมทับโลงศพขาว
ไชย ชนะการต่อสู้ที่ยืนยาว
แสง แห่งดาวก็พลอยดับกับธงไชย
ประ กอบแต่ความดีเป็นที่ตั้ง
ดับ ความชั่วสร้างความหวังไม่หวั่นไหว
ด้วย สองแขนสองขาฟันผ่าไป
หัวใจ เอ๋ยหัวใจ . . . ธงไชยตาย

สุภาพ คลี่ขจาย

ระลึกถึงผู้กองยอดรัก

ดิฉันรู้จักผู้กองธงไชย แสงประดับเมื่อประมาณปี ๒๕๑๗ โดยผู้กองธงไชย เป็นเพื่อนสนิทสนมกับ**รังสรรค์ ศรจิตติ** น้องชายดิฉัน ขณะนั้นผู้กองธงไชยประจำอยู่กองกำกับการ ๑ กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ถนนพหลโยธิน

ผู้กองธงไชยที่ดิฉันรู้จักและรักเอ็นดูเหมือนน้องชายคนหนึ่ง เป็นผู้ที่มีอัธยาศัยดีโอบอ้อมอารี และเคยร่วมเดินทางไปเยี่ยมผู้ปฏิบัติราชการชายแดนกับดิฉันหลายครั้ง และครั้งหนึ่งที่ **พล.ต.ท. สุรพล จุลละพราหมณ์** ยังอยู่ในตำแหน่งผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนได้อนุมัติให้คณะสื่อมวลชนซึ่งมีผู้แทนหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์เดินทางไปเยี่ยมเยียนและสังเกตภาวการณ์การปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจหน่วยต่าง ๆ ชายแดนภาคใต้

คนเดินทางครั้งนั้นมี **พล.ต.ต. เสริม ยะคะเสม** ผู้ช่วยผู้บัญชาการ ตำรวจตระเวนชายแดน (ปัจจุบันเป็นรองผู้บัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน) เป็นผู้อำนวยการเดินทางร่วมกับผู้แทนจากกองบัญชาการตำรวจภูธร สำนักงานเลขานุการกรมตำรวจ ผู้แทนจากกองบังคับการตำรวจรถไฟ มีดิฉันเป็นหัวหน้าคณะสื่อมวลชน และผู้กองธงไชย ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างฝ่ายตำรวจและสื่อมวลชน

คณะเราซึ่งเป็นคณะใหญ่เดินทางด้วยพาหนะรถด่วนสายใต้จากกรุงเทพ และโดยที่ดิฉันเป็นผู้หญิงคนเดียวในคณะ ผู้กองธงไชย จึงได้เอาใจใส่ดูแลตลอดการเดินทาง ผู้กองธงไชยมีความรอบคอบเป็นอย่างดี ได้จัดยารักษาโรคนานาชนิดสำหรับคณะเราไปด้วย และบอกกล่าวให้ทุกคนทราบว่ามียารักษาโรคสำหรับบริการทุกคนถ้ามีการเจ็บไข้ได้ป่วยระหว่างทาง และเมื่อทราบว่าดิฉันมีโรคประจำตัวคือโรคหัวใจ ผู้กองธงไชยก็แสดงความห่วงใยมากขึ้น คอยหมั่นเดินมาถามเสมอว่าไม่สบายหรือเปล่า แม้เวลารับประทานอาหารก็มาคอยบริการอย่างเต็มที่จนดิฉันไม่สบายใจต้องบอกไม่ให้ห่วงใยมาก เพราะดิฉันรู้ตัวว่าแข็งแกร่งพอสมควรจากการเดินทางไปชายแดนมาหลายครั้งแล้ว

จากวันเดินทางรุ่งขึ้นก็ถึงอำเภอทุ่งสง ซึ่งเรามีจุดหมายลงที่สถานีทุ่งสงและไปเยี่ยมกองกำกับการตำรวจภูธรเขต ๘ จากนั้นก็เดินทางต่อโดยรถยนต์ไปอำเภอชะอวด ในคืนนั้นเรา

ค่ายฐานที่มั่นบนเขาสุคิรินทร ซึ่ง ตชด. ไปให้ความคุ้มครองนิคมพัฒนา อำเภอแว้ง นราธิวาส ธงไชยกำลังบันทึกคำบอกเล่าของ ตชด. ที่ปะทะกับ ผกค.

ถ่ายที่หน้ากองร้อย ๖ ตชด. อำเภอชะอวด จังหวัดนครศรีธรรมราช

พักแรมกันที่ บก. ร้อย ๖ ตชด. ซึ่งไม่กันดารมากเพราะอยู่ใกล้สถานีรถไฟชะอวด รุ่งขึ้นจึงเดินทางต่อด้วยรถไฟไปหาดใหญ่ ระหว่างทางผู้กองธงไชยทราบว่ายาประจำตัวดิฉันหมดก็เป็นห่วงว่าอาจจะมีอันตรายได้เพราะจะต้องเดินทางต่อไปอีกหลายจังหวัด เมื่อถึงหาดใหญ่ผู้กองธงไชยจึงรีบไปหาซื้อยาให้ดิฉันก่อนอื่น และกว่าจะหาซื้อยาได้ก็ต้องตระเวนเสียรอบตลาดหาดใหญ่เมื่อได้ยาเรียบร้อยแล้วเขาจึงสบายใจขึ้น ซึ่งก็ทำให้ดิฉันซาบซึ้งในความอาทรของเขาที่มีต่อดิฉันเหมือนกับที่เขาจะมีความอาทรห่วงใยพี่สาวของเขา

คณะเราเดินทางรอนแรมไปด้วยกันหลายวันจากการเยี่ยมและฟังบรรยายสรุป ที่กองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๙ จังหวัดสงขลา ก็เดินทางต่อด้วยรถยนต์ไปอำเภอแว้ง จังหวัดนราธิวาส เพื่อเยี่ยมชมการปฏิบัติงานของ มว. ตชด. ที่คุ้มครองนิคมพัฒนาอำเภอแว้ง ซึ่งเราต้องขึ้นเขาสูง ชื่อสุคิรินทร์ บนสุคิรินทร์นี้เป็นนิคมพัฒนาของกรมประชาสงเคราะห์มีธรรมชาติที่สวยงามมาก ผู้กองธงไชยก็สดชื่นรื่นเริงไปอาบน้ำตกกับเพื่อนตำรวจและผู้สื่อข่าวหลายคน เมื่อกลับมาก็เล่ากันสนุกสนานว่าเปลือยกายอาบน้ำเล่นน้ำกันระหว่างพวกผู้ชาย

เราพักกันที่เรือนรับรองนิคมพัฒนา รุ่งขึ้นจึงเดินทางต่อไปจังหวัดยะลา แวะเยี่ยม บก. ร้อย ๔ ตชด. อำเภอเมืองยะลา มว. ตชด. ๙๐๗ บ้านถ้ำทะลุ อำเภอบันนังสตาร์ แล้วเดินทางต่อไปอำเภอเบตง เยี่ยม มว. ตชด. ๙๑๐ มว. ตชด. ๙๒๔ ในเขตอำเภอเบตง

จากนั้นก็เดินทางเข้าไปในเขตมาเลเซีย ได้มีโอกาสเถลไถลไปเที่ยวปีนังกันก่อนที่จะปฏิบัติงานกันต่อไป ซึ่งตลอดเวลาที่พักอยู่ที่ปีนัง ผู้กองธงไชยก็บริการดิฉันเป็นอย่างดีเช่นเคยไม่ว่าจะไปรับประทานอาหาร ไปจ่ายของ เพราะผู้กองธงไชยมีเพื่อนเป็นตำรวจอยู่ที่มาเลเซียหลายคน ก็ได้รับความสะดวกในการซื้อของบ้าง

กลับจากปีนังเราเข้าเขตไทยทางอำเภอสะเดา เริ่มปฏิบัติงานกันโดยเยี่ยม มว. ตชด. ๙๒๙ ที่สำนักแต้ว มว. ตชด. ๙๐๓ บ้านไร่ แล้วเดินทางเข้าหาดใหญ่ รุ่งขึ้นก็เดินทางขึ้นรถด่วนสายใต้กลับกรุงเทพ ตลอดเวลาที่เดินทางผู้กองธงไชยเป็นผู้ทำบันทึกรายงานการเดินทางและสอบถามข้อขัดข้องของตำรวจตระเวนชายแดนว่ามีปัญหาอะไรบ้างที่จะได้นำไปเสนอผู้บังคับบัญชา

ประมาณเดือนมกราคมปี ๒๕๑๘ ดิฉันก็ได้เดินทางกับผู้กองธงไชยอีกครั้งหนึ่งคราวนี้มีจุดมุ่งหมายเยี่ยมตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๖ ทางภาคเหนือ คณะเราซึ่งมีนักข่าว ช่างภาพและนายตำรวจจากกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

คณะเราที่เดินทางครั้งนี้มีจำนวนน้อยจึงเดินทางโดยรถตู้คันเล็กของกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ซึ่งด้วยความที่เป็นห่วงก่อนจะออกรถ พล.ต.ท. สุรพล จุลละพราหมณ์ อุตส่าห์มาส่งที่รถและสั่งเสีย พ.ต.ต. คำรณ ลียะวณิช และผู้กองธงไชยให้ระมัดระวังคณะเราให้ดีเพราะในพื้นที่ที่คณะเราจะไปเยี่ยมนั้นอันตรายเพราะมีผู้ก่อการร้ายลอบซุ่มโจมตีอยู่เสมอ

เดินทางครั้งนี้เรามีนักร้องจากภัตตาคารตาลเดี่ยวร่วมเดินทางไปด้วยคนหนึ่ง ชื่อ นิดหน่อย ทรงงามซึ่งมีน้ำหนักตัว ๑๐๐ กว่ากิโลกรัม และเป็นที่ถูกคอกับผู้กองธงไชยมาก นิดหน่อยจึงตั้งฉายาผู้กองธงไชยว่า "ผู้กองยอดรัก" ซึ่งพวกเราก็เลยเรียกกันติดปากว่าผู้กองยอดรักตลอดมา เราเดินทางไปถึงกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๖ จังหวัดตาก และพักแรมที่ค่ายพระเจ้าตากสิน ๑ คืน รุ่งขึ้นจึงเดินทางต่อไปจังหวัดพิษณุโลกโดยมี พ.ต.อ. สุขเกษม ศรีวัฒนะ ผู้กำกับการตำรวจตระเวนชายแดนเขต ๖ และคณะเป็นผู้นำไปจากจังหวัดพิษณุโลก เราก็เดินทางต่อไปที่อำเภอชาติตระการ อำเภอนครไทย ซึ่งเป็นพื้นที่อันตรายจริง ๆ เพราะเมื่อคณะเราคล้อยหลังมาจากพื้นที่อำเภอนครไทยได้เพียงไม่กี่ชั่วโมง ฐานปฏิบัติการของตำรวจตระเวนชายแดนก็ถูกโจมตีพอดี แต่ขณะนั้นคณะเราขึ้นไปอยู่บนฐานที่คุ้มครองกองสร้างทาง สายห้วยมุ่น–น้ำปาด

ระหว่างที่มีการปะทะกันอยู่ข้างล่างนั้นผู้กำกับและผู้บังคับกองซึ่งอยู่กับคณะเราก็สั่งการตอบโต้ทางวิทยุเพราะไม่สามารถจะลงไปช่วยได้ทันทีพวกเราก็ฟังข่าวการปะทะทางวิทยุ ผู้กองธงไชยก็จดบันทึกรายละเอียดไว้

เราลงมาจากห้วยมุ่นหลังจากทางนครไทยเลิกการปะทะแล้วโดยมีหน่วยคุ้มกันอย่างแข็งแรงและต้องเดินทางเส้นทางอีกเส้นหนึ่ง ไม่ซ้ำทางเดิมเพื่อป้องกันอันตรายที่จะเกิดขึ้นได้ทุกขณะ แต่พวกเราก็มิได้หวั่นเกรง ระหว่างเดินทางพอค่ำหน่อยผู้กองธงไชยก็ปลอบขวัญด้วยการร้องเพลงปลุกใจสลับกับนิดหน่อย ทรงงาม นักร้อง จนถึงฐานปฏิบัติการอำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์คณะเราพักแรมที่นั่นเพื่อเดินทางไปเยี่ยมฐานปฏิบัติการในวันรุ่งขึ้น

การเดินทางครั้งนี้พวกเรามีผู้กองธงไชยเป็นคน ทำให้บรรยากาศที่เคร่งเครียดดีขึ้นด้วยการพูดคุยเรื่องตลกบ้างร้องเพลงบ้างในคณะที่ร่วมเดินทางไปด้วยกันนั้นไม่มีใครที่จะไม่ชอบพออัธยาศัยของผู้กองธงไชยและเมื่อเดินทางกลับมากรุงเทพแล้วก็ยังมีการนัดแนะไปสังสรรค์ร่วมรับประทานอาหารกันเสมอ และเมื่อมีนายตำรวจจากหน่วยที่เราเดินทางไปเยี่ยมเดินทางกลับมาพักหรือมาราชการเมื่อคณะสื่อมวลชนจัดเลี้ยงตอบแทนผู้กองธงไชยก็มาร่วมด้วยทุกครั้งและช่วยออกเงินเป็นค่าอาหารด้วยทุกครั้งเหมือนกัน

เมื่อผู้กองธงไชยจะย้ายไปอยู่ภูธร คณะเราก็ได้จัดเลี้ยงส่งให้อย่างเป็นกันเองเป็นที่สนุกสนาน ดิฉันก็เลยห่างกับผู้กองธงไชยไปบ้างเมื่ออยู่ที่ต่างจังหวัดเพื่อนฝูงผ่านไปผู้กองธงไชยก็รับรองอย่างเต็มที่เสมอเพราะเขาเป็นคนใจกว้างกับเพื่อนฝูง ตอนที่ผู้กองธงไชยย้ายไปอยู่อุตรดิตถ์ ได้สั่งน้องชายดิฉันให้ไปเที่ยวบ้างดิฉันก็ไม่มีโอกาสไป ครั้งหนึ่งก็บังเอิญคลาดกันเพราะธงไชยเข้ากรุงเทพ ก็เลยเป็นอันไม่ได้พบกัน

ก่อนที่ผู้กองธงไชยจะเสียชีวิตไม่นานรังสรรค์น้องชายดิฉันเดินทางไปอุตรดิตถ์ ผู้กองธงไชยก็ดีใจคิดว่าดิฉันจะไปด้วยเตรียมจองโรงแรมไว้ให้พร้อมกับจองตั๋วรถไฟสำหรับขากลับให้ด้วย แต่เมื่อถึงเวลาดิฉันก็ไปไม่ได้อีกผู้กองธงไชยบ่นว่าพี่สมศรีไม่มาคราวนี้ก็ไม่มีโอกาสพบกันอีกแล้ว น้องชายดิฉันกลับมาบอกแล้วยังบอกว่าไม่ควรพูดเช่นนี้เลยเพราะเขากำลังจะไปราชการที่นครไทยกลัวจะเป็นลางสังหรณ์

และอีกไม่กี่วันก็ได้ข่าวที่ทำให้ดิฉันตกใจเมื่อได้อ่านพบข่าวผู้กองธงไชยจากหนังสือพิมพ์ ดิฉันภาวนาขอให้ข่าวนั้นคลาดเคลื่อนเพราะลงชื่อผิด หรือมิฉะนั้นก็ขอให้เพียงแค่บาดเจ็บ แต่ก็ไม่สามารถที่จะเป็นไปเช่นนั้นได้อย่างที่คิดหวัง ดิฉันต้องเสียน้องชายที่ดิฉันรักไปจริง ๆ เขายังไม่ควรที่จะด่วนจากไป อนาคตข้างหน้าของเขายังสดใสและมีทางที่จะก้าวหน้าขึ้นไปอีกมาก

ดิฉันบอกไม่ถูกถึงความเสียใจอย่างสุดซึ้งที่คนดี ๆ อย่างผู้กองธงไชยที่ต้องจากไป เรื่องเกิดแก่เจ็บตายเป็นสิ่งที่ไม่อาจจะหลีกเลี่ยงได้ก็จริงอยู่ แต่ความตายก็ไม่ควรจะมาเอาคนที่ยังไม่สมควรจะตายไปเช่นนี้

กุศลกรรมดีที่ผู้กองธงไชยทำไว้นั้นมากมายนักดิฉันพี่สาวคนหนึ่งของผู้กองธงไชยจะระลึกถึงเขาเสมอและขอให้วิญญาณของผู้กองธงไชย จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเถิด

สมศรี (ศรจิตติ) ตั้งตรงจิต

ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ
เขาละ . . . . . ต.ช.ด.

วันนั้น . . . ดิฉันจำได้ว่าเข้ากรุงเทพ ฯ ไปพบพี่**สมศรี ตั้งตรงจิต** หัวหน้ากองบรรณาธิการ **น.ส.พ. ไทยเดลี่** ที่สำนักงานตรงหน้าวัดบวร ฯ บางลำภู แล้วก็นั่งรถกลับบ้าน โดยมี **คุณแก้วใจ ชุลีกร** นักข่าวหญิงคนสวยของ **น.ส.พ. ตะวันสยาม** เป็นคนขับ ระหว่างที่รถติดไฟแดง ดิฉันซื้อ น.ส.พ. จากเด็กขายแล้วอ่านข่าวพบว่า **คุณธงไชย แสงประดับ** ถึงแก่กรรมด้วยอุบัติเหตุเสียแล้ว

ดิฉันร้องเอะอะโวยวายขึ้นมาลั่นรถ เพราะระงับความตื่นเต้นเอาไว้ไม่อยู่

พลอยทำให้พี่สมศรีต้องร้องตามไปด้วย

เพราะพี่สมศรีรักคุณธงไชยเหมือนดังกับน้องชายในไส้คนหนึ่งมานานหลายปีแล้ว

จนบางครั้งน้องชายในไส้อย่าง**คุณแอ๊ด (คุณรังสรรค์ ศรจิตติ)** หรือน้องนอกไส้อย่างดิฉันต้องอิจฉาคุณธงไชย

แต่ทว่าดิฉันและคุณแอ๊ดอิจฉาคุณธงไชยไม่ได้นานถึงครึ่งชั่วโมง เพราะคุณธงไชยเป็นคนดี น่ารัก

อย่าว่าแต่คุณแอ๊ดซึ่งเป็นเพื่อนสนิท เพื่อนรักกับคุณธงไชยหรือว่าพี่สมศรีพี่สาวคุณแอ๊ด ซึ่งพลอยรักทุกคนที่น้องรักตามไปด้วยจะรักคุณธงไชยเลย

ดิฉันก็ยังรักคุณธงไชยนี่นา

เขียนอย่างนี้คุณจริยา อย่าค้อนดิฉันเลย

เพราะดิฉันรักคุณธงไชยอย่างน้องชายน่ะค่ะ

ดิฉันจำได้ไม่เคยลืมเลยว่า เมื่อครั้งป๋าหนั่น **(พล.ต.ท. สนั่น นรินทรศรศักดิ์)** เป็นผู้บังคับการตำรวจภูธร ก็มีการเชื้อเชิญนักข่าว สื่อมวลชนกลุ่ม **วังปารุสก์** ให้ออกไปเยี่ยมเยียนตำรวจภูธรและตำรวจชายแดนที่ปฏิบัติหน้าที่ต่อสู้และปราบปรามผู้ก่อการร้ายอยู่ชายแดน

สมัยนั้น (พ.ศ. ๒๕๑๖) ได้มีบุคคลผู้ไม่สู้จะหวังดีต่อประเทศชาตินักกลุ่มหนึ่ง ชุมนุมจับกลุ่มกันประท้วง ด่าทอทหารตำรวจที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ชายแดนให้เกิดความเข้าใจผิด ให้ประชาชนมีภาพพจน์ไม่สู้ดีต่อทหาร ตำรวจ

ซึ่งก่อให้เกิดการเสียกำลังใจ ทดท้อแก่ ทหาร ตำรวจที่เสี่ยงชีวิตปกป้องเอกราชอธิปไตย อยู่กันด้วยความยากลำบากตามชายแดนจนแทบจะทิ้งปืนเลิกทำหน้าที่ป้องกันแผ่นดินไทย

ดังนั้นกองบัญชาการตำรวจภูธรจึงจับมือกับกองบัญชาการตำรวจชายแดนเป็นเจ้าภาพเชิญสื่อมวลชนกลุ่มวังปารุสก์ให้เดินทางออกไปพบปะเยี่ยมเยียนตำรวจภูธรและตำรวจชายแดน ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในพื้นที่อันเต็มไปด้วยอันตรายจากการคุกคามของผู้ก่อการร้ายในชายแดน ให้สัมผัสกับชีวิตความเป็นอยู่อันแท้จริงของตำรวจภูธรและตำรวจชายแดน

จะได้เอาภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของตำรวจภูธรและตำรวจชายแดนที่ได้พบเห็นด้วยตา ได้ยินด้วยหูของตัวเองมาเขียนมาตีแผ่ให้ผู้ที่อยู่สุขสบายในเมือง ที่แหกปากกู่ก้องร้องตะโกนด่าตำรวจภูธร ตำรวจชายแดนรู้บ้างว่า คนที่เขาด่า ๆ นั้นมีความยากลำบาก เสียสละมากมายสูงส่งเพียงใดเพื่อรักษาผืนแผ่นดินไทยเอาไว้ให้คงอยู่ เพื่อให้ไอ้คนที่เรียกตัวเองว่า "**ประชาชน**" ได้มีผืนแผ่นดินยืนอยู่อย่างอิสระเสรี แล้วมากู่ก้องร้องตะโกนด่าทหาร ตำรวจ !

เขียนอย่างนี้ทีไรมันเจ็บใจเสียทุกที !

ดิฉันเป็นนักข่าวภูธรเพียงผู้เดียวที่บังเอิญได้จับพลัดจับผลูเข้าร่วม ไปเยี่ยมตำรวจภูธรและตำรวจชายแดนกับเขาด้วย

ก็เพราะบารมีพี่สมศรี คุณแอ๊ด และคุณธงไชยนั่นแหละ

ผู้แทนสื่อมวลชนเท่าที่เคยร่วมทางไปด้วยกัน จำได้ก็มี **คุณธีระ นิตยภักดี** แห่งไทยรัฐ, **คุณสุคนธ์ ชัยอารีย์** แห่งสยามรัฐ (ปัจจุบันมาดังมากในเดลินิวส์), **คุณพิศาล พ้นภัย** แห่งบ้านเมือง, **คุณสุพล ฉาบสุวรรณ** จากรายวันบันเทิง, **คุณไพศาล อภิชาติบุตร, คุณอรุณ ลานเหนือ, คุณอุดม วัฒนานนท์, คุณวิสัย สุวรรณผาติ, คุณจำลักษณ์ อั๋นประเสริฐ, คุณวารินทร์ ศรีแย้ม, คุณอนุรัชนี ศิริสัมพันธ์, คุณอำนวย พุลละโก, คุณสมฤกษ์ พรปรีชา, คุณสถาพร อิศรางกูร ณ อยุธยา, คุณอำพล บุญประคอง, พี่สมศรี, คุณแอ๊ด ฯ ล ฯ** และผู้เขียน

เป็นที่น่าสังเกตว่าผู้เดินทางไปในคณะสื่อมวลชนนั้น มีบุคคล ๒ วัยด้วยกัน คือวัยหนุ่มสาวมากหน่อยและวัยหนุ่มสาวเหลือน้อยมากหน่อย

แต่ละคนจึงล้วนแต่มีเรื่องที่จะต้องออเซาะนายเวรกันไม่น้อยเลย

ส่วนมากก็จะเป็นนายเวรคำรณและนายเวรธงไชย

เดี๋ยวคนนั้นอ้อนจะเอาไอ้โน่น จะกินไอ้นี่

คุณธงไชยก็ช่างใจดีตามใจอยู่ได้

แม้จะมีปัญหาชวนปวดหัวมากมายเพียงใดในระหว่างการเดินทาง ซึ่งเป็นการทำงานนั่นแหละ

คุณธงไชย ก็จะยิ้ม หรือไม่ก็หัวเราะหึ ๆ ลูกเดียว !

จนพวกเราต้องพลอยหัวเราะตามคุณธงไชยไปด้วย

โดยเฉพาะในคณะ ดิฉันตัวเล็ก ผอมบาง ลักษณะเป็นคนอมโรคมากที่สุด

คุณธงไชย ก็จะเอาใจใส่ดิฉันกับพี่สมศรี ช่วยหิ้วกล้องถ่ายรูปบ้าง กระเป๋าถือบ้าง ช่วยจับมือพยุงกันล้มเวลาข้ามสะพานบ้าง

ในขณะที่ผู้ชายคนอื่น ๆ ในคณะไม่สู้จะสนใจพี่สมศรี พี่ตุ้ม (**คุณอนุรัชนี ศิริสัมพันธ์**) และดิฉัน สุภาพสตรีที่น่ารักในคณะนัก

มีก็แต่คุณธงไชย กับ **คุณสมบูรณ์** เท่านั้นที่เอาใจใส่พวกเราผู้หญิง

เดิมทีดิฉันออกจะมีความคิดคล้อยตามนักปลุกระดมมวลชนตะหงิด ๆ ด้วยการไม่สู้จะถูกชะตากับตำรวจชายแดน นัก

ทั้ง ๆ ที่ก็มีน้องชายเป็นนายตำรวจภูธรรบอยู่ชายแดนร่วมกับตำรวจชายแดน

เพราะตำรวจชายแดนที่ทราบมา เบ่ง รีดไถ รังแกประชาชน

แต่ทว่าตำรวจชายแดน ที่มีคุณธงไชยเป็นตำรวจชายแดนและที่คุณธงไชยพาไปพบด้วยตนเอง ไปสัมผัส พูดคุยด้วยตนเอง นั้น

เป็นสุภาพบุรุษ น่ารัก น่าสงสารเหลือเกิน

ในสมรภูมิ เขาเป็นนักรบ ที่ห้าวหาญ เก่งกล้า น่าเกรงขาม

แต่นอกสนามรบ เขาเป็นลูกผู้ชาย เป็นสุภาพบุรุษ เป็นที่พึ่งแก่ประชาชน ให้ความอบอุ่นแก่ประชาชนอย่างน่าสรรเสริญ

เขาเป็นได้ทั้งครู ทั้งหมอ ทั้งชาวนา ทั้งตำรวจ และทั้งทหาร

นี่คือตำรวจชายแดน ที่ดิฉันได้ไปพบ ไปรู้จัก โดยคุณธงไชยพาไป

จึงทำให้ดิฉันได้รู้จัก ได้เข้าใจตำรวจชายแดนได้อย่างประทับใจ ได้อย่างซาบซึ้งตรึงใจตรงกับความรู้สึกและความจริง มากที่สุดว่า

ตำรวจชายแดนเป็นสุภาพบุรุษ น่ารัก น่าสงสารที่สุด

เมื่อคุณธงไชยย้ายไปอยู่อุตรดิตถ์

ก็เคยบอกกับดิฉันว่า "พี่แอ๊ดผ่านไปให้ผมได้รับใช้บ้างนะครับ"

ดิฉันเคยชวนพี่สมศรี คุณแอ๊ด หลายครั้งแล้วว่าจะไปเยี่ยมเยียนล้มทับคุณธงไชยอย่างที่ได้ไปเยี่ยมเยียนล้มทับ **นายเวรคำรณ, คุณอภิชัย โภคศิริ** (ร.ต.ท.) มาแล้ว

แต่ทว่าดิฉันหมดโอกาสจะได้ไปเยี่ยมเยียนล้มทับคุณธงไชยอีกแล้วในชาตินี้ !

คนดีมักอยู่กับคนไม่ดีอย่างเราไม่ได้นาน เพราะเรามีบุญไม่ถึงเขา เราสร้างบุญร่วมกับเขามาในชาติก่อน ๆ ไว้เพียงแค่นี้

คุณจริยา ลูกโอ๊ด และครอบครัว เพื่อนสนิท ญาติ ผู้ที่รักคุณธงไชยอย่างดิฉันโปรดคิด ตัดใจเสียอย่างนี้

แล้วคุณธงไชย แสงประดับ ที่พวกเรารักจะได้ไปอย่างสงบและหมดห่วง

ชลัช เกตุสิงห์

บรรณาธิการ นสพ. ปิตุภูมิ นครราชสีมา

๒๑ ก.ย. ๒๑

แด่ผู้กองยอดรัก

วันนั้นพวกเราหมายถึงมิตรรุ่นพี่ รุ่นน้อง ทราบข่าวการจากไปอย่างไม่มีวันกลับของ ร.ต.อ ธงไชย แสงประดับ ด้วยความงุนงง และนึกไม่ถึงเหมือนฝันร้ายของพวกเรา

ผู้ใดก็ตามหากได้รู้จักกับ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ แม้ว่าจะเป็นเพียงครั้งแรกก็จะต้องรู้จักกับสมญาของ *ผู้กองยอดรัก* ควบคู่กันไปด้วย ธงไชย (ผมเรียกชื่อเขาอย่างนี้ตั้งแต่คบกันมา) เป็นบุคคลที่มีความอ่อนโยนกับทุกคน อีกทั้งคบและเข้าได้กับทุกผู้คนเป็นอย่างดี ความที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีของธงไชยนั้น ผมกล้าพูดได้ว่า ยากนัก และมีน้อยคนนัก สำหรับบุคคลในเครื่องแบบด้วยกันจะพึงมี ธงไชย จึงมีผู้รักใคร่และนิยมมากกว่าความเกลียด นอกเสียจากผู้ที่มีความทุจริตทางใจและทางกระทำเท่านั้น อาจจะเกลียดธงไชยก็ได้ เท่าที่ผมได้คบและรู้จักกับธงไชยมิตรสนิทผู้น้องคนนี้ตลอดมา ธงไชยมีแต่ความเสมอต้นเสมอปลาย มีแต่ความร่าเริงถึงแม้จะพบกับความลำบากในบางครั้ง เขายิ้มเสมอ จึงเป็นที่รักใคร่ของผู้ใหญ่และเพื่อน ๆ พ.ต.อ. สุขเกษม ศรีวัฒนะ รอง ผบก. ต.ช.ด. ภาค ๑ ผกก.ต.ช.ด. เขต ๖ ซึ่งพวกเราเคารพรัก ถึงแม้จะไม่ได้เป็นผู้บังคับบัญชาของธงไชยโดยตรงก็ตาม แต่ท่านก็มีความรักใคร่เอ็นดูธงไชย เปรียบเสมือนน้องชายคนหนึ่ง

ในยามว่าง ธงไชยและผมแทบจะไม่มีโอกาสได้เที่ยวหาความสนุกสนานกันที่ไหนเหมือนเพื่อน ๆ ผู้อื่นเลย แต่ที่ชายแดน ไม่ว่าจะเป็น เหนือ อิสาน หรือใต้ เราได้ร่วมผจญกับความยากลำบาก และภัยจากผู้ก่อการร้ายโดยไม่ทอดทิ้งกัน

ครั้งสุดท้ายที่ผมไม่คิดว่าพบกันแล้วจะต้องจากกันไปตลอดกาลก็คือ ที่จังหวัดอุตรดิตถ์ ผมจะนำบุตรสาวเข้ากรุงเทพ ฯ ส่วนธงไชยจะไปราชการที่พิษณุโลก ก่อนที่เราจะจากกันผมก็ไม่คิดว่าคำพูดของธงไชยจะเป็นลางด้วยคำพูดที่ทิ้งท้ายว่า *พี่รังสรรค์อาจจะไม่ได้พบกับผมอีกก็ได้* เป็นคำพูดสุดท้ายที่ธงไชยพูดกับผม

เมื่อครั้งที่ธงไชยรับราชการอยู่กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ธงไชยเป็นผู้หนึ่งที่มีส่วนทำประโยชน์ให้กับตำรวจตระเวนชายแดนเป็นอย่างมาก แต่ก็เหมือน*ปิดทองหลังพระ* และเมื่อธงไชยย้ายไปรับราชการสังกัดกองบัญชาการตำรวจภูธร ครั้งใดที่พบกับผมธงไชย

มักจะปรารภว่า *ผมยังไม่ลืม ต.ช.ด. เพราะผมเกิดมาจาก ต.ช.ด.* แต่ในการรับราชการตำรวจภูธร ธงไชยได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็ง อดทนต่ออุปสรรคในบางครั้ง และไม่เคยบกพร่องในหน้าที่เลย *ความที่เป็นผู้มีความคิดก้าวหน้าและริเริ่มของธงไชยนั้นได้ก่อให้เกิดเยาวชนสัมพันธ์ของตำรวจภูธรขึ้นมา*

ไม่มีอีกแล้ว *ผู้กองยอดรัก* ของพวกพี่ ๆ เพื่อน และน้อง หากดวงวิญญาณนั้นมีจริง ขอให้ดวงวิญญาณของธงไชย จงได้พักผ่อนจากการที่ได้เหน็ดเหนื่อยตรากตรำในขณะที่มีชีวิต ขอให้ดวงวิญญาณของธงไชยจงประสบสุขในสัมปรายภพด้วยเทอญ

รังสรรค์ ศรจิตติโยธิน

แด่ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ พี่และเพื่อนที่รัก

ข้าพเจ้ารู้จัก ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ที่จังหวัดกำแพงเพชร ในฐานะเป็นสมาชิกของสมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย จังหวัดกำแพงเพชร (ขณะนั้น ร.ต.อ. ธงไชยได้รับคำสั่งจากกรมตำรวจให้ย้ายไปดำรงตำแหน่ง รอง สวป. สภ.อ. เมืองกำแพงเพชร) เมื่อเริ่มรู้จักและพบกันเป็นครั้งแรกในวันประชุมของสมาคม ฯ เราทั้งสองก็มีความรู้สึกสนิทสนมกันอย่างรวดเร็ว เนื่องจากมีทัศนะหลาย ๆ อย่างตรงกัน และได้สนิทสนมกันอย่างมากเมื่อข้าพ-เจ้าได้ขอร้องให้ ร.ต.อ. ธงไชย ช่วยสืบเสาะหาท่ออ๊อกซิเจนของบริษัท น้ำตาลมิตรสยามจำกัด ซึ่งถูกขโมยไปจากโรงงานเป็นจำนวนถึง ๑๔๕ ท่อ ส่วนใหญ่ถูกนำไปขายที่นครสวรรค์ และในที่สุดด้วยความสามารถของ ร.ต.อ. ธงไชย ก็สามารถยึดท่ออ๊อกซิเจนจำนวนดังกล่าวกลับคืนมาได้ทั้งหมด นับว่าข้าพเจ้าตกเป็นหนี้บุญคุณ ร.ต.อ. ธงไชย เป็นครั้งแรก ต่อมาเราทั้งสองก็ได้ไปมาหาสู่กันอยู่เสมอ ใครมีปัญหาอุปสรรคอะไร ก็มาช่วยกันปรึกษาหารือ แก้ไข ปรับทุกข์ให้กันฟัง ฉะนั้น ร.ต.อ. ธงไชย จึงเป็นทั้งพี่และเพื่อนซึ่งข้าพเจ้าให้ความเคารพนับถือมากกว่าผู้อื่นใดทั้งสิ้น จวบจนกระทั่งมีคำสั่งจากกรมตำรวจย้าย ร.ต.อ. ธงไชย ไปดำรงตำแหน่ง สวป.สภ.อ.เมืองอุตรดิตถ์ภายหลังที่รับราชการอยู่ที่จังหวัดกำแพงเพชรได้เพียงปีเศษ ถึงกระนั้นเราทั้งสองก็ยังได้ไปมาหาสู่กันอยู่เสมอมิได้ขาด ในความรู้สึกของข้าพเจ้าแล้ว ร.ต.อ. ธงไชย เป็นบุคคลที่เพรียบพร้อมด้วยคุณสมบัติหลายประการ ทั้งทางด้านสติปัญญา ความสามารถ ความกล้าหาญ ความซื่อตรงในหน้าที่ ความรู้จักเสียสละเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่น ความรู้จักรับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความพยายามในการที่จะปฏิบัติหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชา ให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ฉะนั้นจึงเป็นที่รักและยอมรับของผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดจนผู้อื่นที่ได้รู้จักและพบเห็น

การจากไปของ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ในครั้งนี้ จึงนับว่ากรมตำรวจได้เสียนายตำรวจที่ดี และหาไม่ได้ง่ายนัก สำหรับยุคปัจจุบัน ไปอย่างน่าเสียดาย ข้าพเจ้าเชื่อว่าถ้า ร.ต.อ. ธงไชย มีชีวิตอยู่ต่อไป ประเทศชาติอันเป็นที่รักของเรา จะต้องได้รับประโยชน์อีก

หลายประการจากบุคคลผู้นี้ เนื่องจากเป็นบุคคลที่มีอุดมการณ์ในอันที่จะพยายามทำให้ประเทศชาติบ้านเมืองอยู่ด้วยความสงบ และเจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต

ข้าพเจ้าขอกราบวิงวอนคุณพระศรีรัตนตรัย และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย จงดลบันดาลให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ เดินทางไปสู่ชาติภพอันอุดมสุขด้วยเทอญ

จากน้องและเพื่อนผู้ไม่มีวันลืม

นิรันดร์ สัจจะพรพากุล

สมุห์บัญชีโรงงาน

บริษัท น้ำตาลมิตรสยาม จำกัด

กำแพงเพชร

แด่ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ

ในวันที่ ๓ มกราคม ๒๕๒๐ เมื่อข้าพเจ้าได้ไปรายงานตัวเพื่อรับราชการในตำแหน่งจ่าจังหวัดอุตรดิตถ์ ณ บริเวณหน้าห้องผู้ว่าราชการจังหวัดนั้นเอง ข้าพเจ้าได้พบนายตำรวจหนุ่มผู้หนึ่ง ซึ่งได้ย้ายมาจากจังหวัดกำแพงเพชร และมารายงานตัวเพื่อรับตำแหน่ง สวป. สภ.อ. เมืองอุตรดิตถ์ นายตำรวจหนุ่มผู้นั้น คือ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ อดีตนิสิตคณะรัฐศาสตร์ และบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยรุ่นพี่ของข้าพเจ้านั่นเอง ข้าพเจ้าและพี่ธงไชย มีความดีใจมากที่ "เรา" ได้พบกัน และจากวันนั้นเป็นต้นมาข้าพเจ้าและพี่ธงไชย ได้มีการติดต่อพบปะกันอยู่เสมอ ข้าพเจ้าได้ร่วมปฏิบัติหน้าที่พิเศษกับพี่ธงไชยหลายต่อหลายครั้ง โดยเฉพาะการติดตามคณะตรวจราชการของ รมช. กระทรวงมหาดไทยในสมัยนั้น (อาจารย์คนึง ฦาไชย) ที่มาตรวจราชการตามนโยบายอาสาพัฒนาท้องถิ่นของตนเองในฤดูแล้ง และการไปแจกสิ่งของแก่ทหารที่จังหวัดน่าน ตลอดจนราชการอื่น ๆ และการพบปะสังสรรค์พักผ่อนกันเมื่อมีเวลาว่าง ในช่วงระยะเวลาเหล่านั้น พี่ธงไชยได้เล่าประสบการณ์ในชีวิตการทำงานและปัญหาต่าง ๆ–บางเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ ให้ข้าพเจ้าได้ทราบ จากเรื่องราวเหล่านั้น มีทั้งเรื่องที่ข้าพเจ้าต้องกระเทือนใจแทนพี่ธงไชย เช่น ถูก "เจ้านาย" ระบายอารมณ์เมาสุราด้วยระบบใช้กำลัง และพี่ธงไชยได้ตอบโต้ด้วยวิธีดังกล่าวเช่นกัน และบางเรื่องก็เป็นผลงานที่ข้าพเจ้าอดภูมิใจแทนคณะรัฐศาสตร์จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยมิได้ ที่ได้มีนิสิตเก่าอย่างพี่ธงไชยที่ได้กระทำคุณให้แก่ประเทศชาติอย่างดีที่สุด ตามบทบาทและหน้าที่ซึ่งดำรงอยู่ เช่น ข้อเสนอวิธีเกี่ยวกับการปราบปราม ผกค. ที่อุบล ฯ และการปฏิบัติภารกิจกู้รถแทรคเตอร์ของกรมทาง ฯ ให้พ้นจากวงล้อม ผกค. ที่จังหวัดกำแพงเพชร

ครั้งท้ายสุดพี่ธงไชยได้ไปหาข้าพเจ้าที่บ้าน และคุยกันเรื่องใช้อาวุธป้องกันตัวและการอบรมเยาวชนสัมพันธ์ ที่พี่ธงไชยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่อยู่ และพี่ธงไชยบอกว่า อีกไม่นานคงได้กลับมาปฏิบัติหน้าที่ในจังหวัดอุตรดิตถ์อีก และให้ของที่ระลึกแก่ข้าพเจ้าสิ่งหนึ่ง แต่แล้วหลังจากนั้นไม่นาน ข้าพเจ้าได้รับข่าวว่าพี่ธงไชยได้เสียชีวิตระหว่างการเดินทางกลับจากการปฏิบัติราชการจังหวัดพิษณุโลก แม้พี่ธงไชยจะเสียชีวิตไป แต่คนดีอย่างพี่ธงไชยคงมีอยู่ในโลกแม้จะจำนวนน้อย

ผมขอให้วิญญาณของพี่ธงไชย จงไปสู่สัมปรายภพด้วยความสุขด้วยเถิด หากพี่ธงไชย ได้เกิดอีกไม่ว่าชาติใด ขอให้ผมและพี่ได้พบปะคุ้นเคยและเกื้อกูลกันอีก

ด้วยความรักและนับถือ
นายสุกิจจา กรุณานนท์
จ่าจังหวัดอุตรดิตถ์

คำไว้อาลัย

ถ้าเปรียบชีวิตของคนเรา เหมือนตัวละคร บทบาทของ "ธงไชย" หรือ "เมา" ของพี่ เพื่อนและน้องสิงห์ดำ ก็จบลงไปแล้ว แต่จบไปท่ามกลางความเสียใจและเสียดายของผู้ร่วมแสดงและคนดู ทั้งนี้ เพราะเมาเป็นคนดี เป็นตำรวจที่ดี เป็นพระเอกไม่ใช่ไอ้ตัวร้ายที่ใช้เครื่องแบบและตำแหน่งอันมีเกียรติ สร้างความเดือดร้อนให้กับประชาชนอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน

ฉะนั้น ความตายของเมาจึงไม่ยุติธรรมอย่างยิ่ง เพราะคนที่ชาวบ้านสาปแช่งไม่ตายแต่คนที่ชาวบ้านรักกลับตาย

ประทีป วรนิติ
สิงห์ดำ รุ่น ๑๖

"เมา" ที่รัก

"เมา" เป็นนามที่เพื่อน ๆ ในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ใช้เรียก ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ไม่ใช่เพราะเขาเป็นคนขี้เหล้าเมายา แต่เป็นเพราะบทบาทในการ "เมา" ของเขา เพื่อให้รอดพ้นจากการถูกพี่ ๆ ในคณะรัฐศาสตร์ คะยั้นคะยอให้ดื่มสุราในงานวัน "รับน้องใหม่" เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๘ "เมา" เป็นผู้ไม่สูบบุหรี่ ไม่ดื่มสุราหรือของมึนเมาทุกชนิด จะมีบ้างเล็กน้อยที่สุดเพื่อการสังคมเท่านั้น เมื่อเพื่อน ๆ เมาได้ เขาก็เมา (ดิบ) ได้เช่นกัน

ผมมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับ "เมา" ตั้งแต่วันแรกที่เขา "เมา" (ดิบ) เขาไม่เคยมีความลับอะไรกับผม ซึ่ง "เมา" มักจะเรียกผมด้วยชื่อต่าง ๆ กัน ตั้งแต่ "พี่เสิด" "พี่โย" "หลวงปู่" "หลวงลุง" "หนุ่มทึนทึก" "ท่านปลัด" สุดแล้วแต่ความสะดวกปาก ถึงแม้ผมจะมีอาวุโสกว่า "เมา" ทั้งทางวัยวุฒิและอาวุโสกว่าในชั้นเรียนที่คณะรัฐศาสตร์ ก็ตาม แต่เราก็สนิทสนมกันมาก เรียกได้ว่า เราทั้งสองเป็นทั้ง "พี่" "น้อง" และ "เพื่อน" กันมาตลอด เมื่อเราสำเร็จการศึกษามีการงานทำเป็นหลักแหล่งแล้ว ความสัมพันธ์ของเราก็ยิ่งแนบแน่นมากขึ้น ความเห็นอกเห็นใจและความเข้าใจกันก็เพิ่มขึ้นเป็นทวีคูณ

เมื่อผมรับราชการอยู่ที่ อ. เมือง จว. กาฬสินธุ์ "เมา" รับราชการอยู่ที่ จว. อุบลราชธานี เราก็ไปมาหาสู่กันเสมอมิได้ขาด และเมื่อ "เมา" ย้ายไปรับราชการที่ จว. กำแพงเพชร และ จว. อุตรดิตถ์ ผมก็ไม่ลดละที่จะติดตามไปเยี่ยมเยียน ผมทราบดีว่า "เมา" รักผมแค่ไหน เพราะเพื่อน ๆ ของ "เมา" จำนวนมากรู้จักผมโดยที่ผมอาจจะยังไม่เคยรู้จักมาก่อนด้วยซ้ำไป

"เมา" เป็นคนที่มีนิสัยร่าเริง สนุกสนาน ซึ่งผมยังไม่เคยเห็น "เมา" โกรธใคร เลยตั้งแต่เราคบกันมา "เมา" มีความจริงใจต่อเพื่อนฝูงเป็นอย่างยิ่ง เขามีความทุกข์ร้อนในทุกข์ของเพื่อนและจะไม่ละโอกาสเป็นอันขาดในการติดตามช่วยเหลือเป็นธุระให้กับเพื่อน ๆ ถึงแม้เพื่อนจะไม่ออกปากก็ตาม

ผมไม่ได้มีโอกาสทำงานร่วมกับ "เมา" เพราะเรามีอาชีพต่างกัน และสถานที่ทำงานอยู่ห่างจากกันมาก แต่จากปากคำของบุคคลฝ่ายต่าง ๆ ทั้งผู้บังคับบัญชา เพื่อนร่วมงาน และผู้ใต้บังคับบัญชา รวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในวงงานเท่าที่ผมได้มีโอกาสสัมผัสในบางครั้งบาง

โอกาส ล้วนแต่มีความชื่นชมยินดีที่กรมตำรวจมีนายตำรวจที่ดีเช่น "เมา" อยู่ ผมทราบดีว่า เมา ทุ่มเทชีวิตจิตใจของเขาให้แก่งานอย่างเต็มที่ เขาไม่เคยท้อแท้ในการสร้างความถูกต้องให้เกิดขึ้นในวงงาน และพยายามทำหน้าที่ของ "ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์" อย่างสมภาคภูมิ กล่าวได้ว่าเขาเป็น "ตำรวจ" ทั้งกายและใจ

เราเคยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในเรื่องต่าง ๆ รวมทั้งการปฏิบัติงานในหน้าที่ของเราทั้งสองทำให้ผมเชื่ออยู่จนบัดนี้ว่า อุดมคติและอุดมการณ์ของ "เมา" เมื่อครั้งเป็นนิสิตคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย มีอย่างไร ถึงแม้จะเป็น ร.ต.อ. แล้ว "ไฟ" แห่งอุดมคติและอุดมการณ์ของเขาก็ยังไม่เคยมอดไหม้ไปเลยยังคงมีอยู่อย่างนั้นมิได้เปลี่ยนแปลงแม้แต่น้อย ซึ่งผมมีความชื่นชมยินดีเป็นอย่างยิ่งที่ได้มี "เพื่อน" หรือ "น้อง" คนหนึ่งเป็นเพชรน้ำหนึ่งที่น่าจะเป็นกำลังสำคัญของกรมตำรวจไทยได้ในอนาคต

ผมพบ "เมา" ครั้งสุดท้ายเมื่อ วันจันทร์ที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๒๑ เวลาประมาณ ๑๗ น. เศษที่ศาลาแห่งฌาปนสถานวัดตรีทศเทพ "เมา" แต่งชุดฝึกของกรมตำรวจ เขานอนหลับตาอย่างคนมีความสุข หมดภาระ หมดความวิตกกังวล ในโลงไม้สักที่เพื่อนตำรวจได้นำเขามาจาก จว.อุตรดิตถ์ ผมไม่เชื่อเลยว่า "เมา" ตายแล้ว ถึงแม้ว่า "แจ๊ด" (คุณจริยา แสงประดับ) ภริยาของ "เมา" จะได้โทรศัพท์ไปบอกผมเมื่อเวลาประมาณ ๗ น. เศษ ของวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๒๑ ว่า "เมา" เสียชีวิตโดยอุบัติเหตุทางรถยนต์ขณะเดินทางไปราชการ ผมต้องยอมรับอย่างฝืนความรู้สึกว่า "เมา" ตายแล้วจริง ๆ แต่ในส่วนลึกแห่งความทรงจำของผม "เมา" ยังอยู่ยังพูดยังหัวเราะ และยังคงถกปัญหาต่าง ๆ กับผมอยู่เสมอ

"เมา" ที่รัก โดยอำนาจแห่งความบริสุทธิ์ในเจตนาดีที่ "เมา" มีต่อชาติบ้านเมือง รวมทั้งบุญกุศลทั้งหลายที่พี่ได้สร้างสมไว้แล้วและจะมีต่อไปในภายหน้า จงส่งดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของ "เมา" ไปสู่สุคติในสัมปรายภพเทอญ

ประเสริฐ โขธีพิทักษ์
รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย รุ่น ๑๗

แด่ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ
เพื่อนรัก

เราพบกันที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย ในเดือนมิถุนายน ๒๕๐๘ ธงไชย แสงประดับ หรือ "เมา" ของเพื่อน แทรกตัวอยู่ในสังคมของชาวสิงห์ดำอย่างสนิทสนมกลมกลืน **เขาแกร่งเหมือนสิงห์ ใจกว้าง และเป็นคนจริงที่เพื่อนยอมรับอย่างไม่มีคำถาม** แต่ขณะเดียวกัน "เมา" ก็เป็นผู้มีอารมณ์ขันและสนุกสนานอย่างละเมียดละไมทีเดียว ระยะสี่ปีที่นั่น เราได้ใช้ชีวิตร่วมกันอย่างใกล้ชิด และยึดมั่นรักกันฉัน พี่–น้อง คลานตามกันมา ไม่ว่าจะเป็นเวลาเรียน เวลาเชียร์กีฬา เที่ยว และสรวลเสเฮฮาในแวดวงของเพื่อน "เมา" จะอยู่ด้วยทุกครั้ง กระทั่งเมื่อเรียนจบทุกคนต่างก็แยกย้ายไปประกอบอาชีพของตัวเอง เรามีโอกาสพบกันน้อยลงไปบ้าง แต่ข่าวคราวของ "เมา" ก็เป็นสิ่งที่เพื่อนคอยฟังด้วยจิตใจระลึกถึงอยู่เสมอ ดูเหมือนว่าข่าวของเขามักจะเป็นข่าวดีเกี่ยวกับชีวิตราชการที่ก้าวหน้า และความสำเร็จในชีวิตครอบครัว ซึ่งมี "แจ๊ด" เป็นบุคคลสำคัญในฐานะของภรรยาที่เพื่อนทุกคนต้องแอบยินดีและดีใจอยู่ตลอดเวลา จนกระทั่งเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคมนี้เองที่ข่าวสุดท้ายของ "เมา" มาถึงเพื่อน และมันเป็นข่าวที่ร้ายกาจต่อความรู้สึกเสียจริง ๆ เพราะ "เมา" ได้จบชีวิตของเขาเสียแล้ว–บนถนนสายนั้น ชีวิตรุ่งโรจน์ของเขาจบลงขณะที่เพื่อนร่วมรุ่นทุกคนยังรักอาลัยและเอาใจช่วยเขาอยู่ นับแต่นี้ไปอิริยาบถของ "เมา" ที่เพื่อนผนึกติดความทรงจำไว้ จะเป็นความหลังที่เกาะแน่นอยู่กับหัวใจของชาวรัฐศาสตร์ จุฬา ฯ รุ่น ๑๘ อย่างไม่มีสิ่งใดมาทดแทนได้เลย

ด้วยรักและคิดถึง
ปรีชา วุฒิการณ์
ในนามของรัฐศาสตร์จุฬา ฯ รุ่น ๑๘

อาลัยรักพี่ธงไชย แสงประดับ

หากเราจะเชื่อคำของนักปราชญ์เมธีทางรัฐศาสตร์ที่ชื่อ "จอห์น ล็อค์ก" ที่กล่าวไว้ว่า "**มนุษย์เกิดมาเพื่อความดี หรือเกิดมาดี เพื่อสร้างคุณความดี**" แล้วล่ะก็ เราจะต้องยอมรับทุกคนว่า พี่ธงไชย แสงประดับ หรือ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ สารวัตรปราบปรามแห่งสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุตรดิตถ์ จัดอยู่ในบุคคลประเภทที่เกิดมาเพื่อสร้างสมคุณความดี เกิดมาดีโดยแท้จริง

ที่ผมกล้ากล่าวเช่นนี้เพราะว่า ตลอดระยะเวลาที่ผมรู้จักกับพี่ธงไชย นับตั้งแต่ที่ผมเริ่มเข้าไปเป็นน้องใหม่ของคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย พี่ธงไชยเป็นนิสิตรุ่นพี่ที่ผมกล้าเรียกว่าพี่ทั้ง ๆ ที่อายุน้อยกว่าผมโดยไม่ขัดขืนใจแต่อย่างไร พี่ธงไชยนอกจากจะเรียนหนังสือเก่งแล้ว พี่ธงไชยยังเป็นบุคคลที่ควรแก่การสรรเสริญให้ชาวโลกได้รับรู้ในความเป็นมนุษย์ที่เพียรพยายามต่อสู้กับชีวิต อุปสรรคนานาประการด้วยมันสมองอย่างสุขุมรอบคอบ พี่ธงไชยทำตัวเป็นทั้งพี่และเพื่อนกับพวกน้อง ๆ ในคณะรัฐศาสตร์จุฬา ฯ อย่างเป็นกันเอง ไม่ถือเนื้อถือตัว มีจิตใจที่เปี่ยมไปด้วยความรัก ความเมตตา กรุณาต่อรุ่นน้อง ๆ พี่ธงไชยจึงเป็นที่รักของบรรดาคณาจารย์ทั่วไปและพรรคพวกเพื่อนฝูงทุกคน รวมตลอดไปจนถึงใครก็ตามที่มีโอกาสได้รู้จักติดต่อกับพี่ธงไชย จะประทับใจในอัธยาศัยและความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเยี่ยม

หลังจากที่จบเป็นบัณฑิตทางรัฐศาสตร์เป็นที่เรียบร้อยแล้ว ผมยังมีโอกาสได้ร่วมศึกษาในระดับปริญญาโทที่คณะรัฐศาสตร์จุฬา ฯ กับพี่ธงไชยในบางวิชา ยิ่งทำให้ผมซึ้งในน้ำใจที่แสนดี เป็นร้อยเท่าพันทวี พี่ธงไชยยังเป็นพี่ที่เสมอต้นเสมอปลาย ดีกับน้อง ๆ เพื่อน ๆ ทุกคน จวบจนพี่ธงไชยจบเป็นมหาบัณฑิตทางรัฐศาสตร์ ได้รับยศเพิ่มเป็นร้อยตำรวจเอกและได้เดินทางไปรับราชการที่อำเภอเมืองกำแพงเพชร หลังจากที่เดินทางไปดูงานทางด้านยาเสพติดที่สหรัฐอเมริกาเป็นเวลาหลายเดือน ซึ่งขณะนั้นผมรับราชการเป็นปลัดอำเภออยู่ที่อำเภอกงไกรลาศ จังหวัดสุโขทัย ทุกครั้งที่ผมจะเดินทางมากรุงเทพ ฯ หรือกลับสุโขทัย ผมจะต้องแวะเยี่ยมคารวะพี่ธงไชย ถามทุกข์สุขกันตามประสาคนอยู่ห่างบ้าน ห่างครอบครัวจนพี่ธงไชยได้ย้ายไปเป็น สวป. ที่เมืองอุตรดิตถ์ การติดต่อระหว่างเราก็ยังคงมีต่อกันอย่างไม่รู้จบสิ้น แม้

ว่าผมจะย้ายไปเป็นปลัดอำเภอเมืองมหาชัยก็ตาม การไปมาหาสู่ก็ยังคงปกติตามเคย เพราะผมสนิทกับครอบครัวของพี่ธงไชยเป็นอย่างดี ภรรยาของพี่ธงไชยก็คือรุ่นพี่รัฐศาสตร์จุฬา ฯ นั่นเอง พี่จริยาเคยฝากข้าวของเครื่องใช้ต่าง ๆ ไปให้พี่ธงไชยเสมอ เมื่อครั้งที่ผมยังอยู่ที่สุโขทัย พี่ธงไชยอยู่ที่กำแพงเพชร ทุกครั้งที่ผมพบกับพี่จริยาที่กรุงเทพ ฯ ผมมักจะอดกล่าวถึงชื่อเสียงคำชมต่าง ๆ ที่ชาวกำแพงเพชรมีต่อพี่ธงไชยตลอดเวลาที่ทำงานที่นั่น **เพราะพี่ธงไชยนอกจากจะเป็นยอดตำรวจมือปราบที่พวกมิจฉาชีพกลัวเกรงและนับถือแล้ว พี่ธงไชยยังเป็นที่รักที่ไว้วางใจของผู้บังคับบัญชาทุกคน เป็นที่พึ่งของพวกลูกน้องใต้บังคับบัญชา เป็นขวัญใจของชาวภูธรเมืองกำแพงเพชร เมืองพิษณุโลก อุตรดิตถ์ และสุโขทัย**

การเกิด แก่ เจ็บ และตายเป็นของธรรมดาที่ทุกคนหนีไม่พ้น แต่การจากไปของพี่ธงไชยในเวลาที่เร็วเกินควร ในขณะที่กำลังมีผลงานดีเด่น กำลังจะก้าวหน้าไปอีกไกลเช่นนี้ ทำให้ผมอดที่จะเสียใจ เสียดายและเศร้าสลดกับเหตุการณ์ที่เกิดกับพี่ธงไชย และเสียใจต่อครอบครัว ญาติพี่น้องของพี่ธงไชย ทั้ง ๆ ที่ได้พยายามที่จะข่มความรู้สึกนั้น ๆ ไว้อย่างดีที่สุดแล้วก็ตาม ในโอกาสเช่นนี้ผมเองก็ได้แต่พร่ำภาวนา สวดมนต์ ขอให้วิญญาณที่แสนดีและบริสุทธิ์ของพี่ธงไชย แสงประดับ หรือ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ จงไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเทอญ

สุริยา ประกิตธรรังษี
รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย รุ่น ๒๐

"พี่เมา"

ในแวดวงบรรดาผู้ที่เรียกตัวเองว่าเป็นชาวสิงห์รุ่นสิบเก้าแห่งสีหปราสาท สมัยที่เป็นน้องใหม่ น้อยคนนักที่จะไม่รู้จักพี่เมา

ตอนนั้น เสรีภาพของน้องใหม่เริ่มจะเป็นที่รู้จักกันในมหาวิทยาลัย

ซีเนียริตี้เริ่มจะเป็นที่สงสัยในความถูกต้อง

แต่ในคณะรัฐศาสตร์นั้น น้องใหม่ยังคงมีสิทธิเป็นศูนย์ และหน้าที่เป็นร้อย

ใคร ๆ ก็รู้ว่ารุ่นสิบแปดสมัยเป็นซอฟหม่อนั้น ดุเดือดเลือดพล่านถึงใจพระเดชพระคุณแค่ไหน และในบรรดาสิงห์ชั้นแนวหน้ากล้าตายนั้น มีพี่เมารวมอยู่ด้วยคนหนึ่ง

ไม่ว่าจะเป็นกระแสเสียงสนั่นในห้องประชุมเชียร์ คารมอันคมคาย สารพัดสารพัน มีทั้งทีเล่นทีจริง

แต่สำหรับพี่เมาดูจะมีทีจริงมากกว่าทีเล่น

ตรงกันข้าม ในวงเหล้าระหว่างพี่ ๆ น้อง ๆ นั้น พี่เมากลับมีเรื่องราวต่าง ๆ นานา ที่สามารถเล่าให้น้อง ๆ ฟัง

รวมทั้งการเป็นปรมาจารย์แห่งเพลงฉ่อยรัฐศาสตร์อันลือลั่น และเป็นที่ติดอกติดใจกันโดยทั่วไป ยิ่งเมื่อเวลาได้ที่ตามสมญานามด้วยแล้ว น้อง ๆ ก็จะได้ยินต้นเสียงขึ้นด้วยสำเนียงลูกทุ่งอันแท้จริง

แต่เห็นเมา ๆ อย่างนั้น *พี่เมาก็สามารถขึ้นม้ากับเขาได้เหมือนกัน* แถมยังขึ้นม้างามเสียด้วย และไม่เคยตกมาจนถึงปัจจุบัน จนเป็นที่อิจฉากันทั่วหน้า

สำหรับน้องรุ่นสิบเก้า พี่เมาเป็น "พี่" ที่น้องรัก และนับถือเต็มความหมายแห่งความเป็น "พี่"

ไม่ใช่ "พี่" ที่เป็นเพียงผู้เข้ามาอยู่ในสีหปราสาทก่อนเราเท่านั้น เหมือนกับความจริงที่ว่า ผู้ที่อยู่ในสีหปราสาทไม่ใช่ "สิงห์" เสมอไป

แต่ว่ากันว่า ถ้าน้องคนไหนอยากรู้ว่าสิงห์ที่แท้จริงนั้นเป็นอย่างไร ก็สามารถที่จะชี้ "พี่เมา" ได้คนหนึ่ง โดยไม่คลางแคลงใจ

นั้นแหละครับ . . . พี่เมาของเราละ

วุฒิชัย เกรียงไกรเพ็ชร
รัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย รุ่น ๑๙

คุณนายจริยาที่นับถือ

พวกผมขอแสดงความเสียใจอย่างมาก ที่ผู้กองของพวกผมต้องจากไปอย่างไม่มีวันกลับ สมัยอยู่ กก. ๓ กฝ. จ. อุบล ฯ ด้วยกัน พวกผมทุกคนรักท่านมากนี่เรื่องจริงครับท่านไม่เคยเลือกที่รักมักที่ชังใครเลยปกครองลูกน้องเหมือน ๆ กันหมด ผมเสียดายท่านมาก พวกผมได้ทำบุญใส่บาตรกรวดน้ำไปให้ท่านแล้ว ท่านเอาใจใส่ต่อพวกผมเป็นพิเศษจริง ๆ ครับ แล้วท่านก็ย้ายจากพวกผมมาอยู่ บช. ตชด. กรุงเทพ ฯ ผมติดต่อส่งข่าวคราวให้ท่านเสมอ จนกระทั่งท่านย้ายไปอยู่กำแพงเพชร และอุตรดิตถ์ ผมก็ยังเคยไปหาท่านพวกผมว่าจะมารดน้ำศพท่านพวกผมก็มากันไม่ได้ เพราะเหตุอันจำเป็นครับ

สุดท้ายนี้ขอให้วิญญาณท่านไปสู่สุคติเถิด

คุณนายครับคุณนายสบายดีเหรอครับ หลาน ๆ ของผมก็คงสบายดีนะครับ

ขอให้สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายในสากลโลกจงดลบันดาลให้ ครอบครัวของคุณนายและหลาน ๆ ทุก ๆ คนจงมีความสุขความเจริญ ด้วยอายุ วรรณะ สุขะ พละ ปรารถนาสิ่งใดขอให้สมดังปรารถนาทุกประการเทอญ

เคารพ—นับถือ

(ส.ต.อ. พันธ์ บุญพัฒน์)

จุก . . .

จุก . . . อาจเป็นความหมายของอะไรก็ได้ สำหรับบุคคลทั่วไป

แต่สำหรับครอบครัวหนึ่ง

จุก . . . คือสามีผู้ประเสริฐ

จุก . . . คือพ่อผู้น่ารักของลูกน้อยสองคนซึ่งคนหนึ่งยังเยาว์เกินไปที่จะพูดคำว่า . . พ่อ !

จุก . . . คือธงชัย สำหรับสามชีวิตนั้น และจุก . . . คือการหลุดพ้นของปัจจุบันและอนาคต ที่เหลือไว้ให้ภรรยาอย่างเดียวก็คือ . . . อดีต !

. . . อดีตที่เคยมีจุกในหัวใจที่เต้นไปตามนาทีของความสุข

. . . อดีตที่เคยมีจุกในทุกที่ ที่ก้าวไปด้วยกันเพื่อรอการให้ความสมหวังแก่ลูกน้อยทั้งสองคน

วันนี้ . . . ครอบครัวนี้เหลือแค่สามชีวิต

สู้กันอย่างแม่ ๆ ลูก ๆ

แจ๊ด

โอ๊ต

แอร์

จุก . . . น้องเขยผู้น่ารักของพี่ ขอให้ไปสู่สุคติเถิด

จุก เป็นคนดีมาก ดีจริง ๆ

พี่และแอ๊ว ยกย่องเสมอ

แต่จุกก็ต้อง . . . ไป !

. . . ไปเถิด . . . เมื่อถึงคราวจะต้องไป

ถ้าพวกเราทุกคนห้ามได้ก็คงตะโกนจนเสียงแหบโหยหมดเรี่ยวแรงแล้ว

จาก

พี่จ้อย + แอ๊ว

(มนตรี + วัลภา อติพยัคฆ์)

วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๒๑ เมื่อพวกเราได้ทราบข่าวร้าย พวกเรายังไม่ยอมเชื่อว่าเป็นเรื่องจริง พวกเราต่างนอนไม่หลับเพื่อรอคอยอ่านข่าวในหน้าหนังสือพิมพ์ในวันรุ่งขึ้นตอนเช้าได้ซื้อหนังสือพิมพ์ทุกฉบับที่มีขายก็ไม่มีข่าวเกี่ยวกับพี่ธงเลย พวกเราก็ยังคงคิดว่าคงไม่ใช่เรื่องจริงเป็นแน่ ครั้นตอนบ่ายจึงได้ข่าวหนังสือพิมพ์ลงข่าวพี่ธง ว่ารถชนกันและเสียชีวิต พวกเราจึงค่อยเชื่อว่าเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจริง แต่อีกใจหนึ่งก็ยังคงคิดว่าคงเป็นอุบัติเหตุที่รุนแรงจนไม่สามารถจำได้ว่าผู้ตายคือใคร และอาจมีเพื่อนพี่ธงยืมรถไปขับ แล้วนำไปชนทำให้หนังสือพิมพ์นำไปลงข่าวผิด เราให้คอยพี่ธงมายืนยิ้มอยู่หน้าบ้านแล้วก็บอกว่ายังอยู่แต่ก็คิดว่าหากผู้ตายไม่เป็นพี่ธง ญาติพี่น้องของคนนั้นก็คงจะเศร้าโศกเสียใจไม่น้อยไปกว่าพวกเรา ในที่สุดพวกเราจึงต้องยอมรับว่าเราหมดหวัง พวกเราไม่คิดเลยว่าพี่ธงจะมีอายุสั้นเพราะพี่ธงเป็นคนร่าเริง โอบอ้อมอารีกับผู้อื่นเสมอ โดยเฉพาะกับน้องน้องแล้วพี่ธงจะทำตัวเหมือนกับตอนที่พวกเรายังเป็นเด็กและอยู่ด้วยกัน เที่ยวด้วยกัน โดยมีพี่ธงเป็นผู้นำ พี่ธงมักจะผูกขาดการพูด และน้องน้องก็คอยขัดคอ แม้แต่พ่อก็ยังขัดคอบ่อยบ่อย เมื่อขาดพี่ธงไป พวกเราจึงมีความรู้สึกว่าขาดสมาชิกคนสำคัญในครอบครัวไป ขาดพี่ที่คอยช่วยเหลือขาดที่ปรึกษาที่ดี และขาดเจ้าของความสนุกทั้งมวล ความจริงแล้วชีวิตในช่วงนี้ของพวกเราน่าจะเป็นช่วงที่มีความสุข โดยเฉพาะพ่อแม่ เพราะพวกเราสำเร็จการศึกษากันครบทุกคนในปีนี้ พี่ธงเองก็เคยบอกว่าจะมาร่วมฉลองกันตอนเดือนตุลาคมโดยปีนี้พี่ธงจะเป็นเจ้าภาพ ซึ่งก็ไม่ได้เป็นดังที่พี่ธงและพวกเราหวัง พี่ธงน่าจะมีอายุยืนยาวกว่านี้ทำประโยชน์ให้กับประชาชนและประเทศชาติได้มากกว่านี้ ไม่น่าด่วนเสียชีวิตเมื่ออายุแค่ ๓๐ ปี พวกเราจึงรู้สึกเสียใจและสุดแสนอาลัย

น้องน้องขอให้ดวงวิญญาณของพี่ธงไปสู่สุคติ ไม่ต้องห่วงใยถึงลูกทั้ง ๒ คนพวกเราสัญญาว่าจะไม่ทอดทิ้งเป็นอันขาด

ด้วยรัก จาก

น้อง น้อง น้อง น้อง น้อง

แด่ธงไชย หลานรัก

"ธงไชย" เป็นนามที่คุณตาขุนชนะณรงค์ศึกษากรตั้งให้อันเนื่องมาจากเป็นหลานชายคนแรกของตระกูล "ชนะณรงค์" และ "แสงประดับ" ซึ่งเป็นที่รักของ ปู่ ย่า ตา ยาย และญาติ ๆ ในการที่หลานจากไปอย่างกะทันหันนี้ ทำให้พวกเราอาลัยรัก เป็นอย่างยิ่ง เพราะชีวิตของหลานกำลังรุ่งโรจน์ทั้งในด้านส่วนตัวและราชการ

ขอให้ดวงวิญญาณของธงไชยไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วยเถิด

คุณยายส่อง ชนะณรงค์
น้า ๆ และ น้อง ๆ

คำไว้อาลัยของพ่อและแม่ที่มีต่อธงไชย แสงประดับ

ไม่มีการสูญเสียครั้งใด ๆ จะยิ่งใหญ่กว่านี้อีกแล้วในชีวิตแม่ ลูกรักของแม่จากแม่เร็วเกินไป ยิ่งกว่าความฝัน หากมีสิ่งใดมากน้อยยิ่งใหญ่ปานใดก็ตามที่แม่จะหามาแลกกับชีวิตลูกได้แม่ก็จะทำทันที นี่แม่ไม่มีโอกาสที่จะเตรียมตัวเตรียมใจไว้รับสภาพการณ์เช่นนี้ แม่เสียดายเสียใจที่ไม่มีโอกาสช่วยลูกรักของแม่ได้เลย

ลูกเป็นคนมีนิสัยเหมือนคุณตา สมกับที่คุณตาได้อบรมมา นี่เป็นความภาคภูมิใจของพ่อแม่ พี่น้อง เพื่อนฝูง เป็นคนมีความกตัญญู มีน้ำใจ และใฝ่ดีในการหาความรู้ใส่ตัวเองอยู่เสมอ เชื่อมั่นในตนเอง แม้บางครั้งจะเป็นคนดื้อรั้นก็ตาม เมื่อทำผิดลูกจะสารภาพความผิดต่อแม่ทันที ความร่าเริงของลูกจะทำให้ทุกคนที่พบเห็นเกิดความชื่นบานไปด้วย ต่อไปนี้พ่อแม่ ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงจะไม่ได้พบเห็นสิ่งเหล่านี้อีกแล้ว แต่แม่ก็เชื่อว่าด้วยความดีของลูก จะทำให้ลูกไปสู่สุคติ อย่าได้มีห่วงกังวลอะไรอีกเลย แม่อยู่ข้างหลังจะช่วยเป็นหูเป็นตาดูแลลูกเมียของลูกทุก ๆ วิถีทาง

จากพ่อและแม่ของลูก

ลูกเขย

ผมกับภรรยาผมมีลูกเขยเป็นคนแรกและอาจเป็นคนสุดท้าย

ลูกเขยคนนั้นก็คือ . . . ร้อยตำรวจเอกธงไชย แสงประดับ

ที่ว่าเป็นลูกเขยคนแรกก็เพราะผมมีลูกสาวเพียงคนเดียว

ลูกสาวผมคือ . . . จริยา (อติพยัคฆ์) แสงประดับ

และที่ว่าร้อยตำรวจเอกธงไชย แสงประดับอาจเป็นลูกเขยคนสุดท้ายนั้น ก็เพราะมันเป็นเรื่องที่อาจเป็นไปได้เหมือนกัน

ตลอดเวลาที่เขาอยู่กินกับลูกสาวผม เขามาอยู่ที่บ้านผมและใกล้ชิดกันอยู่เสมอจากความใกล้ชิดนี่เอง ผมกับภรรยาผมจึงได้พบอุปนิสสัยใจคอที่แท้จริงของเขาและความน่ารักของเขาพร้อมกันไปด้วย แล้วผมกับภรรยาก็เลยรักเขาเหมือนลูกในไส้คนหนึ่ง จะพูดจาอะไรกันก็เหมือนพ่อแม่พูดกับลูก ผมกับภรรยาผมเรียกเขาว่า "จุก" ซึ่งเป็นชื่อเล่น ๆ ของเขา เช่นเดียวกันกับที่เรียกลูกสาวผมว่า "แจ๊ด" และลูกชายคนโตซึ่งเป็นพี่ชายของ "แจ๊ด" ว่า "จ้อย"

เมื่อผมเคยเรียกเขาว่า "จุก" มาตลอดเวลา ต่อไปนี้ผมก็จะเรียกชื่อเขาอย่างที่เคยเรียก

ผมกับภรรยาผมทราบว่าแจ๊ดกับจุกรักใคร่กันมาตั้งแต่อยู่จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย แจ๊ดเรียนรัฐศาสตร์การคลัง แต่จุกเรียนรัฐศาสตร์การปกครอง เมื่อแจ๊ดพาจุกมาเที่ยวที่บ้านผมกับภรรยาผมก็พบว่าเด็กหนุ่มคนนี้ไม่เลวเลย รู้จักเด็กรู้จักผู้ใหญ่ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริตอยู่ด้วย

ไม่ช้านักแจ๊ดกับจุกก็สำเร็จการศึกษาวิชารัฐศาสตร์ ฯ พร้อมกัน คือในปี ๒๕๑๑ และเพราะจุกมีความสามารถเป็นพิเศษ จุกจึงได้รับพระราชทานปริญญารัฐศาสตรบัณฑิตเกียรตินิยมด้วย ในวันพระราชทานปริญญานั้น ผมกับภรรยาผมซึ่งได้ไปที่จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัยเพื่อแสดงความยินดีต่อเขา รู้สึกชื่นอกชื่นใจและภาคภูมิใจเป็นล้นพ้นที่ได้เห็นจุกกับแจ๊ดสวมเสื้อปริญญารัฐศาสตร์ ฯ อยู่ด้วยกันในท่ามกลางเพื่อนฝูงทั้งหลาย . . . ในความยิ้มแย้มแจ่มใสอันเป็นนิมิตรหมายถึงอนาคตข้างหน้า

เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว แจ๊ดกับจุกก็เข้าทำงานทันที จะเรียกว่าเป็นการประกอบอาชีพเป็นครั้งแรกหลังจากการสำเร็จการศึกษาแล้วก็ได้ นั่นก็คือทำงานที่สถานีโทรทัศน์สีช่อง ๓ แจ๊ดเข้าประจำทางฝ่ายรายการ ส่วนจุกนั้นเข้าประจำฝ่ายข่าวต่างประเทศ

เพื่อความก้าวหน้าต่อไปในอนาคตและให้ตรงกับเป้าหมายของการศึกษา จุกมาปรารภกับผมว่าอยากลาออกจากสถานีโทรทัศน์สีช่อง ๓ ไปเป็นตำรวจ ซึ่งจะต้องเข้าไปศึกษาที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพรานชั่วระยะหนึ่งก่อน ผมก็เห็นด้วยเพราะจุกเรียนรัฐศาสตร์การปกครองมา แจ๊ดก็เช่นเดียวกันที่ต้องการทำงานให้ตรงกับวิชาที่ได้เรียนมา หลังจากลาออกจากสถานีโทรทัศน์สีช่อง ๓ แล้วก็ไปทำงานในบริษัทการค้าแห่งหนึ่ง เพื่อรอเวลาที่จะเข้าทำงานที่ธนาคารกรุงเทพ ตามความตั้งใจ ส่วนจุกนั้นเข้าไปอยู่ที่โรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพรานเพื่อศึกษาวิชาการตำรวจตามความปรารถนาของเขา

จุกสำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนนายร้อยตำรวจสามพราน แล้วก็ถูกส่งตัวไปประจำอยู่ที่จังหวัดอุบลราชธานีโดยเป็นตำรวจชายแดนที่นั่น ได้รับพระราชทานยศเป็นว่าที่ร้อยตำรวจตรี และนี่ก็คือชีวิตการเริ่มต้นในการเป็นตำรวจของจุก คือในปี พ.ศ. ๒๕๑๕

ปี พ.ศ. ๒๕๑๕ นั้น ผมกับภรรยาผมถือว่าเป็นปีที่สำคัญมาก เพราะเป็นปีที่จุกกับลูกสาวผมแต่งงานกัน คือแต่งกันที่วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน อันตรงกับวันลอยกระทงพอดี ผมจำได้ว่าในวันนั้นแขกผู้มีเกียรติจำนวนไม่น้อยได้ให้เกียรติไปหลั่งน้ำพระพุทธมนต์แก่คู่บ่าวสาว จุกอยู่ในเครื่องแบบร้อยตำรวจตรีราตรีสโมสร เคียงคู่อยู่กับแจ๊ดในชุดไทยพระราชนิยมตลอดงานวันนั้น ในท่ามกลางผู้มีเกียรติและญาติสนิทมิตรสหายที่มาแสดงความชื่นชมยินดีด้วย

หลังจากการแต่งงานผ่านพ้นไปไม่กี่วัน จุกก็กลับไปชายแดนที่จังหวัดอุบลราชธานีอีก ในฐานะของตำรวจตระเวนชายแดน การห่างเหินกันในระหว่างจุกกับแจ๊ดนั้น เป็นการห่างเหินกันเพราะหน้าที่ราชการของจุกอย่างแท้จริง แต่ผมก็ทราบว่าแม้ว่าจะมีการห่างเหินกันไปก็ตาม แจ๊ดก็ไม่มีความรู้สึกประหลาดใจแต่อย่างใดเลย กลับสนับสนุนเป็นกำลังใจให้จุกรับราชการชายแดนอย่างเต็มที่เสียอีก เมื่อจุกกลับมาจากชายแดนครั้งใด ผมก็เห็นเขาโผเข้าหากันด้วยความรักอย่างดื่มด่ำล้ำลึกทุกครั้ง

ชีวิตการเริ่มต้นเป็นตำรวจของจุก เป็นชีวิตที่ผมพูดได้อย่างเต็มปากเลยว่าห่างจากเมียรักของเขาตลอดเวลา บางทีเดือนหนึ่งจึงจะได้พบหน้ากันสักครั้ง จุกทำหน้าที่ตำรวจตระเวนชายแดนจังหวัดอุบลราชธานีอยู่พักหนึ่งก็มีโอกาสไปดูงานตำรวจในต่างประเทศ นั่นก็คือไปดูงานที่เกี่ยวกับยาเสพย์ติดให้โทษในสหรัฐอเมริกาเป็นเวลา ๖ เดือนเต็ม ก่อนจะเดินทางไปนั้นจุกกับแจ๊ดมีลูกด้วยกันคนหนึ่งแล้ว คือ "ลูกโอ๊ต" (เด็กหญิงอุมาพรรณ แสงประดับ) ซึ่งในขณะนั้น "ลูกโอ๊ต" มีอายุประมาณ ๓ เดือนเท่านั้น

เขากลับจากการดูงานในต่างประเทศแล้วก็เข้าประจำกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน ต่อมาก็ย้ายสังกัดไปเป็นตำรวจภูธรอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร ได้รับพระราชทานยศเป็นร้อยตำรวจเอกในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ขณะเดียวกันก็ได้รับพระราชทานปริญญามหาบัณฑิตทางรัฐศาสตร์อีกด้วย หลังจากนั้นก็ย้ายไปประจำอยู่ที่จังหวัดอุตรดิตถ์ ในตำแหน่งสารวัตรปราบปราม สถานีตำรวจภูธร อำเภอเมือง จนกระทั่งเสียชีวิต

ก่อนที่จุกจะเสียชีวิตนั้น มีลูกสาวเพิ่มขึ้นมาอีกคนหนึ่งแล้วคือ "ลูกแอร์" (เด็กหญิงธนัญภรณ์ แสงประดับ) เขาเสียชีวิตเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ตรงกับวันคล้ายวันเกิดของ "ลูกแอร์" ซึ่งครบ ๘ เดือนพอดี

วันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๒๑ . . . ผมยังจำวันนั้นได้ดี ความเศร้าโศกอย่างที่ไม่เคยคาดคิดว่าจะเกิดขึ้นในครอบครัวของเรา เกิดขึ้นมาจนได้เมื่อเวลาประมาณ ๑๘ น. เศษวันนั้นผมให้แจ๊ดขับรถไปส่งผมที่สยามอินเตอร์ ฯ โฮเต็ลในตอน ๑๖ น. เศษ เพื่อหลั่งน้ำพระพุทธมนต์ให้แก่หนุ่มสาวคู่หนึ่งในงานมงคลสมรส หลังจากนั้นสักครู่ผมก็กลับ สักครู่เดียวได้ยินเสียงโทรศัพท์ดังขึ้นผมเป็นผู้รับขณะที่แจ๊ดกับลูก ๆ กำลังเล่นกันอยู่นอกห้องรับแขก โทรศัพท์ที่กริ๊งมานั้นบอกว่าพูดมาจากพิษณุโลกขอให้แจ๊ดมารับสาย ผมวางหูโทรศัพท์แล้วก็รีบวิ่งออกไปบอกแจ๊ดเพราะเข้าใจว่าคงเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับจุกเป็นแน่

เมื่อแจ๊ดเข้ามารับโทรศัพท์นั้น ทีแรกก็มีสีหน้าชื่นบาน เพราะอาจจะเป็นข่าวดีที่จุกจะกลับมาบ้าน แต่เสียงที่พูดมาตามสายนั้นจะพูดว่าอย่างไรผมไม่อาจทราบได้ ผมเห็นแจ๊ดมีสีหน้าผิดปกติลงไปในฉับพลันทันที

"จริง ๆ น่ะหรือคะ . . . ?" แจ๊ดพูดเสียงสั่นหน้าซีดขาว แล้วก็พูดอะไรต่อไปอีกนิดหน่อยซึ่งผมจำไม่ได้ ผมเห็นน้ำตาคลอออกมาพร้อมกับบอกผมว่า "พ่อพูดทีเถอะ แจ๊ดพูดไม่ได้เสียแล้ว . . ."

ผมรีบรับหูโทรศัพท์มาจากแจ๊ดอย่างรวดเร็ว

"มีเรื่องอะไรเกิดขึ้นหรือครับ ?" ผมกรอกเสียงไปตามสายด้วยความสงสัย

"ผม . . . พันตำรวจโทนิพนธ์โทร. จากพิษณุโลกครับผม ร้อยตำรวจเอกธงไชย แสงประดับเสียชีวิตเสียแล้ว . . ."

ผมสะดุ้งแทบสุดตัว ไม่เชื่อหูตนเองจึงถามย้ำไปอีกครั้ง ก็ได้รับการยืนยันมาว่า ลูกเขยผมประสบอุบัติเหตุ ถูกรถหกล้อชนถึงแก่ความตายคาที่ ในขณะที่เขาขับรถส่วนตัวออกจากพิษณุโลกจะไปราชการยังอุตรดิตถ์ เมื่อผมวางหูโทรศัพท์ผมหันไปทางแจ๊ดซึ่งนั่งซบหน้าอยู่กับฝ่ามือ

"จุกตายเสียแล้วละ . . . โธ่ . . ." ผมเข้าไปกอดแจ๊ดไว้แน่น พูดไม่ออกบอกไม่ถูกเลยว่าผมจะปลอบใจลูกสาวผมว่าอย่างไรต่อไปในนาทีวิปโยคเช่นนั้น ขณะเดียวกันกับที่ภรรยาผมเข้ามาพอดี เธอเดาถูกทันทีว่าอะไรเกิดขึ้นในทันทีที่เห็นแจ๊ดร้องไห้ เพราะทราบแล้วว่าที่พูดโทรศัพท์กันอยู่นั้นเป็นการพูดโทรศัพท์ทางไกลจากพิษณุโลกซึ่งจุกไปปฏิบัติหน้าที่ราชการพิเศษอยู่

ความเศร้าเริ่มครอบคลุมขึ้นตั้งแต่บัดนั้น เหตุการณ์ที่ไม่เคยคาดคิดว่าจะเกิดขึ้นในครอบครัวของเราก็ได้เกิดขึ้นอย่างไม่น่าเชื่อ เมื่อไม่กี่วันที่แล้วมาจุกกลับมาอยู่กับลูกกับเมีย เล่นหัวกับลูกทั้งสอง ผมยังคว้าเอากล้องถ่ายรูปถ่ายเอาไว้ แต่มันก็กลายเป็นภาพที่ผมถ่ายเขาเป็นครั้งสุดท้าย เพราะไม่มีโอกาสที่จะถ่ายรูปหรือภาพที่มีชีวิตชีวาเช่นเดียวกันนั้นได้อีกแล้ว ขณะที่ผมโอบกอดแจ๊ดอยู่นั้น น้ำตาแจ๊ดไหลหยดลงบนหลังมือของผม เช่นเดียวกันกับน้ำตาภรรยาผมที่ผมพบว่ากำลังไหลรินลงอาบแก้มของเธอ จุกเป็นลูกเขยก็จริงแหล่ แต่ผมกับภรรยาผมก็รักเหมือนลูกในไส้ เพราะจุกกับลูกสาวผมเหมือนคน ๆ เดียวกัน ตลอดเวลาที่เขาเป็นสามีภรรยากันผมกับภรรยาผมยังไม่เคยเห็นเขาทำให้แจ๊ดบาดหมางใจ . . . ไม่เคยทำให้แจ๊ดน้ำตาไหล มีแต่การเอาอกเอาใจกัน เข้าใจกันและรักใคร่กันด้วยความจริงใจต่อกันเท่านั้น

ในชั่วโมงต่อมาข่าวร้ายก็แพร่สะพัดไปในหมู่ญาติพี่น้องทั้งหลาย แจ๊ดรีบไปบอกคุณสุเทพกับคุณสาโรจน์ แสงประดับ คุณพ่อคุณแม่ของจุกที่บ้านบางเขนให้ทราบเหมือนกับนำความเศร้าไปให้รับทราบพร้อมกันกับญาติพี่น้องทุกคนด้วย

รุ่งขึ้น แจ๊ดกับคุณสุเทพกับน้องชายของจุกก็รีบเดินทางไปรับศพจุกกลับมายังกรุงเทพ ฯ หลังจากทางการจังหวัดอุตรดิตถ์ตั้งศพสวดพระอภิธรรมคืนหนึ่งแล้ว (วันที่ ๖ สิงหาคม) หีบศพจุกถูกคลุมด้วยธงชาติไทย ประดับด้วยหรีดสดและแห้งวางอยู่บนรถบีคอัพ โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจรายล้อมหีบศพมาด้วย จากจังหวัดอุตรดิตถ์ตรงมายังกรุงเทพ ฯ ในวันที่ ๗ สิงหาคม เราได้ติดต่อกับฌาปนสถานของกรมตำรวจที่วัดตรีทศเทพไว้ก่อนแล้ว ผมกับใครต่อใครจึงไปคอยรับศพอยู่ที่วัดตรีทศเทพก่อน ๕ โมงเย็น เพราะจะได้เริ่มตั้งศพสวดพระอภิธรรมกันต่อไปตั้งแต่คืนวันนั้น

ศพจุกมาถึงวัดตรีทศเทพเอาในเวลาใกล้ ๖ โมงเย็นแล้วพร้อมกับแจ๊ดซึ่งน้ำตาคลอหน่วยตลอดเวลา ผมให้เจ้าหน้าที่ประจำศาลา ๕ ของวัดตรีทศเทพจัดการเปลี่ยนหีบศพใหม่ทันที แจ๊ดขอตัวกลับบ้านเพื่อเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวและอาบน้ำเพื่อรีบกลับมายังวัด เมื่อแจ๊ดกลับไปแล้ว ตอนที่จะเปลี่ยนหีบศพนั้นผมได้ลูบคลำใบหน้าที่มีรอยแผลของจุกอย่างสุดแสนสงสาร หน้าที่เคยหัวเราะกับผมอย่างเปิดเผยในเมื่อพูดอะไรเป็นที่ถูกใจ บัดนี้ไม่มีโอกาสที่จะหัวเราะอีกแล้ว นับวันก็จะเปื่อยยุ่ยผุพังไปพร้อมกับร่างกาย ขณะที่ผมลูบคลำใบหน้าจุกอยู่นั้น แม้ว่าผมจะแข็งใจอย่างไรก็อดที่จะกลั้นน้ำตาไว้ได้ จุกเหมือนลูกคนหนึ่งของผม ร่างนั้นไร้ความรู้สึกใด ๆ . . . ไร้ชีวิต จุกตายไปจริง ๆ . . . ตายไปแล้วอย่างแน่นอน

วินาทีนั้นเป็นวินาทีสุดท้ายที่ผมเห็นหน้าเขา แต่เป็นหน้าที่หาชีวิตไม่แล้ว

เมื่อจุกยังเป็นตำรวจตระเวนชายแดนที่อุบล ฯ หรือเมื่อย้ายมาเป็นตำรวจภูธรแล้วก็ตาม ขณะที่เขากลับมายังกรุงเทพ ฯ เพื่อเยี่ยมลูกเยี่ยมเมียทีไร ก่อนที่จะกลับไปจุกก็ต้องลาผมกับภรรยาผมทุกครั้ง บางครั้งขณะที่ผมนั่งทำงานอยู่ในห้อง จุกก็จะนั่งลงบนพื้นยกมือไหว้คล้ายกับว่าผมเป็นพ่อจริง ๆ . . เป็นพ่อบังเกิดเกล้าของเขา แต่ในครั้งหลังสุดนั่นน่ะสิ เขานั่งลงบนพื้นอีกแล้วก็บอกผมว่า

"คุณพ่อครับ ผมจะกลับแล้ว ฝากแจ๊ดกับลูกโอ๊ตลูกแอร์ไว้ด้วยนะครับ"

ใครเลยเล่าที่จะเฉลียวใจ . . ใครเลยเล่าที่จะนึกสังหรณ์ขึ้นมาว่าเขาจะลาไปอย่างที่ไม่มีวันกลับมาอีก แล้วมันก็กลายเป็นว่าเขาลาแล้วก็เลยลาลับไม่กลับมาจริง ๆ นอกจากดวงวิญญาณของเขาเท่านั้น เขาฝากลูกฝากเมียผมไว้ แม้ตัวเขาก็คงไม่นึกสังหรณ์ใจแต่อย่างใดเช่นเดียวกัน

จุกกับแจ๊ดแต่งงานอยู่กินด้วยกันมาเป็นเวลา ๕ ปีกับ ๘ เดือน แต่ในเวลาเหล่านั้น จุกไปทำหน้าที่ราชการอยู่ในต่างจังหวัดเสียประมาณ ๓ ใน ๔ ส่วน คือมีเวลาอยู่กับลูกเมียเพียงส่วนเดียวเท่านั้น แม้กระนั้นก็ตาม ความรักระหว่างเขากับลูกสาวผมก็ยิ่งแน่นแฟ้นขึ้น . . . ยิ่งรักกันมากขึ้น ผมกับภรรยาผมยังไม่เคยได้ยินเสียงเขาทะเลาะกันเลยสักครั้ง ได้ยินแต่เสียงหัวเราะกันอย่างมีความสุข . . เสียงที่หยอกล้อกันกับลูก ๆ ทุกครั้งที่เขาอยู่บ้าน พลอยทำให้ผมกับภรรยาผมมีความสุขใจไปด้วยทุกครั้ง

เมื่อจุกว่างราชการกลับมาบ้าน ถ้ามีเวลานานหน่อย เราก็ชวนกันไปเที่ยวต่างจังหวัดบ้าง บางครั้งบางคราวก็ยกโขยงกันไปทั้งครอบครัวเลยทีเดียว ไปเที่ยวหัวเมืองชายทะเล . . ไปทานอาหารกันไกลออกไปจากกรุงเทพ ฯ จุกเป็นผู้ขับรถที่ไม่ประมาท ขับรถอย่างระมัดระวังเป็นที่ไว้วางใจได้ตลอดเวลา มีอยู่ครั้งหนึ่งที่เราไปเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ด้วยกันโดยรถทัวร์ เมื่อไปถึงเชียงใหม่จุกได้รถจี๊ปมาคันหนึ่ง เพื่อขับพาพวกเราไปเที่ยวยังที่ต่าง ๆ ดูออกจะเป็นผู้ที่รู้จักถนนหนทางในเชียงใหม่เป็นอย่างดียิ่ง แม้จะไปยังอำเภอที่ห่างไกลออกไปจากเชียงใหม่ก็ตาม จุกก็สามารถขับไปได้อย่างชำนาญทาง

การไปเที่ยวต่างจังหวัดครั้งสุดท้าย ผมจำได้ว่าไปแค่จังหวัดสมุทรสาครนี่เองเพราะผมนึกอยากรับประทานต้มส้มปลากระบอกขึ้นมา จุกก็เลยรับอาสาเป็นผู้ขับรถให้จากนั้นเป็นต้นมาผมก็พบว่าครั้งนั้นเป็นครั้งสุดท้ายจริง ๆ

ผมจำได้ว่าหลายครั้งในขณะที่ไปเที่ยวที่ไหนต่อไหนด้วยกัน เมื่อมีรถขับแซงขึ้นหน้าไปด้วยความเร็วสูง จุกก็จะบ่นออกมาด้วยความเกลียดชังนักขับแข่งพายุเหล่านั้นเสมอ เขาบอกผมว่าเขาเกลียดและโกรธผู้ที่ขับรถเร็วหรือพวก "ตีนผี" เหล่านั้นมาก ยิ่งเป็นผู้ที่ขับรถชนคนตายแล้วหนีไปต่อหน้าต่อตาด้วยละก็ เขาก็ยิ่งเกลียดขึ้นอีก เขาเน้นว่าถ้าเขามีอำนาจพอเมื่อไหร่ละก็ เขาจะออกกฎหมายลงโทษผู้ที่ขับรถชนคนตายอย่างแรงที่สุด จุกพูดเช่นนี้อยู่เสมอ

แต่มันก็เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่ตัวเขาเองจนได้ โดยที่เขาไม่คาดคิดและไม่มีใครคาดคิด จุกถูกรถชนตายในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ราชการอยู่เสียด้วยซ้ำ ผู้ที่ขับรถชนเขาหนีไปเช่นเดียวกัน . . อนิจจา

บัดนี้ . . และวันนี้ตรงกับวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เป็นวันพระราชทานเพลิงศพร้อยตำรวจเอกธงไชย แสงประดับ หรือ "จุก" ลูกเขยผมกับภรรยา วันเดียวกันนี้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นวันที่จุกถือกำเนิดขึ้นมาในโลก . . เขาลืมตาขึ้นเห็นโลกเป็นวันแรก และในวันเดียวกันนี้ในปีนี้ (๒๕๒๑) จุกคนเดียวกันนั้นมีร่างอันไร้ชีวิตเสียแล้ว . . ร่างนั้นกำลังอยู่ในหีบศพสถิตอยู่บนเชิงตะกอน ณ เมรุวัดตรีทศเทพ ในชั่วโมงเดียวกันกับที่ทุกท่านซึ่งมาชุมนุมไว้อาลัยแก่เขาเป็นครั้งสุดท้าย ร่างอันไร้ชีวิตของเขาก็จะมอดไหม้กลายเป็นเถ้าถ่าน . . เป็นผงธุลี . . เหลือไว้แต่ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของเขาเท่านั้น

แต่จุกยังไม่ตาย . . ผมคิดเช่นนั้นอยู่เสมอ

เพราะอะไรผมจึงคิดว่าจุกยังไม่ตายก็ความดีของจุกที่ได้สร้างสรรค์เอาไว้นั่นแหละ. . ความดีที่มีต่อลูกต่อเมีย . . ต่อผมและภรรยาผม . . ต่อญาติและเพื่อน . . ต่อสังคมที่เขามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ความดีของจุกที่กล่าวถึงนี้ยังจะคงอยู่เป็นอนุสรณ์ของเขาต่อไปอีกนานเท่านาน

รุ่งขึ้น แจ๊ดกับคุณสุเทพกับน้องชายของจุกก็รีบเดินทางไปรับศพจุกกลับมายังกรุงเทพ ฯ หลังจากทางการจังหวัดอุตรดิตถ์ตั้งศพสวดพระอภิธรรมคืนหนึ่งแล้ว (วันที่ ๖ สิงหาคม) หีบศพจุกถูกคลุมด้วยธงชาติไทย ประดับด้วยหรีดสดและแห้งวางอยู่บนรถปิคอัพ โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจรายล้อมหีบศพมาด้วย จากจังหวัดอุตรดิตถ์ตรงมายังกรุงเทพ ฯ ในวันที่ ๗ สิงหาคม เราได้ติดต่อกับฌาปนสถานของกรมตำรวจที่วัดตรีทศเทพไว้ก่อนแล้ว ผมกับใครต่อใครจึงไปคอยรับศพอยู่ที่วัดตรีทศเทพก่อน ๕ โมงเย็น เพราะจะได้เริ่มตั้งศพสวดพระอภิธรรมกันต่อไปตั้งแต่คืนวันนั้น

ศพจุกมาถึงวัดตรีทศเทพเอาในเวลาใกล้ ๖ โมงเย็นแล้วพร้อมกับแจ๊ดซึ่งน้ำตาคลอหน่วยตลอดเวลา ผมให้เจ้าหน้าที่ประจำศาลา ๕ ของวัดตรีทศเทพจัดการเปลี่ยนหีบศพใหม่ทันที แจ๊ดขอตัวกลับบ้านเพื่อเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวและอาบน้ำเพื่อรีบกลับมายังวัด เมื่อแจ๊ดกลับไปแล้ว ตอนที่จะเปลี่ยนหีบศพนั้นผมได้ลูบคลำใบหน้าที่มีรอยแผลของจุกอย่างสุดแสนสงสาร หน้าที่เคยหัวเราะกับผมอย่างเปิดเผยในเมื่อพูดอะไรเป็นที่ถูกใจ บัดนี้ไม่มีโอกาสที่จะหัวเราะอีกแล้ว นับวันก็จะเปื่อยยุ่ยผุพังไปพร้อมกับร่างกาย ขณะที่ผมลูบคลำใบหน้าจุกอยู่นั้นแม้ว่าผมจะแข็งใจอย่างไรก็อดที่จะกลั้นน้ำตาไว้ได้ จุกเหมือนลูกคนหนึ่งของผม ร่างนั้นไร้ความรู้สึกใด ๆ . . . ไร้ชีวิต จุกตายไปจริง ๆ . . . ตายไปแล้วอย่างแน่นอน

วินาทีนั้นเป็นวินาทีสุดท้ายที่ผมเห็นหน้าเขา แต่เป็นหน้าที่หาชีวิตไม่แล้ว

เมื่อจุกยังเป็นตำรวจตระเวนชายแดนที่อุบล ฯ หรือเมื่อย้ายมาเป็นตำรวจภูธรแล้วก็ตาม ขณะที่เขากลับมายังกรุงเทพ ฯ เพื่อเยี่ยมลูกเยี่ยมเมียทีไร ก่อนที่จะกลับไปจุกก็ต้องลาผมกับภรรยาผมทุกครั้ง บางครั้งขณะที่ผมนั่งทำงานอยู่ในห้อง จุกก็จะนั่งลงบนพื้นยกมือไหว้คล้ายกับว่าผมเป็นพ่อจริง ๆ . . เป็นพ่อบังเกิดเกล้าของเขา แต่ในครั้งหลังสุดนั้นน่ะสิ เขานั่งลงบนพื้นอีกแล้วก็บอกผมว่า

"คุณพ่อครับ ผมจะกลับแล้ว ฝากแจ๊ดกับลูกโอ๊ตลูกแอร์ไว้ด้วยนะครับ"

ใครเลยเล่าที่จะเฉลียวใจ . . ใครเลยเล่าที่จะนึกสังหรณ์ขึ้นมาว่าเขาจะลาไปอย่างที่ไม่มีวันกลับมาอีก แล้วมันก็กลายเป็นว่าเขาลาแล้วก็เลยลาลับไม่กลับมาจริง ๆ นอกจากดวงวิญญาณของเขาเท่านั้น เขาฝากลูกฝากเมียผมไว้ แม้ตัวเขาก็คงไม่นึกสังหรณ์ใจแต่อย่างใดเช่นเดียวกัน

จุกกับแจ๊ดแต่งงานอยู่กินด้วยกันมาเป็นเวลา ๕ ปีกับ ๘ เดือน แต่ในเวลาเหล่านั้น จุกไปทำหน้าที่ราชการอยู่ในต่างจังหวัดเสียประมาณ ๓ ใน ๔ ส่วน คือมีเวลาอยู่กับลูกเมียเพียงส่วนเดียวเท่านั้น แม้กระนั้นก็ตาม ความรักระหว่างเขากับลูกสาวผมก็ยิ่งแน่นแฟ้นขึ้น . . . ยิ่งรักกันมากขึ้น ผมกับภรรยาผมยังไม่เคยได้ยินเสียงเขาทะเลาะกันเลยสักครั้ง ได้ยินแต่เสียงหัวเราะกันอย่างมีความสุข . . เสียงที่หยอกล้อกันกับลูก ๆ ทุกครั้งที่เขาอยู่บ้าน พลอยทำให้ผมกับภรรยาผมมีความสุขใจไปด้วยทุกครั้ง

เมื่อจุกว่างราชการกลับมาบ้าน ถ้ามีเวลานานหน่อย เราก็ชวนกันไปเที่ยวต่างจังหวัดบ้าง บางครั้งบางคราวก็ยกโขยงกันไปทั้งครอบครัวเลยทีเดียว ไปเที่ยวหัวเมืองชายทะเล . . ไปทานอาหารกันไกลออกไปจากกรุงเทพ ฯ จุกเป็นผู้ขับรถที่ไม่ประมาท ขับรถอย่างระมัดระวังเป็นที่ไว้วางใจได้ตลอดเวลา มีอยู่ครั้งหนึ่งที่เราไปเที่ยวจังหวัดเชียงใหม่ด้วยกันโดยรถทัวร์ เมื่อไปถึงเชียงใหม่จุกได้รถจี๊ปมาคันหนึ่ง เพื่อขับพาพวกเราไปเที่ยวยังที่ต่าง ๆ ดูออกจะเป็นผู้ที่รู้จักถนนหนทางในเชียงใหม่เป็นอย่างดียิ่ง แม้จะไปยังอำเภอที่ห่างไกลออกไปจากเชียงใหม่ก็ตาม จุกก็สามารถขับไปได้อย่างชำนาญทาง

การไปเที่ยวต่างจังหวัดครั้งสุดท้าย ผมจำได้ว่าไปแค่จังหวัดสมุทรสาครนี่เองเพราะผมนึกอยากรับประทานต้มส้มปลากระบอกขึ้นมา จุกก็เลยรับอาสาเป็นผู้ขับรถให้จากนั้นเป็นต้นมาผมก็พบว่าครั้งนั้นเป็นครั้งสุดท้ายจริง ๆ

ผมจำได้ว่าหลายครั้งในขณะที่ไปเที่ยวที่ไหนต่อไหนด้วยกัน เมื่อมีรถขับแซงขึ้นหน้าไปด้วยความเร็วสูง จุกก็จะบ่นออกมาด้วยความเกลียดชังนักขับแข่งพายุเหล่านั้นเสมอ เขาบอกผมว่าเขาเกลียดและโกรธผู้ที่ขับรถเร็วหรือพวก "ตีนผี" เหล่านั้นมาก ยิ่งเป็นผู้ที่ขับรถชนคนตายแล้วหนีไปต่อหน้าต่อตาด้วยละก็ เขาก็ยิ่งเกลียดขึ้นอีก เขาเน้นว่าถ้าเขามีอำนาจพอเมื่อไหร่ละก็ เขาจะออกกฎหมายลงโทษผู้ที่ขับรถชนคนตายอย่างแรงที่สุด จุกพูดเช่นนี้อยู่เสมอ

แต่มันก็เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นแก่ตัวเขาเองจนได้ โดยที่เขาไม่คาดคิดและไม่มีใครคาดคิด จุกถูกรถชนตายในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ราชการอยู่เสียด้วยซ้ำ ผู้ที่ขับรถชนเขาหนีไปเช่นเดียวกัน . . อนิจจา

บัดนี้ . . และวันนี้ตรงกับวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๒๑ เป็นวันพระราชทานเพลิงศพร้อยตำรวจเอกธงไชย แสงประดับ หรือ "จุก" ลูกเขยผมกับภรรยา วันเดียวกันนี้เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๙๐ เป็นวันที่จุกถือกำเนิดขึ้นมาในโลก . . เขาลืมตาขึ้นเห็นโลกเป็นวันแรก และในวันเดียวกันนี้ในปีนี้ (๒๕๒๑) จุกคนเดียวกันนั้นมีร่างอันไร้ชีวิตเสียแล้ว . . ร่างนั้นกำลังอยู่ในหีบศพสถิตอยู่บนเชิงตะกอน ณ เมรุวัดตรีทศเทพ ในชั่วโมงเดียวกันกับที่ทุกท่านซึ่งมาชุมนุมไว้อาลัยแก่เขาเป็นครั้งสุดท้าย ร่างอันไร้ชีวิตของเขาก็จะมอดไหม้กลายเป็นเถ้าถ่าน . . เป็นผงธุลี . . เหลือไว้แต่ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของเขาเท่านั้น

แต่จุกยังไม่ตาย . . ผมคิดเช่นนั้นอยู่เสมอ

เพราะอะไรผมจึงคิดว่าจุกยังไม่ตายก็ความดีของจุกที่ได้สร้างสรรค์เอาไว้นั่นแหละ. . ความดีที่มีต่อลูกต่อเมีย . . ต่อผมและภรรยาผม . . ต่อญาติและเพื่อน . . ต่อสังคมที่เขามีส่วนเกี่ยวข้องด้วย ความดีของจุกที่กล่าวถึงนี้ยังจะคงอยู่เป็นอนุสรณ์ของเขาต่อไปอีกนานเท่านาน

ชั่วชีวิตหนึ่ง

โดย จริยา แสงประดับ

ทั้งโลกเปรียบเหมือนละครโรงใหญ่
ชายหญิงไซร้เปรียบเหมือนตัวละครนั้น
ต่างมียามเข้าออกอยู่เหมือนกัน
คนหนึ่งนั้นย่อมเล่นตัวนานา

(พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว)

ด.ช. ธงไชย แสงประดับ
เมื่ออายุประมาณ ๔ ขวบ

พ.ศ. ๒๔๙๗ หน้าบ้านพัก ที่เกาะสมุย
ธงไชย อิทธิพร ไพลิน กับพ่อ

พ.ศ. ๒๔๙๕ ธงไชยอายุ ๕ ขวบ
ถ่ายกับ คุณตา คุณยาย อิทธิพร ไพลิน

พ.ศ. ๒๕๐๗ กับคุณแม่ คุณยาย
และพี่น้องทั้ง ๕ คน ครบทีม

พ.ศ. ๒๕๐๕

ลูกเสือน้อย ๆ แห่ง ร.ร. มหาวชิราวุธ

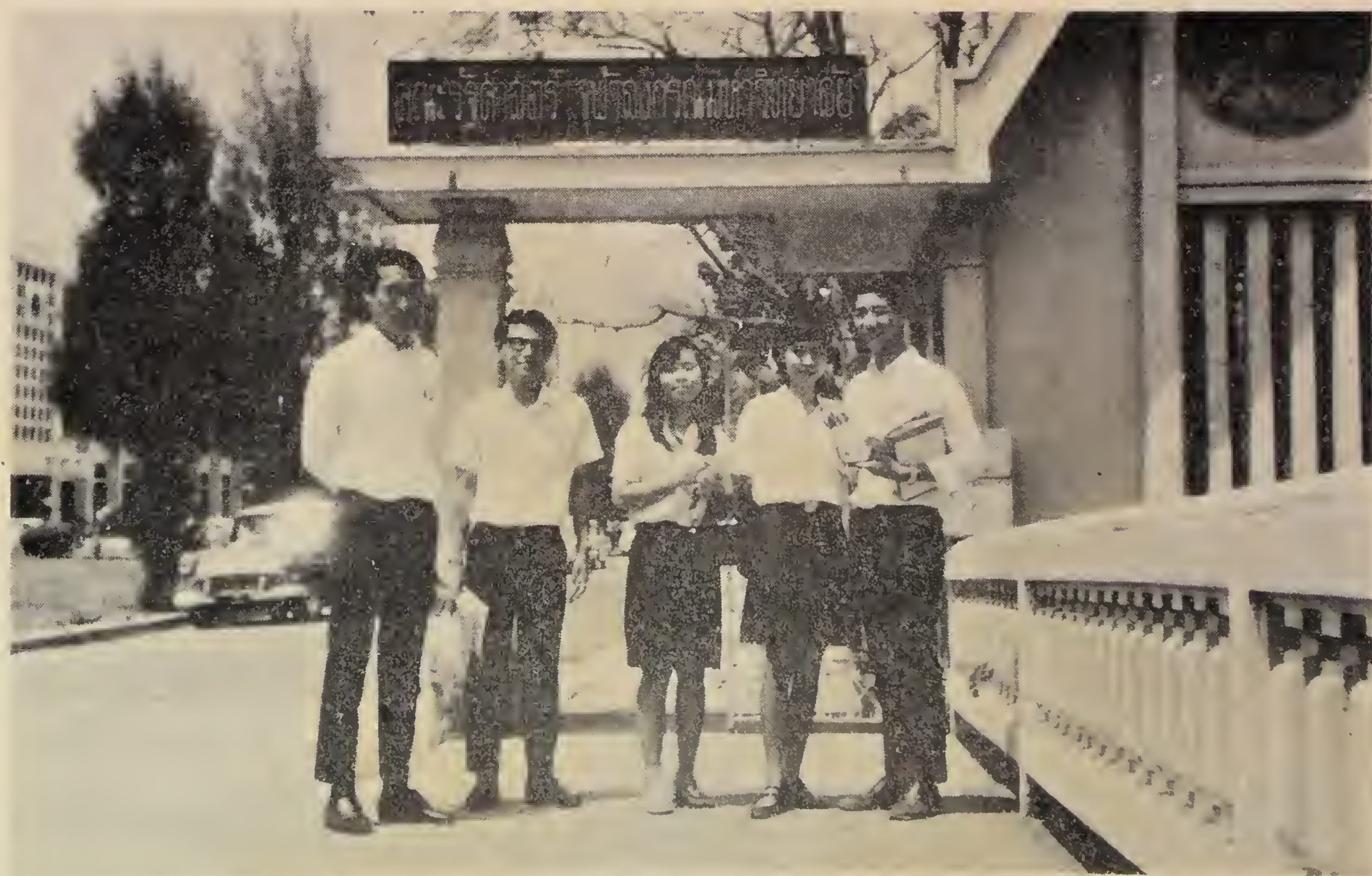

พ.ศ. ๒๕๐๗ ใครเอ่ยยืนอยู่แถวสุดท้าย
ทางขวามือคนที่ ๗ รูปนี้ถ่ายเป็นที่ระลึกกับอาจารย์
และเพื่อน ๆ หลังจากจบชั้นมัธยมปลายที่ ร.ร. แห่งนี้

ต้นปี ๒๕๐๘

“เฟรชชี่” ใหม่แห่งคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย กำลังถูกพี่ ๆ รุมต้อนรับ

“จุก” กับ “แจ๊ด” กับเพื่อนนิสิต
หน้าคณะรัฐศาสตร์ จุฬา ฯ ตอนนี้เราอยู่ ปี ๒ แล้ว

รูปนี้เจ้าตัวรักมาก เขียนคำบรรยายไว้หลังภาพว่า

เป็นวันหนึ่ง ณ บ้านเพื่อนริมหาดพัทยา
ดูเหมือนเป็นวันอาทิตย์ที่สิบสาม สิงหา หนึ่งศูนย์
เราไปปรูเฉียร์ฉลองกันที่นั่น . . .
เพื่อนๆ ชอบรูปนี้กันมาก ฉันก็เช่นกัน
บางคนว่าเรายืนห่างกันเกินไป แต่ ฉันว่าไม่
ลองดูความสุขของฉันที่แสดงทางตาฉันซิ พร้อมปากที่งวยยิ้ม
กับใบหน้าที่ยิ้มทั้งปาก และตาของเธอซิ
จะรู้ว่าเราชิดและมีความสุขกันเพียงไร
สักวันหนึ่งคงได้ดูภาพนี้ร่วมกันบ่อยๆ เมื่อเราครองสุขร่วมกัน
คงช่วยให้สนิทสนมกันเร็วขึ้น ตอนเราโกรธกัน
ดูปีใด เมื่อได้อวดลูกหลานและปลอบใจให้สบายยามเราแก่เฒ่า
พร้อมทั้งรำพึง "Ah! One day when we were young".
เธอยังจำได้ไม้เท้า "โมเสส" ของฉันได้ไหม?

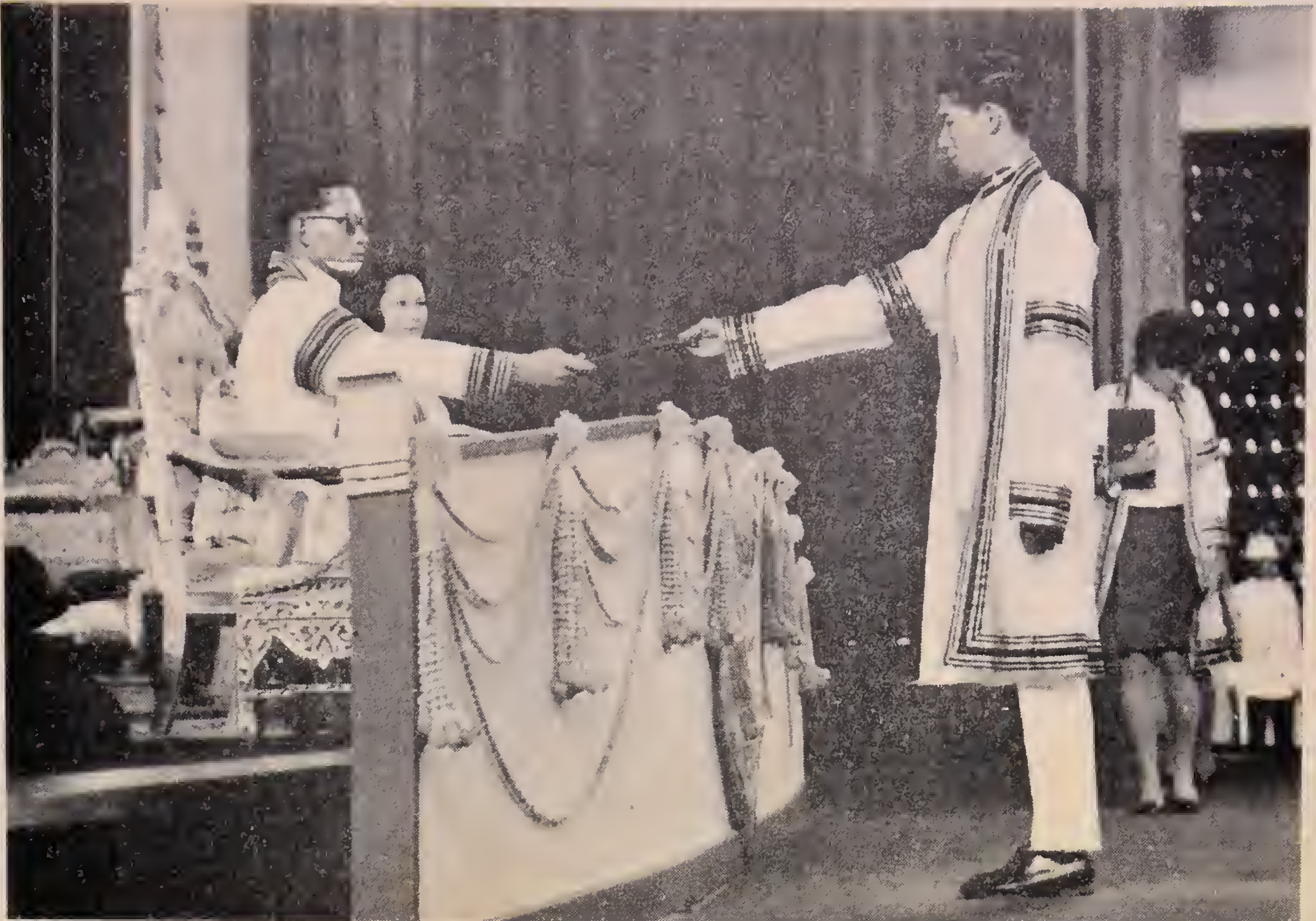
ปี ๔ เราไป Meeting กับคณะที่ภูกระดึง จุกกับแจ๊ดนั่งอยู่ตรงกลางห้อมล้อมด้วยเพื่อนๆ

"งิ้วสมัครเล่น" แสดงงิ้วให้น้องๆ ชมในวันต้อนรับน้องใหม่

โฉมหน้าของนิสิตแผนกปกครอง คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ ร่วมรุ่นของจุก มีชาย ๑๐ หญิง ๓ รวมเป็น ๑๓ พระหน่อ

รูปนี้มีค่าที่สุดในชีวิต จุกเขียนหลังรูปไว้ดังนี้

พี่รัก.....ความสำเร็จความภูมิใจดังที่ปรากฏในภาพ
นั้น เกิดเป็นความจริงขึ้นมาได้ เพราะพี่เจ๊ดเป็นสิ่งสำคัญ
เป็นประทีปแห่งกำลังใจให้จุกพยายามจนสำเร็จ
เชื่อใจตรงที่จะเป็นเจ้าของภาพนี้ด้วยตัวฉันยิ่งกว่าคนใดในโลก

รักเสมอ

จุก.

27 สค. 12.

24.7.6[illegible]

ปี ๒๕๑๒

แจ๊ดกับจุก ในวันพระราชทานปริญญา

ตอนกลางคืน เราไปงานฉลองปริญญาด้วยกัน

ศาลาพระเกี้ยว

"หลวงพี่ กับ หลวงน้อง" พอสำเร็จปริญญา

จุกก็บวชที่วัดพระศรีมหาธาตุ พร้อมกับ น้องชายอิทธิพร

จากนั้นก็เข้าทำงานที่ ทีวีสีช่อง ๓ แผนกข่าว รูปนี้ จุกแสดงลิเก เรื่อง "ไกรทอง"
เนื่องในวันขึ้นบีใหม่ ออกทีวีด้วย
จุกแสดงเบ็น "ไกรทอง"
พี่ศาล เบ็น "ชาละวัน"
มีศักดิ์ เบ็น ตัวออกแขก

"จุก" กับ "แจ๊ด" หมั้นกัน มีคุณลุงคุณป้าของจุก เป็นเถ้าแก่

ปี ๒๕๐๕ สมัครสอบเข้าเป็นนายตำรวจสัญญาบัตร ประจำกรมตำรวจ
รูปนี้ถ่ายหน้ากรมตำรวจ วันประดับยศร้อยตำรวจตรี

ร.ต.ต. ธงไชย แสงประดับ นายร้อยหนุ่มแห่งกรมตำรวจ รูปนี้ จุกเขียนหลังรูปไว้ว่า

สุดที่รัก

มองดูหน้าตาคนในรูปนี้ สิจะว่าใช่ที่รักของแจ๊ดหรือไม่
มองดูหน้าเขาในขณะนี้ เขายังหนุ่มแน่น
แข็งแรง และมีแววตาที่เปี่ยมล้นไปด้วยความรักที่มีต่อแจ๊ด คนเดียวของลูก
แจ๊ดจำจำแววตาของจุกไว้ให้ดี
อีก 20 ปี ทั้งหน้า ทั้งตา มันอาจจะเหี่ยว หนังมันอาจจะย่น
ไม่เหลือความมีเสน่ห์อยู่เลย แต่รับรองได้ว่า แววตาคู่นี้ จะไม่มีวันลดแววแห่งความรักสุดหัวใจที่มีต่อแจ๊ดไปได้เลย

จุก

23 มิ.ย. 2515

๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๑๕ วันที่แสนชื่น คืนที่แสนสุข

ไป Honeymoon กันที่เชียงใหม่

กำลังชื่นชม "ลูกโอ๊ด" ลูกสาวคนแรก เมื่อปลายปี ๒๕๑๖

ชิงทุนไปดูงานด้านการปราบปรามยาเสพติดให้โทษที่อเมริกาได้ รูปนี้ "แม่แจ๊ด" กับ "ลูกโอ๊ด" ไปส่ง "พ่อจุก"

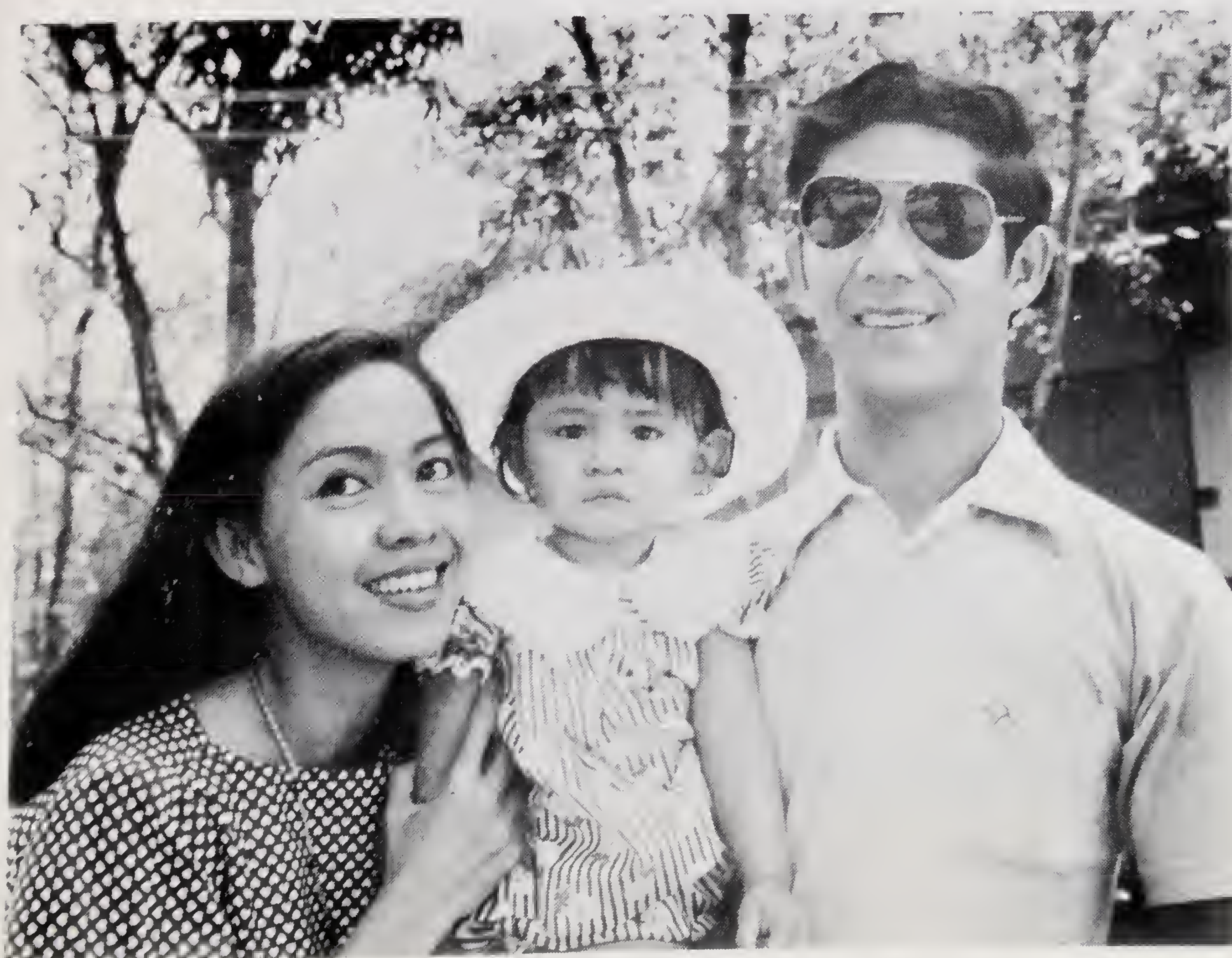

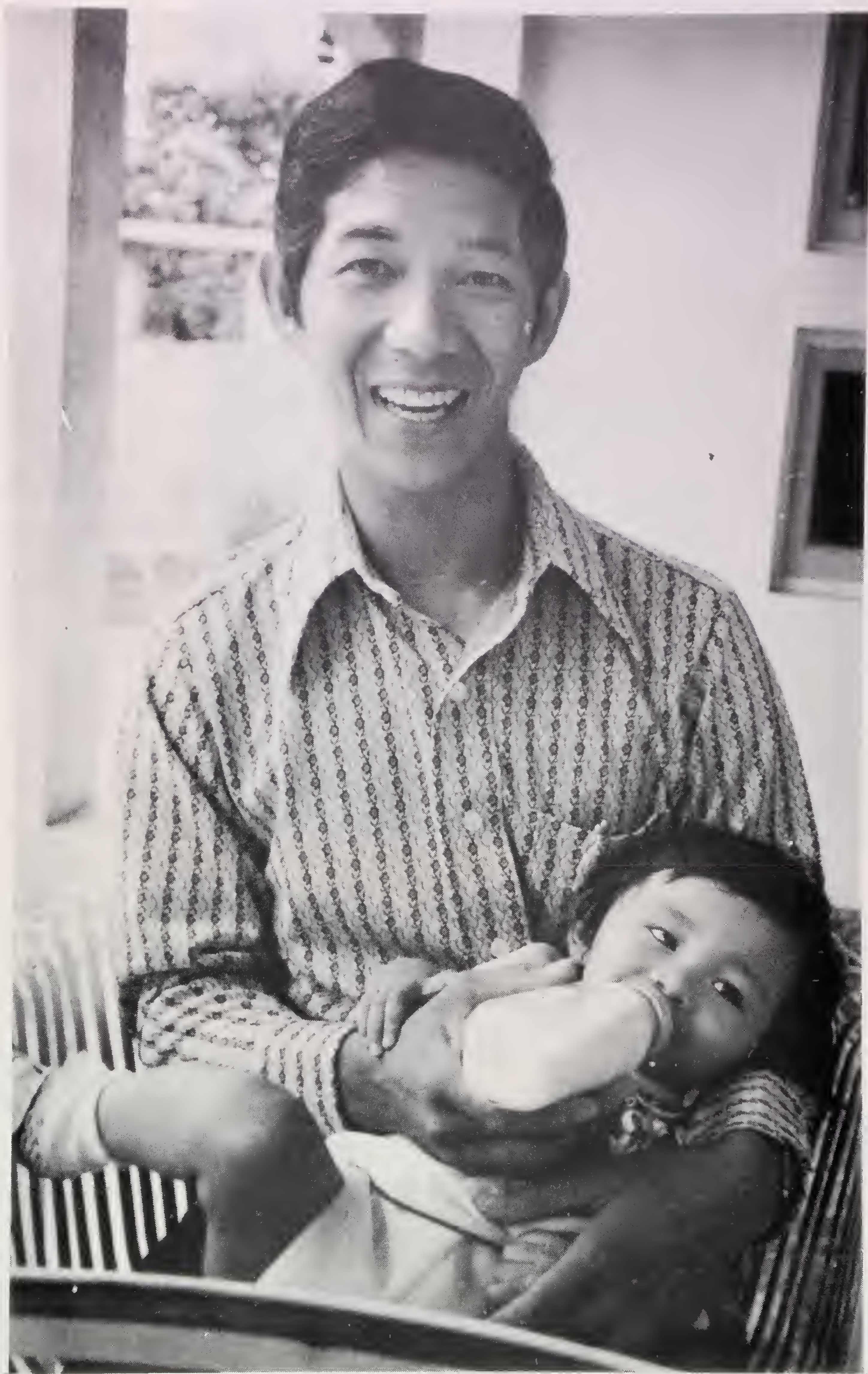
ขากลับเลยแวะเที่ยวอังกฤษเสียหน่อย

พอกลับจากนอก ก็ทำปริญญาโทต่อจนสำเร็จ ในปี ๒๕๑๖ รูปนี้ "ลูกโอ๊ด" ไปให้กำลังใจ "พ่อจุก" ในวันพระราชทานปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต แผนกการปกครอง

ความสุขตามประสา พ่อ–แม่–ลูก

"คุณพ่อตัวอย่าง"

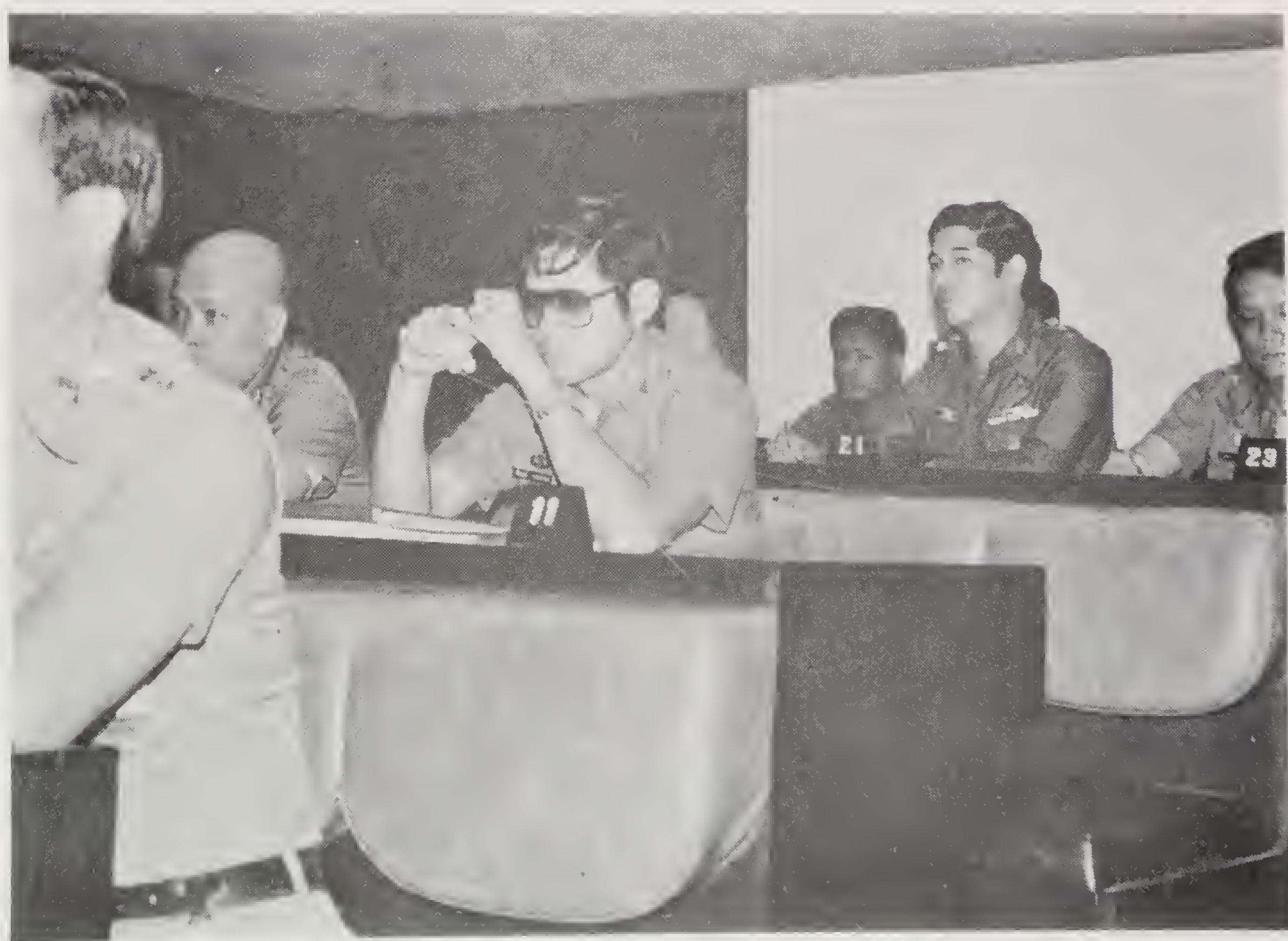
สมัยเป็น ต.ช.ด. อยู่อุบลราชธานี

ถ่ายที่กำแพงเพชร ปี ๒๕๒๐ วันเลี้ยงส่ง ย้ายจากกำแพงเพชร
ไปรับตำแหน่ง สวป. ที่ อุตรดิตถ์

จับไม้เถื่อนที่อุตรดิตถ์

ปี ๒๕๒๐ เข้าอบรมหลักสูตรสารวัตรผู้บังคับกอง ที่ ร.ร. สารวัตรผู้บังคับกอง

ปี ๒๕๒๐ เราได้ "ลูกแอร์" ลูกสาวคนเล็กเพิ่มมาอีกหนึ่ง
รูปนี้ ลูกโอ๊ด-ลูกแอร์-แม่แจ๊ด-พ่อจุก ถ่ายร่วมกัน
นับเป็นภาพสุดท้ายในชีวิตของ พ่อจุก
ภาพนี้ถ่ายเมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๑ ก่อนพ่อจุกเสียชีวิต ๑๔ วัน

พล.ต.ต. จรูญ ภูมิจิตร
ผู้บังคับการตำรวจภูธร ๘ กำลังรดน้ำศพที่อุตรดิตถ์

ครอบครัว ‘‘แสงประดับ’’ และ ‘‘อติพยัคฆ์’’ ถ่ายภาพร่วมกันหน้าศพ

เพื่อน ๆ ตำรวจพากันมาเคารพศพ

“พฤษภกาสร อีกกุญชรอันปลดปลง
โททนต์เสน่งคง สำคัญหมายในกายมี
นรชาติวางวาย มลายสิ้นทั้งอินทรีย์
สถิตทั่วแต่ชั่วดี ประดับไว้ในโลกา”

จ.ม. ฉบับสุดท้ายที่ "จุก" เขียนถึง "แจ๊ด"
เขียนวันที่ 5 ส.ค. 21 ซึ่งเป็นวันที่จุกเสียชีวิต
ไปรษณีย์ส่งถึงแจ๊ดวันที่ 7 ส.ค. 21
หลังวันเสียชีวิต 2 วัน

พิษณุโลก.
5 ส.ค. 21.

แม่แจ๊ด ลูกโอ๊ต ลูกแอร์ สุดที่รักของพ่อจุก.

แม่ลูกจ๋า พ่อต้องขอโทษแม่ลูกทั้งสามคนอย่างแรงที่ พ่อยังไม่ได้ส่งค่านมของลูกรักทั้งสามมาให้แม่ที่นี่ เพราะ พ่อมีภาระทางการเงินหรือตัวหลายอย่าง เช่น พ่อต้องซื้อผ้าตัดเครื่องแบบใหม่ พ่อจึง เสียเงิน หลายสตางค์ และพ่อมีหนี้สิน ค้างชำระเยอะ เลยต้องเจียมพ่อเจียมตัวก่อน พอเงินเดือนออกพ่อจะรีบส่งไปให้ทันที รีบรอไม่เชียวจ๊ะ พ่อขอวอนอ้อมว่ามีความรักและห่วงลูกเมียอย่างแน่นอนเสมอ.

ระยะนี้ พ่อ กำลัง เตรียมงานเพราะ เขาจัดงานสัมพันธ์ครูทุกโรงเรียน ทำหนังสือขอบคุณ ส่งของที่ยืมคืน ทำบัญชีต่างๆ ทำรายงาน แล้วก็ปรับปรุงสำนักงาน พ่อ ปรับ ปรุงตกแต่ง เสียเท่าที่ว่าห้อง แผนกอื่นทุก แผนกใน บก. ภ.จว.เลยจะอิจฉา, เจ้าของ และต่างรองอื่นๆเขา ที่เห็นมาดูแล้วไม่เป็นอย่างนี้เลย พ่อ ขอโต๊ะ เก้าอี้มาให้ลูกน้องนั่ง ขอเครื่องทำน้ำเย็น ชักโครก แผ่นสน ขอบอร์ด (ยังไม่ได้ติด)

ซื้อแผนที่ พระบรมฉายาลักษณ์ ในหลวง
สมเด็จเจ้าฟ้าพระมาลัยพิไพร. ขอแท่นธงชาติ
เล็กๆ ในห้องเคารพสักการบูชาที่ ชาติ ศาสนา พระ
มหากษัตริย์ นอกจากนี้ เหลือ ชักชวนสัน
สละเงิน พ่อซื้อแอร์เก่ามาติดในห้อง 1 ตัว
เงินพ่อ ต่อบอกใครเลยจ้ะ พ่อใหญ่กำหนด
พ่อเลยต้องออกเดือนละ 200 ต่อว่า ทุกๆคน
ดี 200 ระอีกว่า ตามคำสั่งขึ้นจะทุกคน
เต็มใจเพราะมันเป็นของส่วนรวม และพวกเขา
ทุกคนพอเอาเงินส่วนใส่ เน้นทำงานอย่างละเหมือนชีวามนุษ
ห้องเทคนิคใหม่. พ่อสั่งเคลียร์เอกสาร จัด
ระบบเก็บเอกสารใหม่ จัดสำนักงานตามหลัก
วิชาเปี๊ยบเลย และพ่อภูมิใจที่พ่อสามารถทำได้
เพราะลูกน้องให้ความร่วมมือทุกคน และไม่เคยมี
ใครมาสั่งสอน เป็นอย่างดี ระยะนี้ พ่อเหนื่อยมาก
เพราะ พ่อต้อง [redacted] ต่อสู้ต่อคณะทำงาน, ต่อคำสั่ง
ของหลายหน่วยงาน, ต่อรวมหน้าโครงการ
เตรียมสัมพันธ์, ต่อโครงการต่อไป ที่ต้องวางแผน
และวางแผนเพื่อเสนอขออนุมัติในหลักการ
แล้วเขาจะได้ทำมาพร้อมกันต่อ เป็นงานต่อไป

สัปดาห์ที่ผ่านมาและสัปดาห์หน้าพ่อยุ่งเหลือเกิน
มาก และงานหนักมากเพราะงานที่กล่าวถึงนั้น
พ่อต้องเข็นออกไปให้หมดใน ก่อนศุกร์หน้า แล้ววัน
เสาร์ที่ 12 จัดงานเลี้ยงขันสู่พี่น้องสิ้นสุดเหย้า
พอเสร็จปิดงาน วันที่ 13 พ่อก็คงหายใจได้หน่อย
พ่อจะขอลาเที่ยวกรุงเทพ พบลูกรัก เมียขวัญ
เสวยสุขอยู่ครอบครัวสัก 3 วัน ไอโอ!!!
พ่อคิดถึง แม่ลูกมากอยากรู้ว่าแม่อ้วนขึ้นไหม?
เจ้าโอ๊ต เรียนหนังสือไปแค่ไหน เอา 3 ตัวได้
สิบเหรียญไหม? ลูกแอร์ ฟันขึ้นแล้วยัง
เริ่มพูดแล้วยังจังเลย หน้าตาน่ารักคงน่าเล่น
เจ้าเล่ห์ รักน้องสาวแอร์ไหม? โอ้!
สารพัด. รอไปถึงวันที่ 13 เกือบปี เพื่อนอน
คอยดูตลอด สินสารพัด นอกจากนั้นพ่ออยาก
ห่วงสิ่งอื่นที่ห่วงนี้เสื้อวุ่นลงสู่จากออก แล้ว พ่อ
นอกจากได้พบ ฯลฯ แล้ว ยังได้รับพระราชทาน
เครื่องราชอิสริยาภรณ์จัตุรถาภรณ์มงกุฎไทย
คือ มงกุฎ ทองอีกด้วย โก้ไปเลยสิใช่ไหมล่ะ
อิ๊!! พ่อขอฝาก หอมลูกรัก เมียขวัญ
คนละ 5 หมื่นครั้ง รวด ช่วยดูแลแกให้ดี
อย่าให้พบสิ่งสลายตลอดไปนะจ๊ะ เธออื่นอีกพ่อจะไปสู่
ขึ้นชมจ๊ะ.

รักและคิดถึงแม่ลูกของพ่อที่สุด
พ่อคุณ.

ที่รักของฉัน

ชั่วชีวิตหนึ่งของเธอ ๓๐ ปี มันช่างสั้นเสียนี่กระไร บางคน ๓๐ ปี เขายังไม่มีการเริ่มต้นกันเลย . . . แต่สำหรับเธอของฉัน มันเป็น ๓๐ ปี แห่งการเริ่มต้นที่ดี ที่น่าภูมิใจด้วยมันสมอง . . . ด้วย ๒ แขน ๒ ขาของเธอ เธอบุกเบิกชีวิตของเธอเองด้วยความมานะพยายามจนกระทั่งความสำเร็จก้าวเข้ามาสู่กำมือของเธอ ชีวิตเธอกำลังรุ่งโรจน์ กำลังสว่างไสว ความตายไม่น่าเป็นอุปสรรคขวางกั้นดับอนาคตอันรุ่งเรืองของเธอเลย . . .

แต่ . . . ที่รัก . . . เธอมิได้ตายเปล่าหรอก ฉันและคนหลายร้อยหลายพันคนที่รู้จักเธอที่ได้ใกล้ชิดกับเธอ ยังคงระลึกถึงเธอ . . . ยังคงคิดถึงความดีของเธออยู่ ชีวิตเธอแม้จะสั้นนัก แต่ก็เป็นชีวิตที่มีค่า . . . เป็นชีวิตที่สร้างสมแต่ความดี ที่รัก . . . เธอมิได้ตายเปล่าหรอก ทุกคนเห็นความดีของเธอ . . .

เธอรู้ไหมว่า ฉันรักเธอเพราะอะไร อะไรในตัวเธอที่เอาชนะใจฉัน ?

ฉันมิได้รักเธอเพราะเธอ รูปหล่อ หุ่นดี

,,——————,, พูดจาไพเราะอ่อนหวาน

,,——————,, เรียนเก่ง เฉลียวฉลาด ทันโลก ทันคน

,,——————,, เด่นดังในหมู่เพื่อนฝูง

,,——————,, ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่เจ้าชู้

สิ่งเหล่านี้เป็นคุณสมบัติภายนอกที่อาจจะทำให้เธอเป็น "ชายในฝัน" ของผู้หญิงหลายคน แต่สำหรับฉันนั้นเป็นเพียงสิ่งที่ทำให้เธอมี "ภาษี" ดีกว่าคนอื่น ๆ เท่านั้น

สิ่งที่เอาชนะใจฉันคือ สิ่งที่อยู่ในตัวเธอต่างหาก สิ่งนั้นก็คือ "จิตใจ" นั่นเองเธอเป็นผู้ที่มีจิตใจสูง มีความเป็น "*ลูกผู้ชาย*" ทั้งกายและใจ ซึ่งสิ่งนี้ฉันคิดว่าหาได้ยากมากในตัวผู้ชายทั่วไปที่จะมีความเป็นลูกผู้ชายพร้อมทั้งกายและใจ เธอเป็นผู้ที่มีน้ำใจ มีความจริงใจให้กับทุกคน เป็น "*คนจริง*" พูดจาคำไหนคำนั้น ไม่เคยคืนคำมีจิตใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย เห็นอกเห็นใจและพร้อมเสมอที่จะช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้ที่อ่อนแอกว่าโดยมิต้องมีการออกปากขอร้อง เธอมีความกล้าหาญเด็ดเดี่ยว เป็นคนมีอุดมคติและอุดมการณ์ที่สูงส่ง ถือ

ประโยชน์ส่วนรวมเป็นใหญ่กว่าส่วนตัว สิ่งเหล่านี้แหละที่เอาชนะใจฉัน ที่ทำให้ฉันยินดีและเต็มใจที่จะมอบกายและใจให้เธอเป็นผู้ครอบครองและปกปักรักษา ไม่ใช่ฉันคนเดียวที่รักเธอ คุณพ่อคุณแม่ ตลอดจนญาติพี่น้องของฉันทุกคนรักเธอกันทุกคน

ปี ๒๕๑๕ ฉันแต่งงานกับเธอ . . . เธอทราบไหมที่รักว่าเธอทำหน้าที่หัวหน้าครอบครัวได้อย่างวิเศษสุด เธอเป็นสามีที่ประเสริฐของฉัน เป็นพ่อที่น่าบูชาของลูก ลูก ๆ คิดและดูจะรักเธอมากกว่าฉันเสียอีก โดยเฉพาะลูกโอ๊ตลูกสาวคนโตของเรา แกจะมีความสุขอย่างมากทุกครั้งที่เห็นหน้าพ่อ ทุกครั้งที่พ่อกลับจากต่างจังหวัดมาเยี่ยมลูกเยี่ยมเมีย ช่วงเวลานั้นมันช่างเป็นช่วงเวลาที่อบอุ่นเสียนี่กระไร เพราะมันเป็นช่วงเวลาที่พ่อแม่ลูกได้ใกล้ชิดกัน ลูกของเราจะสดชื่นกว่าปกติทุกครั้งที่เห็นหน้าเธอ เรื่องนี้เธอรู้ดี เธอยังเคยพูดล้อเล่นกับฉันเลยว่าเธอภูมิใจที่ลูกโอ๊ต เรียก "พ่อ" ได้ก่อน "แม่" แสดงว่าลูกโอ๊ตรักพ่อมากกว่าแม่ ซึ่งฉันก็ยินดีด้วย ก็เธอเป็นพ่อที่น่ารักออกอย่างนี้จะไม่ให้ลูกรักได้อย่างไร ที่รัก . . .ฉันภูมิใจในตัวเธอที่สุด . . . ฉันคิดถูกที่เลือกเธอเป็นคู่ครอง . . .

นอกจากเธอจะเป็นสามีและบิดาที่แสนประเสริฐแล้ว สิ่งหนึ่งที่ฉันภูมิใจไม่ยิ่งหย่อนกว่ากันก็คือ เธอเป็นนายตำรวจที่ดี เธอทุ่มเทชีวิตจิตใจและวิญญาณให้แก่งานของเธออย่างเต็มที่ เธอพยายามที่จะทำหน้าที่ "ผู้พิทักษ์สันติราษฎร์" ให้ได้ผลที่สุดให้สมเกียรติกับเครื่องแบบที่เธอสวมอยู่ เธอเป็นผู้มีอุดมการณ์และอุดมคติในการที่จะสร้างสรรค์ ความถูกต้องให้เกิดขึ้นกับวงการตำรวจไทย ทุกครั้งที่มีข่าวไม่ดีเกี่ยวกับ วงการตำรวจไม่ว่าจะเป็นข่าวทางหน้าหนังสือพิมพ์หรือทางไหนก็ตาม ฉันมักจะนึกค้านอยู่ในใจเสมอว่า ตำรวจดี ๆ ก็มี ตำรวจที่เป็นตำรวจทั้งกายและใจก็มี สามีฉันไงล่ะ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ ไงล่ะ . . . ฉันรู้สึกภูมิใจและดีใจบ่อย ๆ ที่ได้รับทราบข่าวคราวของเธอในด้านหน้าที่การงาน เมื่อฉันได้พบปะกับผู้บังคับบัญชาของเธอหรือผู้ใต้บังคับบัญชาของเธอ ทุกคนมักจะกล่าวชมเธอกับฉันเสมอว่าเธอเป็นนายตำรวจที่มีฝีมือ เป็นคน "ตงฉิน" ทำงานตรงไปตรงมาไม่เห็นแก่หน้าผู้ใดทั้งสิ้น เธอเคยปรารภกับฉันบ่อย ๆ ว่าตั้งแต่เธอเป็นตำรวจ เธอมีศัตรูเพิ่มขึ้นมาก ศัตรูที่เธอหมายถึงก็คือ ผู้ที่ทำผิดกฎหมาย กับผู้ที่เธอไปขัดผลประโยชน์ของเขานั่นเอง เธอไม่เคยนิ่งดูดายถ้าเห็นสิ่งที่ผิดสิ่งไม่ถูกไม่ควร เธอจับหมดตั้งแต่ไม้เถื่อน บ่อนการพนัน ฯลฯ โดยไม่คำนึงถึงอิทธิพลใด ๆ ทั้งสิ้น จนมีบางคนเป็นห่วงเธอเตือนเธอบ่อย ๆ ให้เดินสายกลางอย่าตึงเกินไป จะเป็นภัยกับตัวเอง ซึ่งเธอก็ไม่เคยเชื่อคำเตือนใครเลย อุดมคติของเธอย่อมเหนือ

สิ่งอื่นใด สมัยที่เธอเป็นรอง สวป. อยู่ที่กำแพงเพชร ชาวบ้านเล่าให้ฉันฟังว่า ทุกครั้งที่เธอเข้าเวร จะมีชาวบ้านแห่ไปแจ้งความเธอเต็มโรงพักไปหมด เพราะเขาทั้งหลายเห็นว่าแจ้งความกับเธอได้ผลทุกครั้ง เธอติดตามเรื่องและพยายามตามจับคนร้าย ได้ผลแทบทุกรายบางรายเธอออกเวรแล้วกำลังนอนหลับอยู่เพลินชาวบ้านก็ไปเคาะประตูบ้านเรียกเธอก็มี แทนที่จะไปแจ้งความกับร้อยเวรที่โรงพัก ซึ่งเธอก็ยินดีและเต็มใจออกไปกับชาวบ้านทั้ง ๆ ที่เธอควรจะได้พักผ่อน โดยเธอให้ความเห็นสั้น ๆ ว่า **"ถ้าเขาไม่ทุกข์ร้อนจริงๆ แล้ว เขาคงไม่มาหาเราหรอก"** เพราะเธอคิดอย่างนี้นี่เอง ความทุกข์ของประชาชน ก็คือความทุกข์ของเธอด้วยฉันจึงไม่แปลกใจเลยว่า ทำไมเธอจึงเป็นที่รักของชาวบ้าน เป็นขวัญใจของประชาชนได้ทุกแห่งทุกอำเภอที่เธอย้ายไป

ที่รัก . . . แม้ชีวิตของเธอจะสั้นนัก แต่เธอจงภูมิใจเถิดว่า ชีวิตของเธอเป็นชีวิตที่สะอาดเปรียบเสมือนผ้าขาว เธอมีจิตใจสะอาด เป็นตำรวจที่มือสะอาด และขณะเดียวกันเธอก็มิได้หวงความสะอาดไว้คนเดียว เธอมีอุดมการณ์อันสูงส่งพยายามทุกวิถีทางที่จะลบความสกปรกลบรอยด่างพร้อย เพื่อให้เกิดความสะอาดขึ้นในวงการตำรวจไทย คนอย่างเธอน่ายกย่องสรรเสริญ น่าชมเชย คนอย่างเธอไม่เสียชาติเกิด ชั่วชีวิตทำแต่ความดี เธอมีพร้อมทั้ง ๓ "หน้า" สมดังคำที่ว่า

หน้านอก บอก ความงาม

หน้าใน บอก ความดี

หน้าที่ บอก ความสามารถ

การจากไปครั้งนี้ฉันเสียดายแทนกรมตำรวจเหลือเกิน เสียดายนายตำรวจที่มีคุณภาพอย่างเธอ คนที่มีคุณสมบัติเพียบพร้อมอย่างเธอหาได้ง่ายนักหรือ ในยุคปัจจุบันนับว่าวงการตำรวจได้สูญเสีย "เพชรน้ำหนึ่ง" ไปอย่างน่าเสียดาย ถ้าเธอยังคงมีชีวิตอยู่ต่อไปฉันมั่นใจว่าด้วยความรู้และความมีฝีมือของเธอ จะสามารถทำประโยชน์ให้แก่กรมตำรวจอย่างมากมายนานัปการทีเดียว

เราทั้งสอง เคยจากกันหลายครั้งหลายหนนับไม่ถ้วน แต่ทุกครั้งเป็นการจากกันชั่วคราว จากเพื่อเจอ เพื่อพบกันอีก แต่การจากไปครั้งนี้ของเธอ เป็นการจากไปเลย ไปจริง ๆ ไปแล้วไปลับไม่กลับมา เป็นการจากกันชั่วนิรันดร ที่รัก. . .ฉันไม่อยากได้ยินคำนี้เลย

ไม่อยากจะคิดถึง หลับตาครั้งใดเห็นแต่หน้าเธอ คิดขึ้นมาครั้งไรมีแต่ความโศก สุดเศร้าสุดอาลัย ไม่มีครั้งใดในชีวิตที่ทำให้ฉันเสียน้ำตามากเท่าครั้งนี้เลย แต่ฉันไม่อาจจะฉุดเธอไว้ได้ในเมื่อถึงคราวที่เธอจะต้องไป ไม่มีอำนาจใด ๆ ที่จะสามารถขัดขวางทัดทานไว้ได้ ฉันจะพยายามทำจิตใจให้เข้มแข็ง เพราะฉันมีภาระมีหน้าที่ที่จะต้องทำ ฉันจะต้องเป็น "ผู้นำ" ของครอบครัวแทนเธอ เพื่อลูกรักของเราทั้งสองจะได้อุ่นใจและมีความสุข แม้เขาทั้งสองจะขาด 'พ่อ' ไปแต่อย่างน้อยเขาจะต้องมีแม่ที่เข้มแข็ง และสามารถปกปักรักษาคุ้มกันอันตรายให้เขาได้ ที่รัก . . . อย่าเป็นห่วงเลย ๒ แขน ๒ ขา ของฉันจะทำหน้าที่ให้ดีที่สุด จะปกป้องคุ้มครองลูกรักของเราเอง ฉันคิดว่ากาลเวลาเท่านั้นที่จะเป็นเครื่องพิสูจน์ กาลเวลาจะทำให้ฉันเข้มแข็งขึ้น และคลายโศกลงได้บ้าง แต่กาลเวลาจะไม่สามารถทำให้ฉันลืมเธอไม่สามารถทำให้ฉันลืมความดีงามของเธอได้เลย

เมื่อลูกรักของเราทั้งสองโตพอแล้ว ฉันนี่แหละจะเป็นผู้บอกเล่าเป็นผู้ถ่ายทอดความดีงามของเธอให้ลูกฟัง เพื่อลูกเราจะได้ภูมิใจใน "พ่อ" ของเขา ถึงแม้เขาทั้งสองจะเป็น "ลูกกำพร้า" แต่ฉันขอรับรองได้ว่า เขาจะเป็น "กำพร้า" ที่ไม่มีปมด้อยเพราะความดีงามของพ่อของเขาจะไปลบปมด้อยนั้นเสีย ตรงกันข้ามฉันคิดว่าลูกเราทั้งสองจะดีใจและภูมิใจเสียอีกเมื่อมีใครเอ่ยถามถึงพ่อเขา เพราะเขาจะได้คุยอวดได้อย่างเต็มปากและสมภาคภูมิ

ที่รัก . . . ด้วยอำนาจแห่งความดีที่เธอสร้างสมมาตลอดชีวิต ด้วยอำนาจแห่งความบริสุทธิ์ใจในความตั้งใจดีของเธอต่อชาติบ้านเมือง และอำนาจแห่งผลบุญที่เธอได้มีต่อประชาชนตลอดชีวิตราชการตำรวจของเธอ ขอให้อำนาจเหล่านี้จงดลบันดาลตอบสนองให้ดวงวิญญาณอันบริสุทธิ์ของเธอไปสู่สุคติในสัมปรายภพด้วย และถ้าชาติหน้ามีจริง ฉันขอภาวนาให้เราทั้งสองได้พบกัน ครองรักกันอีกและให้ยืนยาวอย่าให้ชีวิตคู่ของเราต้องสั้นและจบลงอย่างชาตินี้เลย

จริยา แสงประคับ (แจ๊ค)

ผลงานเขียนและงานวิจัย

ของ

ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ

หลักสูตรการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจ ของ กองบัญชาการศึกษา กรมตำรวจ

เอกสารวิจัย

เสนอผู้อำนวยการโรงเรียนสืบสวน
เพื่อประกอบการศึกษาตามหลักสูตร

โดย

ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ
สารวัตรปกครองป้องกันสถานีตำรวจภูธรอำเภอเมืองอุตรดิตถ์
นายตำรวจอบรม รุ่นที่ ๑๔

พ.ศ. ๒๕๒๐

อารัมภบท

นับเป็นเรื่องน่าเศร้าสำหรับผู้มีอาชีพรับราชการตำรวจอย่างข้าพเจ้า ที่ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเติบใหญ่ได้เข้ารับราชการ ข้าพเจ้าก็มีแต่ทัศนคติในทางที่ไม่ดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นอย่างยิ่ง เมื่อเข้ารับราชการตำรวจแล้ว ข้าพเจ้าถึงได้เข้าใจและเห็นอกเห็นใจต่อปัญหาดังกล่าวที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องประสบอยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน และถ้าเข้าใจไม่ผิดข้าพเจ้าคิดว่าประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่ก็ยังคงมีทัศนคติในทางที่ไม่ดีต่อตำรวจอยู่เช่นเดิม เหตุการณ์ที่เจ้าหน้าที่ตำรวจประสบในวันมหาวิปโยค ระหว่างวันที่ ๑๔–๑๖ ตุลาคม ๒๕๑๖ และเสียงวิพากษ์วิจารณ์ของวงการรัฐบาล ตลอดจนสื่อมวลชนที่เรียกร้องให้มีการปรับปรุงโครงสร้างของกรมตำรวจอย่างขนานใหญ่ คงเป็นเครื่องพิสูจน์ให้เห็นได้เป็นอย่างดีว่า กรมตำรวจ และเจ้าหน้าที่ตำรวจมีชื่อเสียงในทางที่ไม่น่าชื่นชมนัก

ข้าพเจ้าได้พยายามครุ่นคิด และใช้วิจารณญาณไตร่ตรองหาเหตุผลอยู่ตลอดเวลาว่าทำไมจึงเป็นไปเช่นนั้น และจะมีหนทางแก้ไขภาพพจน์ของกรมตำรวจอันเป็นที่รักยิ่งให้ดีขึ้นได้อย่างไร ก็ได้ข้อสรุปเบื้องต้นออกมาว่า เหตุผลสำคัญก็คือระบบงานทุกชนิดของการรับสมัครและฝึกอบรมบุคคลเข้ารับราชการอันเป็นปฐม, ระบบการบรรจุแต่งตั้งให้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งปราศจากกฎเกณฑ์ที่แน่นอน เหมาะสม, ระบบการปฏิบัติราชการที่เหลวแหลกและล้าสมัย ไม่สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้, ระบบการบริหารงานที่เต็มไปด้วยการเล่นพรรคเล่นพวก ปราศจากความยุติธรรม, ระบบการส่งกำลังบำรุง และสวัสดิการอันชวนให้ท้อแท้หมดหวัง สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงแต่จะบ่อนทำลายความนิยมที่ราษฎรมีต่อเจ้าพนักงานตำรวจเท่านั้น หากยังมีผลโดยตรงในการบ่อนทำลายขวัญและกำลังใจ ตลอดจนประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ตำรวจโดยตรงอีกด้วย การแก้จะต้องแก้ไขให้ถูกจุดนั่นคือต้องแก้ที่ระบบทุกระบบ เริ่มจากการรับสมัครและฝึกอบรมบุคคลเข้าเป็นข้าราชการตำรวจเป็นอันดับแรก

ข้าพเจ้าจึงเลือกทำเอกสารวิจัยเรื่องหลักสูตรการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจของกองบัญชาการศึกษา กรมตำรวจ โดยมีความเชื่อมั่นว่าหากเราสามารถคิดค้นระบบการศึกษาอบรมที่เหมาะสมที่ทำให้พลตำรวจ และข้าราชการตำรวจชั้นประทวนอันเป็นบุคลากรส่วนใหญ่ของกรมตำรวจ*เป็นคนดีมีฝีมือ*แล้ว ก็ย่อมจะเป็นการยกระดับขีดความสามารถ และประสิทธิภาพ

ของงานตำรวจในการให้บริการต่อประชาชนให้สูงขึ้น ได้รับความศรัทธายกย่องจากประชาชน แล้วภาพพจน์ของตำรวจในสายตาประชาชนก็จะถูกเปลี่ยนไปเองโดยอัตโนมัติ

การศึกษาเรื่องนี้ มิใช่ว่าจะทำได้โดยง่ายเนื่องจากกิจการตำรวจของเราเป็นระบบตำรวจแห่งชาติ (National Police) การจัดการอบรมพลตำรวจของเราจึงกระทำโดยหน่วยงานเพียงหน่วยเดียว คือ กองบัญชาการศึกษา กรมตำรวจ ข้าพเจ้าจึงไม่อาจหาข้อเปรียบเทียบจากหน่วยงานภายในประเทศของเราได้ว่าระบบการฝึกอบรมแบบไหนดี และระบบการฝึกอบรมแบบไหนยังบกพร่องจำเป็นต้องแก้ไข ทางเดียวที่จะทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบอันอาจช่วยให้เราเกิดแนวความคิดใหม่ ๆ ในการปรับปรุงก็คือการนำเอาระบบการฝึกอบรมของต่างประเทศมาเปรียบเทียบเพื่อหาข้อดีข้อเสีย และเนื่องมาจากตลาดหนังสือต่างประเทศในเมืองไทยส่วนใหญ่เป็นหนังสือและตำรับตำราจากสหรัฐอเมริกา ประกอบกับข้าพเจ้ามีเวลาในการศึกษาจำกัดมาก จึงมีโอกาสเพียงแต่นำเอาหลักสูตรการฝึกยบรมพลตำรวจของสหรัฐอเมริกามาเป็นเครื่องเปรียบเทียบเพียงประเทศเดียว ดังนั้นผลที่ได้รับจากการศึกษาจึงคงไม่สมบูรณ์และมีข้อบกพร่องอยู่อีกมาก หากในโอกาสต่อไปมีผู้ศึกษาค้นคว้าอย่างจริงจังและกว้างขวางแล้วคงได้ข้อมูลอันทำให้เกิดแนวความคิดที่ดีกว่านี้

เอกสารวิจัยเล่มนี้ปรากฏอยู่ดังที่ท่านได้เห็นก็ด้วยความกรุณาเอื้อเฟื้อจากบุคคลหลายท่าน เช่น พล.ต.ต. ลอย นิลพงษ์ อาจารย์หัวหน้าวิชาผู้ประสิทธิประสาทหลักการทำเอกสารวิจัย, พ.ต.ต. จิรัช ชูเวช และ ร.ต.อ. อัศวิน ณรงค์พันธ์ อาจารย์ที่ปรึกษาซึ่งได้ให้การปรึกษาข้อมูลตลอดจนข้อแนะนำอันมีค่ายิ่ง พ.ต.อ.จินดา ดวงจินดา, นายเจมส์ แอล. แมค-คาร์ธี่, นายโรเบอร์ต ซี ไลท์ฟูต, ร.ต.อ.ชุมพล วงศ์กำแหง ซึ่งท่านเหล่านี้ได้เอื้อเฟื้อตำรับตำราและคำแนะนำอันมีค่าแก่ข้าพเจ้า อันเป็นผลให้การทำเอกสารวิจัยนี้ลุล่วงไปได้เป็นอย่างดียิ่ง จึงขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ร้อยตำรวจเอกธงไชย แสงประดับ

นายตำรวจนักเรียนสารวัตรและผู้บังคับกอง รุ่นที่ ๑๔

มกราคม ๒๕๒๑

สารบัญ

คำนำ

ผู้เขียนเลือกศึกษาเรื่องหลักสูตรการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจ ของกองบัญชาการศึกษา กรมตำรวจ ก็เพื่อพยายามหาหลักสูตรการฝึกอบรมที่ดีกว่ามาแทนหลักสูตรปัจจุบัน ซึ่งผู้เขียนเชื่อว่าเป็นหลักสูตรที่ไม่สมบูรณ์และไม่เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน ซึ่งทุกสิ่งทุกอย่างพัฒนาไปอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นวิทยาการ, ความรู้, ความรู้สึกนึกคิดของประชาชน, ปัญหาสังคม และแม้กระทั่งปัญหาอาชญากรรม ตำรวจในยุคปัจจุบันจึงควรจะเป็นตำรวจที่มีความรู้กว้างขวาง, ทันสมัย, ทันโลก และทันคน ตำรวจสมัยใหม่ควรมีทัศนคติในการมองโลกและการทำงานที่เปลี่ยนไปจากเดิม ซึ่งหนทางเดียวที่จะสร้างสิ่งเหล่านี้ขึ้นมาก็คือการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมที่ทันสมัย และเหมาะสมกับสภาวการณ์ปัจจุบัน

วิธีการศึกษา ผู้เขียนเลือกใช้วิธีศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร, ระเบียบ, แถลงหลักสูตรของกรมตำรวจ, เอกสารต่าง ๆ ของทางราชการ, ตำรับตำราทั้งของไทยและต่างประเทศ ตลอดจนประสบการณ์ของผู้เขียนเอง โดยมีขอบเขตในการศึกษาเพื่อนำผลการวิจัยที่ได้รับมาปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจ ของกองบัญชาการศึกษา กรมตำรวจ ให้ทันสมัย และเหมาะสมยิ่งขึ้นกว่าหลักสูตรปัจจุบัน ซึ่งหากทำสำเร็จก็จะเป็นการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ, บุคลิกภาพ, ความรู้ความสามารถตลอดจนประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ราชการของข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อยอย่างสำคัญ อันจะส่งผลไปถึงเสถียรภาพ, เกียรติภูมิ ตลอดจนความศรัทธาเชื่อมั่นของรัฐบาลและประชาชนที่มีต่อกรมตำรวจอีกด้วย

หลักสูตรการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจ
ของกองบัญชาการศึกษา กรมตำรวจ

บทที่ ๑
ข้อความทั่วไป

๑.๑ กิจการตำรวจไทย

๑.๑.๑ *ความเป็นมาของกิจการตำรวจไทย*

กิจการตำรวจไทยได้เริ่มขึ้นในปี ๒๔๐๓ ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ จัดตั้งกองโปลิศขึ้นในเขตกรุงเทพ ฯ สังกัดกรมพระนครบาลเป็นครั้งแรก แต่เดิมมาพระมหากษัตริย์หรือเจ้าเมืองใช้ทหาร หรือกรมการเมืองทำหน้าที่ในการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและรักษาความสงบเรียบร้อย ในปี พ.ศ. ๑๙๑๘ ในรัชสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ แห่งกรุงศรีอยุธยาได้ทรงโปรดเกล้า ฯ ตราศักดินาของตำรวจไว้แต่ก็มีลักษณะเป็นทหาร มิใช่ตำรวจที่แท้จริง[๑]

ในปี พ.ศ. ๒๔๓๕ ได้เปลี่ยนชื่อกองโปลิศ เป็นกรมกองตระเวน และในปี พ.ศ. ๒๔๔๐ ได้จัดตั้งกองตำรวจภูธรขึ้นตามหัวเมืองในมณฑลต่าง ๆ โดยให้อยู่ในสังกัดกระทรวงมหาดไทย

พ.ศ. ๒๔๖๕ กรมพระนครบาลได้รวมเข้ากับกระทรวงมหาดไทย กรมกองตระเวนจึงรวมขึ้นอยู่ในกระทรวงมหาดไทยด้วย

---

๑ กองบัญชาการศึกษา, กรมตำรวจ, **เอกสารเผยแพร่กิจกรรมกองบัญชาการศึกษา**, (พระนคร : โรงพิมพ์อัลลาย, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์), หน้า ๓.

ในปี พ.ศ. ๒๔๖๙ กรมกองตระเวนได้รวมเข้ากับตำรวจภูธร เรียกชื่อว่ากรมตำรวจภูธร จนกระทั่งต่อมาปี พ.ศ. ๒๔๗๕ จึงเปลี่ยนชื่อเป็น กรมตำรวจ มาจนกระทั่งปัจจุบันนี้

ภารกิจของตำรวจไทยในปัจจุบัน นอกจากรับผิดชอบงานด้านป้องกันปราบปรามและสืบสวนอาชญากรรมและรักษาระเบียบข้อบังคับของสังคม เช่นกรมตำรวจอื่น ๆ ทั่วไปแล้วยังปฏิบัติหน้าที่ในลักษณะกึ่งทหารอีกด้วย

๑.๑.๒ *ระบบการบริหารงานตำรวจ*

องค์การตำรวจไทยได้จัดตั้งขึ้นตามระบบตำรวจแห่งชาติ (National Police System) ตำรวจทั้งหมดทั่วประเทศขึ้นอยู่ในการควบคุมปกครองบังคับบัญชา สั่งการของรัฐบาลแห่งชาติ โดยขึ้นอยู่กับกรมตำรวจ และกระทรวงมหาดไทยของรัฐบาลแห่งชาติ เทศบาลและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ไม่มีอำนาจควบคุม ปกครองบังคับบัญชาสั่งการแต่ประการใด คงมีหน้าที่เกี่ยวข้องในด้านการประสานงานเท่านั้น การบริหารงานบุคคลของตำรวจไทยเป็นแบบและมาตรฐานอย่างเดียวกันทั่วทั้งประเทศ ทั้งในด้าน ยศ, ตำแหน่ง, เงินเดือน และการฝึกอบรม

การบริหารงานบุคคล ถือตามระบบชั้นยศเป็นสำคัญ (Rank Classification) ตำรวจจะมียศคล้ายทหาร ยศแสดงถึงอัตราเงินเดือน ตลอดจนสิทธิที่ได้รับตำแหน่งหน้าที่อาจเปลี่ยนแปลงโดยไม่กระทบกระเทือนถึงชั้นยศ แตกต่างจากระบบถือตำแหน่งหน้าที่การงาน (Position Classification) เป็นสำคัญ

"ยศของตำรวจไทย มีดังนี้คือ พลตำรวจ, สิบตำรวจตรี, สิบตำรวจโท, สิบตำรวจเอก, จ่าสิบตำรวจ, ร้อยตำรวจตรี, ร้อยตำรวจโท, ร้อยตำรวจเอก, พันตำรวจตรี, พันตำรวจโท, พันตำรวจเอก, พันตำรวจเอก (พิเศษ,) พลตำรวจตรี, พลตำรวจโท, พลตำรวจเอก"[๒]

การแต่งตั้งตำรวจให้ดำรงตำแหน่งต่าง ๆ จะต้องสัมพันธ์กับระดับชั้นยศต่าง ๆ ตามตารางต่อไปนี้ คือ

๒ Ibid, p.4

ตำแหน่ง	ตามกฤษฎีกาแต่งตั้งจาก ตำรวจซึ่งมีชั้นยศ	ในทางปฏิบัติแต่งตั้งจาก ตำรวจซึ่งมีชั้นยศ
๑. ลูกแถว	พลตำรวจ	พลตำรวจ
๒. ผู้บังคับหมู่	พลตำรวจถึงจ่าสิบตำรวจ	สิบตำรวจตรีถึงจ่าสิบตำรวจ
๓. ผู้บังคับหมวด รองสารวัตร หรือประจำแผนก	ร้อยตำรวจตรีถึงร้อยตำรวจเอก	ร้อยตำรวจตรีถึงร้อยตำรวจเอก
๔. ผู้บังคับกอง หรือสารวัตรหรือหัวหน้าแผนก	ร้อยตำรวจโทถึงพันตำรวจโท	ร้อยตำรวจโทถึงพันตำรวจโท
๕. สารวัตรใหญ่	– „ –	พันตำรวจตรีถึงพันตำรวจโท
๖. รองผู้กำกับการ หรือรองผู้ตรวจราชการ	– „ –	– „ –
๗. ผู้กำกับการ	ร้อยตำรวจเอกถึงพันตำรวจเอก	พันตำรวจตรีถึงพันตำรวจเอก
๘. รองผู้บังคับการ รองเลขานุการกรม หรือผู้ตรวจราชการ	– „ –	พันตำรวจโทถึงพันตำรวจเอก (พิเศษ)
๙. ผู้บังคับการ หัวหน้ากอง หรือเลขานุการกรม	พันตำรวจโทถึงพลตำรวจตรี	พันตำรวจเอก (พิเศษ) ถึงพลตำรวจตรี
๑๐. ผู้ช่วยผู้บัญชาการ หรือผู้ช่วยจเรตำรวจ	พันตำรวจเอกขึ้นไป	พันตำรวจเอก (พิเศษ) ถึงพลตำรวจตรี
๑๑. รองผู้บัญชาการ หรือรองจเรตำรวจ	พันตำรวจเอกขึ้นไป	พลตำรวจตรี
๑๒. ผู้บัญชาการ	พลตำรวจตรีขึ้นไป	พลตำรวจตรีถึงพลตำรวจโท
๑๓. ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ	– „ –	พลตำรวจโท
๑๔. รองอธิบดีกรมตำรวจ	– „ –	พลตำรวจโทถึงพลตำรวจเอก
๑๕. อธิบดีกรมตำรวจ	– „ –	พลตำรวจเอก[๓]

๓ Ibid, p. 5

๑.๑.๓. *การจัดองค์การตำรวจ*

กรมตำรวจแบ่งงานออกในระดับกองบัญชาการ ๘ กองบัญชาการ คือ

๑. กองบัญชาการศึกษา

๒. กองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน

๓. กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง

๔. กองบัญชาการตำรวจนครบาล

๕. กองบัญชาการตำรวจภูธร ๑

๖. กองบัญชาการตำรวจภูธร ๒

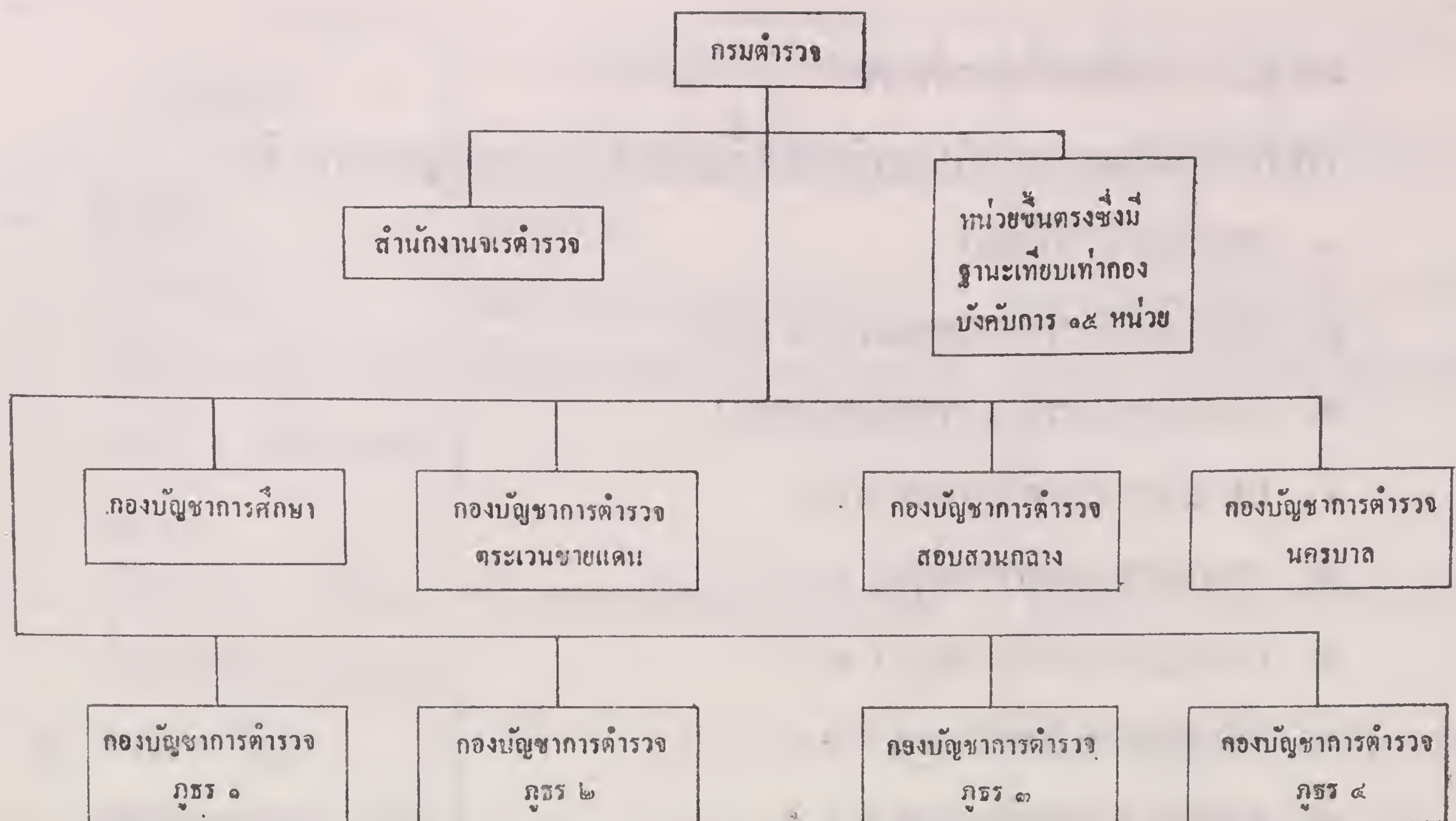
๗. กองบัญชาการตำรวจภูธร ๓

๘. กองบัญชาการตำรวจภูธร ๔

กับในระดับเทียบเท่ากองบัญชาการ ๑ หน่วย ได้แก่สำนักงานจเรตำรวจ นอกจากนั้นยังแบ่งออกเป็นหน่วยงานซึ่งมีเท่ากองบังคับการอีก ๑๕ หน่วยด้วยกัน ทำหน้าที่เป็นสายงานฝ่ายช่วย (Staff and Anxiliary Units) ได้แก่สำนักงานเลขานุการกรม กองกำลังพล กองการเงิน กองพลาธิการ กองวิชาการ กองคดี กองสวัสดิการ กองวิจัยและวางแผน กองแพทย์ กองการสื่อสาร กองการต่างประเทศ กองตรวจคนเข้าเมือง กองทะเบียนคนต่างด้าวและภาษีอากร กองบินตำรวจ และกองบังคับการตำรวจดับเพลิง

กองบัญชาการตำรวจนครบาล มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการปกครองป้องกันและสืบสวนปราบปรามอาชญากรรมในนครหลวง มีพื้นที่ปฏิบัติการในกรุงเทพมหานคร สำหรับกองบัญชาการตำรวจภูธร ๑–๔ นั้น มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับปกครองป้องกันและสืบสวนปราบปรามอาชญากรรมนอกเขตกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ปฏิบัติการในเขตจังหวัดต่าง ๆ รวม ๗๑ จังหวัด ด้วยกัน ส่วนกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางนั้น มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับตำรวจน้ำ ตำรวจรถไฟ ตำรวจป่าไม้ ตำรวจทางหลวง พิสูจน์หลักฐาน ทะเบียนประวัติ-อาชญากร และมีอำนาจสืบสวนสอบสวนคดีอาญาลึกลับซับซ้อน ช่วยเหลือตำรวจภูธร นครบาล รวมทั้งสืบสวนคดีการเมืองทั่วราชอาณาจักร และกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน มีหน้าที่รับผิดชอบปกครองบังคับบัญชาตำรวจตระเวนชายแดนทุกหน่วย การสนับสนุนทางอากาศ การพัฒนาการตำรวจตระเวนชายแดน และการฝึกพิเศษ

สรุปแล้วการจัดองค์การตำรวจไทยจะมีลักษณะดังแผนภูมิต่อไปนี้ .–

๑.๒. กองบัญชาการศึกษา

๑.๒.๑ ความเป็นมาของกองบัญชาการศึกษา

การให้การศึกษาและฝึกอบรมข้าราชการตำรวจแต่เดิมมา นับแต่ก่อตั้งกิจการตำรวจขึ้นในประเทศไทยจนปัจจุบันนี้ ปรากฏตามประวัติว่า กรมตำรวจจัดให้มีการศึกษาอบรมข้าราชการตำรวจขึ้นตามหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ตำรวจมีความรู้ความสามารถเข้าใจงานในหน้าที่ภายในหน่วยของตนเป็นอย่างดีตลอดมา เพียงแต่การให้การศึกษาอบรมดังกล่าวได้กระจัดกระจายไปขึ้นอยู่ในความปกครองบังคับบัญชาดูแลรับผิดชอบด้านการศึกษาเฉพาะหน่วยนั้น ๆ เท่านั้น ดังจะเห็นได้ดังต่อไปนี้คือ

พ.ศ. ๒๔๔๔–๒๔๔๖ ตั้งโรงเรียนนายร้อยตำรวจภูธร ที่จังหวัดนครราชสีมา ตั้งโรงเรียนนายหมวดที่ กรุงเทพฯ

พ.ศ. ๒๔๔๗–๒๔๗๗ ตั้งโรงเรียนนายร้อยตำรวจที่จังหวัดนครปฐม (รวมโรงเรียนนายร้อย ๒ โรงเรียนเดิมเข้าด้วยกัน)

พ.ศ. ๒๔๕๑ ตั้งโรงเรียนพลตระเวนที่วัดประยูรวงศาวาส เชิงสะพานพระพุทธยอดฟ้า จังหวัดธนบุรี

พ.ศ. ๒๔๗๘–๒๔๘๘ โอนนักเรียนนายร้อยตำรวจไปฝากในโรงเรียนนายร้อยทหารบก (ฝ่ายตำรวจ)

พ.ศ. ๒๔๘๓ ตั้งโรงเรียนตำรวจหาดใหญ่ ฝึกอบรมพลตำรวจที่ อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา เพื่อส่งกำลังให้หน่วยตำรวจภูธรภายในเขตจังหวัดภาคใต้

พ.ศ. ๒๔๘๑ ตั้งโรงเรียนตำรวจภูธรเขต ขึ้นตรงต่อกองบังคับการตำรวจภูธรเขตนั้น ๆ

พ.ศ. ๒๔๙๑ ตั้ง "กองบังคับการกองการศึกษา" ที่กรุงเทพ ฯ มี ๒ โรงเรียนคือ

- โรงเรียนนายร้อยตำรวจ (รับโอนจากโรงเรียนนายร้อยทหารบก)
- โรงเรียนนายสิบพลตำรวจ

พ.ศ. ๒๔๙๓ ขยายปรับปรุง "กองบังคับการกองการศึกษา" เพิ่มโรงเรียนจากที่มีอยู่เดิมขึ้นอีก คือ

- โรงเรียนพลตำรวจกลาง ฝึกอบรมพลตำรวจ สำหรับกองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลางและส่วนกลาง
- โรงเรียนพลตำรวจนครบาล สำหรับกองบัญชาการตำรวจนครบาลรวมเป็น ๔ โรงเรียน การบังคับบัญชาขึ้นตรงต่อกรมตำรวจ

พ.ศ. ๒๔๙๕ ตั้งโรงเรียนสืบสวนเพื่ออบรมข้าราชการตำรวจสัญญาบัตรขึ้นกับกองบังคับการตำรวจสอบสวนกลาง

พ.ศ. ๒๔๙๕ "กองบังคับการกองการศึกษา" เปลี่ยนการบังคับบัญชา ขึ้นตรงต่อจเรตำรวจและเพิ่มโรงเรียนอบรมนายตำรวจระดับสารวัตรและผู้บังคับกอง และผู้กำกับการขึ้นอีก ๑ โรงเรียน รวมเป็น ๕ โรงเรียน

พ.ศ. ๒๕๐๓ จึงจัดตั้ง "กองบัญชาการศึกษา" ขึ้นจนปัจจุบันนี้ โดยรวบรวมโรงเรียนต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นมาขึ้นอยู่ภายใต้การปกครองบังคับบัญชา และจัดการในด้านการศึกษาอบรมต่าง ๆ เพิ่มขึ้น

๑.๑.๒ *ภารกิจของกองบัญชาการศึกษา*

กองบัญชาการศึกษา เป็นหัวใจของกรมตำรวจในด้านการศึกษาอบรม เพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมายต่อไปนี้ คือ

๑. ฝึกอบรมขั้นพื้นฐานแก่บุคคลที่จะเข้ารับราชการตำรวจทุกหน่วยและทุกระดับชั้น

๒. ฝึกอบรมความรู้พิเศษให้แก่หน่วยต่าง ๆ ตามความต้องการของแต่ละหน่วยทุกระดับชั้น

๓. ฝึกอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ให้แก่ข้าราชการตำรวจทุกระดับชั้น

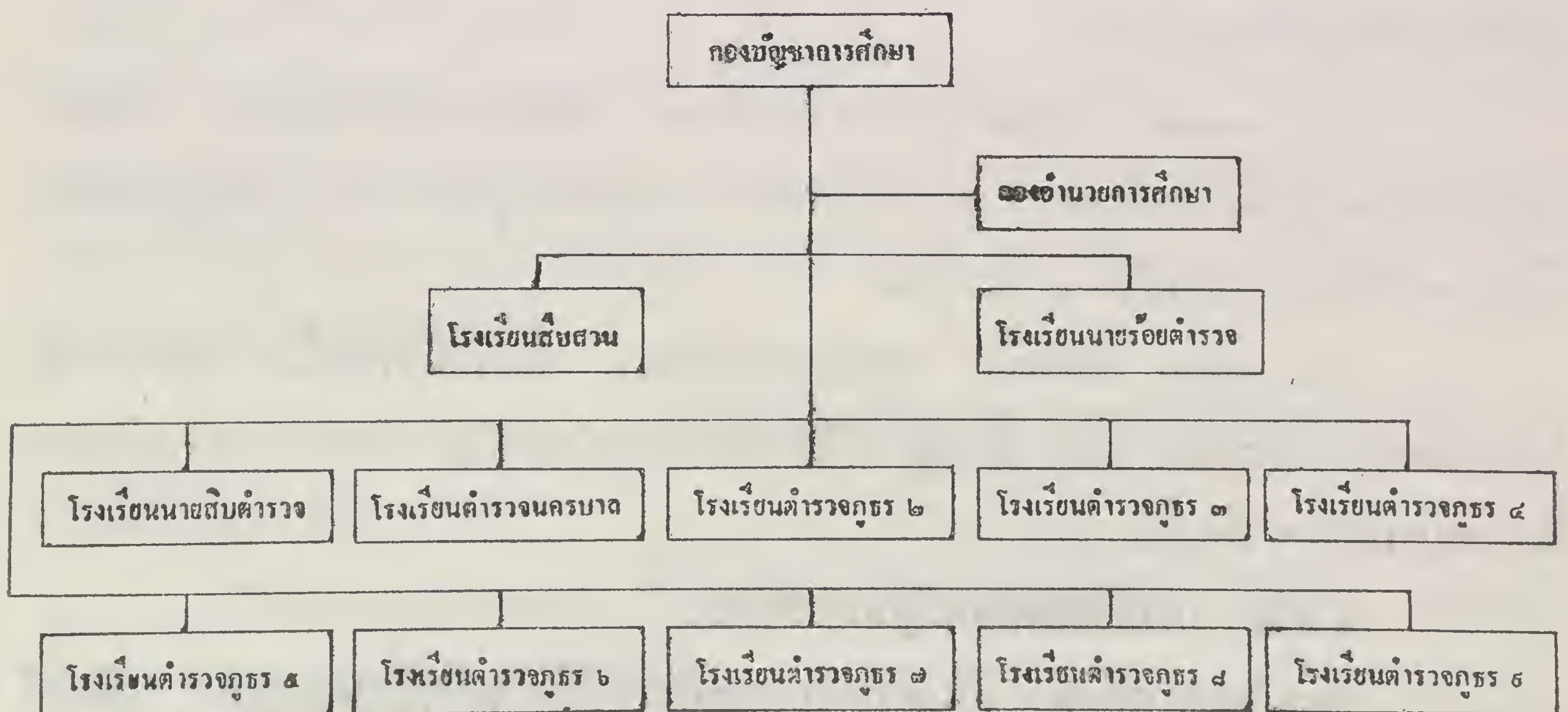
๔. ฝึกอบรมเพื่อเลื่อนชั้นให้แก่ข้าราชการตำรวจทุกระดับชั้น

๕. เป็นหน่วยช่วยเหลือแนะนำและสนับสนุนโครงการฝึกอบรมให้กับหน่วยต่าง ๆ เมื่อทางหน่วยต้องการ

๑.๒.๓ การจัดองค์การของกองบัญชาการศึกษา

กองบัญชาการศึกษา แบ่งงานออกเป็น ๑ กอง และ ๒ โรงเรียนเทียบเท่ากองบังคับการ คือ กองอำนวยการศึกษา โรงเรียนสืบสวน และกองบังคับการ โรงเรียนนายร้อยตำรวจ กับอีก ๑๐ กองกำกับการโรงเรียน คือ กองกำกับการโรงเรียนนายสิบตำรวจ, กองกำกับการโรงเรียนตำรวจนครบาล, กองกำกับการโรงเรียนตำรวจภูธร ๒ กองกำกับการโรงเรียนตำรวจภูธร ๓ กองกำกับการโรงเรียนตำรวจภูธร ๔ กองกำกับการโรงเรียนตำรวจภูธร๕, กองกำกับการโรงเรียนตำรวจภูธร ๖, กองกำกับการโรงเรียนตำรวจภูธร ๗, กองกำกับการโรงเรียนตำรวจภูธร ๘ และกองกำกับการโรงเรียนตำรวจภูธร ๙ ซึ่งพอสรุปเป็นแผนภูมิได้ดังนี้.–

แผนภูมิการจัดตั้งองค์การของกองบัญชาการศึกษา

๑.๒.๔ *การฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจ*

ปัจจุบันนี้ การฝึกอบรมเพื่อให้ตำรวจปฏิบัติหน้าที่ของตนในการป้องกันปราบปราม ควบคุม รักษากฎหมายและบริการอย่างมีประสิทธิภาพและดำเนินไปตามความเปลี่ยนแปลง ความเจริญก้าวหน้าของประเทศก็นับเป็นภาระหนักมากอยู่แล้ว แต่สำหรับประเทศไทย ปัญหาความร้ายแรงและยากลำบากในการที่ต้องทำการปราบปรามความไม่สงบจากการก่อการร้ายภายในประเทศ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่เกิดขึ้นใหม่ของตำรวจต้องปฏิบัติควบคู่ไปกับหน้าที่เดิมนั้น ยิ่งเป็นปัญหาหนักที่จำเป็นต้องปรับปรุงการฝึกอบรมและยกระดับขีดความสามารถของข้าราชการตำรวจของเราให้พร้อมที่จะเผชิญกับภารกิจอันยากยิ่งนี้ได้

กำลังพลตำรวจเป็นกำลังส่วนใหญ่ ที่ปฏิบัติตรงต่อนโยบายการบริหารงานของกรมตำรวจ ที่สำคัญและกว้างขวางที่จะได้ผลอย่างจริงจัง ทั้งด้านการป้องกันปราบปรามอาชญากรรมและการปกป้องคุ้มครองประชาชนให้พ้นการก่อกวนจากผู้ก่อการร้ายทั่วทั้งประเทศตลอดไปอย่างไม่หยุดยั้ง ปัญหาตัวบุคคลคือ พลตำรวจ จึงเป็นเรื่องที่จะต้องพิจารณาอย่างหนักในการฝึกอบรม ที่จะให้ได้ทั้งปริมาณและคุณภาพ เพื่อพร้อมที่จะออกไปปฏิบัติราชการ ในภาวะคับขันเช่นนี้

ด้านปริมาณ แม้กรมตำรวจยังมีความต้องการที่จะได้รับการสนับสนุนด้านกำลังพล ซึ่งยังขาดแคลนอยู่มากมายก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาจากสถิติการผลิตนักเรียนพลตำรวจของกองบัญชาการศึกษา ซึ่งเริ่มนโยบายเร่งรัดการผลิตมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๐๕ ผลิตได้เพียง ๗๖๒ คน มาจนกระทั่งปัจจุบัน กองบัญชาการศึกษาสามารถผลิตได้ตามปกติ ปีละ ๘,๐๐๐ คน และมีขีดความสามารถอบรมได้สูงสุด ปีละ ๙,๖๘๐ คน หรือเพิ่มขึ้นกว่า ๑๐ เท่าตัวในเวลาเพียง ๑๐ ปีเศษ จึงเห็นได้ว่า ทางด้านปริมาณนั้นไม่เป็นที่น่าวิตกนัก

แต่ด้านคุณภาพนั้น ยังเป็นปัญหาที่ได้รับการวิพากษ์วิจารณ์กันอย่างกว้างขวางเช่น เมื่อวันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๑๘ พล.ต.ท. จำรัส มังคลารัตน์ ผู้ช่วย อ.ตร. บร. ขณะนั้น ได้รายงานเสนอ อ.ตร. เรื่องการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจ มีใจความสรุปได้ว่า ได้ถูกคณะกรรมการพิจารณางบประมาณรายจ่ายปี ๒๕๑๘ ของรัฐสภา โจมตีว่าข้าราชการตำรวจไม่มีคุณภาพ กรมตำรวจ ได้นัดประชุมหน่วยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณาปัญหานี้แล้ว ที่ประชุมยอมรับว่าเป็นความจริง เพราะเหตุผลดังนี้

๑. ผู้จบวุฒิ ม.ศ. ๓ ที่มาสมัครเป็นตำรวจส่วนใหญ่ มีเปอร์เซนต์การเรียนต่ำอยู่ในเกณฑ์ไม่เกิน ๕๕%

๒. การฝึกอบรมสั้นมาก คือ อบรมด้านวิชาการตามหลักสูตร ๓ เดือน ฝึกชัยยะ ๓ เดือน เมื่อหัก วันเสาร์–อาทิตย์ แล้วคงเหลือวันที่ได้รับการฝึกอบรมจริงเพียง ๔ เดือนเศษเท่านั้น จึงขาดมาตรฐานและคุณภาพ ควรขยายเวลาอบรมให้มาก อย่างน้อย ๙ เดือน[๔]

นอกจากนั้นเราจะพบว่าข้าราชการตำรวจโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชั้นนายสิบพลตำรวจได้ถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสื่อมวลชนต่าง ๆ เป็นประจำแทบทุกวันในท่วงทำนองว่า ขาดความรู้ความสามารถ หย่อนยานในระเบียบวินัย ขาดความสำนึก ความรับผิดชอบต่อหน้าที่และเกียรติศักดิ์ ชอบแสดงกิริยากักขฬะ กดขี่ข่มเหงประชาชน ฯลฯ อยู่เป็นประจำสิ่งเหล่านี้ เป็นเครื่องชี้บ่งให้เราทราบว่า ข้าราชการตำรวจของเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชั้นผู้น้อย ยังขาดคุณภาพขาดคุณสมบัติในการเป็นตำรวจที่ดี ซึ่งส่วนหนึ่งของความบกพร่อง เราจะโทษสิ่งอื่นใดมิได้นอกจากระบบการศึกษาอบรมในโรงเรียนพลตำรวจต่าง ๆ ของเรา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนพลตำรวจยังไม่สมบูรณ์และยังไม่ดีพอนั่นเอง

---

๔ จำรัส มังคลารัตน์, พล.ต.ท., "การฝึกอบรม นพต." บันทึกสำนักงานผู้ช่วย อ.ตร. บร. ที่ ว. ๔/๒๕๑๘ ลง ๑๐ ม.ค. ๒๕๑๘.

บทที่ ๒
หลักสูตรการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจ

๒.๑. หลักสูตรการฝึกและอบรมนักเรียนพลตำรวจของไทย

มีกำหนดไว้ในประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๑๘ บทที่ ๒ ข้อ ๑ ดังต่อไปนี้

หลักสูตรสำหรับฝึกและอบรมพลตำรวจ

ข้อ ๑. ให้ใช้หลักสูตรสำหรับฝึกอบรมพลตำรวจ ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้[๑]

๑. หลักสูตรสำหรับฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจ และคะแนนประจำวิชาที่จะสอบ ระยะเวลา ๖ เดือน

(๑) *วิชาประมวลกฎหมายอาญา* ใช้เวลา ๗๒ ชั่วโมง (คะแนน ๑๕๐ คะแนน)

ภาค ๑ ลักษณะ ๑ หมวด ๑ บทนิยาม

หมวด ๔ ความรับผิดทางอาญา

หมวด ๕ การพยายามทำความผิด

หมวด ๖ ตัวการและผู้สนับสนุน

หมวด ๙ อายุความ

ลักษณะ ๒ บทบัญญัติที่ใช้กับความผิดลหุโทษ

ภาค ๒ ลักษณะ ๑–๒–๓–๔–๕–๖–๗–๘–๙–๑๐–๑๑–๑๒

ภาค ๓ ลหุโทษ

---

๑ "หลักสูตรสำหรับฝึกและอบรมพลตำรวจ", ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี, เล่ม ๑ ลักษณะที่ ๑๘. บทที่ ๒.

(๒) *วิชาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาและระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดี* ๗๒ ชั่วโมง (คะแนน ๑๕๐ คะแนน)

ก. การจับกุม หมายจับความผิดซึ่งหน้า

ข. การค้น หมายค้น วิธีการค้น

ค. การควบคุม อำนาจและระเบียบการควบคุม

ง. ระเบียบที่เกี่ยวกับการเก็บรักษาพยานหลักฐาน

จ. พยานหลักฐาน

ฉ. การปฏิบัติตนในศาล

(๓) *วิชากฎหมายเกี่ยวกับการปกครอง* ใช้เวลา ๒๔ ชั่วโมง (คะแนนเต็ม ๑๕๐ คะแนน)

ก. กฎหมายรัฐธรรมนูญ หรือธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน เฉพาะที่เกี่ยวกับสิทธิเสรีภาพของประชาชน

ข. พ.ร.บ. การจัดระเบียบราชการบริหารแผ่นดิน

ค. กฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้ง

ง. กฎหมายเทศบาลหรือสุขาภิบาล

(๔) *วิชาพระราชบัญญัติ* ใช้เวลา ๔๘ ชั่วโมง (คะแนนเต็ม ๑๕๐ คะแนน)

ก. พ.ร.บ. รถยนต์

ข. พ.ร.บ. ล้อเลื่อน

ค. พ.ร.บ. การพนัน

ง. พ.ร.บ. ต่างด้าว

จ. พ.ร.บ. โรงแรม

ฉ. พ.ร.บ. อาวุธปืน

ช. พ.ร.บ. ปรามการค้าประเวณี

ซ. พ.ร.บ. สัตว์พาหนะ

ฌ. พ.ร.บ. ควบคุมการฆ่าสัตว์และจำหน่ายเนื้อสัตว์

ญ. พ.ร.บ. ฝิ่น

ฎ. พ.ร.บ. สุรา

ฏ. พ.ร.บ. ประมง

ฐ. พ.ร.บ. ประมวลรัษฎากร

ฑ. พ.ร.บ. อื่น ๆ ที่ผู้กำกับการโรงเรียนเห็นว่าเหมาะสมกับท้องถิ่น

(๕) *วิชาระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี* ใช้เวลา ๒๔ ชั่วโมง (คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน)

ก. การบริหารงานและส่วนราชการของกรมตำรวจ

ข. ระเบียบปฏิบัติของราชการตำรวจ

ค. การเคารพ

ง. การลา

จ. ความประพฤติและระเบียบวินัย

ฉ. การแต่งเครื่องแบบ

ช. การพกอาวุธ

(๖) *วิชาการปฏิบัติในการป้องกันและปราบปรามและความรู้ทั่วไป* ใช้เวลา ๒๔ ชั่วโมง (คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน)

ก. วิธีการปฏิบัติเมื่อได้รับแจ้งเหตุหรือประสบเหตุ

ข. การเข้าจับกุมผู้กระทำผิด

ค. การค้นตัวผู้กระทำผิด

ง. การใช้ลูกกุญแจมือและเครื่องพันธนาการอื่น ๆ

จ. การพาตัวผู้กระทำผิดเดินทาง

ฉ. การใช้อาวุธในการจับกุม

ช. การเข้าล้อมจับคนร้าย

ซ. การค้นเคหสถาน

ฌ. การปิดถนนเมื่อเกิดเหตุร้าย

ญ. การปฏิบัติเมื่อฝูงชนวุ่นวายและจลาจล

ฎ. การปฏิบัติเกิดเหตุเพลิงไหม้

(๗) *วิชาเวรยามและสายตรวจท้องที่* ใช้เวลา ๒๔ ชั่วโมง (คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน)

ก. ยาม

๑. หน้าที่ยามทั่วไป

๒. หน้าที่ยามสถานีตำรวจ

ข. หน้าที่ตำรวจประจำตู้ยาม

ค. สายตรวจท้องที่

๑. หน้าที่ของสายตรวจท้องที่

๒. วิธีการตรวจท้องที่

๓. เทคนิคของการตรวจท้องที่

(๘) *วิชาการสืบสวน* ใช้เวลา ๒๔ ชั่วโมง (คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน)

ก. ความรู้ทั่วไปในหน้าที่ผู้สอบสวน

ข. คุณสมบัติของผู้สืบสวน

ค. วิธีการในการสืบสวนทั่วไป

๑. แหล่งข่าวและการหาข่าว

๒. เทคนิคในการสืบสวน

๓. การรักษาสถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐาน

ง. การสังเกตจดจำและบรรยายลักษณะบุคคลและสิ่งของ

จ. การสืบสวนคดีประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย

ฉ. การสืบสวนคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน

ช. การสืบสวนคดีอื่น ๆ

(๙) *วิชาการจราจร* ใช้เวลา ๒๔ ชั่วโมง คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน

ก. พ.ร.บ. จราจรทางบก

ข. การให้อาณัติสัญญาณจราจรโดยใช้มือและไฟซุ้ม

ค. การป้องกันอุบัติเหตุและวิธีปฏิบัติเมื่อเกิดอุบัติเหตุ

ง. การป้องกันและแก้ไขการจราจรติดขัด

จ. วิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด

ฉ. การฝึกภาคปฏิบัติ

ช. การฝึกจำหมายเลขและลักษณะรถ

(๑๐) *วิชาการปฏิบัติเกี่ยวกับเด็ก* ใช้เวลา ๒๔ ชั่วโมง (คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน)

ก. พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน และ พ.ร.บ. ควบคุมเด็กนักเรียน

ข. สาเหตุต่าง ๆ ที่ทำให้เด็กประพฤติชั่วรวมทั้งวิธีป้องกันและแก้ไข

ค. ระเบียบและการปฏิบัติของตำรวจเกี่ยวกับเด็ก

(๑๑) *การเขียนรายงานในหน้าที่ตำรวจ* ใช้เวลา ๒๔ ชั่วโมง (คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน)

ก. การรายงานประจำวัน

ข. รายงานการปฏิบัติหน้าที่

ค. รายงานและบันทึกการสืบสวน

(๑๒) *วิชาแผนที่* ใช้เวลา ๒๔ ชั่วโมง (คะแนนเต็ม ๕๐ คะแนน)

ก. ความรู้ทั่วไป

ข. มาตราส่วน

ค. เครื่องหมายแผนที่

ง. ทิศ

จ. การทำแผนที่สังเขป

ฉ. ฝึกทำแผนที่สังเขป

ช. ฝึกหัดอ่านแผนที่

(๑๓) *วิชาปฐมพยาบาล* เวลา ๒๔ ชั่วโมง (คะแนนเต็ม ๕๐ คะแนน)

(ก) บาดแผล

(ข) การเสียโลหิตและการช่วยเหลือ

(ค) อาการช็อกและการช่วยเหลือ

(ง) การเป็นลมหมดสติและการช่วยเหลือ

(จ) การทำแผนที่สังเขป

(ฉ) กระดูกหักข้อเคลื่อน เคล็ดซ้น และการช่วยเหลือ

(ช) วิธีใช้ผ้าสามเหลี่ยม ผ้าพันแผลและชุดปฐมพยาบาล

(ซ) การเคลื่อนย้ายผู้ป่วยโดยวิธีถูกต้อง

(ฌ) ฝึกภาคปฏิบัติ

(๑๔) *วิชาจริยศึกษาและศีลธรรม*

(ก) ความสามัคคี

(ข) ความซื่อสัตย์สุจริต

(ค) ความเที่ยงธรรมในการปฏิบัติหน้าที่

(ง) ความกล้าหาญ

(จ) มารยาทสังคม

(ฉ) สมบัติผู้ดี

(๑๕) *วิชาประชาสัมพันธ์*

(ก) การประชาสัมพันธ์คืออะไร

(ข) การติดต่อกับประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจ

(ค) จิตวิทยาเบื้องต้น

(๑) วิชาพลศึกษา เวลา ๑๙๒ ชั่วโมง (คะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน)

ก. การกีฬา ค. มวย จ. การต่อสู้ป้องกันตัว

ข. การว่ายน้ำ ง. ยูโด

(๒) วิชาการฝึกสำหรับตำรวจ

(ก) การฝึกท่าบุคคลมือเปล่าและการฝึกแถวชิด

(ข) การฝึกท่าบุคคลถืออาวุธและการใช้ดาบปลายปืน

(ค) การฝึกใช้กระบอง

(ง) การยิงปืนเล็กยาว

(จ) การฝึกยิงปืนพก

(ฉ) การฝึกใช้ลูกระเบิด

(ช) การฝึกใช้ภูมิประเทศบุคคลและหมู่เพื่อปราบปรามผู้ร้าย

(ซ) อาวุธศึกษา

๒.๒ หลักสูตรการฝึกอบรมพลตำรวจสหรัฐอเมริกา

เพื่อเป็นการเปรียบเทียบอันอาจทำให้เรามองเห็นข้อดีข้อเสีย จุดดีและจุดอ่อนของการฝึกอบรมตามหลักสูตรนักเรียนพลตำรวจของไทย จึงขอยกเอาหลักสูตรและการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจของสหรัฐอเมริกามาแสดงให้ทราบ เพื่อจะได้ศึกษาเปรียบเทียบและวิเคราะห์ให้เกิดพุทธิปัญญาต่อไป

๒.๒.๑ *ปรัชญาและการกำหนดขอบเขตในการฝึกอบรม*

พิจารณาโดยทั่วไปแล้ว พอจะกล่าวโดยสรุปได้ว่าปรัชญาในการจัดหลักสูตรการฝึกอบรมตำรวจสหรัฐนั้น เขามีขอบเขตในการวางหลักสูตรที่จะฝึกให้ผู้เข้ารับการฝึก สามารถนำวิชาความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติงานให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์การตำรวจนั้น ๆ ได้ ดังนั้นเขาจึงมีการสำรวจความต้องการและความจำเป็นในการฝึกอบรมว่า

๑. มีความต้องการและความจำเป็นที่จะต้องเปิดการอบรมหลักสูตรใด ระดับใดบ้าง

๒. จำเป็นต้องบรรจุวิชาใดลงไปในหลักสูตรนั้น ๆ บ้าง

แนวความคิดและปรัชญาดังกล่าว เราจะพบเสมอในการแสดงทัศนะของนักวิชาการตำรวจสหรัฐ เช่น "ในการเตรียมหลักสูตรการฝึกอบรมนั้น จำเป็นต้องศึกษาและตรวจสอบถึงความจำเป็นในการฝึกอบรมเป็นประการแรก และเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์นี้ เราต้องตรวจสอบว่า วิชาความรู้ที่จำเป็นสำหรับตำรวจที่จะต้องนำไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่นั้นมีอะไรบ้าง"[๒]

จุดประสงค์สูงสุดของการวางแผนและพัฒนาหลักสูตรแต่ละหลักสูตร ก็เพื่อให้บรรจุสาระวิชาต่าง ๆ ซึ่งจะทำให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์การตำรวจ บ่อยครั้งที่เราพบว่าวิชาทั้งหมดในหลักสูตร ถูกบรรจุลงไปเพราะขนบธรรมเนียมประเพณี หรือนึกทึกทักสมมติ

---

๒ W. Donald Heisel "Training" in *Municipal Police Administration*, ed. by George D. Eastman (7 th. ed; Washington D.C.: International City Management Association, 1971) p. 183

เอาเอง หรือไปลอกเอาหลักสูตรของสถาบันอื่นเหมาเอามา หลักสูตรเช่นนั้น ส่งผลกระทบถึงโครงการฝึกอบรมมากทีเดียว แต่ที่แย่ที่สุดคือ หลักสูตรนั้น ๆ มันไม่อาจสนองตอบต่อความต้องการที่แท้จริงได้ จนกว่าจะมีการวิเคราะห์กันอย่างระมัดระวังว่างานอะไรบ้างที่ผู้ปฏิบัติงานควรจะได้เรียนรู้ ซึ่งมีเทคนิคอันเดียวที่จะช่วยให้สามารถบรรจุวิชาต่าง ๆ ที่จำเป็นลงไปได้อย่างสมเหตุสมผล นั่นคือ "การวิเคราะห์งาน" (JOB ANALYSIS)[๓]

สำหรับความต้องการในการฝึกอบรม ในหน่วยงานตำรวจสหรัฐอเมริกานั้น พอแบ่งได้เป็นการฝึกอบรม ๕ ประเภทคือ

๑. การอบรมพื้นฐาน (Recruit Training) สำหรับตำรวจเข้าใหม่ พูดง่าย ๆ คือ การอบรมนักเรียนพลตำรวจนั่นเอง

๒. การอบรมต่อเนื่อง (Continuation) เป็นการฝึกอบรมที่กระทำต่อกันไป หลังจากผ่านการอบรมพื้นฐานแล้ว

๓. การอบรมหลักสูตรชำนาญพิเศษ (Specialized) เป็นการฝึกอบรมให้เชี่ยวชาญในสาขางานของตนโดยเฉพาะ เช่น หลักสูตรการจราจร, หลักสูตรการสืบสวนสอบสวนของฝ่ายสืบสวนสอบสวน ฯลฯ

๔. หลักสูตรระดับอำนวยการและสั่งการ (Supervisory and Command) สำหรับผู้บริหารระดับต้น ๆ

๕. หลักสูตรพัฒนานักบริหาร (Execntive Development) สำหรับผู้บริหารระดับสูง[๔]

๒.๒.๒ *หลักสูตรพลตำรวจใหม่ (Recruit Training)*

การพรรณนาลักษณะงาน (Job Description) หลักสูตรพลตำรวจใหม่สหรัฐได้รับการจัดโดยมีแนวความคิดเริ่มจากการวิเคราะห์งานในหน้าที่ของพลตำรวจไว้ดังต่อไปนี้

พลตำรวจมีหน้าที่ธำรงรักษาไว้ซึ่งระเบียบและความสงบสุขของสาธารณะ, คุ้มครองทรัพย์สินของทางราชการและเอกชนโดยการตรวจตราในท้องที่ที่ได้รับมอบหมาย, แนะนำให้ข่าวสารแก่สาธารณชนทั่วไป, ช่วยเหลือและจัดการปฏิบัติเมื่อได้รับการร้องขอเมื่อมีเหตุฉุก

---

๓ Thomas M. Frost, *A Forward Look in Police Education.* (Springfield Illinois; Charles C. Thomas, Publisher, 1959) p. 12

๔ Allen Z. Gammage, *Police Training in United States.* (Springfield, Ilinois; : Charles C. Thomas, Publisher: 1963) p. 153

เฉิน, รักษากฎหมายของมลรัฐ, ข้อกำหนดอำเภอและเทศบัญญัติต่าง ๆ, จับกุมตรวจค้นต่าง ๆ, สอบสวนรับคำร้องทุกข์ของราษฎร, สอบสวนเบื้องต้นในคดีอาญาสำคัญ ๆ, สอบปากคำผู้เสียหาย, ผู้ร้องทุกข์ และพยานต่าง ๆ, เป็นพยานศาล, ควบคุมการจราจร, ร่วมมือปฏิบัติกับตำรวจหรือหน่วยราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง, บำรุงรักษาและใช้เครื่องมือของหน่วยงานตลอดจนอุปกรณ์เครื่องใช้ไม้สอยส่วนตัว, ปฏิบัติหน้าที่และให้บริการมโนสาเร่ต่าง ๆ, รักษาไว้ซึ่งทัศนคติที่ดีและจรรยาบรรณในอาชีพ[๕]

เมื่อบรรยายลักษณะของงานและรูปลักษณะของงานทั้งหมดแล้ว ในลำดับต่อมาเขาก็ต้องมาวิเคราะห์ว่างานแต่ละงานนั้น จำเป็นต้องใช้วิชาและความรู้ในเรื่องใดบ้าง ตัวอย่างเช่น

งานตรวจท้องที่ที่ได้รับมอบหมาย จะต้องมีความรู้และได้รับการฝึกอบรมในวิชาต่อไปนี้ คือ

(๑) การใช้และบำรุงรักษาเครื่องมือของหน่วย
(๒) การบำรุงรักษาและการใช้ยานพาหนะของหน่วย
(๓) เทศบัญญัติต่าง ๆ
(๔) ประมวลกฎหมายอาญา
(๕) กฎและระเบียบของหน่วย
(๖) ระเบียบหรือคำสั่งพิเศษ
(๗) วินัยและลักษณะการวางตนของตำรวจ
(๘) หลักการตรวจท้องที่และเฝ้าสังเกต
(๙) มนุษยสัมพันธ์
(๑๐) ประชาสัมพันธ์
(๑๑) ภูมิศาสตร์ของเมือง, อำเภอและท้องที่
(๑๒) เทคนิคการจับกุม ตรวจค้น และยึด
(๑๓) กฎหมายเกี่ยวกับการจับกุม, ตรวจค้นและยึด
(๑๔) การฝึกวิชาทหาร
(๑๕) พลศึกษาและการเพาะกาย

---

๕ Ibid p. 157

จะต้องวิเคราะห์ไปดังนี้จนครบหมดทุกงาน หลังจากนั้นก็มาทำการแยกแยะและจัดแบ่งหมวดหมู่สำหรับวิชาการต่าง ๆ ออกเป็นหมวดใหญ่ ๆ ได้ดังต่อไปนี้

หมวดวิชา

(๑) แนะนำวิชาการรักษากฎหมาย (Introduction to Law Enforcement)

(๒) กฎหมายอาญา

(๓) เทคนิคสายตรวจ

(๔) การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา

(๕) ระเบียบการสายตรวจ

(๖) เทคนิคการจราจร

(๗) วิชาตำรวจ (Police Skills)

ระยะเวลาในการฝึกอบรม

ระบบการฝึกตำรวจใหม่ของสหรัฐนั้นย่อมแตกต่างกันไปตามแต่ระเบียบกฎเกณฑ์และหลักนิยมของกรมตำรวจ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานของท้องถิ่น เช่น กรมตำรวจ นิวยอร์คย่อมมีระบบเป็นของตนเองไม่ซ้ำกับกรมตำรวจซานฟรานซิสโก แต่โดยทั่วไปแล้วนิยมจัดแบ่งการฝึกอบรมตำรวจใหม่เป็น ๓ ขั้นตอนใหญ่ ๆ คือ

(๑) ระยะเริ่มต้น (Beginning) เป็นการศึกษาภาคในห้องเรียนเรียนเต็มวันใน ๗ หมวดวิชาใหญ่ข้างต้น วันละ ๘ ชั่วโมง สัปดาห์ละ ๖ วัน เป็นเวลาไม่น้อยกว่า ๓ เดือน[๖]

(๒) ระยะกลาง (Intermediate) เมื่อเสร็จระยะเริ่มต้น นักเรียนแต่ละคนจะถูกส่งไปจับคู่ร่วมออกตรวจกับตำรวจเก่าที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า ๓ เดือน ระหว่างนี้จะมีการกลับเข้าชั้นเรียนอีกเป็นครั้งคราว

(๓) ระยะก้าวหน้า (Advanced) เมื่อสิ้นสุดระยะ intermediate แล้ว แต่ละคนจะถูกส่งไปหมุนเวียนปฏิบัติงานในหน่วยงานสำคัญ ๆ ของกรม หน่วยละประมาณ ๑ เดือน

---

๖ V.A. Leonard and Harry W. More, *Police Organization and Management*, (3 rd. ed ; New York ; : The Foundation Press, 1971) p. 148

ระยะเริ่มต้น

การฝึกอบรมระยะเริ่มต้นเป็นการฝึกอบรมภาคห้องเรียน โดยนักเรียนจะต้องอยู่กินนอนในโรงเรียน ต้องศึกษาในห้องเรียนวันละ ๘ ชั่วโมง สัปดาห์ละ ๖ วัน เป็นเวลาประมาณ ๓ เดือน (๕๐๐ ชั่วโมง) เนื่องจากมีวิชาเรียนอยู่หลายหมวดใหญ่ ๆ มีรายละเอียดปลีกย่อยมากมาย แต่มีเวลาจำกัด จึงต้องจัดเฉลี่ยแบ่งเวลาให้กับวิชาการต่าง ๆ ที่ต้องเรียน โดยมีหลักการแบ่งให้มากน้อยตามเหตุผลต่อไปนี้

(๑) โอกาสที่จะได้ใช้ความรู้หรือความชำนาญในวิชานั้นบ่อยเพียงไร

(๒) ความรู้ความชำนาญนั้น ๆ จะส่งผลสะท้อนถึงประสิทธิภาพในการทำงานและทัศนคติต่ออาชีพมากน้อยเพียงไร

(๓) มีเวลาเพียงพอทำให้ครอบคลุมขอบเขตของวิชาได้หมด และสามารถทำให้บรรลุถึงจุดประสงค์ของการสอนได้เพียงไร ซึ่งพอแยกแยะออกเป็นตารางได้ดังนี้

หลักสูตรพลตำรวจสำหรับตำรวจใหม่ในระยะเริ่มแรก

หมวด ๑ *ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับงานรักษากฎหมาย* เวลาสอน ๕๐ ชั่วโมง หรือ ๑๐% ของเวลาทั้งหมด

๑.๑	ประวัติความเป็นมาของงานรักษากฎหมาย	๒	ชั่วโมง
๑.๒	ปรัชญาของงานรักษากฎหมาย	๑	,,
๑.๓	สิทธิของปัจเจกชนตามกฎหมายและหลักประกันตามรัฐธรรมนูญ	๑	ชั่วโมง
๑.๔	อาชีพผู้รักษากฎหมาย (อาชีพตำรวจ)	๑	,,
๑.๕	โอกาสก้าวหน้าในอาชีพผู้รักษากฎหมาย	๑	,,
๑.๖	จริยธรรมตำรวจ	๑	,,
๑.๗	แนะนำสมาคมตำรวจอาชีพ	๑	,,
๑.๘	แนะนำสำนักพิมพ์ตำรวจอาชีพ	๑	,,
๑.๙	แนะนำโครงการศึกษาต่าง ๆ ของตำรวจ	๑	,,
๑.๑๐	ประวัติและการจัดองค์การของกรมตำรวจ	๒	,,
๑.๑๑	ภูมิศาสตร์ของนคร, อำเภอและท้องที่	๓	,,
๑.๑๒	กฎและระเบียบการตำรวจ	๑๒	,,

๑.๑๓ วินัยและลักษณะการวางตัว ๑ ชั่วโมง

๑.๑๔ คำสั่งทั่วไปและคำสั่งพิเศษ ๑ ,,

๑.๑๕ การประชาสัมพันธ์ ๑๒ ,,

๑.๑๖ การจัดองค์การและการบริหารงานองค์การที่เกี่ยวข้อง ๔ ,,

- องค์การรักษากฎหมายของรัฐบาลกลางและหลักแนวทางในการร่วมมือ
- องค์การรักษากฎหมายของมลรัฐและหลักแนวทางในการร่วมมือ
- องค์การท้องถิ่นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หมวด ๒ *กฎหมายที่มีโทษทางอาญา* รวม ๗๕ ชั่วโมง หรือ ๑๕%

๒.๑ ประมวลกฎหมายอาญาแห่งรัฐ ๒๘ ชั่วโมง

๒.๒ พ.ร.บ. เด็กและเยาวชน ๔ ,,

๒.๓ เทศบัญญัติและข้อบังคับอำเภอ ๘ ,,

๒.๔ กฎหมายเกี่ยวกับการจับกุมตรวจค้นและยึด ๑๕ ,,

๒.๕ พระธรรมนูญศาลยุติธรรม ๑๐ ,,

- องค์การศาลรัฐบาลกลาง, มลรัฐ, ท้องถิ่น
- เขตอำนาจ และสถานที่พิจารณาคดี
- วิธีพิจารณาความอาญา
- มารยาทในศาลและการเป็นพยาน

๒.๖ กฎหมายลักษณะพยานศาล ๑๐ ,,

หมวด ๓ *เทคนิคสายตรวจ* รวม ๕๐ ชั่วโมง หรือ ๑๐%

๓.๑ หลักการตรวจท้องที่และการเฝ้าสังเกต ๒๗ ชั่วโมง

- หลักทั่วไป
- เทคนิคสายตรวจเดินเท้า
- เทคนิคสายตรวจยานยนต์
- เทคนิคการออกตรวจในท้องที่อันตราย

๓.๒ เทคนิคการจับกุมตรวจค้น, ยึดรวมทั้งการเคลื่อนย้ายผู้ต้องหา

๑๐ ชั่วโมง

๓.๓ เทคนิคการหยุดรถที่ต้องสงสัย	๓	ชั่วโมง
๓.๔ เทคนิคการซักถามปากคำในสนาม	๑๐	,,

หมวด ๔ *ระเบียบการตำรวจ* เวลารวม ๗๕ ชั่วโมง หรือ ๑๕%

๔.๑ การใช้และบำรุงรักษาเครื่องมือเครื่องใช้ของหน่วยงาน	๓	,,
๔.๒ การบำรุงรักษาและใช้ยานยนต์ของหน่วย	๓	,,
๔.๓ ระเบียบวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเด็กพลัดหลง	๒	,,
๔.๔ ที่ตั้ง, การใช้หน่วยงานฉุกเฉิน, หน่วยสวัสดิการ, อนามัย ฯลฯ	๒	,,
๔.๕ หลักการป้องกันอาชญากรรม	๘	,,
๔.๖ วิธีปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุร้ายกาจ, วินาศภัยและเพลิงไหม้	๓	,,
๔.๗ วิธีปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน	๓	,,
๔.๘ วิธีปฏิบัติต่อผู้เจ็บป่วย, ผู้ได้รับบาดเจ็บและคนเสียสติ	๓	,,
๔.๙ วิธีปฏิบัติในการรักษาสถานที่เกิดเหตุและที่มีคนมาชุมนุมมาก ๆ	๒	,,
๔.๑๐ การบำรุงรักษา การใช้อาวุธปืนและอาวุธอื่น ๆ	๒	,,
๔.๑๑ การบำรุงรักษาและการใช้ยานพาหนะสำหรับงานฉุกเฉิน	๒	,,
๔.๑๒ วิธีการจัดซื้อของใช้ในราชการ	๑	,,
๔.๑๓ วิธีปฏิบัติต่อวัตถุระเบิด	๒	,,
๔.๑๔ วิธีปฏิบัติต่อทรัพย์หาย, ทรัพย์ที่ถูกขโมย, ทรัพย์ที่ได้คืน	๒	,,
๔.๑๕ การควบคุมการนัดหยุดงาน (Strike Control)	๒	,,
๔.๑๖ การควบคุมเรื่องผิวและฝูงชนบ้าคลั่ง (Race and Mob Control)	๔	,,
๔.๑๗ การปฏิบัติหน้าที่พิเศษ – หน้าที่ในการเลือกตั้ง – หน้าที่ทะเบียนยานพาหนะ	๓	,,
๔.๑๘ ระเบียบวิธีปฏิบัติเมื่อประชาชนมาร้องทุกข์ – คำร้องทุกข์เกี่ยวกับเรื่องแพ่ง	๒๐	ชั่วโมง

- คำร้องทุกข์เรื่องในครอบครัว
- โรคจิต
- สุนัขกัด
- รายงานรถพยาบาล
- คำร้องทุกข์เรื่องบุกรุก
- คำร้องทุกข์เรื่องเสียงหนวกหูรบกวน
- คำร้องทุกข์ในสภาวการณ์ที่น่าสงสัย
- คำร้องทุกข์เรื่องพบรถยนต์ถูกทิ้งอยู่หรือจอดขวางทาง
- คำร้องทุกข์เรื่องคนเมา
- คำร้องทุกข์เรื่องมีคนเมาขับรถ
- คำร้องทุกข์เรื่องมโนสาเร่

๔.๑๙ ระเบียบวิธีปฏิบัติในการสืบสวนสอบสวนเบื้องต้น ๘ ชั่วโมง

- คดีลักรถ
- คดีย่องเบา
- คดีปล้น
- คดีประทุษร้ายต่อชีวิตและร่างกาย
- คดีข่มขืนกระทำชำเรา
- คดีความผิดต่อเพศอื่น ๆ ฯลฯ

หมวด ๕ *การสืบสวนสอบสวนคดีอาญา* รวม ๕๐ ชั่วโมง หรือ ๑๐ %

๕.๑	หลักเบื้องต้นในการสืบสวนคดีอาญา	๑๐ ชั่วโมง
๕.๒	หลักการเบื้องต้นในการชี้ระบุตัวอาชญากร	๑๐ ,,
๕.๓	การป้องกันสถานที่เกิดเหตุ	๑ ,,
๕.๔	การสอบสวน ณ ที่เกิดเหตุ	๓ ,,
๕.๕	การรวบรวมและเก็บรักษาวัตถุพยาน	๑๐ ,,
๕.๖	หน่วยงานและบริการพิสูจน์หลักฐาน	๒ ,,
๕.๗	เทคนิคการสืบสวนสอบสวนตามหลักวิทยาศาสตร์	๔ ,,
๕.๘	เทคนิคการสอบปากคำและการสัมภาษณ์	๑๐ ,,

หมวด ๖ *เทคนิคการจราจร* รวม ๕๐ ชั่วโมง หรือ ๑๐ %

๖.๑	ปรัชญาของกฎจราจร	๑	ชั่วโมง
๖.๒	วิศวกรรมจราจร	๒	,,
๖.๓	การศึกษากฎความปลอดภัยในการจราจร	๓	,,
๖.๔	วิธีการควบคุมรักษากฎจราจร	๒๓	,,
	– วิธีการควบคุมกฎจราจรทั่ว ๆ ไป		
	– วิธีการออกใบสั่งจราจร		
	– เทคนิคการตรวจสอบนักขับรถที่เมาสุรา		
๖.๕	การอำนวยการและควบคุมการจราจร	๖	ชั่วโมง
๖.๖	การสอบสวนคดีอุบัติเหตุจราจร	๑๕	,,

หมวด ๗ *วิชาตำรวจ* (Police Skills) รวม ๑๕๐ ชั่วโมง หรือ ๓๐%

๗.๑	การฝึกอาวุธปืน	๓๐	ชั่วโมง
๗.๒	การต่อสู้ป้องกันตัว	๑๕	,,
๗.๓	พลศึกษาและเพาะกาย	๓๐	,,
๗.๔	การฝึกวิชาทหาร	๓๐	,,
๗.๕	การปฐมพยาบาล	๒๐	,,
๗.๖	การช่วยชีวิต	๕	,,
๗.๗	การขับขี่รถยนต์	๕	,,
๗.๘	การเขียนรายงาน	๑๕	,,
	– การจัดองค์การกองทะเบียนประวัติ		
	– การทะเบียนประวัติตำรวจและแบบฟอร์มต่าง ๆ		
	– หลักการเขียนรายงาน[๗]		

หลักสูตรการฝึกพื้นฐานในระยะเริ่มแรกที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นหลักสูตรที่จะพบเห็นได้ทั่วไปตามกรมตำรวจต่าง ๆ ทั่วสหรัฐ แนวโน้มในการฝึกอบรมตำรวจสหรัฐนั้นค่อย ๆ เปลี่ยนมาเป็นระยะเวลานานจากการฝึกแบบโบราณ ซึ่งเชื่อกันว่างานตำรวจนั้นเป็นงานที่ต้อง

๗ Allen Z. Gammage : op. cit., pp. 163–165

ใช้พละกำลังมากกว่าสมอง (More Brawn than brains) การฝึกจะเน้นหนักในเรื่องความแข็งแกร่งของร่างกาย จนมาเป็นการฝึกที่เน้นหนักถึงการรอบรู้รายละเอียดของการปฏิบัติงานในหน้าที่และกฎหมายอย่างที่เห็นข้างต้น แต่ปัจจุบันกำลังมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปอีกระดับหนึ่ง นั่นคือ การฝึกในปัจจุบันได้ย้ำและเพิ่มเติมในเรื่อง จิตวิทยาสังคม และพฤติกรรมศาสตร์, สังคมวิทยา และการปกครองมากขึ้น และให้ความสำคัญกับวิชาใหม่ ๆ เหล่านี้มากกว่าวิชากฎหมายซึ่งนิยมกันมาแต่เดิม ทั้งนี้ เพื่อให้ตำรวจมีความเข้าใจใน "ปัญหา" และรู้จักวิธีแก้ไขที่ถูกต้องในแง่บวกมากกว่าที่จะพยายามใช้มาตรการทางกฎหมายไป "กด" มิให้ปัญหาแสดงตัวออกมา อันเป็นการแก้ปัญหาในแง่ลบอย่างที่เคยนิยมปฏิบัติกันมาแต่ก่อน[๘]

ระยะกลาง (Intermediate)

หลังจากเสร็จการศึกษาภาคห้องเรียนแล้ว นักเรียนแต่ละคนจะถูกส่งไปฝึกปฏิบัติหน้าที่คู่กับพลตำรวจที่มีประสบการณ์และความชำนาญงาน โดยให้ตำรวจเก่าเป็นผู้ฝึกสอนและถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้ ภายใต้การควบคุมดูแลอย่างใกล้ชิดของจ่าสายตรวจ ตำรวจใหม่ต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่คู่กับตำรวจเก่าคนนั้น เป็นเวลา ๓ เดือน โดยตำรวจเก่าจะได้รับแบบตรวจสอบ (Check List) เพื่อให้เขาประเมินให้คะแนนความประพฤติ, การปฏิบัติหน้าที่และการนำวิชาการที่ได้รับมาประยุกต์ใช้ในการทำงานของตำรวจใหม่ การประเมินค่านี้จะเป็นคะแนนส่วนสำคัญอันหนึ่งในการศึกษา ในระหว่าง ๓ เดือนนี้ เขาจะถูกส่งตัวกลับมารับการศึกษาอบรมในห้องเรียนเป็นครั้งคราวเพื่อมาศึกษาเพิ่มเติมและอภิปรายถกแถลงต่าง ๆ ประสบการณ์ในการปฏิบัติหน้าที่จะช่วยการศึกษาของเขาได้มาก เมื่อเขาถูกส่งกลับมาศึกษาในห้องเรียนอีกครั้งหนึ่ง วิธีการของระยะกลางนี้มีข้อควรระวังอยู่บ้างคือ วิธีนี้จะทำได้ก็ต่อเมื่อกรมตำรวจมีระยะเวลาในการฝึกอบรมในระยะนี้นานพอ เช่น ๑๒ สัปดาห์ขึ้นไป และต้องย้ำด้วยว่าการฝึกปฏิบัติหน้าที่จริงนั้น ต้องกระทำเพื่อวัตถุประสงค์และมุ่งประโยชน์ในการฝึกอบรมโดยเฉพาะ มิใช่เพื่อทดแทนกำลังพลที่ขาดอยู่หรือใช้เพื่อวัตถุประสงค์อย่างอื่น[๙]

ระยะก้าวหน้า (Advanced)

เมื่อสิ้นสุดระยะกลาง ก็ถึงระยะก้าวหน้าซึ่งนักเรียนจะต้องหมุนเวียนไปฝึกงานในหน่วยงานสำคัญฝ่ายต่าง ๆ เช่น ฝ่ายทะเบียนประวัติ, ฝ่ายสืบสวนสอบสวน, ฝ่ายจราจร,

---

๘ Heisel, Loc.cit.

๙ Ibid, p.184

ฝ่ายป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม, ฝ่ายบริหาร ฯลฯ ฝ่ายละประมาณ ๑ เดือน เพื่อให้ตำรวจใหม่ได้มีความรู้ความเข้าใจในการปฏิบัติงานของตำรวจทุกสายงานอย่างกว้างขวาง อันจะเป็นการเพิ่มพูนประสบการณ์และจะเป็นประโยชน์ในการประสานงานในอนาคต เมื่อสิ้นสุดระยะนี้แล้ว ผู้ที่สอบผ่านไปได้ก็จะได้รับแต่งตั้งให้มียศพลตำรวจและจะเข้าสู่ระยะทดลองปฏิบัติราชการต่อไป

ระยะทดลองปฏิบัติราชการ

เมื่อผ่านการฝึกเบื้องต้น ตำรวจใหม่จะถูกส่งไปทดลองปฏิบัติราชการเป็นเวลา ๑ ปี และเราต้องทราบด้วยว่า การฝึกเบื้องต้น หรือหลักสูตรพลตำรวจใหม่นั้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของกระบวนการสอบคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการเท่านั้น เพราะตำรวจใหม่ยังต้องผ่านการทดลองปฏิบัติราชการและอาจถูก "คัดออก" (Screen out) หากไม่สามารถปรับปรุงตัวให้ได้ตามมาตรฐานที่กรมกำหนด เหตุผลในการคัดออกมีอยู่มากมาย เช่นความไม่เรียบร้อยภายในครอบครัว, ความไม่ซื่อสัตย์, ดื้อขัดขืนคำสั่งของผู้บังคับบัญชา, เรื่องชู้สาว, ไม่สนใจไม่กระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่, มีทัศนคติในทางไม่ดีต่อผู้บังคับบัญชา ชอบวิพากษ์วิจารณ์ผู้บังคับบัญชา, ความบกพร่องทางจิตและอารมณ์, ติดสุรา, ไม่ตรงต่อเวลา, ไม่สามารถเข้ากับผู้ร่วมงานอื่น ๆ ได้ ฯลฯ สิ่งเหล่านี้อาจหลุดรอดจากการสังเกตในชั้นการสอบคัดเลือกและระหว่างการฝึกขั้นพื้นฐานแต่คงเป็นเรื่องยากมากที่จะซ่อนคุณสมบัติไม่ดีเหล่านี้ไว้เป็นเวลาตั้ง ๑ ปี ที่ต้องทำงานภายใต้ความกดดัน และการเฝ้าสังเกตอย่างใกล้ชิดของผู้บังคับบัญชาไว้ได้[๑๐]

หากสามารถผ่านการฝึกอบรมอย่างเข้มงวด และทดลองปฏิบัติราชการเป็นเวลา ๑ ปีนี้ไปได้ ก็จะได้รับการคัดเลือกลงประจำหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งตำรวจเหล่านี้ย่อมมีสมรรถภาพและมีความเข้าใจในงานของกรมตำรวจเป็นอย่างดี ซึ่งพอสรุปเป็นแผนภูมิกระบวนการคัดเลือกการผลิตและฝึกอบรมพลตำรวจสหรัฐอเมริกาได้ ดังนี้

---

๑๐ V.A. Leouard and Harry W. More : Op. cit., p. 151

กระบวนการคัดเลือกและผลิตพลตำรวจสหรัฐ

การสอบคัดเลือก	ระยะที่ ๑	ระยะที่ ๒	ระยะที่ ๓	การทดลองปฏิบัติราชการ ๑ ปี	แต่งตั้งลงกองเป็นตำรวจประจำการ
	↑ ไม่ผ่านคัดออก			↑ ไม่ผ่านคัดออก	↑ ไม่ผ่านคัดออก
	การฝึกอบรมพื้นฐานในห้องเรียน ๓ เดือน	ฝึกปฏิบัติงานคู่กับตำรวจเก่าและเข้าห้องเรียนเป็นครั้งคราว ๓ เดือน	หมุนเวียนไปฝึกตามหน่วยงานต่าง ๆ ของกรม ๓–๖ เดือน		

บทที่ ๓
ข้อบกพร่องของหลักสูตรการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจไทย

พอจะกล่าวได้ว่า ข้อบกพร่องสำคัญ ๆ ของหลักสูตรการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจของเรานั้นมีอยู่ ๓ ข้อใหญ่ ๆ ด้วยกัน คือ

– คุณสมบัติและคุณวุฒิของผู้เข้ารับการฝึกอบรมยังต่ำไป

– ระยะเวลาในการฝึกอบรมสั้น ไม่เพียงพอที่จะฝึกอบรมนักเรียนให้เป็นข้าราชการตำรวจที่ดีได้

– วิชาการและการฝึกต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในหลักสูตรยังไม่เหมาะสม

– รายได้ของผู้สำเร็จการอบรมต่ำมากเกินไป

ซึ่งกรมตำรวจก็ได้ยอมรับในความจริงข้อนี้ ดังจะเห็นได้จากคำปรารภในคำสั่งกรมตำรวจที่ ๗๕๓/๒๕๑๘ ลง ๒๒ พฤษภาคม ๒๕๑๘ ตอนหนึ่งมีว่า

ในปัจจุบัน การรับสมัครและการสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการตำรวจยังไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เป็นอยู่ โดยเฉพาะกรมตำรวจเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจโดยตรงในการรักษากฎหมายทั้งปวง ซึ่งสมควรจะได้ปรับปรุงคุณวุฒิและคุณสมบัติ ตลอดจนหลักสูตรต่าง ๆ ที่ใช้สำหรับฝึกอบรมผู้ที่จะเข้ารับราชการตำรวจให้เหมาะสมและรัดกุมสอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันยิ่งขึ้น[๑]

๓.๑. คุณวุฒิพื้นฐาน และคุณสมบัติของผู้รับการอบรมต่ำ

ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะที่ ๑๘ บทที่ ๑ ข้อ ๒ (ก) ได้กำหนดระเบียบว่าด้วยการสมัครและสอบคัดเลือกไว้ ดังนี้

คุณสมบัติและพื้นความรู้ของผู้มีสิทธิสมัคร

ผู้สมัครจะต้องมีคุณสมบัติและพื้นความรู้ ดังนี้

๑. เป็นผู้สำเร็จชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ. ๓) หรือเทียบเท่าขึ้นไป แต่ไม่เกินชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ. ๕) ส่วนผู้สำเร็จอนุปริญญาหรือประกาศ

---

๑ "การฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจ", บันทึกสำนักงานผู้ช่วย อ.ตร.บร., ที่ ว. ๔/๒๕๑๘ ลง ๑๐ ม.ค. ๒๕๑๘.

นิยบัตรวิชาชีพใด ๆ ที่เทียบเท่าถึงแม้ไม่เกินกว่าชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายไม่รับสมัคร

๒. มีสัญชาติไทย

๓. เป็นชายโสดอายุไม่ต่ำกว่า ๑๘ ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน ๒๕ ปีบริบูรณ์ โดยนับถึงวันบรรจุเข้ารับราชการเป็นนักเรียนพลตำรวจ

๔. เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองตามรัฐธรรมนูญด้วยความบริสุทธิ์ใจ

๕. เป็นผู้ที่ทางราชการกรมตำรวจได้สืบสวนแล้วว่า มีความประพฤติเรียบร้อย

๖. มีลักษณะเหมาะสมแก่การเป็นพลตำรวจ เสียงดังชัดเจนแจ่มใส ปราศจากโรคและอาการตามที่ระบุไว้ดังนี้

๖.๑. เป็นผู้ไม่มีโรคตามที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. คือ

๖.๑.๑. โรคเรื้อน

๖.๑.๒. วัณโรคในระยะอันตราย

๖.๑.๓. โรคเท้าช้างในระยะที่ปรากฏอาการเป็นที่รังเกียจแก่สังคม

๖.๑.๔. โรคยาเสพติดให้โทษอย่างร้ายแรง

๖.๑.๕. โรคพิษสุราเรื้อรัง

๖.๒. ไม่เป็นผู้มีร่างกายทุพพลภาพ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบดังนี้

๖.๒.๑. โรคหัวใจ

๖.๒.๒. วัณโรค

๖.๒.๓. โรคหืด

๖.๒.๔. ร่างกายวิกลรูป

๖.๒.๕. สายตาผิดปกติ ซึ่งตรวจพบตามแบบสเน็ลเล็น (ปกติ ๖/๖)

๖.๒.๖. ตาบอดสี

๖.๒.๗. โรคที่เปลือกตาซึ่งปรากฏเป็นเม็ดผื่นตามเปลือกตาภายใน

๖.๒.๘. หูหนวกแม้แต่ข้างเดียวหรือหูไม่หนวกทีเดียวแต่ไม่ได้ยินตามปกติพิกัด

๖.๒.๙. พูดติดอ่าง

๖.๒.๑๐. ฟันเสียเป็นส่วนมากซึ่งขัดต่อการเคี้ยวอาหาร หรือไม่มีฟันเกินกว่า ๕ ซี่ เว้นไว้แต่ใส่ฟันปลอมติดแน่นเรียบร้อยแล้ว และโรคเหงือกอักเสบเป็นหนองเรื้อรังทั้งปาก

๖.๒.๑๑. โรคผิวหนังเรื้อรังเป็นที่รังเกียจแก่ผู้อื่น

๖.๒.๑๒. โรคคุดทะราดหรือรองพื้น

๖.๒.๑๓. กามโรคที่ปรากฏอาการอย่างใดอย่างหนึ่ง

๖.๒.๑๔. กล่อนน้ำหรือไส้เลื่อน

๖.๒.๑๕. โรคหรืออาการใดซึ่งคณะกรรมการแพทย์เห็นว่าไม่ควรรับเข้าเป็นนักเรียน เช่น คอพอก เบาหวาน ฯลฯ

๗. ไม่เป็นผู้เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

ในกรณีที่มีผู้สอบคัดเลือกได้มากเกินกว่าจำนวนที่ต้องการ ให้คัดบุคคลต่อไปนี้ออกก่อน

๗.๑. ผู้ที่ต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก หรือปรับ หรือรอการลงโทษ หรือ

๗.๒. มีความผิดที่เป็นลหุโทษ หรือความผิดที่มีกำหนดโทษชั้นลหุโทษ หรือ

๗.๓. ความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

๘. ไม่เป็นผู้ที่อยู่ในระหว่างถูกพักราชการ

๙. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออกจากราชการ เพราะกระทำผิดทางวินัย

๑๐. ไม่เคยถูกลงโทษเพราะประพฤติชั่วถึงต้องออกจากองค์การรัฐบาล เทศบาล หรือสุขาภิบาล

๑๑. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษ ไล่ออก ปลดออกจากราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือตามกฎหมายอื่น

๑๒. ไม่เป็นผู้เคยรับราชการตำรวจมาแล้ว และต้องออกจากราชการไปโดยกรมตำรวจ หรือผู้บังคับบัญชาที่กรมตำรวจมอบอำนาจให้สั่งไม่รับสมัครต่อ หรือห้ามไม่ให้รับสมัครต่อ หรือห้ามไม่ให้รับสมัครต่อไว้

๑๓. ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี

๑๔. ไม่มีหนี้สินล้นพ้นตัว

๑๕. สำหรับผู้สมัครทางโรงเรียนตำรวจนครบาล ต้องมีขนาดร่างกายสูงไม่น้อยกว่า ๑๖๐ เซ็นติเมตร และรอบอกไม่น้อยกว่า ๗๗ เซ็นติเมตร ในกรณีที่มีผู้สอบได้มากเกินความต้องการ คณะกรรมการของกรมตำรวจสงวนสิทธิ์ที่จะคัดเลือกเอาบุคคลที่มีส่วนสูงกว่าเข้าก่อน

๑๖. ไม่เป็นภิกษุสามเณร

๑๗. ไม่เป็นผู้ที่ลาออกจากราชการตำรวจยังไม่ถึง ๑ ปี

๑๘. ไม่เป็นนิสิต หรือนักศึกษาซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัย หรือสำนักศึกษาใด ๆ ก็ตาม และเป็นผู้ที่ยังอยู่ในข้อผูกพันกับกฎหมายว่าด้วยการเข้ารับราชการทหาร

๑๙. ไม่เป็นบุคคลกองเกินอัตราที่ได้รับหมายเรียก หรืออยู่ในระหว่างที่จะต้องได้รับหมายเรียกเข้ารับราชการตามกฎหมาย ว่าด้วยการเข้ารับราชการทหารในปีที่จะทำการคัดเลือกทหาร(๒) ซึ่งมีข้อน่าสังเกตอยู่ ๒ ประการ คือ

ประการแรก กำหนดพื้นความรู้ของผู้สมัครว่า ต้องเป็นผู้สำเร็จชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.ศ. ๓) หรือเทียบเท่าขึ้นไป แต่ไม่เกินชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ. ๕) ซึ่งมีผลทำให้ผู้สมัครส่วนใหญ่มีพื้นความรู้ไม่เกินชั้น ม.ศ. ๓ แถมส่วนใหญ่จะมีเปอร์เซนต์การเรียนต่ำอยู่ในเกณฑ์ไม่เกิน ๕๕ %[๓] ส่วนผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้น ม.ศ. ๕ หรือเรียนได้คะแนนสูงกว่านี้ ก็ไม่ค่อยสนใจจะสมัครเข้าเป็นนักเรียนพลตำรวจ หากแต่จะไปสมัครเข้าโรงเรียนเตรียมทหาร, โรงเรียนนายสิบทหารบก, เรือ, อากาศ หรืออาชีวะ เมื่อไม่ได้ทางอื่นแล้วจึงหันกลับเข้ามาสมัครเป็นตำรวจ กรมตำรวจจึงได้แต่บุคคลที่มีพื้นความรู้ต่ำ[๔] เมื่อพื้นฐานการศึกษาต่ำและสำเร็จการศึกษามาด้วยคะแนนเฉลี่ยในเกณฑ์ต่ำ ก็ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีสติปัญญาและขีดความสามารถในการเรียนรู้ต่ำ อันจะส่งผลสะท้อนไปถึงการปฏิบัติหน้าที่ภายหลังสำเร็จการศึกษาแล้วด้วย ข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อยจึงถูกวิพากษ์วิจารณ์การปฏิบัติหน้าที่ในเชิงลบ จากสาธารณชนแทบตลอดเวลา เช่น นายชนะ รุ่งแสงกรรมการ

---

๒ "ว่าด้วยการสมัครและสอบคัดเลือก", **ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี, เล่ม ๑, ลักษณะที่ ๑๘, บทที่ ๑ ข้อ ๒ (ก).**

๓. **ดำริ นิสสัยพันธุ์, พ.ต.ท., และคณะ, "รายงานการศึกษาเรื่องการปรับปรุงการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจ" รายงานต่อหัวหน้ากองอำนวยการศึกษา, กรมตำรวจ, พระนคร : ๒๕๑๘ หน้า ๕.**

๔ Idem.

พิจารณางบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ๒๕๑๘ ได้วิพากษ์วิจารณ์โจมตีกรมตำรวจว่าการที่รับบุคคลที่จบ ม.ศ. ๓ มาฝึกอบรมในระยะเวลาอันสั้น ทำให้กรมตำรวจขาดคุณภาพในการปฏิบัติงาน พร้อมกับได้เสนอแนะว่า กรมตำรวจควรกำหนดหลักสูตรรับบุคคลที่จบวุฒิ ม.ศ. ๕ หรือเทียบเท่า ผึกอบรมแล้วบรรจุเป็น ส.ต.อ. เช่นเดียวกับทหาร[๕]

ประการที่ ๒ เนื่องจากผู้สมัครส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาชั้น ม.ศ. ๓ และระเบียบดังกล่าวข้างต้น ได้กำหนดอายุขั้นต่ำไว้เพียง ๑๘ ปีบริบูรณ์ นักเรียนพลตำรวจส่วนใหญ่จึงมีอายุ ประมาณ ๑๘–๑๙ ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาออกไปปฏิบัติราชการก็มีอายุไม่ถึง ๒๐ ปีบริบูรณ์ นับว่ายังอยู่ในวัยเด็กเกินกว่าที่จะสามารถปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นผลดี, มีความสำนึกและความรับผิดชอบต่อหน้าที่อย่างเต็มที่ได้ จึงมักปรากฏอยู่เสมอ ๆ ว่า มีพลตำรวจจำนวนมาก ที่มีความประพฤติไม่เรียบร้อย เกะกะเกเร ชอบละทิ้งหน้าที่ กดขี่ข่มเหงประชาชนให้ได้รับความเดือดร้อน และเสื่อมศรัทธาในสถาบันตำรวจอยู่เป็นประจำ ดังจะเห็นได้จากในการประชุมโครงการเพิ่มการผลิตนักเรียนพลตำรวจของกองบัญชาการศึกษา เมื่อวันที่ ๒๕ ธันวาคม ๒๕๑๗ ตอนหนึ่งของรายงานการประชุมกล่าวว่า

"จากการสำรวจข้อมูลจากบุคคลทุกวิชาชีพพบว่า ที่คนส่วนมากไม่ศรัทธาหรือเชื่อฝีมือตำรวจเพราะผู้ที่จบการอบรมนั้นเด็กเกินไป และเวลาที่ฝึกอบรมนั้นก็มีวันหยุดมาก เนื้อหาวิชาที่ได้รับยังน้อยไป ดังนั้น จึงอยากให้ใช้เวลาอบรม ๖ เดือน เหมือนกันหมด หรือถ้าจะรับผู้ที่มีอายุ ๒๑ ปี ก็จะมีข้อเสียว่า บางคนจะออกจากโรงเรียน (จบ ม.ศ. ๓) มาอยู่ว่างเปล่าเสียหลายปี จะทำให้ความรู้ที่มีอยู่ลืมเลือนไปหมด"[๖]

๓.๒ ระยะเวลาในการฝึกอบรมสั้นไป

ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ลักษณะ ๑๘ บทที่ ๒ ข้อ ๑ (๑) กำหนดระยะเวลาฝึกอบรมหลักสูตรนักเรียนพลตำรวจไว้เป็นเวลา ๖ เดือน [๗] ซึ่งในเวลา ๖ เดือนนั้น จะต้องศึกษาวิชาการต่าง ๆ ซึ่งมีกำหนดบังคับไว้ในประมวลระเบียบดังกล่าวข้างต้นมากมายแล้ว ผู้เข้ารับการอบรมยังต้องศึกษาวิชาพิเศษตามนโยบายที่กรมตำรวจจะกำหนดเป็นครั้ง

---

๕ Ibid, p.4

๖ Idem.

๗ "หลักสูตรสำหรับผึกและอบรมพลตำรวจ", **ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี เล่ม ๑, ลักษณะที่ ๑๘, บทที่ ๒, ข้อ ๑ (๑).**

คราวไปอีกด้วย เช่น บางรุ่นได้รับการอบรมด้านวิชาการตามหลักสูตร ๓ เดือน ผึกชัยยะอีก ๓ เดือน นับว่ามีเวลาศึกษาอบรมน้อยเกินไป เมื่อประกอบกับข้อมูลข้างต้น ที่ว่าผู้เข้ารับการอบรมมีพื้นความรู้ต่ำ และเปอร์เซนต์การเรียนอยู่ในระดับต่ำเข้าด้วยแล้ว ยิ่งทำให้เห็นได้ชัดว่าสมองของนักเรียนคงไม่อาจรับเอาวิชาความรู้ต่าง ๆ ที่พยายามยัดเยียดสอนเข้าไปได้หมด ทำให้ผู้ที่สำเร็จการศึกษามีคุณภาพต่ำไปอย่างช่วยไม่ได้ ดังจะเห็นจากบันทึกที่ พล.ต.ท. จำรัส มังคลารัตน์ ผู้ช่วยอธิบดีกรมตำรวจ ฝ่ายบริหาร ถึงอธิบดีกรมตำรวจตอนหนึ่งกล่าวว่า "ระยะเวลาในการผึกอบรมมีสั้นเพียง ๖ เดือน คืออบรมด้านวิชาการตามหลักสูตร ๓ เดือน ผึกชัยยะ ๓ เดือน เมื่อหักวันเสาร์–อาทิตย์ออกแล้วคงเหลือวันที่ได้รับการผึกอบรมจริงเพียง ๔ เดือนเศษเท่านั้น จึงขาดมาตรฐานและคุณภาพ ควรขยายระยะเวลาอบรมเป็นอย่างน้อย ๙ เดือน[๘]"

๓.๓ วิชาการและการผึกต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในหลักสูตรยังไม่เหมาะสม

๓.๓.๑. หลักสูตรเน้นหนักในด้านระเบียบและกฎหมายมากเกินไป ดังจะเห็นได้จากเมื่อจัดเป็นหมวดหมู่แล้ว จะได้จำนวนชั่วโมงเรียน ดังต่อไปนี้

หมวดวิชากฎหมาย รวมทั้งสิ้น ๒๑๖ ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ ๒๕

หมวดวิชาการตำรวจซึ่งส่วนมากเป็นระเบียบต่าง ๆ ๑๖๘ ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ ๑๙.๔๔

หมวดการผึกพลศึกษาและวิชาทหารเสีย ๓๘๔ ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๔๔

เป็นวิชาทั่วไปเสีย ๙๖ ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ ๑๑.๑๑

เมื่อมาเปรียบเทียบกับหลักสูตรสำหรับพลตำรวจสหรัฐ เขาจะมีวิชากฎหมายอยู่ราวร้อยละ ๑๕ หรือรวมทั้งหมด ประมาณ ๗๕ ชั่วโมง และหมวดวิชาระเบียบการต่าง ๆ ประมาณ ๗๕ ชั่วโมง หรือร้อยละ ๑๕ กล่าวโดยสรุป คือ หลักสูตรของไทยมีวิชาเกี่ยวกับระเบียบและกฎหมายมากกว่าของสหรัฐอยู่ถึง ๒๓๔ ชั่วโมง หรือมากกว่า ๒ เท่าตัว ในขณะที่ทางการตำรวจสหรัฐกำลังวิตกอยู่ว่าหลักสูตรของเขาเน้นหนักในเรื่องระเบียบและกฎหมายมากเกินไป ซึ่งเขาเชื่อว่าจะมีผลทำให้ตำรวจของเขาชอบปฏิบัติงานในเชิงนิเสธ (Negative) คือเถรตรงต่อระเบียบและกฎหมายจนเกินไปมากกว่าที่จะปฏิบัติงานในลักษณะก้าวหน้า (Progressive) และสร้างสรรค์ (Constructive) เขาจึงพยายามตัดทอนวิชากฎหมายและระเบียบลงไป หันมา

๘ ดำริ นิสสัยพันธุ์, พ.ต.ท., และคณะ Loc.cit.

เพิ่มพูนวิชาทางสังคมวิทยาและจิตวิทยา ตลอดจนการปกครองให้มากขึ้น ดังนั้น เมื่อมองในแง่เปรียบเทียบแล้วจึงไม่น่าสงสัยเลยว่า ทำไมตำรวจไทยเราจึงชอบปฏิบัติงานในเชิงนิเสธและขาดความยืดหยุ่น จนถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมในแง่ลบอยู่ตลอดเวลา

๓.๓.๒ ยังขาดวิชาที่จะพัฒนาสมอง, บุคลิกภาพและจริยธรรมอยู่อีกมาก ในหลักสูตรมีวิชาการด้านนี้อยู่เพียง ๔๘ ชั่วโมง หรือร้อยละ ๕.๕๕ คือ วิชาจริยศึกษา และศีลธรรม ๒๔ ชั่วโมง และวิชาการประชาสัมพันธ์อีก ๒๔ ชั่วโมง และเป็นที่น่าสังเกตว่า เป็นการตั้งชื่อและบรรจุรายละเอียดแห่งวิชาไว้ในแบบโบราณ ล้าสมัยและผิดหลักวิทยาศาสตร์ กล่าวคือ วิชาจริยศึกษา และศีลธรรมนั้น ก็มีหัวข้อย่อยว่าประกอบไปด้วยวิชา ความสามัคคี, ความซื่อสัตย์สุจริต, ความเที่ยงธรรมในการปฏิบัติหน้าที่, ความกล้าหาญ, มารยาทสังคมและสมบัติผู้ดี ซึ่งปัจจุบันชื่อวิชาทั้ง ๖ นี้ จะหาไม่พบในหลักสูตรการศึกษาแผนใหม่ของสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ในโลกเลย ความจริงทั้ง ๖ วิชานั้น น่าจะสรุปลงได้เพียง "จริยธรรมตำรวจ" (Police Ethics) ก็น่าจะเป็นการเพียงพอ และเมื่อมาถึงวิชาการประชาสัมพันธ์ ก็แบ่งออกเป็นวิชาการประชาสัมพันธ์ คืออะไร ? การติดต่อกับประชาชนในการปฏิบัติหน้าที่ตำรวจ และจิตวิทยาเบื้องต้น ซึ่งก็โบราณและไม่สอดคล้องกับหลักวิทยาศาสตร์อีกเช่นกัน เพราะจิตวิทยานั้น มันมีลักษณะเป็นวิชาในตัวของมันเองโดยเฉพาะจนแทบจะไม่เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์เลยจนนิดเดียว จึงน่าจะบรรจุไว้เป็นวิชาหนึ่งโดยเอกเทศมากกว่าที่จะมาบรรจุไว้ในวิชาประชาสัมพันธ์ นอกจากนั้นตลอดหลักสูตร เราจะไม่พบวิชาพวก สังคมวิทยา, มนุษยวิทยา, ตรรกวิทยา, การเมืองและการปกครองเลยทั้ง ๆ ที่วิชาเหล่านี้น่าจะบรรจุไว้ในหลักสูตรเพราะมันจะทำให้ตำรวจรู้จักและเข้าใจสังคม, รู้จักใช้ความคิดและเหตุผล รู้จักระบบการเมือง และการปกครองซึ่งจะช่วยให้ตำรวจฉลาดรู้ทันสังคม และบุคคลอื่นมิใช่รังแต่เป็น "เหยื่อของความเกลียดชัง" จากสังคมดังเช่นในปัจจุบัน

๓.๓.๓ ตำราเรียนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันก็ล้าสมัยมาก ซึ่งในเรื่องนี้กองบัญชาการศึกษาเองก็ได้ยอมรับความจริงในเรื่องนี้ ดังจะเห็นได้จากเมื่อปี ๒๕๑๕ กองอำนวยการศึกษาได้ตั้งกรรมการในการพิจารณาดำเนินการปรับปรุงตำราเรียนของนักเรียนพลตำรวจขึ้น ในการปรับปรุงนี้ อศ. ได้สอบถามความเห็นของอาจารย์ผู้สอน เพื่อประสานการพิจารณา ปรากฏว่า

อาจารย์ส่วนใหญ่เห็นควรปรับปรุงตำราต่าง ๆ ใหม่ทุกวิชา โดยมีความเห็นว่า ตำราบางอย่างมีรายละเอียดมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับงานในหน้าที่ของพลตำรวจ ควรเขียนโดยใช้ภาษาง่าย ๆ เน้นแต่ที่เป็นสาระสำคัญ[๙]

๓.๓.๔ เมื่อนำเอาหลักสูตรของเราไปเปรียบเทียบกับของต่างประเทศ เช่น หลักสูตรของสหรัฐ ซึ่งมีรายละเอียดอยู่ในบทที่ ๒ นั้น จะพบว่าในหลักสูตรของสหรัฐนั้น มีข้อดีบางอย่างซึ่งของเรายังไม่มีและน่าจะนำมาพิจารณาอยู่หลายอย่าง เช่น

ก. จุดเริ่มต้นของวิชาแต่ละหมวดของสหรัฐ เขาจะเน้นในเรื่องของปรัชญาและหลักการ เพื่อสร้างทัศนคติและแนวความคิดหลัก (Main Concept) ให้เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมเสียก่อนเป็นประการแรก แล้วจึงมาพูดถึงเทคนิคและรายละเอียดต่างๆ ในภายหลัง เช่น ในหมวดความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับงานรักษากฎหมาย เขาก็เริ่มจากประวัติความเป็นมาและปรัชญาของงานรักษากฎหมายก่อน เป็นลำดับแรก หรือในหมวดวิชาการสืบสวนสอบสวนก็เริ่มจาก หลักเบื้องต้นในการสืบสวนสอบสวนคดีอาญา ในหมวดวิชาการจราจร ก็เริ่มจากปรัชญาการจราจรเสียก่อน แล้วจึงไปขยายความเป็น เทคนิคและรายละเอียดภายหลัง

ข. หลักสูตรสหรัฐ เน้นในเรื่องความรับผิดชอบ ความเอาใจใส่และการปรนนิบัติบำรุงสิ่งของ ของราชการมาก วิชาที่เกี่ยวกับการใช้เครื่องไม้เครื่องมือต่าง ๆ เขาจะตั้งชื่อวิชาขึ้นต้นด้วยคำว่า *การบำรุงรักษาและการใช้* . . . เสมอเช่น *การบำรุงรักษา*และการใช้ยานพาหนะของหน่วย, *การบำรุงรักษา*และการใช้อาวุธปืนและอาวุธอื่น ๆ ซึ่งเป็นเรื่องน่าคิดเมื่อนำมาเปรียบเทียบกับหลักสูตรของไทยเรา มักตั้งชื่อวิชาขึ้นต้นด้วยคำว่า "*การใช้*" โดยไม่มีคำว่า "*การบำรุงรักษา*" เลย เช่น การฝึกใช้กระบอง, การฝึกยิงปืนพก, การฝึกยิงปืนเล็กยาว สิ่งเล็ก ๆ น้อย ๆ นี้มันสะท้อนให้เราเห็นได้ว่าตำรวจสหรัฐ เขาเน้นให้คนของเขารู้จักการบำรุงรักษา การถนอมของ มิให้สึกหรอ ก่อนกาลอันสมควร ส่วนของไทยเราสอนแต่ให้รู้จักสักแต่ว่าใช้ แต่ไม่ค่อยรักษาเอาใจใส่บำรุงรักษาด้วย ถือเสียว่าเป็นของหลวงมิใช่ของส่วนตัว ดังนั้น จึงเป็นปรากฏการณ์ธรรมดาที่ตำรวจไทยมักตะบันใช้สิ่งของหลวง เช่น รถหลวง, ปืนหลวง โดยไม่มีการเอาใจใส่บำรุงรักษา ทำให้สิ่งของหลวงชำรุดสูญหาย สิ้นเปลืองไปเร็วกว่าที่ควรเป็นอันมากโดยตลอดมา

ค. วิชาการที่บรรจุในหลักสูตรของสหรัฐ ส่วนใหญ่จะมีลักษณะทันสมัย เหมาะสมกับเหตุการณ์และสภาพแวดล้อมมากกว่าของไทย เช่น เขามีวิชา วิธีปฏิบัติต่อวัตถุระเบิด,

---

๙ Ibid, p.๕

การควบคุมการนัดหยุดงาน, เทคนิคการสืบสวนสอบสวนตามหลักวิทยาศาสตร์ การพิสูจน์หลักฐาน, หน้าที่และวิธีการในการปฏิบัติในการเลือกตั้ง ซึ่งล้วนเป็นวิชาการที่น่าสนใจ และจำเป็นต้องใช้ในโลกยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก แต่วิชาเหล่านี้ ในหลักสูตรของเรายังไม่มี

ง. หลักสูตรของสหรัฐ มีหลายวิชาที่มีลักษณะเด่นในทางส่งเสริม ให้เกิดความรู้แตกฉานต่อเนื่อง, ส่งเสริมให้ผู้รับการอบรมมีการศึกษาพัฒนาการต่อไปอย่างกว้างขวางและไม่หยุดอยู่กับที่ เช่น มีวิชา การจัดองค์การ การบริหารงานขององค์การที่เกี่ยวพันกับงานตำรวจและวิธีประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ เหล่านั้น วิชาแนะนำสำนักพิมพ์ตำรวจอาชีพ เพื่อส่งเสริมให้ผู้รับการอบรมได้รู้จักแหล่งสรรพตำราที่เขาจะหามาศึกษาเพิ่มเติมได้ วิชาแนะนำโครงการศึกษาต่าง ๆ ของตำรวจและโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ เพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมรักความก้าวหน้าและรู้ช่องทางที่จะสร้างตนให้ก้าวหน้าต่อไป นอกจากนั้นยังมีวิชาแนะนำสมาคมตำรวจอาชีพซึ่งเป็นกลุ่มอิทธิพล (Pressure Group) ที่สำคัญที่สุดและเป็นผู้พิทักษ์ผลประโยชน์ที่สำคัญที่สุดของตำรวจสหรัฐ ซึ่งในเมืองไทยเราอย่าว่าแต่จะบรรจุวิชานี้เข้าไปเลย แม้แต่สมาคมตำรวจอาชีพเรายังไม่มีเลย ทั้ง ๆ ที่ครูเขาก็มี คุรุสภา ข้าราชการพลเรือน ก็มีสมาคมข้าราชการพลเรือน ฯลฯ จึงไม่เป็นการแปลกที่ในสภาวะการปัจจุบัน กรมตำรวจอยู่ในฐานเสียเปรียบถูกวิพากษ์วิจารณ์โจมตีอยู่ตลอดเวลา โดยที่ไม่มีผู้เป็นปากเสียงคอยแก้ต่างหรือรักษาผลประโยชน์ให้เลย

๓.๓.๕ จากประสบการณ์ของผู้เขียน ซึ่งเคยมีโอกาสฝึกอบรมและดูงานตำรวจทั้งในประเทศและนอกประเทศ ได้พบว่า ระบบการศึกษาอบรมของตำรวจไทยแทบทุกหลักสูตรจะเน้นหนักในเรื่องการบรรยายแบบ ปาฐกถาในห้องเรียน (Lecture) เรียกได้ว่า ๙๐% เป็นการฟังคำบรรยาย ส่วนการค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติมในห้องสมุด การใช้เครื่องช่วยฝึก อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ (Audio-Visual Aids) และการแสดงสาธิต (Demontration) ต่าง ๆ ของเรามีน้อยมาก ในขณะที่หลักสูตรการฝึกอบรมของต่างประเทศ เช่นสหรัฐนั้น การบรรยายเป็นเพียงการให้หลักการพื้นฐานเบื้องต้นเท่านั้น ส่วนความเข้าใจซาบซึ้ง เขาจะเน้นที่การใช้อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ และการจำลองเหตุการณ์ เช่น แผนภูมิ ผังจำลองต่าง ๆ ในวิชาอาวุธศึกษา ภาพยนตร์ เช่นในวิชาการจราจร การสะกดรอยติดตาม การจำลองเหตุการณ์ เช่นวิชาการสืบสวนสอบสวน ก็มีการจำลองเหตุการณ์ สร้าง Crime Scene ต่าง ๆ ให้คล้ายของจริงที่สุด ให้นักเรียนทดลองปฏิบัติ การแสดงสาธิต เช่นการควบคุมฝูงชน ยุทธวิธีตำรวจ

ต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนความกว้างขวางแตกฉานในวิชาการนั้น เขาเน้นในเรื่องการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมในห้องสมุด ดังนั้น ห้องสมุดโรงเรียนตำรวจต่างประเทศ จะเต็มไปด้วยสรรพตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจการตำรวจ และมีวิธีการให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมต้องมาศึกษาค้นคว้าใช้บริการห้องสมุดอยู่เป็นประจำ ในขณะที่ห้องสมุดของโรงเรียนตำรวจไทย มักมีแต่หนังสือพิมพ์รายวัน นิตยสาร หนังสืออนุสรณ์ และนวนิยายต่าง ๆ เสียเป็นส่วนมาก พอจะกล่าวได้อย่างเต็มปากว่า ตั้งแต่ผู้เขียนรับราชการมา ยังไม่เคยพบสถาบันในสังกัดกรมตำรวจไทยแห่งใดมีห้องสมุดทันสมัยตามหลักวิชาการเลย

๓.๓.๖ การฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจของไทยนั้น ยังขาดการฝึกปฏิบัติหน้าที่อย่างที่ตำรวจสหรัฐเขาจะถูกส่งไปฝึกปฏิบัติหน้าที่คู่กับตำรวจเก่าที่มีประสบการณ์และความชำนาญงานดังรายละเอียดที่มีปรากฏอยู่ในบทที่ ๒ ทำให้ขาดโอกาสที่จะตรวจให้พบถึงลักษณะ หรือคุณสมบัติที่ดีหรือไม่เหมาะสมหลายอย่างที่ไม่อาจวัดกันได้ด้วยการสอบข้อเขียน ไปอย่างน่าเสียดาย นอกจากนั้น ยังทำให้ผู้รับการฝึกอบรมขาดประสบการณ์ และการถ่ายทอดจากตำรวจเก่า เพราะเมื่อจบออกมาก็ต้องไปปฏิบัติงานจริงเลยโดยไม่มีพี่เลี้ยง โอกาสที่จะผิดพลาดย่อมมีมากขึ้น จนอาจถึงขั้นเสียหายอย่างร้ายแรงต่อราชการได้

๓.๔ รายได้ของผู้สำเร็จการอบรมต่ำเกินไปไม่พอเลี้ยงชีพ

เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว นักเรียนพลตำรวจจะได้รับการแต่งตั้งเป็นพลสำรองพิเศษตำแหน่งลูกแถว ได้รับเงินเดือน ๆ ละ ๗๕๐ บาท และเงินช่วยค่าครองชีพอีก ๒๐๐ บาท รวมเป็นมีรายได้เดือนละ ๙๕๐ บาท ซึ่งนับว่าเป็นรายได้ที่น้อยมากไม่พอเลี้ยงชีพ เพราะในปัจจุบันนั้น ดรรชนีราคาผู้บริโภคของคนมีรายได้น้อยได้พุ่งขึ้นไปถึงเดือนละ ๒,๖๕๐ บาท [๑๐] นั้นแสดงว่า รายได้ของพลตำรวจ เมื่อเปรียบเทียบกับค่าครองชีพโดยเฉลี่ยแล้ว ยังขาดดุลย์อยู่ถึง ๑,๗๐๐ บาท ต่อเดือน หากจะคิดในแง่ความเป็นธรรมก็จะพบว่า มันไม่เป็นธรรมอย่างยิ่งที่พลตำรวจ ซึ่งมีการศึกษาพื้นฐานไม่ต่ำกว่าชั้น ม.ศ. ๓ ผ่านการสอบคัดเลือก ผ่านการฝึกอบรมทั้งทางด้านวิชาการ ด้านระเบียบวินัย ซึ่งต้องอาศัยพลังกาย พลังใจอย่างหนักมาเป็นเวลาอีก ๖ เดือน กลับได้รับค่าตอบแทนเพียงเดือนละ ๙๕๐ บาท ในขณะที่

---

๑๐ สุวิทย์ ยิ่งวรพันธ์, **การบริหารแรงงานในประเทศไทย,** (พระนคร : กรมแรงงาน, กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๒๐) หน้า ๑๑.

กรรมกรในโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งมีฐานะเป็นลูกจ้างรายเดือนในภาคกลาง ซึ่งมีความรู้พื้นฐานแค่ ป. ๔ และมิได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติมเป็นพิเศษอย่างไร กลับได้รับรายได้เฉลี่ยเดือนละ ๑๓๗๒.๑๓ บาท[๑๑] สูงกว่าพลตำรวจถึงเดือนละ ๔๒๒.๑๓ บาท หรือ ข้าราชการระดับเสมียนพนักงานจะได้รับเงินขั้นต้น ๗๕๐ รวมกับเงินค่าครองชีพอีก ๒๐๐ บาท เป็น ๙๕๐ บาท เท่ากับพลตำรวจ ทั้ง ๆ ที่เขามีความรู้พื้นฐานแค่ ม.ศ. ๓ ไม่ได้รับการฝึกมาเป็นพิเศษแต่อย่างใด งานที่ทำก็เป็นงานนั่งโต๊ะ สุขสบายกว่างานตำรวจ ซึ่งต้องตากแดดตากฝนเหน็ดเหนื่อยเมื่อยล้า เสี่ยงอันตรายอย่างเทียบกันไม่ได้ เมื่อเงินเดือนและรายได้น้อยก็ทำให้คนมีฝีมือไม่นิยมสมัครเป็นตำรวจกัน และยังเป็นต้นเหตุทำให้ข้าราชการตำรวจทุจริตต่อหน้าที่เพราะต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดอีกมากมาย

---

๑๑ Idem.

บทที่ ๔
ข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร

ในการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตร ผู้เขียนขอให้ข้อเสนอแนะตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้.-

๔.๑ วางปรัชญาและขอบเขตของการฝึกอบรม

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า ปรัชญาของหลักสูตรการฝึกอบรมใด ๆ ย่อมได้รับการกำหนดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้รับการฝึกสามารถนำวิชาความรู้ ที่ได้รับไปปฏิบัติให้การกิจลุล่วงไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ ซึ่งนโยบายและวัตถุประสงค์ที่กรมตำรวจต้องการให้ข้าราชการตำรวจไทยปฏิบัตินั้น มีปรากฏชัดอยู่ในคำบรรยายของ พล.ต.อ. ประเสริฐ รุจิรวงศ์ ตอนหนึ่งที่ว่า

เมื่อถือว่าข้าราชการตำรวจเป็นผู้พิทักษ์สันติราษฎร์แล้ว ย่อมจะมีภารกิจในการรักษาความสงบเรียบร้อยแก่ประชาชน ซึ่งอาจแยกได้ ๕ ประการ คือ

๑. ป้องกันอาชญากรรม

๒. การปราบปรามอาชญากรรม

๓. การคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชน

๔. การรักษาความปลอดภัยของชาติ

๕. งานบริการโดยทั่ว ๆ ไป[๑]

จึงขอวิเคราะห์และพรรณนาลักษณะงานในหน้าที่ของพลตำรวจเพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ ดังกล่าวข้างต้นดังต่อไปนี้

๔.๑.๑ ในเรื่องการป้องกันอาชญากรรมนั้น จะได้ผลก็ต่อเมื่อผู้ป้องกันได้เรียนรู้และเข้าใจถึงสภาพและสาเหตุของปัญหาอาชญากรรมในยุคปัจจุบันเสียก่อน เพราะอาชญากรรม เป็นปัญหาทางสังคม ดังนั้น ตำรวจโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในระดับผู้น้อยที่ต้องทำงานใกล้ชิดกับประชาชนยิ่งจำเป็นต้องเรียนรู้วิชาการทางด้านสังคมวิทยา, อาชญาวิทยา และ

---

๑ ประเสริฐ รุจิรวงศ์, พล.ต.อ., "การตำรวจกับนโยบายความมั่นคงภายในประเทศ" แนวคำบรรยายแก่นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ชุดที่ ๖, (พระนคร : โรงพิมพ์กรมตำรวจ, ๒๕๑๖) หน้า๓-๔

ทัณฑวิทยา, จิตวิทยา และมนุษยสัมพันธ์ เพื่อให้รู้ เข้าใจถึงสาเหตุของปัญหาและวิธีการแก้ไขที่ถูกต้อง ตำรวจต้องเข้าใจว่าการใช้มาตรการทางกฎหมายเพียงอย่างเดียวนั้นย่อมไม่อาจแก้ไขปัญหาอาชญากรรมได้ อาจมีคำถามว่า พลตำรวจต้องเรียนรู้วิชาดังกล่าวข้างต้นนี้ จะไม่เป็นการเรียนสูงมากเกินไปหน่อยหรือ ก็ขอตอบว่า ตำรวจมีหน้าที่ต้องรักษากฎหมายและความสงบเรียบร้อยของประชาชนทั้งมวลในสังคม ซึ่งมีอยู่หลายระดับชั้นฐานะ, ความรู้และสติปัญญาจะไปรักษาความสงบเรียบร้อยได้ ตำรวจก็ควรมีความรู้การศึกษาและสติปัญญาสูงกว่าบุคคลธรรมดา ในปัจจุบันที่งานตำรวจไม่ค่อยได้ผลเป็นเพราะตำรวจมีภูมิปัญญาด้อยกว่าเขา พูดง่าย ๆ สมมติว่า ท่านลองใช้พลตำรวจไปจับข้าราชการชั้นตรี ก็เชื่อได้ว่าคงทำไม่สำเร็จ เพราะพลตำรวจผู้นั้นย่อมเกรงในศักดิ์ศรีและเกิดปมด้อยอยู่ในใจว่า ตนเองมีวิชาความรู้และฐานะด้อยกว่าผู้ที่ตนจะไปจับเป็นต้น ดังนั้น การให้วิชาความรู้ชั้นสูงจะช่วยให้ข้าราชการตำรวจมีจิตใจ, สติปัญญา และความมั่นใจในตนเองสูงขึ้น และสามารถแก้ไขควบคุมสถานการณ์ได้ดียิ่งขึ้นจึงเป็นสิ่งจำเป็น

๔.๑.๒ การปราบปรามอาชญากรรม เมื่อมีอาชญากรรมเกิดขึ้น ตำรวจก็มีหน้าที่โดยตรงในการปราบปรามไปตามที่กฎหมายและระเบียบของทางราชการให้อำนาจไว้ จะทำนอกเหนือเกินเลยจากนี้ย่อมเป็นปฏิบัติการอันมิชอบด้วยกฎหมาย ตำรวจจึงจำเป็นต้องรอบรู้ในกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ของทางราชการ ผสมผสานไปกับความรู้ในด้านเทคนิคและยุทธวิธีของตำรวจ เช่น การใช้อาวุธ, เทคนิคในการจู่โจม, จับกุม, ตรวจค้น, การใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ การประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ รู้จักใช้เหตุและผลทางตรรกวิทยา, มีพละกำลังสุขภาพสมบูรณ์, มีระเบียบวินัย, ความกล้าหาญเด็ดเดี่ยวและการตัดสินใจที่ถูกต้อง

๔.๑.๓ ในการคุ้มครองสวัสดิภาพของประชาชนนั้น จะกระทำได้ก็ต่อเมื่อตำรวจได้มีความรู้ความเข้าใจในวิชาการต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วใน ๒ ข้อก่อน และต้องเป็นผู้มีคุณธรรม, ความสำนึก, ความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้โดยการให้การอบรมในเรื่องจริยธรรม, ให้ความมั่นคงในชีวิต, รายได้, ความก้าวหน้า, สวัสดิการ ฯลฯ ตำรวจควรมีความจำเริญด้านวัยวุฒิที่เหมาะสม เป็นผู้ใหญ่พอที่จะแบกหน้าที่ภาระอันหนักยิ่งนี้ได้ นอกจากนั้นภารกิจนี้จะสำเร็จลุล่วงด้วยดีได้ก็ต่อเมื่อได้รับความร่วมมือจากประชาชนเป็นอย่างดี ตำรวจจึงจำเป็นต้องเป็นนักประชาสัมพันธ์และเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีอีกด้วย

๔.๑.๔ การรักษาความปลอดภัยแห่งชาติ ตำรวจจะเป็นจักรกลสำคัญในการรักษาความปลอดภัยแห่งชาติก็ต่อเมื่อเขามีความเข้าใจ, เชื่อมั่น, ศรัทธาในระบอบการเมือง, รัฐบาล, แนวนโยบาย ตลอดจนความมุ่งหมายแห่งรัฐ, เข้าใจในปัญหาที่รัฐกำลังเผชิญอยู่ และพร้อมที่จะอุทิศชีวิตจิตใจให้กับสิ่งที่เขาศรัทธาเชื่อมั่น วิชาการเมืองและการปกครองจึงจำเป็นต้องได้รับการบรรจุเข้าไว้ในหลักสูตร เพื่อให้ตำรวจได้ทราบถึงระบบและกลไกในการปกครองประเทศ ลัทธิการปกครองในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งประชาธิปไตย, เผด็จการ, คอมมิวนิสต์ ข้อดีและข้อเสียของแต่ละลัทธิ ซึ่งหากทำได้ดังนี้จะมีประโยชน์มาก เพราะในปัจจุบันนี้ฝ่ายคอมมิวนิสต์สามารถปลุกระดมมวลชนมาเป็นพวกได้มากนั้น จะเป็นเพราะลัทธิคอมมิวนิสต์ดีวิเศษกว่าลัทธิอื่นก็หามิได้ หากแต่เป็นเพราะพวกนิยมคอมมิวนิสต์ เป็นกลุ่มการเมืองเดียวที่พยายามให้การศึกษาแก่ประชาชนในทางการเมือง และพวกเขาสอนแต่ข้อดีของลัทธิคอมมิวนิสต์โดยการโฆษณาทับถมรัฐบาล ในขณะที่ฝ่ายรัฐบาลมิได้ดำเนินมาตรการใด ๆ อย่างจริงจังในการให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชนเลย จึงต้องตกอยู่ในฐานะที่เสียเปรียบเป็นอย่างมาก แม้กระทั่งข้าราชการเองก็มีน้อยคนมากที่จะมีพื้นฐานความรู้ทางด้านการเมือง ดังนั้น การให้ความรู้ทางการเมืองแก่ตำรวจจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมาก

๔.๑.๕ งานบริการโดยทั่ว ๆ ไปนั้น จะทำให้ดีมีประสิทธิภาพได้ ตำรวจต้องเป็นผู้มีจิตใจรักการสมาคม มีมนุษยสัมพันธ์ดี และเหนืออื่นใด ต้องมีความรู้รอบตัวในงานทุกสาขา เช่น การจราจร, การปฐมพยาบาล, การบรรเทาสาธารณภัย, การบำรุงรักษาและใช้เครื่องไม้เครื่องมือต่าง ๆ แผนที่ ฯลฯ เพื่อให้สามารถบริการประชาชนได้อย่างกว้างขวาง

๔.๒ กำหนดคุณสมบัติและพื้นความรู้ของผู้รับการอบรมให้สูงขึ้น

โดยกำหนดให้ผู้สมัครต้องเป็นผู้สำเร็จชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ. ๕) และมีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปี บริบูรณ์และไม่เกิน ๒๕ ปีบริบูรณ์ โดยนับถึงวันบรรจุเข้ารับราชการเป็นนักเรียนพลตำรวจทั้งนี้เพราะในปัจจุบันมีผู้นิยมสมัครเช่นพลตำรวจเพิ่มขึ้น ดังเห็นได้จากกองอำนวยการศึกษา ได้วิจัยพบว่า ในการรับสมัครแต่ละครั้ง มีผู้สนใจสมัครเข้าสอบคัดเลือกเป็นนักเรียนพลตำรวจมากกว่า ๕ เท่าของจำนวนที่ต้องการ[๒] เมื่อประกอบกับการ

---

๒ ดำริ นิสสัยพันธุ์ พ.ต.ท., และคณะ, **"รายงานการศึกษาเรื่อง การปรับปรุงการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจ"** รายงานต่อหัวหน้ากองอำนวยการศึกษา, กองบัญชาการศึกษา, กรมตำรวจ, พระนคร : ๒๕๑๘ หน้า ๑

ขยายระยะเวลาอบรม และการปรับปรุงอัตราเงินเดือนที่จะได้กล่าวต่อไปแล้วเชื่อว่าคงมีผู้มีความรู้ความสามารถมาสมัครสอบคัดเลือกมากกว่าเดิมเป็นแน่ การกำหนดพื้นความรู้ให้สูงขึ้นจะช่วยให้สามารถคัดเอาผู้มีความรู้พื้นฐานสูงพอ สามารถเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ ได้ดีขึ้น และการกำหนดอายุอย่างต่ำ ๒๐ ปี จะช่วยให้ได้ผู้สมัครที่มีวุฒิสภาวะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่เต็มที่ทั้งทางร่างกายและจิตใจ จะช่วยให้เป็นผู้มีความประพฤติ ระเบียบวินัยและมีความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิม

๔.๓ ขยายระยะเวลาในการฝึกอบรมให้ยาวขึ้นเป็นหลักสูตร ๑ ปี

โดยปรับปรุงวิชาการและการฝึกต่าง ๆ ให้เข้มข้นขึ้น เพื่อยกมาตรฐานและคุณภาพของผู้รับการฝึกอบรมและยังจะส่งผลไปถึงการปรับปรุงวิชาการต่าง ๆ ในหลักสูตร, ปรับปรุงรายได้และการครองชีพ ซึ่งจะได้กล่าวในรายละเอียดต่อไป สำหรับระยะเวลาในการฝึกอบรมตามหลักสูตร ๑ ปี นี้ควรแบ่งออกเป็น ๒ ระยะ ดังต่อไปนี้ คือ

๔.๓.๑. การศึกษาภาคห้องเรียนรวมระยะเวลา ๙ เดือน หรือ ๑,๔๔๐ ชั่วโมง

๔.๓.๒ การฝึกงานในท้องที่เป็นเวลา ๓ เดือน

๔.๔ ปรับปรุงหลักสูตรทั้งทางด้านวิชาการและการฝึกเสียใหม่ให้เหมาะสม

โดยเพิ่มเติมวิชาการบางประเภทที่ยังมิได้บรรจุไว้ในหลักสูตรเข้าไปตัดทอน และปรับปรุงวิชาการบางวิชาที่มีอยู่แล้วให้เหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งผู้เขียนขอเสนอแนะหลักสูตรที่ผู้เขียนได้ทดลองร่างขึ้นมาโดยอาศัยปรัชญาการฝึกอบรมที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อ ๔.๑ มาเป็นแนวทางพิจารณา ซึ่งในการปรับปรุงหลักสูตรจริง ๆ ไม่จำเป็นต้องทำตามนี้ เพราะผู้เขียนเพียงแต่ทดลองร่างขึ้นให้ดูเพื่อให้เกิดแนวความคิดกว้าง ๆ เท่านั้น

๔.๔.๑ วิชาการและการฝึกในโรงเรียน ใช้เวลาศึกษาทั้งสิ้นวันละประมาณ ๘ ชั่วโมง เป็นเวลา ๙ เดือน รวมทั้งสิ้น ๑,๔๔๐ ชั่วโมง แบ่งวิชาการออกเป็น ๗ หมวด ดังต่อไปนี้

ก. หมวดวิชากฎหมาย มีชั่วโมงเรียนทั้งสิ้น ๒๒๐ ชั่วโมง ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

– ประวัติศาสตร์ และปรัชญากฎหมาย	๘ ชั่วโมง
– ประมวลกฎหมายอาญา	๗๐ ,,
– ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา	๗๐ ,,

- กฎหมายปกครอง ๒๔ ชั่วโมง
- พระราชบัญญัติ ๔๘ ,,

ข. หมวดวิชาระเบียบการตำรวจ มีชั่วโมงเรียนทั้งสิ้น ๑๒๐ ชั่วโมงประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี ๓๐ ชั่วโมง

มีข้อย่อยดังต่อไปนี้

- การบริหารงานและการแบ่งส่วนราชการกรมตำรวจ
- ระเบียบปฏิบัติของส่วนราชการตำรวจ
- การเคารพ
- การลา
- ความประพฤติและระเบียบวินัย
- การแต่งเครื่องแบบ
- การพกอาวุธ
- บำเหน็จความชอบ
- สิทธิและสวัสดิการ
- ระเบียบและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับบุคคลบางประเภท ๓๐ ชั่วโมง

มีหัวข้อย่อยดังต่อไปนี้

- การปฏิบัติต่อคนเจ็บป่วย
- การปฏิบัติต่อคนต่างด้าวลักลอบเข้าเมือง
- การปฏิบัติต่อบุคคลสำคัญ
- การปฏิบัติต่อข้าราชการ
- การปฏิบัติต่อทหาร
- การปฏิบัติต่อพระภิกษุสามเณร นักพรต นักบวช
- การปฏิบัติต่อคนวิกลจริต
- การปฏิบัติต่อผู้ติดยาเสพติดให้โทษ

- การปฏิบัติต่อบุคคลเป็นภัยต่อสังคม
- การปฏิบัติต่อผู้ต้องหา
- การปฏิบัติต่อผู้ต้องหากักขังแทนค่าปรับ

ฯลฯ

- ระเบียบการบำรุงรักษา และการใช้เครื่องมือเครื่องใช้ของทางราชการ ๓๐ ชั่วโมง

มีหัวข้อย่อยดังต่อไปนี้

- การบำรุงรักษา และใช้ยานพาหนะ
- การบำรุงรักษาและใช้ศาสตราภัณฑ์
- การบำรุงรักษาและใช้อาภรณ์ภัณฑ์และครุภัณฑ์
- การบำรุงรักษาและใช้เครื่องมือสื่อสาร
- การบำรุงรักษาและใช้เครื่องสนามและอุปกรณ์อื่น ๆ

ฯลฯ

- ระเบียบงานสารบรรณ และการเขียนรายงานในหน้าที่ตำรวจ ๓๐ ชั่วโมง

ค. หมวดวิชาการตำรวจมีชั่วโมงเรียนทั้งสิ้น ๒๒๐ ชั่วโมง ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ ดังนี้

- ความรู้เกี่ยวกับกิจการตำรวจ ๕๐ ชั่วโมง

มีวิชาย่อยดังต่อไปนี้

- ประวัติความเป็นมา และปรัชญาของงานตำรวจ
- ประวัติความเป็นมา และวิวัฒนาการของตำรวจไทย
- การจัดองค์การและการบริหารงานตำรวจไทย
- การตำรวจเปรียบเทียบ (การตำรวจต่างประเทศ)
- แนะนำหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกรมตำรวจ
- โครงการศึกษาและโอกาสก้าวหน้าในอาชีพตำรวจ

- การปฏิบัติในการป้องกันปราบปรามและความรู้ทั่วไป ๒๕ ชั่วโมง

มีหัวข้อย่อยดังต่อไปนี้

- วิธีการปฏิบัติเมื่อได้รับแจ้งเหตุ หรือประสบเหตุ
- การเข้าจับกุมผู้กระทำผิด
- การค้นตัวผู้กระทำผิด
- การใช้กุญแจมือ และเครื่องพันธนาการอื่น ๆ
- การพาตัวผู้กระทำผิดเดินทาง
- การใช้อาวุธในการจับกุม
- การเข้าล้อมจับคนร้าย
- การค้นเคหะสถาน
- การปิดถนนเมื่อเกิดเหตุร้าย
- การปฏิบัติเมื่อฝูงชนวุ่นวายและจลาจล
- การปฏิบัติเมื่อเกิดเหตุเพลิงไหม้
- การปฏิบัติเมื่อพบ หรือได้รับแจ้งเกี่ยวกับวัตถุระเบิด
- การปฏิบัติหน้าที่พิเศษ เช่น การเลือกตั้ง, การอารักขาบุคคลสำคัญ

- เวรยาม และสายตรวจท้องที่ ๒๕ ชั่วโมง
  - หน้าที่ยามทั่วไป
  - หน้าที่ยามสถานีตำรวจ
  - หน้าที่ตำรวจประจำตู้ยาม
  - หน้าที่ของสายตรวจท้องที่
  - หลักและวิธีการตรวจท้องที่
  - เทคนิคของการตรวจท้องที่
- การสืบสวนตามหลักวิทยาศาสตร์ ๕๐ ชั่วโมง

  มีหัวข้อเรียนดังต่อไปนี้
  - หลักการสืบสวน
  - ความรู้ทั่วไปในหน้าที่ผู้สืบสวนสอบสวน
  - เทคนิค และวิธีการสืบสวน
  - วิทยาการตำรวจ, การพิสูจน์หลักฐาน, นิติเวชวิทยา
  - การสืบสวนคดีอาญาประเภทต่าง ๆ
  - การฝึกทำการสืบสวน

– การจราจร ๒๕ ชั่วโมง

มีหัวข้อต้องเรียนดังต่อไปนี้

- ปรัชญา และหลักการจราจร
- วิศวกรรมจราจร
- กฎหมายที่เกี่ยวกับการจราจร เช่น พ.ร.บ. จราจรทางบก, พ.ร.บ. รถยนต์ พ.ร.บ. ล้อเลื่อน ฯลฯ
- วิธีปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดกฎจราจร
- กฎความปลอดภัยในการจราจร
- การให้อาณัติสัญญาณ, ด้วยมือ, ไฟจราจร, เครื่องหมายจราจร ฯลฯ
- สาเหตุของอุบัติเหตุจราจร, การป้องกันและวิธีปฏิบัติเมื่อเกิดอุบัติเหตุ
- สาเหตุ, การป้องกันและการแก้ไขการจราจรติดขัด
- การฝึกภาคปฏิบัติต่าง ๆ
- การดูงาน

– ปัญหาและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน ๒๕ ชั่วโมง

- ปัญหาอาชญากรรมอันเกิดจากเด็กและเยาวชน, สาเหตุ – การแก้ไข
- พ.ร.บ. วิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชน และ พ.ร.บ. ควบคุมเด็กนักเรียน
- ระเบียบและการปฏิบัติของตำรวจเกี่ยวกับเด็ก

– ปัญหาและการป้องกันปราบปรามยาเสพติดให้โทษ ๒๐ ชั่วโมง

- ประวัติความเป็นมาของยาเสพติดให้โทษ
- ยาเสพติดให้โทษชนิดต่าง ๆ, ที่มา, ฤทธิ์และโทษของมัน, แหล่งผลิต ฯลฯ
- ปัญหาทางสังคมอันเนื่องมาจากยาเสพติดให้โทษ
- พ.ร.บ. ยาเสพติดให้โทษ และ พ.ร.บ. อื่น ๆ เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ เช่น พ.ร.บ. ฝิ่น, พ.ร.บ. กัญชา, พ.ร.บ. พืชกระท่อม
- เทคนิคและวิธีการปราบปรามยาเสพติดให้โทษ

ง. หมวดวิชาสังคม มีชั่วโมงเรียนทั้งสิ้น ๑๕๐ ชั่วโมง

ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- สังคมวิทยา ๕๐ ชั่วโมง
- อาชญาวิทยา และทัณฑ์วิทยา ๕๐ „
- จิตวิทยา ๓๐ „
- มนุษยสัมพันธ์ ๒๐ „

จ. หมวดวิชาการเมือง มีชั่วโมงเรียนทั้งสิ้น ๑๐๐ ชั่วโมง

ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- ลัทธิการเมืองเปรียบเทียบ ๓๐ ชั่วโมง
  แบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้
  - ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับลัทธิการเมือง
  - ลัทธิการเมือง และเศรษฐกิจที่สำคัญ ๆ
- การเมืองและการปกครองของไทย ๓๐ ชั่วโมง
  แบ่งเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้
  - วิวัฒนาการประชาธิปไตยของไทย
  - สถาบันการปกครอง, การจัดองค์การ, และการมีส่วนร่วมทางการเมือง
  - ปัญหาของการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทย
- การดำเนินการของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย และมาตรการต่าง ๆ ของรัฐในการต่อต้านปราบปราม ๓๐ ชั่วโมง
  แบ่งออกเป็นหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้
  - กลวิธีและการดำเนินการของพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทย
  - นโยบาย, มาตรการและการดำเนินการตอบโต้ของรัฐบาลไทย
  - ปัญหาในการต่อต้านการบ่อนทำลายของฝ่ายคอมมิวนิสต์
- สัมมนา, อภิปรายทางการเมืองและการปกครอง ๑๐ ชั่วโมง
  (เพื่อแลกเปลี่ยนทัศนคติ, พัฒนาแนวความคิด ตลอดจนทัศนคติ ทางการเมืองของผู้เข้ารับการอบรม โดยเปิดให้มีเสรีภาพในการออกความคิดเห็นและอภิปรายกันได้อย่างเต็มที่)

ฉ. หมวดวิชาทั่วไป มีชั่วโมงเรียนทั้งสิ้น ๑๘๐ ชั่วโมง

ประกอบด้วยวิชาต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

– ตรรกวิทยา	๓๐	ชั่วโมง
– การเข้าถึงประชาชน และการประชาสัมพันธ์	๓๐	ชั่วโมง
– ปัญหาและการปฏิบัติในเรื่องแรงงานสัมพันธ์	๒๐	„
– การดับเพลิง และการบรรเทาสาธารณภัย	๒๐	„
– ศีลธรรม และจริยธรรม	๒๐	„
– แผนที่	๒๐	„
– การปฐมพยาบาล	๒๐	„
– การจัดองค์การ, การบริหารงาน และการประสานงานกับหน่วยราชการหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	๒๐	ชั่วโมง

ช. หมวดวิชาการฝึก มีชั่วโมงเรียนทั้งสิ้น ๔๕๐ ชั่วโมง

ประกอบด้วยการฝึกต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

– พลศึกษา และการต่อสู้ป้องกันตัว	๑๐๐	ชั่วโมง
– การฝึกวิชาทหาร	๑๕๐	„
– การควบคุมฝูงชน	๕๐	„
– อาวุธศึกษา และการยิงปืน	๕๐	„
– การฝึกภาคสนาม	๑๐๐	„

๔.๔.๒ การฝึกปฏิบัติงานในท้องที่

หลังจากเสร็จการศึกษาภาคห้องเรียนแล้ว ควรจัดให้มีการฝึกปฏิบัติงานในท้องที่ โดยการส่งให้นักเรียนแต่ละคนไปฝึกปฏิบัติหน้าที่คู่กับนายสิบหรือพลตำรวจที่มีประสบการณ์และความชำนาญงานมาเป็นอย่างดี เพื่อให้นักเรียนได้นำเอาความรู้ที่ได้รับจากโรงเรียนมาทดลองใช้ในการปฏิบัติหน้าที่จริง ๆ โดยมีตำรวจเก่าเป็นทั้งครูและพี่เลี้ยงคอยสอนและถ่ายทอดประสบการณ์ต่าง ๆ ให้เป็นเวลา ๓ เดือนเต็ม ๆ การฝึกงานท้องที่นี้ควรถือเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการฝึกอบรม โดยอาจตั้งเป็นมาตรฐานไว้ เช่น มีแบบตรวจสอบ (Check List) ให้ตำรวจพี่เลี้ยง และนายตำรวจท้องที่ที่ฝึกงานเป็นผู้ประเมินให้คะแนนการปฏิบัติหน้าที่ของนักเรียนแต่ละคนในทุก ๆ ด้าน และให้มีความเห็นด้วยว่านักเรียนผู้นั้นมีคุณสมบัติเหมาะสม

พร้อมที่จะเป็นพลตำรวจแล้วหรือไม่ หากคะแนนฝึกงานไม่ผ่านก็ควรพิจารณาว่าบุคคลนั้นไม่เหมาะที่จะเป็นตำรวจ หรืออย่างน้อยก็ควรส่งไปฝึกงานใหม่อีกครั้งเพื่อให้โอกาสปรับปรุงตนเอง หากทำไม่สำเร็จก็จำเป็นต้องคัดออกไป โดยวิธีนี้เชื่อว่าจะทำให้เราสามารถผลิตพลตำรวจที่มีทั้งความรู้, ประสบการณ์, ความประพฤติ และคุณลักษณะเหมาะสมเป็นตำรวจที่มีคุณภาพสูงกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้มาก

๔.๕ ควรปรับปรุงรายได้ของพลตำรวจให้สูงขึ้น

เราต้องยอมรับว่าในโลกนี้ไม่มีใครยอมอดตาย ดังนั้นถ้าจะให้ข้าราชการกรมตำรวจอุทิศพลังกาย และใจปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มสติปัญญา ความสามารถ, ประพฤติ, ปฏิบัติและวางตนให้เป็นที่น่ายกย่องสมเกียรติศักดิ์ของผู้พิทักษ์สันติราษฎร์ได้ก็ต่อเมื่อเขามีรายได้และสวัสดิการพอกินพอใช้ หากเขาได้รับเงินเดือน และสวัสดิการไม่พอใช้ชีวิตของเขาก็ย่อมขาดเสถียรภาพ การที่เขาจะอุทิศชีวิตจิตใจให้กับราชการก็ย่อมเป็นไปไม่ได้ นอกจากนั้นย่อมเป็นของแน่ที่ตำรวจชั้นผู้น้อยต้องดิ้นรนหารายได้อื่นนอกเหนือจากรายได้และสวัสดิการของทางราชการมาจุนเจือตน และครอบครัวไม่ว่าจะเป็นทางสุจริตหรือทุจริต

ดังนั้น นอกจากการศึกษาอบรมแล้ว การที่กรมตำรวจจะหาคนดีมีฝีมือมาสมัครเข้ารับราชการและให้เขาสามารถรักษาความดีไว้ได้นั้น จึงจำเป็นต้องปรับปรุงรายได้และสวัสดิการของข้าราชการตำรวจให้พอเลี้ยงชีพตนและครอบครัวตามสมควร

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าปัจจุบันดัชนีราคาผู้บริโภคของคนมีรายได้น้อยได้พุ่งขึ้นไปถึงเดือนละ ๒,๖๕๐.– บาท และรายได้เฉลี่ยของกรรมกรประเภทใช้แรงงานได้สูงขึ้นไปถึงเดือนละ ๑,๓๗๒.๑๓ บาท และมีแนวโน้มสูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ในขณะที่รายได้ของพลตำรวจยังได้รับเพียงเดือนละ ๙๕๐.– บาท นั้น ย่อมเป็นการไม่เพียงพอและไม่เป็นเครื่องจูงใจให้คนมีความรู้ความสามารถสมัครเข้ารับราชการตำรวจ

เมื่อได้เสนอให้รับสมัครผู้สำเร็จการศึกษาชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ.๕) เข้าเป็นนักเรียนพลตำรวจ และขยายระยะเวลาในการอบรมออกเป็นระยะเวลา ๑ ปีเต็ม ก็ย่อมเป็นการสมควรที่จะปรับปรุงเงินเดือนของพลตำรวจที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรใหม่นี้ให้สูงขึ้นเป็นเดือนละไม่น้อยกว่า ๑,๓๐๐.– บาท เมื่อรวมกับเงินช่วยค่าครองชีพเดือนละ ๒๐๐.–บาท

และสวัสดิการอื่น ๆ เช่น ที่พักอาศัย, ค่ารักษาพยาบาล, ค่าเล่าเรียน และเงินช่วยเหลือบุตร แล้วก็คงช่วยให้ข้าราชการตำรวจชั้นผู้น้อยสามารถยังชีพอยู่ได้จากรายได้ของตนโดยไม่ต้องขวนขวายหารายได้ในทางมิชอบอีกต่อไป

อาจจะมีผู้แย้งว่าการปรับปรุงเงินเดือนตำรวจเช่นนี้คงจะกระทำมิได้เพราะทาง ก.พ. และสำนักงบประมาณคงคัดค้านไม่ยินยอมโดยอ้างสาเหตุว่าจะทำให้ข้าราชการตำรวจมีรายได้สูงกว่าข้าราชการพลเรือนอื่น ๆ ที่มีการศึกษาในระดับเดียวกัน จึงใคร่ขอชี้แจงว่าปัญหานี้มิได้มีอยู่แต่ในประเทศไทยเท่านั้นแม้ในประเทศที่เจริญแล้ว เช่น สหรัฐอเมริกา ตำรวจส่วนใหญ่สังกัดเทศบาล เคยขอปรับปรุงเงินเดือนตำรวจให้สูงขึ้น และได้ถูกคณะกรรมการข้าราชการเทศบาลสหรัฐ คัดค้านว่าจะทำให้ข้าราชการตำรวจมีรายได้สูงกว่าข้าราชการพลเรือนอื่น ๆ ของเทศบาลที่มีความรู้สำเร็จการศึกษาในระดับเดียวกันเป็นการไม่เป็นธรรมแต่สมาคมตำรวจอาชีพของสหรัฐ ก็ได้ต่อสู้ว่าการตีราคาเงินเดือนโดยอาศัยหลักพื้นฐานการศึกษาเพียงอย่างเดียวนั้นย่อมเป็นการไม่ยุติธรรมโดยแท้ที่จริงแล้วข้าราชการตำรวจจำเป็นต้องได้รับเงินเดือนสูงกว่าข้าราชการพลเรือนอื่น ๆ ของเทศบาลเพราะ

๑. งานตำรวจเป็นงานหนักต้องลำบากตรากตรำกว่าข้าราชการพลเรือนอื่นๆ เพราะต้องปฏิบัติหน้าที่ทั้งในสำนักงานและนอกสำนักงานโดยต้องทำงานไม่เลือกกลางวันกลางคืน ไม่อาจใช้ชีวิตอย่างปกติสุขเช่นสามัญชนอื่น ๆ

๒. งานตำรวจ เป็นงานที่ต้องเสี่ยงอันตรายถึงชีวิตอยู่ตลอดเวลา ซึ่งข้าราชการพลเรือนอื่น ๆ ไม่ต้องเสี่ยงเช่นนี้

๓. ตำรวจเป็นด่านแรกของขบวนการยุติธรรม ซึ่งจะผดุงความยุติธรรมไว้ได้ก็ต่อเมื่อผู้เป็นตำรวจมีความซื่อสัตย์ เที่ยงธรรม มีความรับผิดชอบ มีศีลธรรมและมโนธรรมในใจสูงกว่าคนธรรมดา

ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ข้าราชการตำรวจจึงควรได้รับเงินเดือนสูงกว่าธรรมดา ซึ่งเทศบาลสหรัฐจำต้องยอมให้ตามข้อเรียกร้อง

ดังนั้นสำหรับเมืองไทยเรา อาจให้รัฐบาล และประชาชนเลือกเอาว่าประเทศไทยต้องการบริการตำรวจที่มีประสิทธิภาพ, บริสุทธิ์ และเที่ยงธรรมหรือไม่ โดยใช้เหตุผลดังกล่าวข้างต้นมาเป็นข้อต่อรองได้

บทที่ ๕
สรุป

จากทั้งหมดที่ได้ศึกษามา พอจะสรุปได้ว่ากิจการตำรวจสมัยใหม่ในประเทศไทยนั้น ได้เริ่มมีมาตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ ในปี พ.ศ. ๒๔๐๓ เมื่อทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ จัดตั้งกองโปลิศในเขตกรุงเทพ สังกัดกรมพระนครบาล ในระบบการบริหารงานบุคคลก็ได้วางระบบการฝึกอบรมบุคคลเข้ารับราชการตำรวจอย่างเป็นระบบ มีสถาบันการฝึกอบรมตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๔๔ เมื่อรัชกาลที่ ๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งโรงเรียนนายร้อยตำรวจขึ้นที่จังหวัดนครราชสีมา สำหรับการผลิตพลตำรวจอันเป็นกำลังหลักของกรมตำรวจนั้น ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้า ฯ ให้ตั้งโรงเรียนพลตระเวนขึ้นเป็นครั้งแรกที่วัดประยุรวงศาวาส จังหวัดธนบุรี เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๕๑ ซึ่งนับแต่บัดนั้นมาจนถึงปัจจุบันก็ได้มีพัฒนาการและความก้าวหน้าอย่างมากมายในด้านปริมาณ ซึ่งในปัจจุบันการฝึกอบรมของกรมตำรวจได้อยู่ในความรับผิดชอบของกองบัญชาการศึกษา มีโรงเรียนฝึกอบรมพลตำรวจอยู่รวมทั้งสิ้น ๘ แห่ง มีขีดความสามารถในการผลิตพลตำรวจได้สูงสุดถึงปีละ ๙,๖๘๐ นาย แต่ยังมีปัญหาอยู่ก็คือคุณภาพของข้าราชการตำรวจที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนพลตำรวจต่าง ๆ เหล่านั้นยังอยู่ในเกณฑ์ที่ต่ำอยู่ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานไว้ว่าเป็นเพราะหลักสูตรการศึกษาในโรงเรียนพลตำรวจไทยยังไม่สมบูรณ์ดีพอ

ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยโดยเริ่มศึกษาหลักสูตรสำหรับฝึกและอบรมพลตำรวจได้เปรียบเทียบกับหลักสูตรการฝึกอบรมพลตำรวจของสหรัฐอเมริกาอย่างละเอียด และได้พบว่าหลักสูตรการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจของไทยยังมีข้อบกพร่องอยู่หลายประการ เช่น

คุณสมบัติและพื้นความรู้ของผู้เข้ารับการอบรมยังต่ำไป โดยผู้สมัครส่วนใหญ่มีพื้นความรู้สำเร็จการศึกษาชั้น ม.ศ. ๓ มาด้วยคะแนนเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ต่ำไม่เกิน ๕๕% จึงมี

ขีดความสามารถในการศึกษาอบรมต่ำ นอกจากนั้นเมื่อสำเร็จการอบรมออกไปรับราชการยังมีอายุตัวอยู่ในเกณฑ์เฉลี่ยต่ำ คือไม่ถึง ๒๐ ปีบริบูรณ์ ยังเด็กเกินกว่าที่จะมีความคิดความอ่านความรับผิดชอบ และความสำนึกในหน้าที่อย่างที่ผู้ใหญ่จะพึงมีได้

ระยะเวลาในการฝึกอบรมสั้นไป คือเพียง ๖ เดือน เมื่อประกอบกับต้องศึกษาวิชาการตามหลักสูตรปกติแล้วมักถูกยัดเยียดให้ต้องศึกษาวิชาพิเศษตามนโยบายที่กรมตำรวจกำหนดเป็นครั้งคราวด้วย จึงทำให้มีเวลาศึกษาน้อยเกินไป เมื่อประกอบกับพื้นความรู้เดิมของผู้รับการอบรมอยู่ในเกณฑ์ต่ำด้วยแล้ว จึงทำให้ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนมากมีคุณภาพต่ำไปด้วย

วิชาการและการฝึกต่าง ๆ ที่บรรจุไว้ในหลักสูตรยังไม่เหมาะสมโดยวิชาการส่วนใหญ่ในหลักสูตรเน้นหนักด้านระเบียบและกฎหมายมากเกินไป มีผลทำให้ตำรวจผู้สำเร็จการอบรมมีแนวโน้มในการปฏิบัติงานชอบเคร่งครัดต่อระเบียบและกฎหมายจนเกินไป ขาดความยืดหยุ่นและการใช้วิจารญาณประกอบการทำงาน, หลักสูตรยังขาดวิชาที่จะพัฒนาสมอง บุคลิกภาพและจริยธรรมของผู้รับการอบรม เช่น วิชาด้านสังคมวิทยา, มนุษยวิทยา, จิตวิทยา การเมืองและการปกครองยังไม่ได้รับการบรรจุเข้าไว้ในหลักสูตรทั้ง ๆ ที่ตำรวจมีความจำเป็นต้องใช้ความรู้ในวิชาเหล่านี้ในชีวิตประจำวันแทบตลอดเวลา, ตำราเรียนที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังล้าสมัยมีรายละเอียดที่เขียนด้วยถ้อยคำภาษาสูง ๆ ยากแก่การเข้าใจมากเกินไป, เมื่อเปรียบเทียบหลักสูตรของไทยกับของสหรัฐอเมริกา ผู้วิจัยได้พบว่าหลักสูตรของสหรัฐนั้น มีจุดเด่นบางอย่างที่น่านำมาประกอบการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรของเราอยู่หลายอย่าง เช่น จุดเริ่มต้นของแต่ละวิชาของหลักสูตรสหรัฐ จะเน้นในเรื่องปรัชญา, หลักการเพื่อสร้างทัศนคติและแนวความคิดหลักที่ถูกต้องกับผู้รับการฝึกอบรมเสียก่อนแล้วจึงมาพูดถึงเทคนิคและรายละเอียดต่าง ๆ ในภายหลัง, หลักสูตรสหรัฐอเมริกาเน้นในเรื่องความรับผิดชอบการถนอมเอาใจใส่บำรุงรักษาและปรนนิบัติบำรุงสิ่งของของทางราชการมากในขณะที่ของไทยเน้นหนักที่การใช้ แต่ไม่ค่อยย้ำเรื่องการรักษา, หลักสูตรของสหรัฐมีลักษณะส่งเสริมให้ผู้เข้ารับการอบรมมีความรู้อย่างแตกฉานต่อเนื่อง ต้องการศึกษาและพัฒนาต่อไปอย่างกว้างขวางไม่หยุดอยู่กับที่, หลักสูตรของสหรัฐใช้การบรรยายโดยวิธีปาฐกถาเป็นเพียงการให้หลักการพื้นฐานเบื้องต้น เน้นการใช้อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์เครื่องช่วยฝึกต่าง ๆ และการค้นคว้าศึกษาเพิ่มเติมในห้องสมุดเป็นอย่างมาก แต่หลักสูตรของไทยยังเน้นอยู่กับการบรรยายในห้องเรียนแบบปาฐกถาเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทำให้ขาดความเข้าใจ และการเกิดภาพพจน์ในเนื้อหาของวิชาอย่างแจ่มชัด ขาดความกว้างขวางลึกซึ้ง, การ

ฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจไทยมีแต่การศึกษาภาคในโรงเรียน ยังขาดการฝึกงาน หรือปฏิบัติงานในท้องที่ เพื่อทดลองใช้วิชาความรู้และทดสอบความเหมาะสมก่อนที่จะสำเร็จการศึกษาไปปฏิบัติงานจริงอย่างของต่างประเทศ

รายได้ของผู้สำเร็จการศึกษาอบรมจากโรงเรียนพลตำรวจไทยยังต่ำมาก คือ เงินเดือนขั้นต้น ๗๕๐.- บาท เงินช่วยค่าครองชีพ ๒๐๐.- บาท รวมเป็น ๙๕๐.- บาทน้อยมาก เมื่อเทียบกับการฝึกอบรมอย่างหนักที่ผ่านมา, ลักษณะของงานที่ไม่มีกำหนดเวลาแน่นอน, ต้องเสียงอันตราย และต้องมีคุณธรรม ตลอดจนความรับผิดชอบมากกว่าหน้าที่ในอาชีพอื่น ๆ ซึ่งรายได้อันน้อยนี้เป็นสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้ตำรวจถูกกล่าวหาว่าคอร์รัปชั่นและขาดความรับผิดชอบตลอดจนความเที่ยงธรรมในการปฏิบัติหน้าที่อยู่แทบตลอดเวลาและคนมีความรู้ความสามารถไม่ค่อยสนใจสมัครเข้ารับราชการตำรวจกัน

เมื่อได้พบข้อบกพร่องแล้วผู้วิจัยก็ได้เสนอแนะวิธีการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรโดย

ได้กำหนดปรัชญาและขอบเขตของการฝึกอบรมลงไปให้แน่นอน โดยทำการวิเคราะห์งานในหน้าที่ของพลตำรวจ และพรรณนาลักษณะของงานพลตำรวจอย่างละเอียดว่าจำเป็นต้องใช้วิชาความรู้อะไรบ้างแล้วจึงมาทำการแยกหมวดหมู่ และจัดอัตราส่วนของวิชาการต่าง ๆ ให้เหมาะสมต่อไป

กำหนดคุณสมบัติและพื้นความรู้ของผู้รับการอบรมให้สูงขึ้น โดยกำหนดให้ผู้สมัครต้องมีพื้นความรู้สำเร็จชั้นประโยคมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.ศ. ๕) มีอายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์ และไม่เกิน ๒๕ ปีบริบูรณ์ โดยนับถึงวันบรรจุเข้ารับราชการ

ขยายระยะเวลาการฝึกอบรมให้ยาวขึ้นเป็น ๑ ปีเต็ม เพื่อให้สามารถปรับปรุงบรรจุวิชาการต่าง ๆ ลงไปให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

ปรับปรุงหลักสูตรทั้งทางด้านวิชาการและการฝึกเสียใหม่ เสนอหลักสูตร ๑ ปีที่ทดลองร่างขึ้นใหม่ ให้พิจารณาโดยสาระสำคัญ

แบ่งการฝึกอบรมออกเป็น ๒ ภาค คือ

๑. ภาควิชาการ และการฝึกในโรงเรียน ระยะเวลา ๙ เดือน ฝึกอบรมวันละประมาณ ๙ ชั่วโมง มีชั่วโมงเรียนทั้งสิ้น ๑,๔๔๐ ชั่วโมง แบ่งวิชาการออกเป็น ๗ หมวดคือ

หมวดกฎหมาย

หมวดระเบียบการตำรวจ

หมวดวิชาการตำรวจ

หมวดวิชาสังคม

หมวดวิชาการเมือง

หมวดวิชาทั่วไป

และหมวดวิชาการฝึก

๒. ภาคการฝึกปฏิบัติงานท้องที่ โดยเมื่อเสร็จภาคห้องเรียนแล้วก็จะส่งนักเรียนไปฝึกปฏิบัติหน้าที่คู่กับนายสิบหรือพลตำรวจที่มีประสบการณ์และความชำนาญงานเป็นเวลา ๓ เดือน โดยถือเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการศึกษาอบรมซึ่งนักเรียนทุกคนจำเป็นต้องผ่านให้ได้ก่อนสำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการ

ปรับปรุงรายได้ของพลตำรวจให้สูงขึ้นเป็นเงินเดือน ๆ ละ ๑,๓๐๐ บาท เงินช่วยเหลือค่าครองชีพเดือนละ ๒๐๐ บาท รวมกับสวัสดิการ เช่น บ้านพัก ฯลฯ เพื่อให้เหมาะสมกับดัชนีค่าครองชีพในปัจจุบันที่สูงขึ้น, สมกับหน้าที่และความรับผิดชอบตลอดจนการเสี่ยงอันตราย ซึ่งตำรวจจำเป็นต้องมีสูงกว่าอาชีพอื่น ๆ และเพื่อเป็นการป้องกันการคอร์รัปชั่นและการขาดความเที่ยงธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ กับที่ตำรวจถูกกล่าวหาทางสื่อมวลชนอยู่บ่อยๆ ในปัจจุบัน

จากทั้งหมดที่ได้ศึกษามา ผู้วิจัยมีความเชื่อมั่นเป็นอย่างยิ่งว่า หากได้มีการแก้ไขข้อบกพร่องและปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมนักเรียนพลตำรวจให้เหมาะสมยิ่งขึ้นตามข้อเสนอนี้แล้ว ก็ย่อมจะมีผลเป็นการยกระดับทั้งด้านจิตใจ, ความสำนึกในหน้าที่, คุณธรรมตลอดจนขีดความสามารถในการปฏิบัติหน้าที่ของนายสิบและพลตำรวจ อันเป็นกำลังหลักของกรมตำรวจให้สูงขึ้น สามารถปฏิบัติภารกิจหน้าที่ในสถานการณ์ปัจจุบันให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ได้รับความศรัทธาเชื่อถือร่วมมือจากมหาชนทั่วไป ซึ่งจะส่งผลสะท้อนถึงไม่เพียงแต่ชื่อเสียงหรือภาพพจน์ของกรมตำรวจให้ดีขึ้นเท่านั้น หากแต่ยังหมายถึงความสงบเรียบร้อยของประชาชน, สันติสุขในสังคม และความมั่นคงปลอดภัยของประเทศชาติอีกด้วย

บรรณานุกรม (BIBLIOGRAPHY)

หนังสือภาษาไทย

กองบัญชาการศึกษา, กรมตำรวจ, *เอกสารเผยแพร่กิจกรรมกองบัญชาการศึกษา,* พระนคร : โรงพิมพ์อัลลาย, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์.

สุวิทย์ ยิ่งวรพันธ์, *การบริหารแรงงานในประเทศไทย,* พระนคร : กรมแรงงาน, กระทรวงมหาดไทย, ๒๕๒๐

หนังสือต่างประเทศ

Eastman, George D., *Mnnicipal Police Administration,* Washington D.C. : International City Management Association, 1971.

Frost, Thomas M., *A Forward Look in Police Education.,* Springfield Illinois : Charles C. Thomas, Publisher, 1959.

Gammage, Allen Z., *Police Training in The United States.,* Springfield Illinois : Charles C. Thomas, Fublisher, 1963.

Leonard, V.A. and More, Harry W,, *Police Organization and Manage ment,* New York. : The Foundation Press, 1971.

คำสั่ง, ระเบียบ, ข้อบังคับ, ประกาศและหนังสือของทางราชการ บันทึก

สำนักงานผู้ช่วย อ.ตร.บร. ที่ จ. ๔/๒๕๑๘ ลง ๑๐ ม.ค. ๑๘

"หลักสูตรสำหรับฝึก และอบรมพลตำรวจ" *ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี,* เล่ม ๑ ลักษณะที่ ๑๘, บทที่ ๒

"ว่าด้วยการสมัครและสอบคัดเลือก", *ประมวลระเบียบการตำรวจไม่เกี่ยวกับคดี,* เล่ม ๑ ลักษณะที่ ๑๘ บทที่ ๑ ข้อ ๒

ดำริ นิสสัยพันธุ์, พ.ต.ท. และคณะ "*รายงานการศึกษาเรื่องการปรับปรุงอบรมนักเรียนพลตำรวจ*", รายงานต่อหัวหน้ากองอำนวยการศึกษา, กองบัญชาการศึกษา, กรมตำรวจ, พระนคร : ๒๕๑๘

ประเสริฐ รุจิรวงศ์, พล.ต.อ., "*การตำรวจกับนโยบายความมั่นคงภายในประเทศ*" *แนวคำบรรยาย* แก่นักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ชุดที่ ๖, พระนคร : โรงพิมพ์กรมตำรวจ, ๒๕๑๖

คู่มือของผู้รักษากฎหมาย
การปราบปราม การลักลอบค้ายาเสพติด

สารบาญ

จุลสารนี้จัดทำขึ้นโดย I.C.P.O. สำนักงานเลขาธิการใหญ่ตำรวจสากล, กรุงปารีส โดยได้รับความร่วมมือจากคณะผู้เชี่ยวชาญ

อารัมภบท

อารัมภบท หรือ คำนำของหนังสือเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ ของ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ นี้ไม่จำเป็น เพราะคุณค่ามีอยู่ในข้อความที่เขาเขียนอยู่แล้ว จึงขอกล่าวเพียงสังเขปว่า เนื้อหามากประโยชน์ เป็นบรรณสารณีย์แห่งเจ้าตัวที่มุ่งถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาชนจริง ๆ

พ.ต.อ. จินดา ดวงจินดา

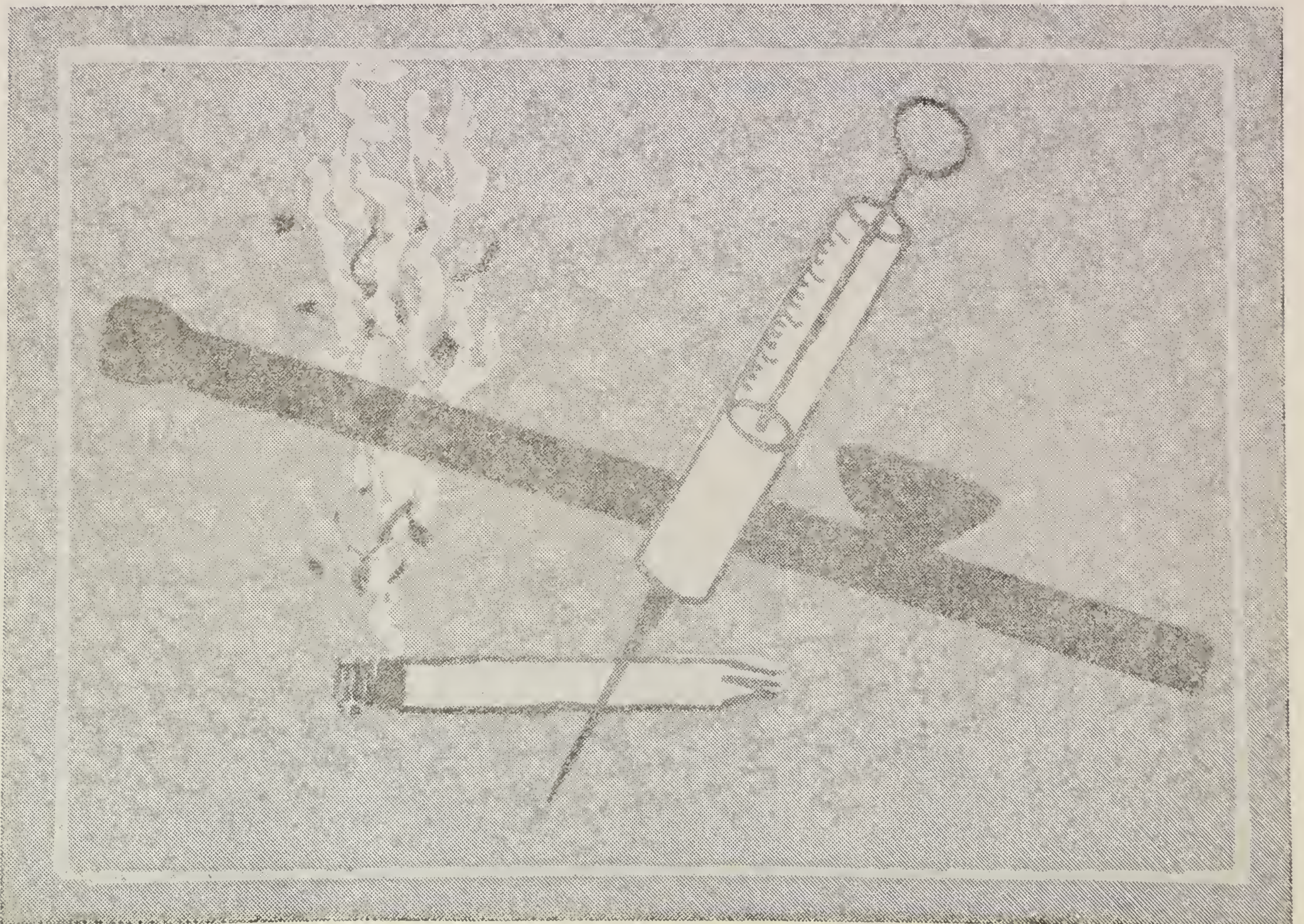
รองหัวหน้ากองวิจัยและวางแผน กรมตำรวจ

ความนำ อารัมภบท

จุลสารเล่มนี้มิได้มีความมุ่งหมาย ในการใช้สอนเจ้าหน้าที่ผู้มีความเชี่ยวชาญในการป้องกันการลักลอบค้ายาเสพติดให้โทษอยู่แล้วแต่อย่างใด หากแต่มุ่งจะให้เป็นคู่มือสำหรับเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือศุลกากร ซึ่งอาจบังเอิญต้องสอบสวนหรือตรวจสอบคดียาเสพติดให้โทษ

ทำอย่างไรจึงจะทำให้เจ้าหน้าที่เหล่านั้นทราบได้ว่า ผงขาว ๆ หรือก้อนกลม ๆ คล้ายแป้งธรรมดา ๆ แต่มีกลิ่น ประหลาด ดูไม่มีพิษมีภัยนั้นเป็นยาเสพติดให้โทษ ? หรือถ้าพบพวกถ้วยชาม กระทะ และภาชนะอื่น ๆ อีก ๒-๓ ชิ้น แล้วพอจะบอกได้ว่าสถานที่นั้นเป็นแหล่งลักลอบ ผลิตเฮโรอีนหรือมอร์ฟีนจากฝิ่นหรือไม่ ?

จะทำเช่นนั้นได้ก็ต้องมีสมุดคู่มือ ซึ่งอธิบายถึงยาเสพติดชนิดต่าง ๆ และวิธีตรวจสอบว่าเป็นยาอะไรไว้อย่างสั้น ๆ ตลอดจนข้อแนะนำทั่วไปเกี่ยวกับมาตรการที่จะต้องปฏิบัติด้วย

การปลูกยาเสพติด

ต้นฝิ่น

- เป็นพืชล้มลุกลำต้นสูงประมาณ ๗๐–๑๑๐ ซ.ม. ดอกมี ๔ กลีบ ดอกสีแดง, ขาว, ม่วง และสีอื่น ๆ อีกหลายสี ชอบขึ้นตามที่มีร่มเงา จึงมักปลูกในที่มีไม้ใหญ่ หรือไม่ก็ปลูกพืชอื่นล้อมไว้
- ใบเขียวเข้มเป็นมัน อ่อนนุ่มและเป็นหยัก ขนาดใบยาว ๑๐–๒๕ ซ.ม. กว้าง ๕–๑๐ ซ.ม.
- ผลฝิ่นเป็นกระเปาะ มีน้ำยางซึ่งเมื่อแห้งจะกลายเป็นฝิ่น ฝิ่นนั้นมองหยาบ ๆ จะเป็นลูกกลม มีหยัก ๆ คล้ายดอกจันทร์ข้างบนและข้างล่างจะเป็นวง ๆ ที่ฐานลูก, ผลฝิ่นขนาดประมาณเท่าผลส้ม

การปลูกยาเสพติด

กัญชา

เป็นไม้ป่าที่พบทั่วไป ตามประเทศที่มีภูมิอากาศอบอุ่น หรือร้อน ต้นกัญชามีหลายขนาด สูงตั้งแต่ ๙๐ ซ.ม. ถึง ๕ เมตร แล้วแต่ความอุดมของดิน และภูมิอากาศ

ต้นกัญชาจะเจริญเติบโตเต็มที่ ในเวลา ๓ เดือน

ลำต้น อาจใช้ทำเชือกได้ ส่วนใบเป็นหยัก ๆ และมี ๕–๗ แฉก

ในประเทศ แถบตะวันออกไกลและเอเชียอาคเนย์ เขาทำกัญชาโดย นำเอาดอกกัญชามาทุบ แล้วนำเอายางที่ได้จากยอดดอก มาอัดเป็นแผ่น หรือทำเป็นชิ้น ๆ ไว้จำหน่าย

โดยทั่วไป เขาเอาดอกและใบกัญชามาตากให้แห้ง บดและใช้สูบต่างบุหรี่ การปลูกกัญชา เขามักปลูกพืชอื่น เช่นข้าวโพด ล้อมไร่กัญชาไว้ เพื่อพราง ส่วนการปลูกกัญชาจำนวนน้อย ๆ ไว้สูบเอง บางทีก็ปลูกบนที่ ซึ่งมิได้ใช้ประโยชน์ เช่น ที่ทิ้งขยะสาธารณะ หรือริมทางรถไฟ ฯลฯ

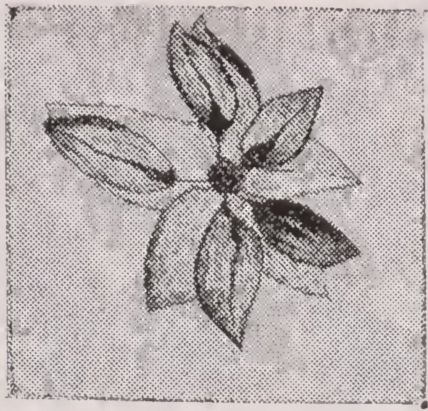

ต้นกัญชา

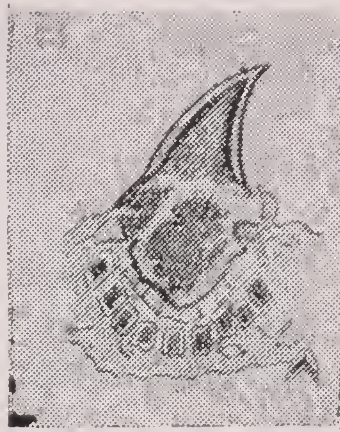
กัญชา

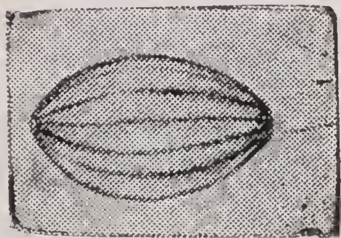
ใบกัญชามองจากด้านบน

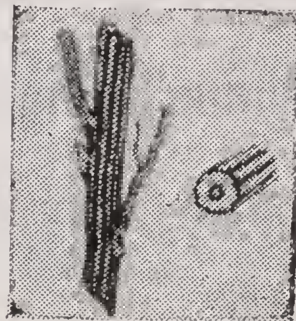
เกสรดอกตัวผู้

เกสรดอกตัวเมีย

เมล็ด

ลำต้น

ใบ

การปลูกยาเสพติด

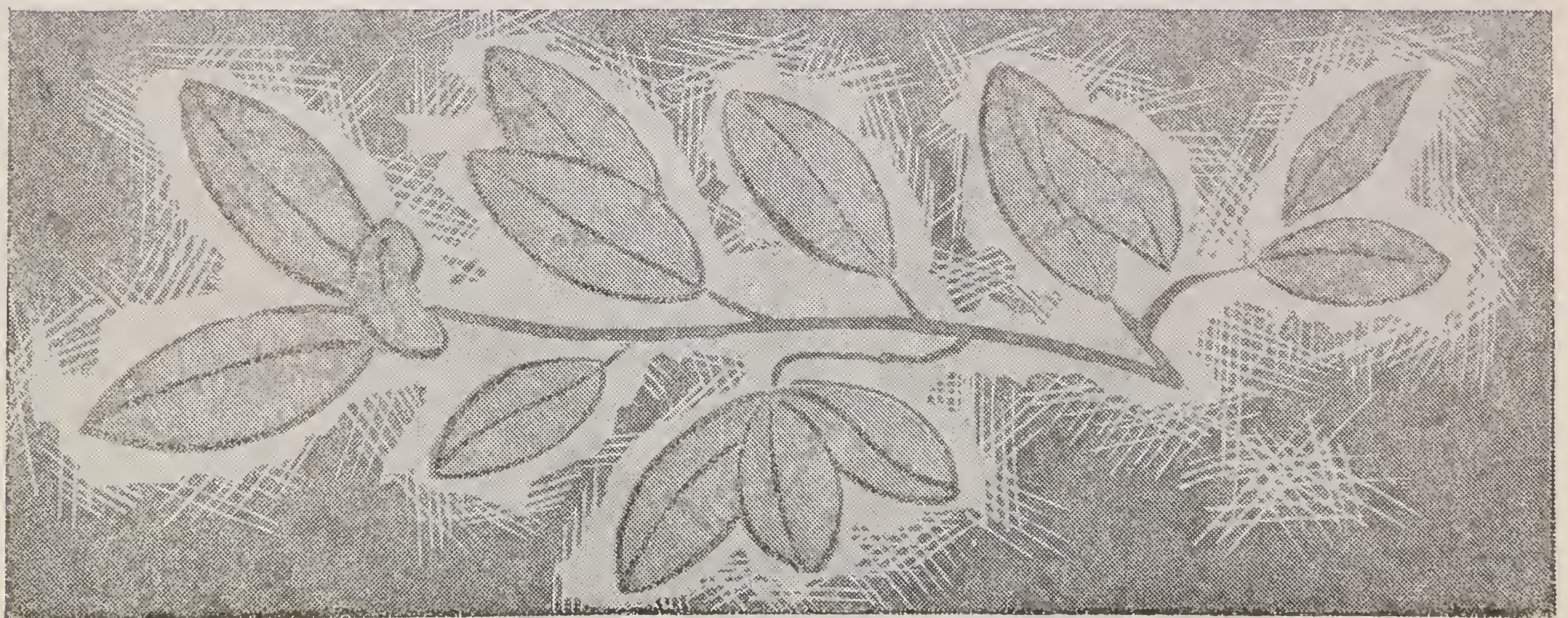
ต้นโคคา

การเพาะปลูก ต้องการอุณหภูมิคงที่ ๑๕ ถึง ๒๐° ซ. อากาศชุ่มชื้น ส่วนใหญ่ในอเมริกาใต้ (โบลิเวียและเปรู)

ต้นสูงราว ๑๕๐ ซ.ม. ใบยาว และเป็นกลุ่ม ๆ ละ ๗ ใบ

ต้นโคคานี้จะเก็บเกี่ยวได้เป็นเวลา ๒๐–๒๕ ปี

ใบเท่านั้น ที่มี โคเคอีน, ในสภาพธรรมชาติใช้เคี้ยว แต่ถ้าผ่านกรรมวิธีทางเคมีจะได้ **โคเคอีน**

ใบโคคา

ลักษณะของยาเสพติดธรรมชาติ (รูปลักษณ์, กลิ่น)

ฝิ่น

มีหลายลักษณะ เช่น เป็นก้อนเล็ก ๆ, เป็นเม็ด, เป็นแท่ง ฯลฯ มีสีอ่อนไปถึงเข้ม ตามเนื้อ คือ น้ำตาลแก่และเกือบดำ ถ้าเอาเข็มบ่งจะพบว่า ข้างในนิ่ม และเป็นยางเหนียว ๆ **มีกลิ่นฉุน ๆ คล้ายกลิ่นแอมโมเนีย** หรือ พอ ๆ กับปัสสาวะค้างปี **รสขม** หลังจากสูบแล้วขี้ฝิ่นที่เหลือจะเหมือนถ่านไม้ก้อนเล็ก ๆ หรือเม็ดองุ่นเผา

มอร์ฟีน

มอร์ฟีนผงมีลักษณะเรียบและร่วน สีขาว หรือเหลืองซีด ยังมีพบเป็นก้อนขนาดประมาณครึ่งก้อนน้ำตาลก้อนน้ำหนักประมาณ ๐.๓ กรัม

ถ้าใช้แว่นขยายส่องดู จะเห็นผลึกมอร์ฟีนเป็นเส้นคล้ายเข็ม

มันไวต่อความชื้นมาก

ฝิ่น

มอร์ฟีน

ลักษณะของยาเสพติดธรรมชาติ

รูปลักษณ์ กลิ่น

เฮโรอีน

เป็นผลึกผงสีขาว ละเอียดมากจนไม่สามารถมองเห็นได้ เมื่อนำมาลูบไล้บนผิวหนัง สีเหลืองหรือสีน้ำตาล แล้วแต่ดีกรีของความบริสุทธิ์ ในเอเชียอาคเนย์ สีจะพบเห็นสีกาแฟ หรือออกแดง ๆ เนื่องจากเฮโรอีนมีรสขมดังนั้น บางทีเจ้าหน้าที่ตำรวจก็มักจะชิมเอาผงที่สงสัยว่าจะเป็นเฮโรอีน วิธีนี้ **อันตรายมาก** เพราะบางครั้ง ผู้ลักลอบค้ายาเสพติด ใส่เอายาพิษหรือสารมีพิษลงไปในเฮโรอีนด้วย

โคเคอีน

เป็นเกล็ดหรือผลึกสีขาว, คล้ายหิมะมาก

ละลายน้ำได้อย่างรวดเร็ว

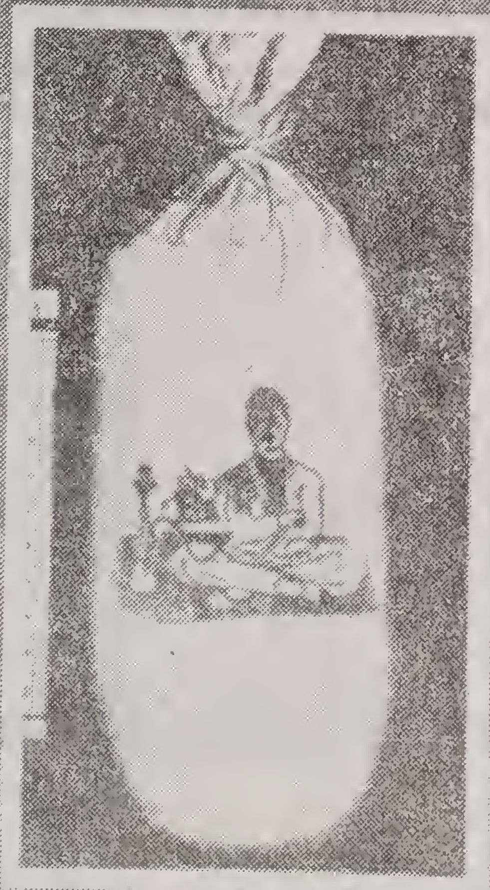
ถ้าส่องดูกับแว่นขยายจะเห็นเป็นผลึกแผ่เป็นรูปพัด มีฤทธิ์ทำให้เนื้อเยื่ออ่อน เช่น ลิ้น, เยื่อบุจมูก ชา และทำให้รู้สึกหนาว

กัญชา

ดูคล้ายมูลวัวบดแห้ง, **สีเขียวหรือเทา** ๆ เมื่อเผาจะมีกลิ่นคล้ายหญ้าแห้งเผาไฟมีชื่อเรียกต่างๆ กัน แล้วแต่ท้องถิ่นมากมายเช่น แฮชชิส, มาริฮวน่า, คิฟ, กัญชา, ชีวา, ทากรูรี, คัยยัค, มากอนฮา, มาจูน, มันซูน, มาลัค, ยัมบา, วี–วี, บังกุย ฯลฯ

เครื่องหมายการค้าของยาเสพติด ที่ใช้ทางตะวันออก และตะวันออกไกล

สถานที่ผลิตยาเสพติด ฝิ่น, มอร์ฟีน, เฮโรอีน

สถานที่ผลิตยาเสพติดมักแอบผลิตกันในห้องใต้ดิน, ห้องใต้เพดาน, ในครัว สิ่งแรกที่เจ้าหน้าที่จะเกิดสะดุดใจก็คือ กลิ่นน้ำยาเคมีที่ใช้ในการผลิต ชนิดสำคัญที่สุดคือ **อซีโตน** (กลิ่นเดียวกับน้ำยาล้างเล็บ) และ **แอมโมเนีย**

น้ำไหลและแหล่งกำเนิดความร้อน (เช่นเตาไฟ) **เป็นสิ่งจำเป็น** ในการแปรสภาพฝิ่นเป็นมอร์ฟีนและเฮโรอีน

เครื่องมือเครื่องใช้ ภาชนะเคลือบหรือภาชนะแก้ว, กระทะ, ถ้วยชาม, ตาชั่ง, กรวยกระดาษกรองและโรงงานที่ทันสมัย จะมีสูบน้ำเพื่อเร่งความเร็วในการกรองอีกทีหนึ่ง

องค์ประกอบในการรักษาความปลอดภัยของผู้ผลิต บ้านว่างในที่เปลี่ยวห่างไกลผู้คน, เรือประมง, เรือสำเภา, เรือท้องแบน เพื่อป้องกันกลิ่นรั่วไหลไปให้คนอื่นทราบ

สรุป

กลิ่น + เครื่องมือ

วัตถุหรือผงขาว ๆ

เป็นเครื่องบ่งว่า สถานที่นั้นเป็น **แหล่งผลิตยาเสพติด**

สถานที่ผลิตยาเสพติด

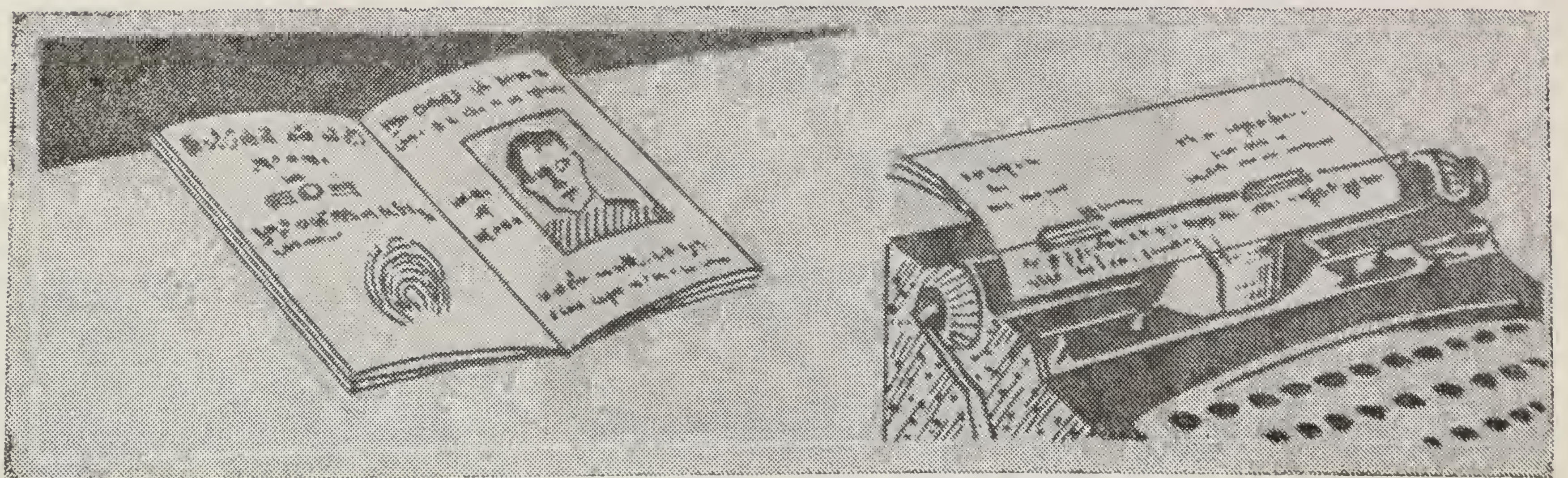
สถานที่เปลี่ยนฝิ่นเป็นมอร์ฟีนและเฮโรอีน

สถานที่ผลิตยาเสพติด

จะต้องทำอย่างไรบ้างในคดียาเสพติด ?

เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปในสถานที่ใดแล้ว สงสัยว่าสถานที่นั้นเป็นแหล่งผลิตยาเสพติด เราจะต้องจัดการปิดล้อมบ้านและห้ามคนเข้าออก เพื่อป้องกันการเคลื่อนย้ายพยานหลักฐานทันที หลังจากนั้นก็เข้าไปในบ้านและจับกุมบุคคลทุกคนในบ้าน ทำบัญชี สิ่งของที่ยึดทุกชนิด ชั่งน้ำหนักสารทุกชนิดที่สงสัยว่าเป็นยาเสพติด, ทำแผนที่สถานที่เกิดเหตุ พร้อมทั้งทางเข้าออก ฯลฯ ถ้าทำได้ควรถ่ายภาพที่เกิดเหตุไว้ด้วย จดหมายเลขของยานพาหนะในบ้านและข้างบ้านทุกคัน เก็บเอกสารทุกชิ้น ที่พบในที่เกิดเหตุและบริเวณใกล้เคียง ฯลฯ ทำการตรวจค้นอย่างละเอียดที่สุด **ค้น** ตัวผู้ต้องหา และรักษาเอกสาร ตลอดจนเงินในตัวผู้ต้องหาเป็นอย่างดี

วางคนเฝ้าสถานที่นั้นไว้ แล้วนำผู้ต้องหาไปสถานีตำรวจตรวจสอบหลักฐานบัตรประจำตัวประชาชน พิมพ์ลายนิ้วมือและสอบปากคำ

สถานที่ผลิตยาเสพติด

คำถามที่ควรถาม

ใครเป็นเจ้าของสถานที่ ? ผู้เช่า? ผลิตมานานแล้วหรือยัง ? ผู้ผลิตเคยผลิตมาก่อนหรือไม่ ? ถ้ามีที่ไหน ? ผลิตได้มากน้อยเท่าไร ? ทำแล้วส่งให้ใคร ? ราคาเท่าไร ? จะส่งไปประเทศไหน ? ใครเป็นผู้ส่งฝิ่นมาให้ ? จำนวนครั้งละเท่าไร ? เอาน้ำยาเคมีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง **อซีติคแอนไฮไดรด์** มาจากใคร (ในประเทศที่ควบคุมการจำหน่ายน้ำยาชนิดนี้) ?

จะขายยาเสพติดที่ได้กันที่ไหนและเมื่อไร ?

โคเคอีน

ข้อมูลและมาตรการต่อไปนี้ใช้สำหรับแหล่งผลิต **โคเคอีน**

โคเคอีน ได้จากใบพืชชนิดหนึ่ง (ดูการปลูกต้นโคคา) และสารที่ใช้ในการผลิต มีน้ำมันและวัตถุพลอยได้, โซเดียมคาร์บอเนต โปตัสเซี่ยมเปอร์แมงกาเนส, กรดกำมะถันและน้ำปูนขาว

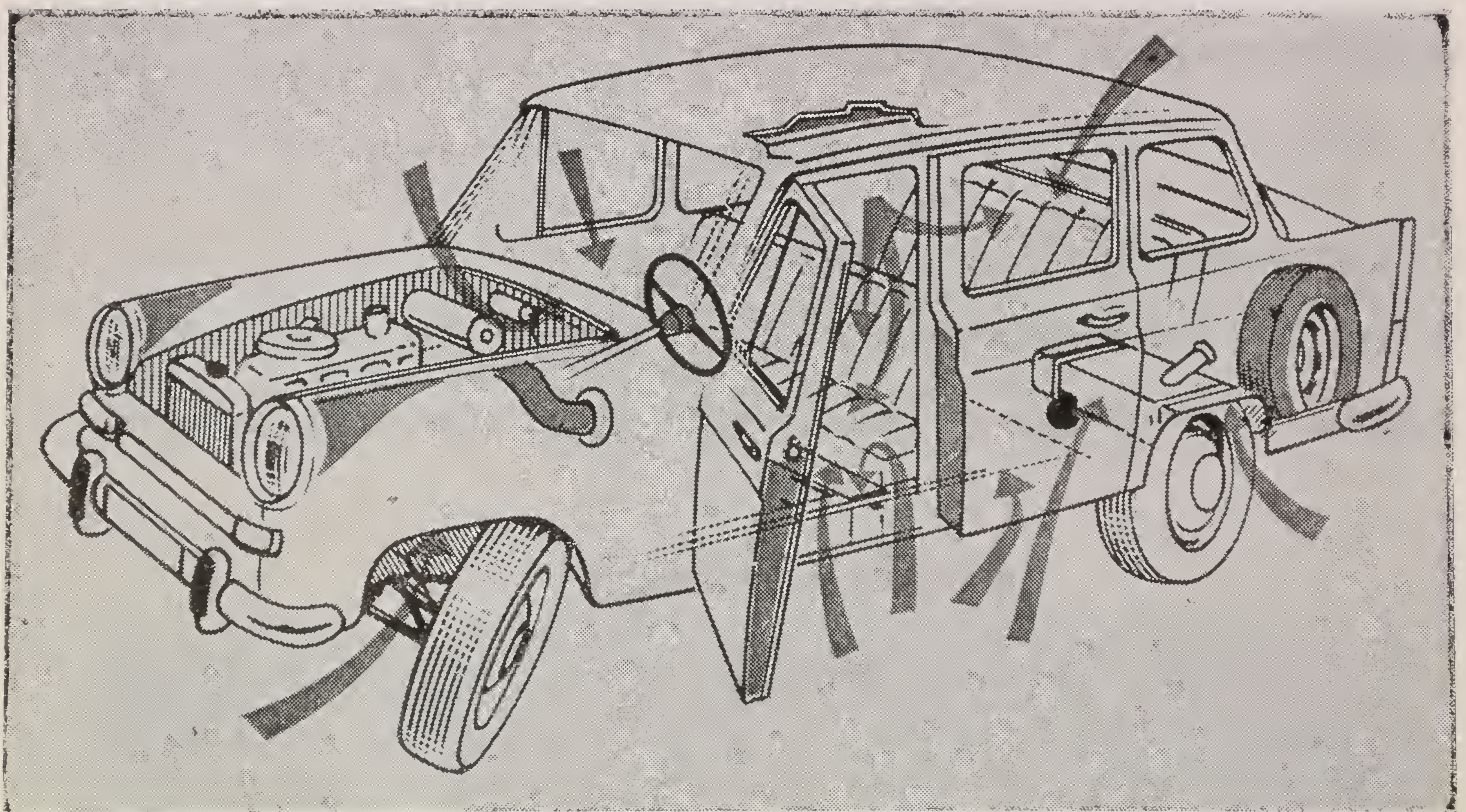
อุปกรณ์อื่น ๆ ที่ควรสังเกต

เครื่องอัด

อุปกรณ์การขนส่งและตำแหน่งที่ซุกซ่อนยาเสพติด

รถยนต์นั่ง

ผู้ลักลอบมักจะทำที่ซุกซ่อนขึ้นเป็นพิเศษในรถยนต์ และควรเอาใจใส่เป็นพิเศษต่อตำแหน่งต่อไปนี้ ใต้บังโคลนและตัวรถ, ถังน้ำมัน, ยางอะไหล่, ของต่าง ๆ, แอร์คอนดิชั่น, เบาะ, ใต้พรมหรือผ้าปูพื้นรถ, ระหว่างตัวรถกับโครงใน, หลังกันชน, ฝาครอบล้อ ด้านหลังไฟรถ

สถานที่ซุกซ่อนเหล่านี้ ปกติจะถูกตำรวจตรวจพบโดย **เครื่องมืออีเลคโทรนิค** และถ้าพบสิ่งผิดปกติก็ให้ตรวจหาสาเหตุ ถ้าให้ดีควรขอให้ช่างเครื่องยนต์เขาช่วยหาที่ซ่อนซึ่งผิดปกติให้

รถบัส, รถบรรทุก

อย่างที่กล่าวมาแล้ว + สิ่งผิดปกติบนหลังคา

อุปกรณ์การขนส่งและตำแหน่งที่ซุกซ่อนยาเสพติด

เครื่องบิน

กระเป๋าของผู้โดยสาร–กระเป๋าใส่เสื้อผ้า, หรือกระเป๋าถือที่มีก้นผิดปกติ ให้ดูขนาดความสูง ความกว้างข้างนอกกับข้างใน เปรียบเทียบกัน ถ้าเนื้อที่ข้างในมันน้อยกว่าข้างนอก จนผิดสังเกตนั่นแหละใช่ละ

เรือ

ช่องระบายอากาศ, ปล่อง, ถังน้ำมันเปล่า, ช่องใส่แผนที่, เสากลวง, ช่องเพลาเรือ, เรือชูชีพ, กองเชือก, ห้องเก็บของ, ตู้เย็น ฯลฯ

สัตว์เลี้ยง

ม้า, ล่อ อยู่ในระหว่างอานกับผ้าคลุมอาน, ในซองปืน

อูฐ ใต้สายบังเหียน **ในระบบย่อยอาหาร**

ยาเสพติดเป็นผง บรรจุไว้ในกล่องโลหะ อาจให้สัตว์กินเข้าไปแล้วถ่ายออกมา หรือบางทีก็ใส่ไว้ในถุงยางคุมกำเนิดก็มี

ถ้วนยาเสพติด

โรงยาฝิ่น
จะต้องมีลักษณะสำคัญ ๒ อย่าง คือ

๑. มีกลิ่นประหลาด

๒. มีเครื่องมือ เครื่องใช้

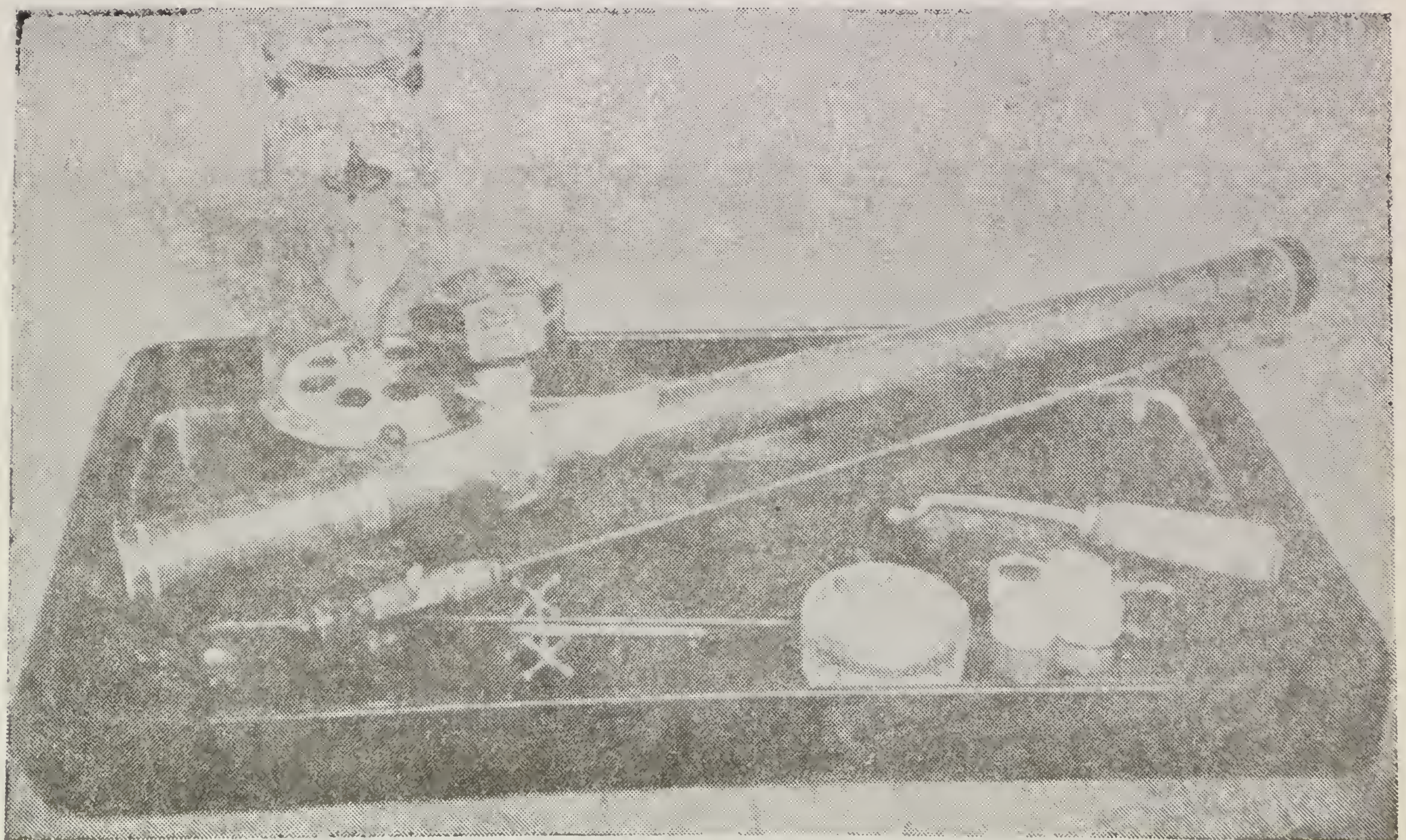
กล้องสูบฝิ่น มักทำจากปล้องไม้ไผ่ หรือไม้เนื้อแข็ง เจาะให้กลวง มีหัวกล้องทำด้วยโลหะ หรือดินเผาฝังอยู่ค่อนมาทางโคน ประมาณ๓ใน๔ของปล้องไม้ไผ่ หัวกล้องมีลักษณะเป็นแอ่งตรงกลางคล้ายถ้วยไว้สำหรับบรรจุฝิ่นแล้วมีรูต่อมายังปล้องไม้ไผ่ ซึ่งใช้เป็นกล้อง

ตะเกียงน้ำมันมะพร้าว–ไม้คลึงฝิ่น (เป็นไม้ขนาดเท่าเข็มถักนิตติ้ง)

เหล็กขูดหัวกล้อง

ที่นอน (เป็นเสื่อ หรือพรม ปูกับพื้น)

หมอนหนุน

เครื่องมือสูบฝิ่น

ก๊วนสูบยาเสพติด

สถานที่สูบกัญชา

– ร้านกาแฟ, บาร์

– ไนท์คลับ

– กลางถนน

กัญชาจะสูบกับกล้องหรืออะไรก็ได้ แต่ในโลกตะวันตก เขามักนิยมทำเป็นบุหรี่สูบ ซึ่งเป็นวิธีที่สะดวก และคนไม่ค่อยจะรู้

การสูบฝิ่น

ก๊วนสูบยาเสพติด

มาตรการที่ควรทำ

– ให้คนเฝ้าไว้แล้วห้ามคนออกนอกบ้าน

– **ค้น**ให้ทั่ว, ไม่ว่าจะเป็นเครื่องเฟอร์นิเจอร์, ห้องน้ำ ฯลฯ

– **ค้น**ตัวผู้ที่อยู่แถวนั้นให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ และนำผู้เสพ หรือสงสัยว่ามีฝิ่นอยู่ในครอบครองไปที่สถานีตำรวจ

– **เก็บ** เอกสารทั้งหมดไว้ ฯลฯ

– **ในโรงยาฝิ่น :** ยึดเครื่องมืออุปกรณ์ ทุกชนิดที่ใช้ในการสูบฝิ่น และนำไปสถานีตำรวจ

คำถามที่ต้องถาม

– ได้ฝิ่นมาจากใคร ? ราคาเท่าไร ? ที่ไหน ? เมื่อไร ? อย่างไร (เช่นส่งทางไปรษณีย์ ฯลฯ) ? คุณภาพดีไหม ?

– พิจารณา ค้นบ้าน ผู้เสพ

ผู้เสพติด

การสืบหาผู้ติดยา

ปรากฏการณ์ แสดงว่ามีการเสพยาเสพติด

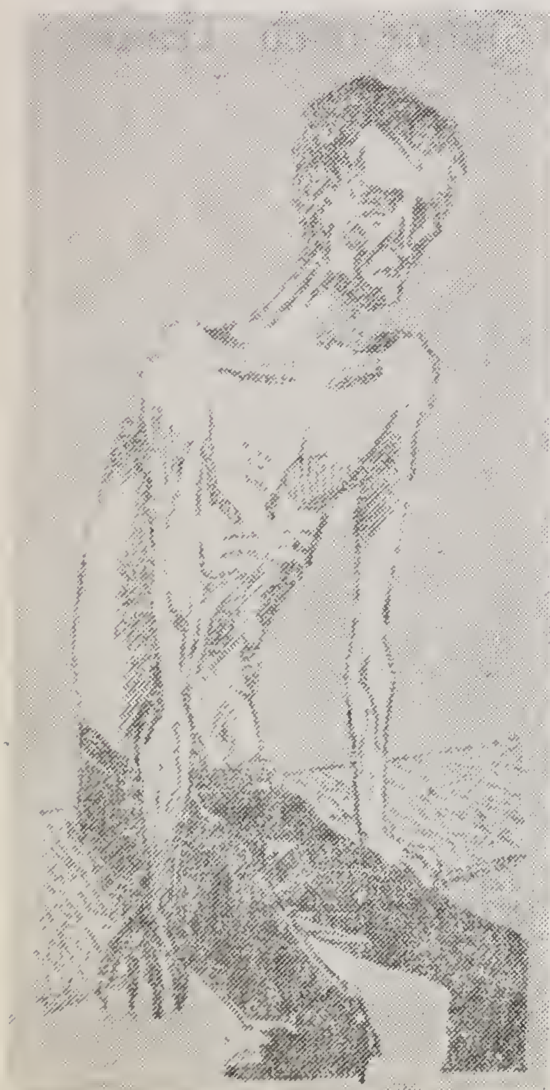
– คำสารภาพของผู้เสพ

– มียาเสพติด หรือยารักษาโรค ที่เข้าตัวยาอันเป็นยาเสพติดไว้ในครอบครอง โดยไม่มีใบรับรองแพทย์

ผู้ติดฝิ่น

ผู้เสพ จะมีเครื่องมือสูบฝิ่นไว้ในครอบครอง (และจะมีกลิ่นให้สังเกตได้ ถ้าเพิ่งสูบหรือสูบบ่อย ๆ)

ร่องรอยการฉีดยา (แม้ว่าอาจเป็นการฉีดโดยชอบด้วยกฎหมายในกรณีของผู้ซึ่งเจ็บไข้ได้ป่วย เช่น เป็นโรคเบาหวาน), หลอดฉีดยาทำเอง, เข็มฉีดยา, ช้อนชาด้ามบิด

นิสัยประจำตัวของผู้เสพ

มักจะพบว่าผู้ติดยามักหลบหายไปเป็นระยะ ๆ โดยสม่ำเสมอ(ปกติมักเป็นทุก ๔–๕ ชั่วโมง) เพื่อแอบไปฉีดยาเสพติด

ลักษณะ

ผอมลง ทั่ว ๆ ไปมักผอมมาก หาวบ่อย ๆ ขากรรไกรหุบ, สั้น, ดูอ่อนเพลีย หรือ ง่วงตลอดเวลา เหม่อลอย นิสัยชอบเกาชอบกินอยู่เสมอ

ผู้เสพติด

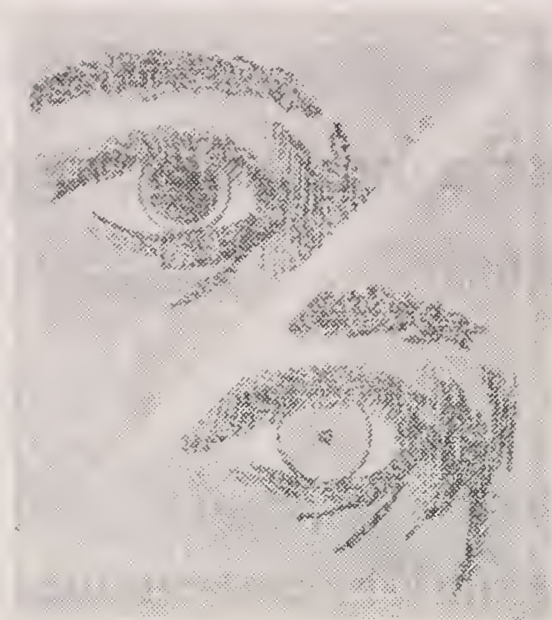
ตา

ตาดำ

ก่อนเสพ

ม่านตาขยาย

เมื่อกระหายจะเสพ

หลังเสพ

หดเหลือเป็นจุด

หลังเสพ

มักจะสังเกตเห็นสิ่งเหล่านั้นตามส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย ที่มีเส้นโลหิตดำเห็นเด่นชัด (เช่น แขน, ส่วนบนของแขน, ปลายแขน, หลังมือ, ขาอ่อน, หลังเท้า ฯลฯ)

คือ จุดสีดำ หรือน้ำเงิน หรือแผลเป็น เป็นจุด, ยาว, อันเกิดจากรอย เข็มฉีดยา สะเก็ดแผลเล็กอันเกิดจากเพิ่งฉีดยามา

การอักเสบ อันเกิดจากใช้เข็มฉีดยาที่ยังมิได้ฆ่าเชื้อ

คนติดกัญชา

- มีกล้องสูบกัญชาไว้ในครอบครอง
- มีอาการเมา ทั้ง ๆ ที่มิได้ดื่มสุรา : ท่าทางงง ๆ
- มีแนวโน้ม ที่เต็มไปด้วยอารมณ์ขัน หัวเราะง่าย
- อาจทำสิ่งที่คาดไม่ถึง และ บางทีก็ก่อเหตุร้าย หรือทารุณกรรมขึ้นได้

ผู้เสพติด

ผู้เสพ โคเคอีน

– จมูกของผู้เสพ โคเคอีน มัก แดง และมีเส้นเลือดแตก และมีอาการคัน

การสอบปากคำผู้เสพยาเสพติด

– แม้ว่าเราควรถือว่าผู้เสพเป็นผู้ป่วยมากกว่าผู้ต้องหา แต่เราก็จำเป็นต้องสอบปากคำเขาเกี่ยวกับ ชื่อผู้ขาย และเวลา ตลอดจนสถานที่ที่นัดหมายกันว่าจะนำยาเสพติดงวดต่อไปมาให้ (เพราะการรู้ตัวผู้ขาย อาจเป็นเปลาะแรกในสายใยการค้ายาเสพติดอันอาจนำไปสู่การจับกุมผู้ค้ารายย่อย หรือรายใหญ่ได้)

– หากผู้เสพติดมีอาการกระวนกระวาย จะลงแดง เพราะต้องการยา และต้องให้แพทย์ดูแลก็ต้องเรียกหมอมาโดยด่วน

ผู้เสพติด

มาตรการที่ต้องกระทำ

ค้นตัวผู้เสพยาเสพติด

– ยึด เอกสารทั้งหมด, ซองเอกสาร, ใบสั่งยา (ซึ่งอาจมีอะไรเกี่ยวข้องกับยาเสพติด, สมุดจดชื่อที่อยู่, เข็มฉีดยา, เข็ม, ถ้ายาดม หรือยาเม็ดซึ่งอาจมียาเสพติดเจือปนอยู่

ตรวจค้นอย่างละเอียด : กลักไม้ขีดไฟ, กล่องบุหรี่, บุหรี่ ที่มีเส้นยาสีผิดปกติ (กัญชามีสีน้ำตาลอมเขียว และ มีกลิ่นผิดปกติ) ค้นกระเป๋า และตะเข็บเสื้อผ้า, ส้นรองเท้าว่ากลวงหรือไม่, หมวก, เข็มปัก ฯลฯ

– บุหรี่ยัดไส้กัญชา จะบิดทั้งหัวและท้าย เพราะมันร่วน และอาจร่วงได้ง่าย ๆ

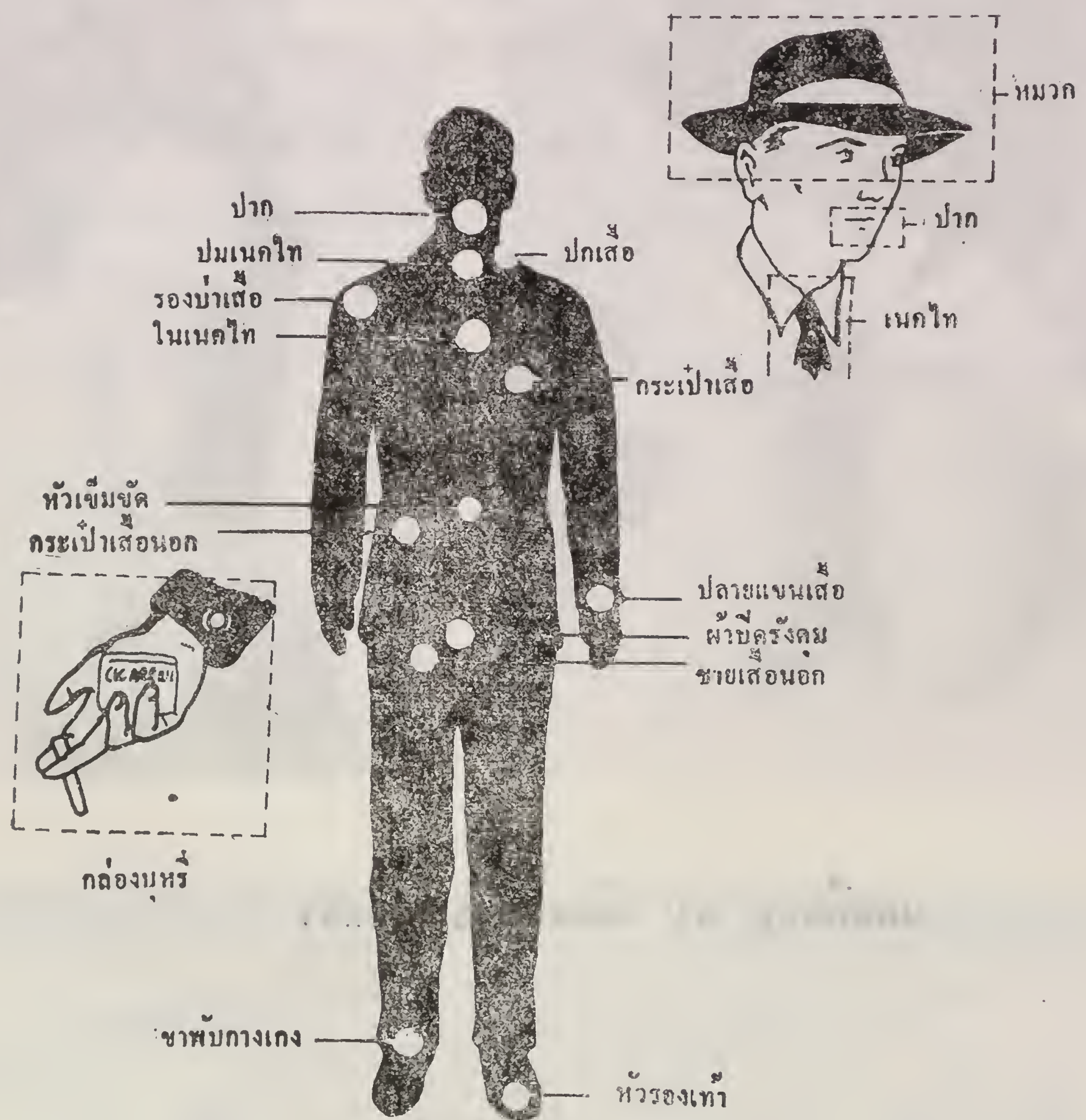
ผู้เสพติด

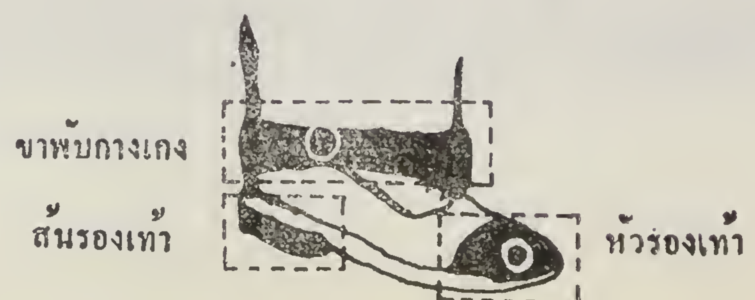

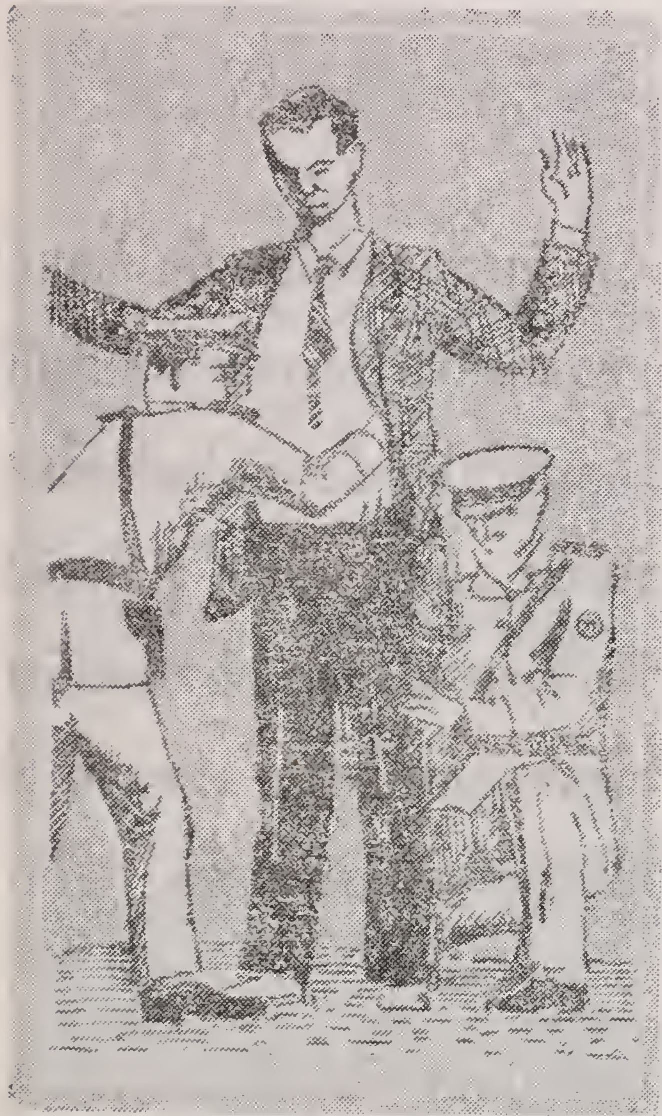
แผลที่แขน ขา เกิดจากรอยเข็มฉีดยา

ผู้เสพติด
ตำแหน่งที่อาจซ่อนยาเสพติดไว้

การสอบปากคำผู้ต้องสงสัยว่าขนยาเสพติด

- นำสิ่งของผู้ต้องสงสัยไปไว้ในที่ปลอดภัย เพื่อกันถูกทำลาย หรือซ่อนในที่ๆ ไม่อาจหาพบ เวลาจับให้มือโดนห่อของแต่น้อยที่สุด เพราะมันอาจมีลายนิ้วมือแฝงอยู่ที่ห่อของนั้น
- ส่งของที่จับได้ให้นักเคมีก่อนพิสูจน์หลักฐานวิเคราะห์ แม้ว่าสถานที่จับได้อาจอยู่ห่างจาก พฐ. เพราะผลของการวิเคราะห์ย่อมทำให้เจ้าหน้าที่รู้ว่าเป็นยาเสพติดหรือไม่ และยาชนิดไหน
- ถ้าทำได้ นำผู้ต้องสงสัย และสิ่งของทุกอย่างส่งสถานีตำรวจประจำท้องถิ่น

– การตรวจค้นที่สมบูรณ์

เก็บรักษาเอกสาร เหล่านี้ทั้งหมดคือ : จดหมาย, ซอง, สมุดจดชื่อ และที่อยู่, ไปรษณียบัตร (แม้จะฉีกหรือขาดแล้ว) ธนบัตร, แผนที่บริเวณนั้น ฯลฯ ซึ่งอาจเป็นสิ่งสำคัญมากสำหรับการสืบสวนสอบสวนหลังจากการสอบปากคำตรวจดูรายชื่อบุคคลในสมุดโทรศัพท์ที่ค้นได้

– ผู้ต้องหามีเงินติดต่อเท่าไร

จดเบอร์ไปรษณีย์ และบัญชีเงินฝากธนาคารไว้ เพื่อหาทางสอบเพิ่มเติม

การสอบปากคำผู้ต้องสงสัยว่าขนยาเสพติด

การตรวจพิสูจน์ตัวบุคคล

- **พิมพ์ลายนิ้วมือผู้ต้องหาโดยเร็วที่สุด** (เพราะการหลบหนีอาจเกิดได้เสมอ) ยึดเอกสารบัตรประจำตัวให้หมด แล้วสอบดูว่าเอกสารทั้งหมดนี้พาดพิงถึงผู้ที่เรากำลังสอบอยู่หรือเปล่า ? มีบางอย่างที่ผิดกันหรือไม่เหมือนกันในบัตรอื่นๆ บ้างหรือเปล่า ? เช่น ชื่อตัว, ชื่อสกุล, วันเวลา และสถานที่เกิด รูปติดบัตรเป็นบัตรตัวเขาหรือเปล่า ? การสอบประวัติตัวบุคคลสอดคล้องกับรายละเอียดในบัตรที่ยึดได้จากเขาหรือเปล่า ? ในกรณีที่เขามีบัตรปลอม เขาอาจทำให้เกิดพิรุธเพิ่มขึ้นโดยการให้การวกวน หรือให้ปากคำผิดพลาดมากขึ้น

- **หากมีข้อสงสัย** ในบัตรประจำตัวซึ่งแน่ใจว่าเป็นบัตรที่แท้จริงอย่างแน่นอน หรือถ้าเขาเป็นชาวต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตให้พักอาศัยในประเทศ : **ให้ติดต่อ** (ถ้าทำได้ก็โดยทางโทรศัพท์) ไปยังหน่วยงานผู้ออกบัตรนั้น (เช่นที่ว่าการอำเภอ, สถานีตำรวจ, ศาลาเทศบาล ฯลฯ)

ชาวต่างชาติ

- ตรวจพาสสปอร์ตอย่างละเอียดว่ามี **ร่องรอยของการแก้ไขอยู่บ้างหรือเปล่า** เช่น รอยลบ, ต่อเติม, หน้าผิด, ข้อกำหนดเกี่ยวกับการเดินทางเป็นพิเศษ ? สำหรับบุคคลในชาติบางชาติ ที่ต้องมีวีซ่า : ตรวจดูว่าเขาทำวีซ่าเรียบร้อยหรือเปล่า ?

การสอบปากคำผู้ต้องสงสัยว่าขนยาเสพติด

– **เขามีพาสสปอร์ตหลาย ๆ ใบหรือเปล่า ?**

– ถ้ารูปในพาสสปอร์ตเป็นรูปตัวเขาเอง แต่ใส่ชื่ออื่น : สอบว่าเขาได้พาสสปอร์ตนี้มา**จากใคร** ? จากที่ไหน และเมื่อไร ? ราคาเท่าไร ? เอาพาสสปอร์ตนี้ไปใช้ทำอะไร, ที่ไหน ? เมื่อไร ? เข้าประเทศวันที่เท่าไร ? ผ่านด่านที่ไหน ? นับแต่เข้าประเทศมาพักที่ไหนบ้าง ?

จดเรื่องวัน เวลา และสถานที่ผ่านแดนไว้

ยาเสพติดที่ยึดได้

การสอบปากคำผู้ต้องสงสัยว่าขนยาเสพติด

ข้อที่ต้องทำเมื่อจับยาเสพติดได้

– **จด** วันเวลา และสถานที่พบ

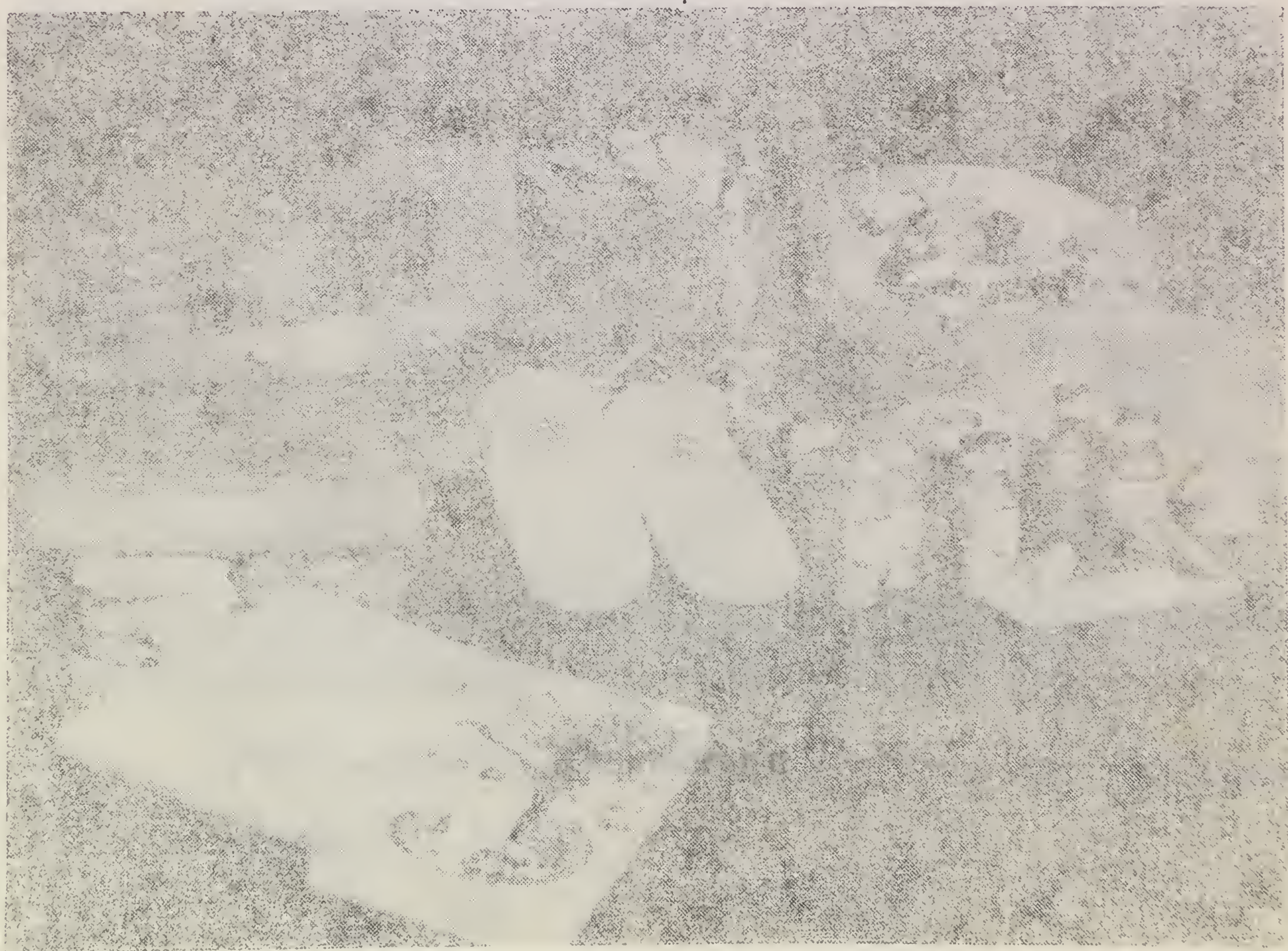
– **ตรวจ** น้ำหนัก และชนิดของยา

– **บันทึก** ลักษณะของภาชนะที่บรรจุ : วัตถุอะไร, สี, เครื่องหมายการค้า, เครื่องหมายที่ต่อเติมภายหลัง, หมายเลขของ และอื่น ๆ

– **บันทึก** วิธีขนส่ง และสถานที่ซุกซ่อน

– **ใช้มาตรการทุกอย่าง เพื่อรักษาให้พาหนะที่ลำเลียงอยู่ในสภาพเดิมให้มากที่สุดเท่าที่ทำได้**

และจัดการตรวจค้นอย่างละเอียดที่สุด

กัญชาที่ยึดได้

การสอบปากคำผู้ต้องสงสัยว่าขนยาเสพติด

คำถามที่ต้องถาม

- ผู้ต้องหารู้หรือเปล่าว่าเขาขนยาเสพติดชนิดอะไร ? ใครให้เขามา ? จากที่ไหน ? เมื่อไร ? ก่อนถูกจับเขาลำเลียงผ่านเมืองไหน และถนนสายไหนบ้าง ? ระหว่างเดินทางพักที่ไหน ? โรงแรมอะไร ?
- จะต้องส่งมอบยาเสพติดให้ใคร ? ที่ไหน ? เมื่อไร ? มีรหัสลับที่รู้กันระหว่างผู้รับผู้ส่งหรือเปล่า : พูดว่ากระไรสัญญาณอะไร? ประโยคที่ต้องพูดว่ายังไง ? จะได้ค่าจ้างเท่าไร ? ที่ไหน ? เมื่อไร ? ข้อมูลที่อาจโยงไปหาผู้ที่เกี่ยวข้อง (นาม, นามสกุล, รูปพรรณ, สำเนียงพูด, เป็นชาวเมืองไหน ฯลฯ)
- ใช้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่ได้รับตั้งแต่เริ่มคดีเป็นต้นมาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด ส่งข้อมูลที่ได้รับให้กับประเทศที่เกี่ยวข้องคือ ประเทศที่ผู้ต้องหาเป็นคนในบังคับ, ชาติที่ผู้ต้องหาพำนักอยู่ประเทศที่เป็นจุดเริ่มเดินทางและจุดหมายของการลำเลียง, สถานที่ขนย้าย ฯลฯ จงส่งข้อมูลทั้งหมดที่คิดว่าผู้รับจะสนใจ และสามารถนำไปสืบสวนสอบสวนเพิ่มเติมได้ต่อไป และอย่าลืมส่งภาพถ่ายตลอดจนลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ต้องหาไปด้วย

โปรดใช้สำนักงานตำรวจสากลประจำประเทศของท่านให้เป็นประโยชน์แก่การนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณทุกท่านที่กรุณาให้เกียรติมาในงานสวดพระอภิธรรม หรือในงานพระราชทานเพลิงศพ ร.ต.อ. ธงไชย แสงประดับ หากมีสิ่งบกพร่อง หรือไม่เรียบร้อยประการใด ขอได้โปรดประทานอภัยด้วย

เจ้าภาพ

พิมพ์ที่

โรงพิมพ์พิฆเณศ

๙๙-๙๗ แพร่งสรรพศาสตร์ ถนนตะนาว

กรุงเทพมหานคร โทรศัพท์ ๒๒๒-๙๓๖๙

นายประเสริฐ สว่างเกษม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๒๑